

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

2019

Pregled po kmetijskih trgih

Pregled po kmetijskih trgih je sestavni del Poročila o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2019, ki ga je Kmetijski inštitut Slovenije pripravil v okviru naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2020.

Uredil

Jure BREČKO

Avtorji

Barbara ZAGORC (rastlinski pridelki)

Ben MOLJK (živalski proizvodi)

Jure BREČKO (živalski proizvodi)

Ana HITI (rastlinski pridelki)

Sara BELE (poraba kmetijskih pridelkov in stopnje samooskrbe, zunanja trgovina)

Fotografija na naslovnici

Nežika PETRIČ POPIČ

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu_OEK/.

Kazalo vsebine

1	UVOD.....	11
2	RASTLINSKI PRIDELKI	12
2.1	Žito	12
2.2	Oljnice	23
2.3	Krompir	27
2.4	Hmelj.....	33
2.5	Zelenjadnice	35
2.6	Krmne rastline.....	56
2.7	Sadje.....	64
2.8	Oljke in oljčno olje.....	75
2.9	Grozdje in vino.....	78
2.10	Suhe stročnice	85
2.11	Seme.....	86
3	ŽIVALSKI PROIZVODI.....	87
3.1	Meso govedí	87
3.2	Meso prašičev	98
3.3	Perutninsko meso.....	109
3.4	Ovčje in kozje meso.....	116
3.5	Mleko	122
3.6	Jajca.....	133
3.7	Konji	139
3.8	Med	140

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Pridelava žita; 2018 in 2019	13
Preglednica 2:	Izvoz in uvoz žita v obliki zrnja; 2015–2019	14
Preglednica 3:	Poraba žita na prebivalca in stopnja samooskrbe z žitom; 2015–2019	14
Preglednica 4:	Parametri kakovosti pšenice; 2015–2019	15
Preglednica 5:	Pridelava oljnic; 2018 in 2019	24
Preglednica 6:	Odkupne cene oljnic; 2015–2019	24
Preglednica 7:	Število kmetijskih gospodarstev ter osnovna in pridelovalna površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih; 2016 in 2019	35
Preglednica 8:	Pridelava zelenjadnic; 2018 in 2019	37
Preglednica 9:	Izvoz in uvoz zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2015–2019	37
Preglednica 10:	Odkupne cene zelenjadnic; 2015–2019	38
Preglednica 11:	Pridelava krme na njivah; 2018 in 2019	57
Preglednica 12:	Površina trajnih travnikov in pašnikov na KMG; 2005, 2007, 2010, 2013 in 2016	57
Preglednica 13:	Pridelava krme na trajnem travinju; 2018 in 2019	58
Preglednica 14:	Pridelek sadja; 2018 in 2019	65
Preglednica 15:	Izvoz in uvoz svežega sadja; 2015–2019	66
Preglednica 16:	Pridelava oljk in oljčnega olja po podatkih RKG; 2015–2019	76
Preglednica 17:	Pridelek grozdja in vina; 2018 in 2019	78
Preglednica 18:	Bilanca zunanje trgovine; 2015–2019	79
Preglednica 19:	Izvoz in uvoz vina; 2018 in 2019	79
Preglednica 20:	Cene vina s SGP v Sloveniji in na trgih EU; 2014–2018	80
Preglednica 21:	Uvoz in izvoz govedi (t; ekvivalent klavnih polovic); 2015–2019	89
Preglednica 22:	Uvoz in izvoz prašičev (t; ekvivalent klavnih polovic); 2015–2019	100
Preglednica 23:	Uvoz in izvoz perutnine (t; ekvivalent mesa); 2015–2019	110
Preglednica 24:	Uvoz in izvoz mleka in mlečnih izdelkov (000 t); 2015–2019	124

Kazalo slik

Slika 1: Površine in hektarski pridelki žita; 2007–2019.....	12
Slika 2: Pridelava in poraba žita skupaj (000 t; ekvivalent zrnja); 2007–2019	13
Slika 3: Pridelava in poraba pšenice in koruze (000 t; ekvivalent zrnja); 2007–2019	14
Slika 4: Odkupne cene pšenice in koruze; 2007–2019	15
Slika 5: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi pšenice (indeks; povprečje 2014–2018 = 100).....	16
Slika 6: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi koruze za zrnje (indeks; povprečje 2014–2018 = 100).....	17
Slika 7: Površina in pridelek oljnic; 2007–2019	23
Slika 8: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi oljne ogrščice (indeks; povprečje 2014–2018 = 100).....	24
Slika 9: Pospravljena površina in povprečni hektarski pridelki krompirja; 2007–2019	27
Slika 10: Pridelava in poraba krompirja (000 t; ekvivalent svežega krompirja); 2007–2019	28
Slika 11: Odkupne cene jedilnega krompirja; 2007–2019	28
Slika 12: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi krompirja (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)	29
Slika 13: Pridelava hmelja; 2007–2019	33
Slika 14: Pridelovalna površina zelenjadnic po vrstah, v letih tržnih popisov vrtnarstva; 2010, 2013, 2016 in 2019	35
Slika 15: Površina in pridelek zelenjadnic; 2007–2019	36
Slika 16: Pridelava in poraba zelenjave (000 t; ekvivalent sveže zelenjave); 2007–2019	38
Slika 17: Površina in pridelek krmnih rastlin na njivah; 2007–2019.....	56
Slika 18: Pridelava sena s travnikov in pašnikov; 2007–2019.....	58
Slika 19: Površina in pridelek sadja; 2007–2019	64
Slika 20: Odkupne cene namiznega sadja; 2007–2019	67
Slika 21: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi jabolk (indeks; povprečje 2014–2018 = 100).....	67
Slika 22: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi namiznih breskev (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)	68
Slika 23: Površina oljčnikov in pridelek oljk; 2007–2019	75
Slika 24: Površina vinogradov in pridelek grozdja; 2007–2019	78
Slika 25: Odkupne cene grozdja za predelavo in vina; 2007–2019.....	79
Slika 26: Število in prirast govedi; 2007–2019.....	88
Slika 27: Prireja in poraba mesa govedi (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2007–2019.....	88
Slika 28: Struktura uvoza in izvoza govedi (ekvivalent klavnih polovic); 2007–2019.....	90
Slika 29: Odkupne cene klavne govedi v Sloveniji in primerjava tržnih cen bikov (A-R3) s povprečjem EU.....	90
Slika 30: Tržne cene bikov do 24 mesecev (A-R3) po državah EU; 2018 in 2019.....	91
Slika 31: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju govedi (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)	92
Slika 32: Število in prirast prašičev; 2007–2019	98
Slika 33: Prireja in poraba mesa prašičev (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2007–2019	99
Slika 34: Struktura uvoza in izvoza prašičev (ekvivalent klavnih polovic); 2007–2019	101

Slika 35: Odkupne cene pitanih prašičev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU.....	101
Slika 36: Tržne cene prašičev (razred E) po državah EU v letih 2018 in 2019	102
Slika 37: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju prašičev (indeks; povprečje 2014–2018 = 100).....	103
Slika 38: Prireja in poraba perutninskega mesa (000 t; ekvivalent klavne mase); 2007–2019	109
Slika 39: Struktura uvoza in izvoza perutnine (ekvivalent mesa); 2007–2019	110
Slika 40: Odkupne cene piščancev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen piščancev s povprečjem EU.....	111
Slika 41: Tržne cene piščancev (65 %) po državah EU; 2018 in 2019.....	111
Slika 42: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju piščancev (indeks; povprečje 2014–2018 = 100) ...	112
Slika 43: Število drobnice in prirast; 2007–2019.....	116
Slika 44: Odkupne cene jagnjet za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen lahkih jagnjet s povprečjem v EU.....	117
Slika 45: Osnovni ekonomski kazalci pri reji jagnjet (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)	118
Slika 46: Število molznih krav in povprečna mlečnost; 2007–2019.....	122
Slika 47: Proizvodnja in poraba mleka (000 t; ekvivalent surovega mleka); 2007–2019	123
Slika 48: Odkupne cene mleka v Sloveniji in primerjava s povprečjem EU	125
Slika 49: Odkupne cene mleka za rejce (dejanska kakovost) po državah EU; 2018 in 2019	125
Slika 50: Osnovni ekonomski kazalci pri proizvodnji mleka (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)	126
Slika 51: Število kokoši in povprečna nesnost; 2007–2019.....	133
Slika 52: Proizvodnja in poraba jajc (000 t; ekvivalent svežih jajc); 2007–2019	134
Slika 53: Odkupne cene jajc v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU	134
Slika 54: Tržne cene jajc (L in M) po državah EU; 2018 in 2019.....	135
Slika 55: Osnovni ekonomski kazalci pri proizvodnji jajc (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)	136

Kazalo prilog

2	RASTLINSKI PRIDELKI	12
2.1	Žito	12
2.1.1	Površina in pridelek žita	18
2.1.2	Pridelava žita za seme	19
2.1.3	Odkup žita (t).....	19
2.1.4	Bilanca proizvodnje in porabe žita (ekvivalent zrnja; 000 t)	20
2.1.5	Bilanca proizvodnje in porabe pšenice (ekvivalent zrnja; 000 t)	20
2.1.6	Bilanca proizvodnje in porabe koruze (ekvivalent zrnja; 000 t)	21
2.1.7	Bilanca proizvodnje in porabe ječmena (ekvivalent zrnja; 000 t)	21
2.1.8	Odkupne in institucionalne cene žita	22
2.2	Oljnice	23
2.2.1	Pridelava, odkup in odkupne cene oljnic	26
2.3	Krompir	27
2.3.1	Pridelava krompirja	30
2.3.2	Evidentirana prodaja krompirja (t)	31
2.3.3	Odkupne cene krompirja	31
2.3.4	Bilanca proizvodnje in porabe krompirja (ekvivalent svežega krompirja; 000 t)	32
2.4	Hmelj	33
2.4.1	Pridelava hmelja, zunanja trgovina in cene pri pridelavi hmelja	34
2.5	Zelenjadnice	35
2.5.1	Površina zelenjadnic skupaj	39
2.5.2	Hektarski pridelek zelenjadnic skupaj	40
2.5.3	Skupni pridelek zelenjadnic skupaj	41
2.5.4	Površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic	42
2.5.5	Hektarski pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic	43
2.5.6	Skupni pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic	44
2.5.7	Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic; 2010, 2013, 2016 in 2019	45
2.5.8	Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah; 2010, 2013, 2016 in 2019	46
2.5.9	Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – kapusnice in solatnice; 2010, 2013, 2016 in 2019	47
2.5.10	Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – špinačnice in korenovke ter gomoljnice; 2010, 2013, 2016 in 2019	48
2.5.11	Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – plodovke in čebulnice; 2010, 2013, 2016 in 2019	49
2.5.12	Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – stročnice in druge zelenjadnice; 2010, 2013, 2016 in 2019	50
2.5.13	Izvoz in uvoz sveže zelenjave	51
2.5.14	Bilanca proizvodnje in porabe zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave; 000 t)	52
2.5.15	Evidentirana prodaja zelenjadnic - odkup in dovoz na tržnice (t)	53
2.5.16	Evidentirana prodaja zelenjadnic - odkup (t)	54
2.5.17	Odkupne cene zelenjadnic	55
2.6	Krmne rastline	56
2.6.1	Pridelava zelene krme z njiv - površina	59
2.6.2	Pridelava zelene krme z njiv - pridelek	60
2.6.3	Pridelava zelene krme z njiv - hektarski pridelek	61

2.6.4	Pridelava krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin.....	62
2.6.5	Pridelava krme na trajnem travinju.....	63
2.7	Sadje.....	64
2.7.1	Pridelava sadja.....	69
2.7.2	Pridelava sadja v ekstenzivnih nasadih	69
2.7.3	Pridelava sadja v intenzivnih nasadih	70
2.7.4	Število kmetijskih gospodarstev, dreves ali grmov in bruto površina po sadnih vrstah v intenzivnih sadovnjakih	71
2.7.5	Evidentirana prodaja sadja (t)	72
2.7.6	Izvoz in uvoz svežega sadja.....	73
2.7.7	Bilanca proizvodnje in porabe sadja (ekvivalent svežega sadja, 000 t).....	74
2.7.8	Odkupne cene sadja	74
2.8	Oljke in oljčno olje.....	75
2.8.1	Pridelava oljk in prodaja oljčnega olja	77
2.9	Grozdje in vino.....	78
2.9.1	Površina vinogradov ter pridelek grozdja in vina na kmetijskih gospodarstvih	81
2.9.2	Vinogradi po vinorodnih deželah	81
2.9.3	Prijavljeni pridelek grozdja in vina po vinorodnih deželah.....	82
2.9.4	Odkup grozdja za predelavo in prodaja vina.....	82
2.9.5	Izvoz in uvoz vina glede na kakovost in barvo	83
2.9.6	Odkupne cene grozdja za predelavo, vina in vina s SGP v Sloveniji in na trgih držav EU ...	84
2.10	Suhe stročnice	85
2.10.1	Pridelava suhih stročnic	85
2.10.2	Evidentirana prodaja suhih stročnic	85
2.11	Seme.....	86
2.11.1	Pridelava uradno potrjenega semena krmnih rastlin in vrtnin	86
3	ŽIVALSKI PROIZVODI.....	87
3.1	Meso govedí	87
3.1.1	Število govedí konec leta.....	93
3.1.2	Bilanca števila govedí	94
3.1.3	Prirast govedí in prireja mesa (000 t)	94
3.1.4	Bilanca proizvodnje in porabe mesa govedí (t, ekvivalent klavne mase).....	95
3.1.5	Zakol govedí v klavnicah po kategorijah	96
3.1.6	Cene govedí (EUR/t)	97
3.2	Meso prašičev.....	98
3.2.1	Število prašičev	104
3.2.2	Bilanca števila prašičev	104
3.2.3	Prirast prašičev in prireja mesa (000 t)	105
3.2.4	Bilanca proizvodnje in porabe mesa prašičev (t, ekvivalent klavne mase).....	106
3.2.5	Zakol prašičev v klavnicah po kategorijah.....	107
3.2.6	Cene prašičev (EUR/t)	108
3.3	Perutninsko meso.....	109
3.3.1	Prirast perutnine in prireja mesa (000 t).....	113
3.3.2	Bilanca proizvodnje in porabe mesa perutnine (t, klavna masa)	113
3.3.3	Zakol perutnine v klavnicah.....	114
3.3.4	Cene perutnine.....	115
3.4	Ovčje in kozje meso.....	116
3.4.1	Število drobnice	119

3.4.2	Prirast drobnice in prireja mesa (000 t)	120
3.4.3	Bilanca proizvodnje in porabe mesa drobnice (t, klavna masa).....	121
3.4.4	Cene drobnice za zakol	121
3.5	Mleko	122
3.5.1	Proizvodnja kravjega mleka	127
3.5.2	Proizvodnja ovčjega in kozjega mleka	128
3.5.3	Skupna bilanca proizvodnje in porabe kravjega mleka (ekvivalent surovega mleka; 000 t).....	129
3.5.4	Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov - sveže in trajno mleko, fermentirani izdelki (000 t)	130
3.5.5	Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov - smetana, sir in skuta, maslo (000 t)	131
3.5.6	Cene kravjega mleka in mlečnih izdelkov	132
3.6	Jajca.....	133
3.6.1	Proizvodnja in prodaja jajc (000)	137
3.6.2	Bilanca proizvodnje in porabe jajc (t)	137
3.6.3	Cene jajc.....	138
3.7	Konji	139
3.7.1	Zakol konj v klavnicah	139
3.7.2	Bilanca proizvodnje in porabe konjskega mesa (t, klavna masa)	139
3.7.3	Odkupne cene konj za zakol	139
3.8	Med	140
3.8.1	Pridelava in prodaja medu (t)	140
3.8.2	Bilanca pridelave in porabe medu (t).....	140
3.8.3	Cene medu	141

Okrajšave in simboli

% – odstotek

ARSKTRP – Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja

B – beljakovine

CPZ – centralna podatkovna zbirka

CT – carinska tarifa

EU – Evropska unija

EUR – evro

FFS – fitofarmacevtska sredstva

FN – število padanja (Falling Number)

ha – hektar

kg – kilogram

KIS – Kmetijski inštitut Slovenije

KMG – kmetijsko gospodarstvo

l – liter

M – maščobe

mio – milijon

ml – mililiter

MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

PVP – proizvodno vezano plačilo

PRP – Program razvoja podeželja

RKG – Register kmetijskih gospodarstev

RPGV – Register pridelovalcev grozdja in vina

RS – Republika Slovenija

SGP – slovensko geografsko poreklo

SS – suha snov

SŠMO – skupno število mikroorganizmov

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

t – tona

TIS – tržno informacijski sistem

UVHVVR – Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

V – vlaga

ZGO – zaščitena geografska označba

ZOP – zaščitena označba porekla

1 UVOD

Pregled po kmetijskih trgih je dodatek k splošni oceni stanja kmetijstva v letu 2019. Splošni del obravnava kmetijstvo kot celoto, pregled po kmetijskih trgih pa tematiko zaokroža na ravni posameznega kmetijskega trga. V obeh delih so obravnavana podobna vsebinska področja, pomemben del poročil pa so tudi podatkovne priloge. V primerjavi s splošnim delom so tu podrobnejše informacije za posamezne trge zbrane na enem mestu. Nekatera področja se v obeh poročilih prekrivajo, za celovit vpogled v stanje kmetijstva pa je treba obravnavati oba dela skupaj.

Poročilo podrobno obravnava 15 pomembnejših kmetijskih trgov. V okviru vsakega trga so prikazani proizvodnja, zunanja trgovina, poraba (bilance proizvodnje in porabe za trge, kjer so te izdelane), cene, neposredni ukrepi kmetijske politike in spremembe ekonomskih rezultatov. Poudarek je na primerjavi leta 2019 s predhodnim letom. Spremembe v daljšem časovnem obdobju so večinoma prikazane grafično. Podatkovna priloga praviloma vsebuje podatke za obdobje 2007–2019, poleg obravnavanih trgov pa tudi podatke za še nekatere druge proizvode (suhe stročnice, seme, konji in med), ki sicer niso posebej obdelani.

Poročilo je pripravljeno na podlagi podatkov Statističnega urada Republike Slovenije (SURS), podatkov Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) ter drugih uradnih virov, ki so bili na voljo do 31. maja 2020, izjemoma tudi pozneje. Bilance proizvodnje in porabe kmetijskih proizvodov ter nekateri preračuni so bili pripravljene na Kmetijskem inštitutu Slovenije (KIS). Podatki o zunanji trgovini in živinorejski proizvodnji še niso končni, kar pa zelo verjetno ne vpliva pomembno na glavne ugotovitve.

Viri, uporabljeni pri pripravi pregleda po kmetijskih trgih, so navedeni v splošnem delu Poročila o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2019.

V poročilu prikazani podatki so zaokroženi, zato je mogoče odstopanje od podatkov SURS in drugih podatkov.

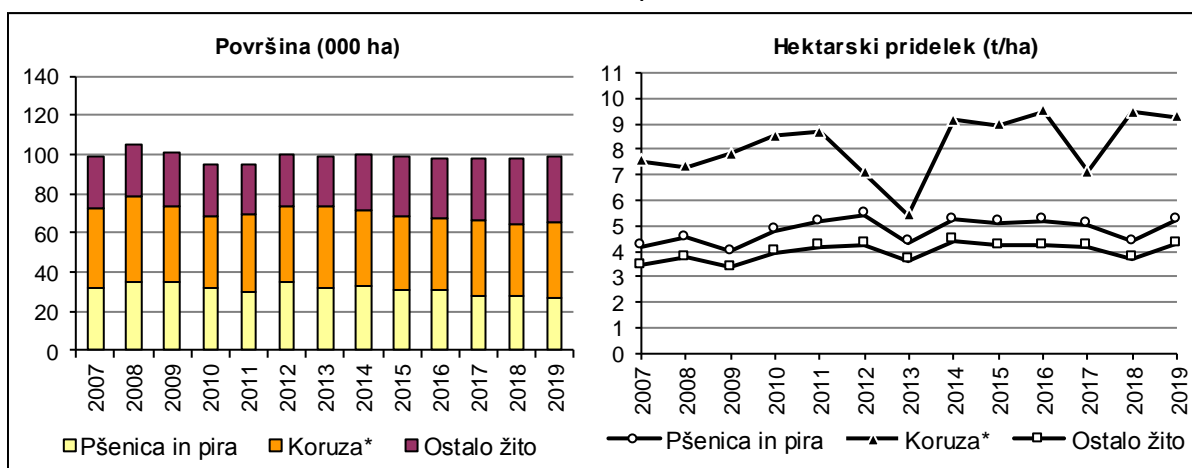
2 RASTLINSKI PRIDELKI

2.1 Žito

Delež žita v vrednosti kmetijske pridelave med leti niha. K vrednosti kmetijstva prispeva žito po letu 2007, od najmanj 5,2 % v letu 2009 do največ 9,5 % v letu 2012, njegov prispevek k vrednosti rastlinske pridelave pa je od 10,2 % do 18,3 %. Leta 2019 je žito k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevalo 6,1 %, kar je manj kot v letu prej in manj kot v povprečju zadnjih petih let (6,8 %). V vrednosti rastlinske pridelave pa je imelo 11,0 %, kar je manj kot v letu 2018 in tudi manj kot v zadnjih petih letih (12,4 %).

Strukturne spremembe pri pridelavi žita, ki se kažejo v znatno manjšem številu kmetijskih gospodarstev (KMG), ki se ukvarjajo s pridelavo žita, in v večji povprečni površini žita na gospodarstvo, so se nadaljevale tudi v obdobju 2013–2016. V Sloveniji se je v letu 2016 s pridelavo žita ukvarjalo dobrih 33 tisoč KMG oziroma 7 % manj kot v letu 2013. Med letoma 2013 in 2016 se je povprečna površina žita na KMG povečala za 7 % in je obsegala 3,0 hektarja.

Slika 1: Površine in hektarski pridelki žita; 2007–2019

* Koruza za zrnje.

Vir: SURS

Pridelovalna površina žita je v letu 2019 ostala skoraj na ravni iz leta 2018 in je s slabimi 99 tisoč hektarji malce pod ravni povprečja zadnjih petih let (2014–2018). V teh letih je bilo z žitom v povprečju zasejanih okoli 57 % njiv. V letu 2019 je bilo v primerjavi z letom prej na njivah več koroze za zrnje (+5 %), v povprečju manj strnega žita (–2 %; ponovno je bilo posejanega manj krušnega in več krmnega žita) ter mnogo manj ajde in prosa (–12 %). Leta 2019 je bilo na njivah prvokrat manj pšenice in pire kot ječmena in tritikale.

Skupni pridelok žita se je leta 2019 povečal za 8 % in je bil za 5 % nad povprečjem pridelka v zadnjem petletnem obdobju. K dobremu pridelku žita so prispevali tako večji hektarski pridelki strnega žita, ki so bili v letu 2019 pomembno večji od skromnih v letu 2018, kot tudi letina koroze za zrnje 2019, ki je bila nekoliko slabša kot v letu prej (–2 %), vendar še vedno nadpovprečna (+5 %).

Preglednica 1: Pridelava žita; 2018 in 2019

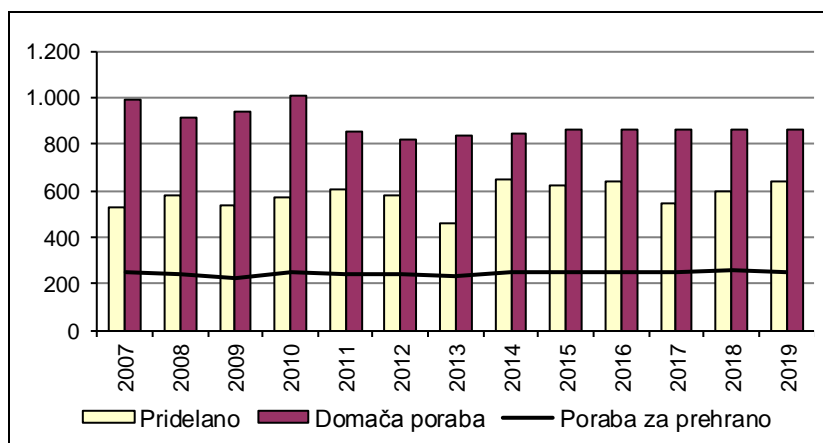
	Površina (ha)		Indeks 2019/18	Pridelek (t/ha)		Indeks 2019/18	Skupni pridelek (t)		Indeks 2019/18
	2018	2019		2018	2019		2018	2019	
Žito skupaj, od tega:	98.246	98.624	100,4	6,1	6,5	107,1	596.663	641.739	107,6
– pšenica in pira	27.823	26.727	96,1	4,4	5,2	119,4	121.900	139.811	114,7
– koruza za zrnje	37.079	38.883	104,9	9,5	9,3	98,0	350.489	360.357	102,8
– ječmen	20.994	21.139	100,7	4,2	4,8	115,6	88.057	102.480	116,4
– rž	1.301	1.178	90,5	3,5	3,8	108,9	4.542	4.479	98,6
– oves	1.245	1.207	96,9	2,7	3,3	122,5	3.397	4.033	118,7
– tritikala	5.668	5.804	102,4	4,2	4,6	111,4	23.572	26.892	114,1

Vir: SURS, preračuni KIS

Po podatkih tržnega poročila ARSKTRP je bilo v času žetve skupaj prevzetih (odkupljenih) 79,3 tisoč ton krušne pšenice letine 2019¹, kar je sicer za 41 % več kot v letu 2018, ko je bilo prevzete najmanj krušne pšenice do zdaj, vendar precej manj kot v letih 2011–2017.

V Sloveniji je pridelava žita manjša od domače porabe, ki je bila po letu 2007 med 0,8 do enega milijona ton na leto. V zadnjih petih letih se je v povprečju 60 % žita porabilo za krmo, od tega je bilo največ koruze (63 %). Za prehrano se je v enakem obdobju v povprečju porabilo 29 % žita, v strukturi porabe za prehrano s 85 % prevladuje pšenica.

Slika 2: Pridelava in poraba žita skupaj (000 t; ekvivalent zrnja); 2007–2019

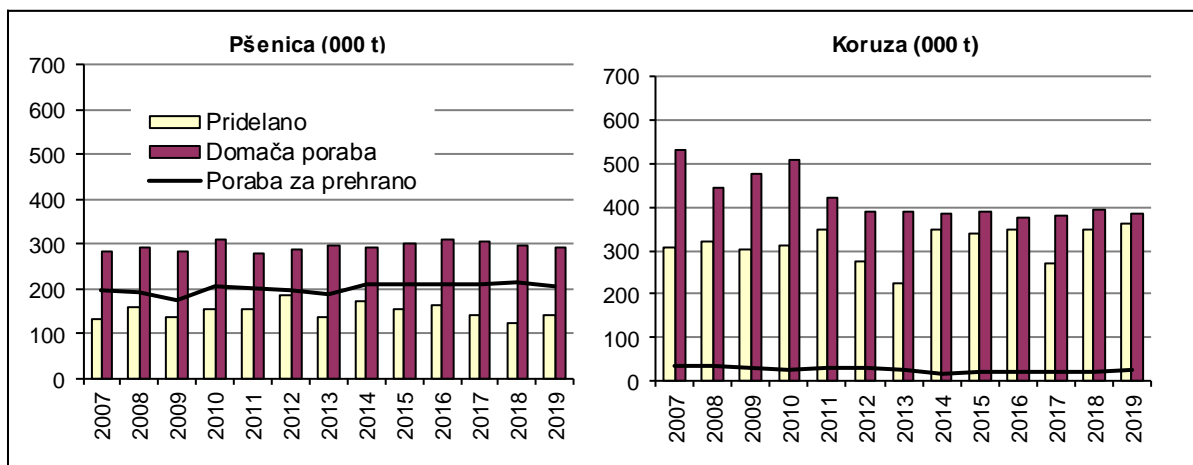

Vir: SURS, KIS

Po prvih ugotovitvah je bila leta 2019 domača poraba žita 866 tisoč ton, kar je blizu ravni leta 2018 in povprečja zadnjih petih let. Poraba pšenice in koruze se je zmanjšala za približno 2 %, medtem ko se je ječmena porabilo za desetino več. Poraba žita za krmo je bila večja za slaba 2 % odstotka, poraba za prehrano pa se je zmanjšala za 3 %. Na večjo porabo žita za krmo je najbolj vplivala večja poraba ječmena, ki je zelo verjetno posledica večje razpoložljivosti ječmena na domačem trgu (dobra letina).

¹ Zajema le odkupovalce pšenice, ki so v preteklem letu prevzeli oziroma odkupili več kot 1.000 ton pšenice v času žetve.

Slika 3: Pridelava in poraba pšenice in koruze (000 t; ekvivalent zrnja); 2007–2019

Vir: SURS, KIS

Slovenija je v zadnjih petih letih v obliki zrnja, moke in predelanih proizvodov na leto uvozila v povprečju 528 tisoč ton žita, od tega od 70 % do 75 % v obliki zrnja. V letu 2019 je bilo uvoženih 546 tisoč ton žita, od tega 267 tisoč ton pšenice, 217 tisoč ton koruze in 51 tisoč ton ječmena. Uvoz žita se je v letu 2019 v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal za 7 %, vendar je bil po obsegu še vedno 3 % nad povprečjem zadnjih petih let. Izvoz žita, ki se zadnja leta povečuje, se je povečal tudi v letu 2019 (+12 %), povprečje zadnjih petih let pa je presegel kar za 40 %. Po začasni podatkih je bilo v letu 2019 izvoženih 353 tisoč ton žita, od tega 101 tisoč ton pšenice (–21 %) in 239 tisoč ton koruze (+41 %). Velika večina žita (več kot 80 %) se že od leta 2005 izvozi v obliki zrnja, pred tem letom pa so prevladovali moka in predelani proizvodi.

Preglednica 2: Izvoz in uvoz žita v obliki zrnja; 2015–2019

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2015	2016	2017	2018	2019*	2015	2016	2017	2018	2019*
Žito skupaj z rižem, od tega:	199.177	189.099	252.812	260.312	298.019	343.262	346.602	411.661	425.499	383.055
– pšenica	61.173	62.152	87.196	84.591	59.397	145.836	166.754	171.897	173.786	176.692
– ječmen	10.640	5.566	23.008	13.222	6.414	26.429	22.142	31.493	25.052	18.223
– koruza	124.102	118.600	137.616	157.644	225.707	153.326	138.343	191.066	210.826	172.505
– riž	1.789	1.665	2.138	2.387	2.813	8.078	8.399	8.986	9.094	9.523

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Stopnja samooskrbe z žitom je bila leta 2019 74-odstotna, kar je za 5 odstotnih točk več kot leto prej in nekoliko nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja (za 4 odstotne točke).

Preglednica 3: Poraba žita na prebivalca in stopnja samooskrbe z žitom; 2015–2019

	Poraba na prebivalca (kg)					Stopnja samooskrbe (%)				
	2015	2016	2017	2018	2019*	2015	2016	2017	2018	2019*
Žito skupaj:	89,9	90,0	89,9	91,7	87,2	72,1	74,1	63,2	69,1	74,1
– pšenica	76,3	76,1	74,9	76,8	73,0	52,1	52,5	46,2	40,9	47,7
– koruza	7,3	8,0	8,0	7,9	9,1	86,9	92,0	71,6	89,2	93,1
– ječmen	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	73,4	74,1	74,4	68,2	72,2

* Začasni podatki.

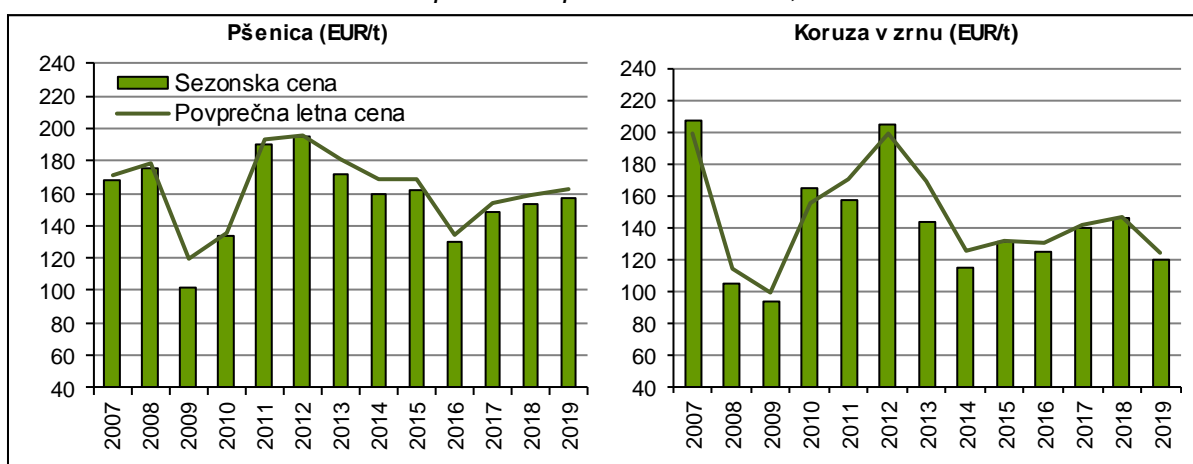
Vir: SURS, KIS

Na zvišanje stopnje samooskrbe z žitom je najpomembneje vplivala pomembno večja pridelava strnega žita in koruze za zrnje pri skoraj nespremenjeni domači porabi. Stopnja samooskrbe s pšenico je bila za 7 odstotnih točk, s koruzo in ječmenom pa za 4 odstotne točke višja v primerjavi z letom 2018.

Poraba pšenice za prehrano na prebivalca je bila leta 2019 s 73 kg za 5 % manjša kot v letu prej in za 4 % pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja (76 kg v ekvivalentu moke).

Velika spremenljivost cen žita na mednarodnih trgih se zaradi globalnega trga večinoma zelo hitro odrazi v odkupnih cenah v Sloveniji, kar opazamo tudi v letu 2019. V povprečju so bile cene žita v Sloveniji leta 2019 pomembno nižje kot v letu prej in tudi nižje od povprečja zadnjega petletnega obdobja (2014–2018), na kar so ključno vplivale izrazito nižje cene koruze za zrnje. Pridelovalci koruze so za zrnje leta 2019 v povprečju dobili 123,7 EUR/t, kar je za 16 % manj kot v letu prej in za 8 % pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Še nižje so bile odkupne cene koruze za zrnje v jesenskem času, ko je bila povprečna odkupna cena le 119,5 EUR/t oziroma za 18 % nižja kot v enakih mesecih leta 2018.

Slika 4: Odkupne cene pšenice in koruze; 2007–2019

Vir: SURS, preračuni KIS

Po podatkih SURS je bila povprečna letna odkupna cena pšenice s 163,2 EUR/t za dobra 2 % višja kot leto prej in za 4 % nad povprečjem zadnjih petih let. V mesecih največjega odkupa (julij–september) letine 2019 pa je bila odkupna (sezonska) cena pšenice 156,5 EUR/t oziroma za 2 % višja kot v enakem obdobju leta 2018. Nižja kot v letu prej je bila odkupna cena ječmena (–4 %).

Preglednica 4: Parametri kakovosti pšenice; 2015–2019

	Dejanska kakovost				
	2015	2016	2017	2018	2019
Surove beljakovine (%)	13,09	12,99	13,17	13,89	14,55
Hektolitrska masa (kg/100 l)	80,3	79,7	78,2	77,0	77,4
Število padanja (FN)	311,97	350,51	356,15	309,08	325,94
Sedimentacijska vrednost	40,0	46,0	44,0	51,0	51,0
Vlaga (%)	12,48	13,04	12,20	13,07	12,94
Primesi (%)	2,8	2,9	4,1	2,9	2,5

Vir: MKGP, ARSKTRP

Nekoliko nadpovprečna letina pšenice 2019, požete med 27. in 33. tednom, je bila dobre kakovosti. Boljši kot v slabem letu 2018 so bili vsi najpomembnejši spremljani parametri kakovosti, zlasti velik je bil delež surovih beljakovin, ki je bil največji, od kar ARSKTRP spremlja

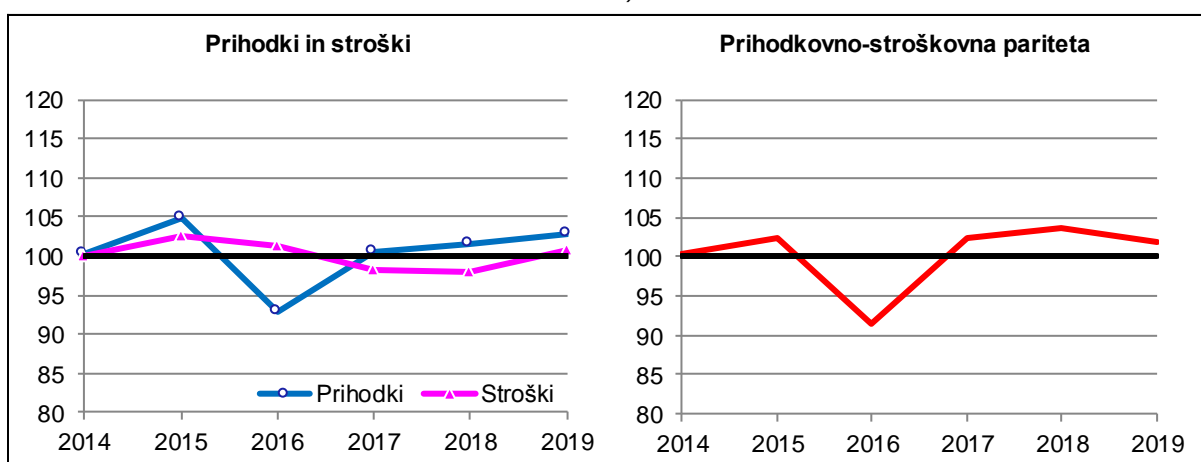
kakovostne parametre pšenice ob žetvi. Malce manjša v primerjavi s povprečjem 2014–2018 sta bila parametra hektolitrsko masa in število padanja, nekoliko večji od povprečja pa je bil tudi odstotek vlage ob žetvi (+2 %).

V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci žita na podlagi dodeljenih plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Pridelovalci strnega žita lahko uveljavljajo tudi pravico do proizvodno vezanega plačila (PVP). Višina proizvodno vezane podpore za strno žito je v posameznem letu odvisna od števila upravičenih hektarjev ter je izračunana kot količnik med letno ovojnico za proizvodno vezana plačila za strno žito in številom upravičenih hektarjev v posameznem letu. V letih 2015–2019 je bilo za to shemo namenjenih 5 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila. Povprečno PVP se je v letu 2019 zvišalo za približno odstotek, na 123,3 EUR/ha. Pridelovalci so od leta 2006 upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki je bilo leta 2019 50-odstotno (v letu 2018: 40-odstotno), uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

Ekonomske razmere pri pridelavi žita so se v letu 2019 zaradi znižanja cen koruze za zrnje in ječmena pri nekoliko nadpovprečni rasti stroškov v povprečju poslabšale. Pri pridelavi strnega žita so bili po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij stroški višji za približno 3 %. Pomembno višji kot v letu prej so bili stroški gnojil (med 5 % in 7 %), semena (med 8 % in 9 %), višji pa so bili tudi stroški sredstev za varstvo rastlin (+3 %) in domačega dela (+4 %). Blizu ravni leta prej pa so ostali stroški najetih storitev (setev, kombajniranje in sušenje), domačih strojnih storitev in stroški zavarovanja (višje premijske stopnje pri večjem sofinanciranju premijskih stopenj).

V času spravila letine 2019 je bila v primerjavi z enakim obdobjem leta prej odkupna cena pšenice višja za 2 %, odkupna cena ječmena pa je bila nižja za 4 %. Pridelovalci strnega žita so iz sheme neposrednih plačil upravičeni do osnovnega plačila, plačila za zeleno komponento in PVP. Predvidevamo, da se je ob predpostavki rahlega znižanja vrednosti neposrednih plačil (zunanja in notranja konvergenca pri višjem PVP) skupna vrednost pridelave (pri enakem pričakovanem pridelku) v primerjavi z letom prej pri pšenici zvišala za odstotek in pri ječmenu znižala za 2 %.

Slika 5: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi pšenice (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)

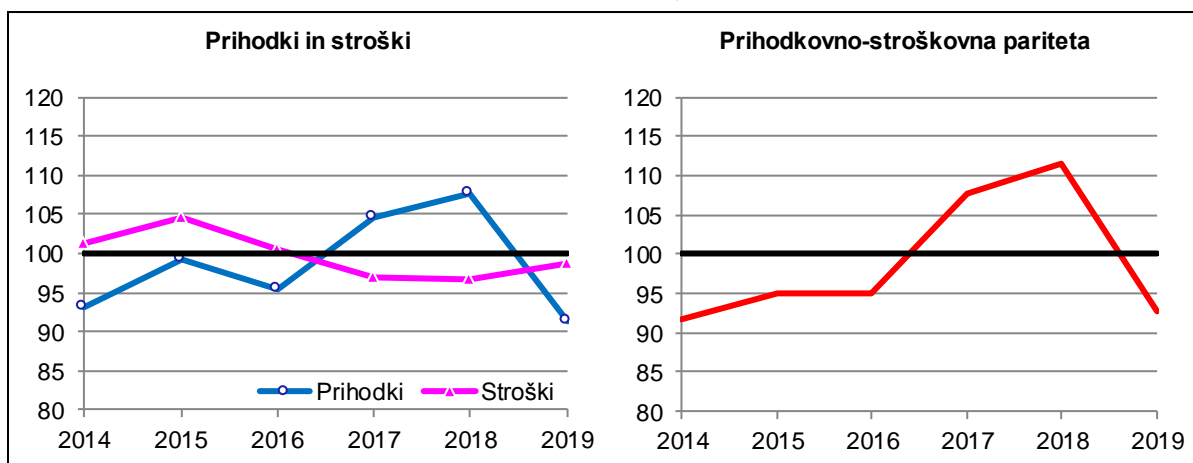
Vir: Modelne kalkulacije KIS

Višji stroški pridelave so vplivali na poslabšanje cenovno-stroškovnih razmerij. Zaradi nižjih odkupnih cen so se cenovno-stroškovna razmerja pri ječmenu poslabšala bolj kot pri pšenici. Kljub poslabšanju prihodkovno-stroškovnega razmerja se je leta 2019 ekonomičnost pridelave

strnega žita zaradi večjih pridelkov in dobre kakovosti pšenice izboljšala. Ocenjujemo, da so ekonomski rezultati pri pšenici in ječmenu nekoliko nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja, ki so ga zaznamovala velika nihanja tako v obsegu pridelave kot v višini odkupnih cen.

Ekonomski položaj tržnih pridelovalcev koruze v Sloveniji se je po dveh letih izboljševanja z letino 2019 ponovno močno poslabšal in je bil blizu najnižje ravni v zadnjih petih letih.

Slika 6: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi koruze za zrnje (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Podatki SURS in ocene na podlagi modelnih kalkulacij kažejo, da so bile odkupne cene koruze v času spravila letine 2019 za 18 % nižje kot v enakem obdobju leta 2018, stroški pridelave koruze za zrnje pa so bili v povprečju višji za 2 %. V primerjavi s predhodno letino so se nadpovprečno zvišali stroški gnojil (+13 %) in sredstev za varstvo rastlin (+8 %), približno na ravni iz leta prej so ostali stroški semena in domačih strojnih storitev. Zaradi nekoliko nižjih cen sušenja koruze so bili v povprečju malce nižji stroški najetih storitev (–1 %). Zaradi večjega sofinanciranja premijskih stopenj so se stroški zavarovanja koruze ob enaki premijski stopnji znižali za 17 %.

Izrazit padec odkupnih cen koruze v jesenskem času (–18 %) je ob sočasnem zvišanju stroškov pridelave in majhnem znižanju proračunskih podpor ključno vplival na poslabšanje cenovno-stroškovnih razmerij. Cenovno-stroškovna pariteta je za več kot 15 odstotnih točk pod povprečjem zadnjih petih let, ko so bile ekonomske razmere v letih 2014–2016 tudi zelo slabe. Ekonomski rezultati pridelovalcev koruze so se v letu 2019 zaradi velikega znižanja odkupnih cen, kljub dobri letini, poslabšali in so na zelo nizki ravni.

2.1.1 Površina in pridelok žita

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
POVRŠINA (ha)														
Osnovna površina	98.586	105.016	100.173	93.941	94.125	98.377	97.830	98.293	96.975	95.508	95.192	95.004	95.723	100,8
Pospravljena površina	99.275	105.564	100.866	94.760	94.979	99.733	98.972	99.884	98.955	98.355	98.460	98.246	98.624	100,4
Pšenica in pira	32.040	35.413	34.534	31.946	31.946	29.665	34.586	31.759	33.124	30.734	31.461	28.016	27.823	96,1
Rž	820	714	892	796	808	902	1.489	1.640	1.236	970	1.081	1.301	1.178	90,5
Ječmen	18.532	19.229	20.089	18.730	17.477	17.967	17.314	18.482	20.110	19.184	20.369	20.994	21.139	100,7
Oves	2.332	1.887	1.773	1.773	1.842	1.369	1.203	1.364	1.506	1.332	1.448	1.245	1.207	96,9
Koruza za zrnje	40.906	43.698	38.611	36.433	40.185	39.166	41.857	38.331	37.743	36.388	38.290	37.079	38.883	104,9
Tritikala	3.091	3.241	3.399	3.477	3.347	3.640	3.490	4.229	4.491	5.288	5.032	5.668	5.804	102,4
Proso	344	247	136	199	203	199	169	229	491	399	347	454	277	61,0
– glavni posevek	113	137	84	95	58	62	67	105	264	78	83	155	99	63,9
– strniščni posevek	231	110	52	104	145	137	102	124	227	321	264	299	178	59,5
Ajda	809	761	1.044	1.198	1.180	1.676	1.401	1.979	2.435	3.127	3.647	3.475	3.187	91,7
– glavni posevek	351	323	403	482	471	457	362	512	682	601	643	532	464	87,2
– strniščni posevek	458	438	641	716	709	1.219	1.039	1.467	1.753	2.526	3.004	2.943	2.723	92,5
Drugo žito	401	374	388	208	272	228	290	506	209	206	230	207	222	107,2
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Žito skupaj	5,4	5,5	5,3	6,0	6,4	5,8	4,6	6,5	6,3	6,5	5,6	6,1	6,5	107,1
Pšenica in pira	4,2	4,5	4,0	4,8	5,2	5,4	4,4	5,2	5,1	5,2	5,0	4,4	5,2	119,4
Rž	3,1	2,9	2,6	3,4	3,5	3,8	3,4	4,1	3,8	4,1	4,1	3,5	3,8	108,9
Ječmen	3,7	4,0	3,5	4,3	4,5	4,7	4,0	4,9	4,6	4,8	4,8	4,2	4,8	115,6
Oves	2,4	2,6	2,4	2,9	3,2	3,2	2,6	3,3	3,3	3,2	3,2	2,7	3,3	122,5
Koruza za zrnje	7,5	7,3	7,8	8,5	8,7	7,1	5,4	9,1	9,0	9,5	7,1	9,5	9,3	98,0
Tritikala	3,9	4,1	4,0	4,0	4,4	4,4	3,6	4,7	4,7	4,7	4,6	4,2	4,6	111,4
Proso	1,6	1,3	1,2	1,5	1,4	1,2	1,1	1,8	1,7	1,3	1,1	1,3	1,3	99,3
– glavni posevek	1,2	1,3	1,1	1,2	1,6	1,6	1,2	2,3	2,3	1,8	1,4	1,7	1,9	112,4
– strniščni posevek	1,8	1,2	1,3	1,8	1,3	1,0	1,1	1,4	1,0	1,2	0,9	1,1	0,9	86,8
Ajda	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	0,8	0,8	0,8	1,0	0,9	0,8	0,9	0,8	83,0
– glavni posevek	1,0	1,2	1,1	1,2	1,2	0,9	0,7	0,9	1,2	1,1	0,8	1,1	1,0	89,4
– strniščni posevek	0,9	0,8	0,8	1,1	1,0	0,8	0,8	0,7	0,9	0,9	0,8	0,9	0,7	81,9
Drugo žito	2,5	3,4	3,3	2,6	3,1	4,3	4,0	4,3	6,0	2,8	2,9	4,3	4,0	91,2
PRIDELEK (t)														
Žito skupaj	531.888	579.634	532.845	568.846	607.798	576.407	457.339	648.887	624.047	638.064	546.994	596.663	641.739	107,6
Pšenica in pira	133.339	160.297	136.905	153.481	153.575	188.065	138.235	173.245	157.058	163.165	140.961	121.900	139.811	114,7
Rž	2.509	2.080	2.318	2.676	2.843	3.422	5.012	6.737	4.658	3.978	4.415	4.542	4.479	98,6
Ječmen	67.904	76.788	70.793	80.120	79.386	84.727	69.303	89.700	93.174	91.653	97.929	88.057	102.480	116,4
Oves	5.547	4.987	4.260	5.168	5.818	4.351	3.107	4.448	5.023	4.327	4.641	3.397	4.033	118,7
Koruza za zrnje	308.259	319.902	302.600	311.117	349.030	277.358	226.634	350.583	338.712	346.211	272.177	350.489	360.357	102,8
Tritikala	12.032	13.260	13.532	14.067	14.767	15.917	12.641	20.068	20.934	24.719	22.923	23.572	26.892	114,1
Proso	542	315	159	302	285	237	189	412	835	532	368	584	354	60,6
– glavni posevek	130	182	90	113	91	100	78	238	597	138	119	259	186	71,8
– strniščni posevek	412	133	69	189	194	137	111	174	238	394	249	325	168	51,7
Ajda	761	732	994	1.370	1.245	1.341	1.052	1.523	2.399	2.899	2.909	3.225	2.456	76,2
– glavni posevek	360	395	458	565	571	404	238	466	830	657	540	577	450	78,0
– strniščni posevek	401	337	535	805	674	937	814	1.057	1.569	2.242	2.369	2.648	2.006	75,8
Drugo žito	995	1.273	1.284	545	849	989	1.166	2.171	1.254	580	671	897	877	97,8

Vir: SURS, preračuni KIS

2.1.2 Pridelava žita za seme

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
POTRJENA POVRŠINA (ha)														
Žito skupaj	1.685	1.743	1.704	1.321	1.410	1.335	1.177	1.131	880	959	788	881	924	104,9
Pšenica	1.023	1.011	1.106	819	862	841	722	641	502	507	338	367	420	114,3
Rž	35	37	6	9	7	7	11	33	40	–	–	34	15	44,3
Ječmen	401	491	353	394	326	369	329	303	205	245	220	265	307	115,8
Oves	62	24	28	38	18	16	17	17	7	26	37	35	44	128,0
Koruza	64	56	52	47	54	38	42	23	9	21	17	15	19	123,5
Tritikala	52	73	72	15	13	17	55	49	61	67	37	58	55	94,2
Proso	8	0	0	0	27	0	0	19	2	–	9	18	5	29,1
Ajda	42	50	86	0	102	48	:	47	55	93	130	90	60	66,9
POTRJEN PRIDELEK (t)														
Žito skupaj	7.935	8.870	7.455	7.055	7.203	7.801	6.409	6.501	5.224	5.826	4.084	4.396	5.655	128,6
Pšenica	5.197	5.442	5.189	4.554	5.133	5.385	4.225	3.902	3.161	3.116	2.115	2.072	2.768	133,6
Rž	111	120	14	29	31	28	41	185	177	–	–	146	54	36,8
Ječmen	1.975	2.661	1.649	2.135	1.767	2.124	1.756	1.915	1.365	1.433	1.516	1.530	2.188	143,0
Oves	201	97	112	142	83	64	46	84	24	749	99	89	122	137,4
Koruza	147	187	123	129	:	70	40	71	31	63	25	81	76	94,2
Tritikala	245	332	316	66	67	89	301	280	392	392	234	337	385	114,1
Proso	20	0	0	0	35	0	0	26	5	–	18	42	12	27,7
Ajda	39	32	53	0	86	41	–	38	70	73	79	99	50	51,1

: ni podatka

– ni pojava

Vir: KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin) in UVHVVR (2016–2019; korigirani podatki za leti 2016 in 2017)²

2.1.3 Odkup žita (t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Pšenica, brez semenske	49.792	51.641	54.932	62.343	71.342	96.073	64.573	82.178	74.420	50.035	84.367	45.502	77.415	170,1
Ječmen, krmni	3.095	5.656	3.029	6.056	6.707	9.282	5.479	6.429	10.559	9.810	14.312	12.479	18.948	151,8
Koruza za zrnje, brez semenske	44.140	46.620	68.451	59.201	64.775	59.311	42.610	84.358	83.852	81.658	79.221	119.771	128.207	107,0

Vir: SURS

² <https://www.gov.si/teme/uradno-potrjevanje-in-naknadna-kontrola-semenskega-materiala/>

2.1.4 Bilanca proizvodnje in porabe žita (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Pridelano	531,9	579,6	532,8	568,8	607,8	576,4	457,3	648,6	624,0	638,1	547,0	596,7	641,7	107,6
Začetne zaloge	701,5	756,3	831,2	740,3	584,6	715,7	687,0	630,0	770,8	775,0	810,3	750,8	757,8	100,9
Uvoz	552,7	470,2	422,2	428,5	510,3	414,7	492,4	511,7	478,0	492,8	568,8	589,5	545,9	92,6
Izvoz	37,1	62,6	104,8	147,1	132,0	199,1	171,1	172,5	231,7	234,5	309,7	315,4	352,8	111,9
Končne zaloge	756,3	831,2	740,3	584,6	715,7	687,0	630,0	770,8	775,0	810,3	750,8	757,8	726,8	95,9
Domača poraba	992,7	912,3	941,1	1.005,9	855,0	820,8	835,6	847,2	866,1	861,0	865,7	863,7	865,8	100,2
– krma	645,8	582,9	643,4	678,9	525,2	502,9	529,3	497,8	516,8	516,3	534,2	520,3	528,6	101,6
– seme	18,0	19,1	19,0	17,8	17,0	18,7	17,8	18,7	18,6	18,8	18,3	18,5	18,2	98,2
– industrijski nameni	44,0	35,6	27,7	31,5	36,8	34,8	32,0	37,8	38,7	36,2	36,7	40,6	44,1	108,5
– izgube	34,7	33,5	29,0	29,6	33,8	27,0	25,3	46,9	42,6	39,1	26,5	29,1	28,0	96,2
– poraba za prehrano	250,2	241,2	222,1	248,1	242,3	237,4	231,2	245,9	249,4	250,6	249,9	255,2	247,0	96,8
Poraba za prehrano**	185,6	179,2	164,8	184,7	179,7	175,6	170,8	182,7	185,4	185,8	185,8	189,8	182,2	96,0
Poraba na prebivalca (kg)	91,9	88,6	80,7	90,1	87,6	85,4	83,0	88,6	89,9	90,0	89,9	91,7	87,2	95,1
Stopnja samooskrbe (%)	53,6	63,5	56,6	56,6	71,1	70,2	54,7	76,6	72,1	74,1	63,2	69,1	74,1	

* Začasni podatki.

** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.5 Bilanca proizvodnje in porabe pšenice (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Pridelano	133,3	160,3	136,9	153,5	153,6	188,1	138,2	173,2	157,1	163,2	141,0	121,9	139,8	114,7
Začetne zaloge	183,2	198,5	252,1	229,6	175,0	235,4	204,6	187,4	212,0	206,4	220,2	191,8	159,1	83,0
Uvoz	185,1	195,1	172,8	175,9	225,6	171,1	214,4	219,2	228,4	255,8	265,7	271,7	266,5	98,1
Izvoz	17,1	10,8	46,5	72,8	39,2	99,6	74,7	74,1	89,5	94,3	130,1	128,2	100,7	78,6
Končne zaloge	198,5	252,1	229,6	175,0	235,4	204,6	187,4	212,0	206,4	220,2	191,8	159,1	171,8	107,9
Domača poraba	286,1	291,0	285,7	311,2	279,5	290,3	295,2	293,8	301,5	310,9	304,9	298,1	293,1	98,3
– krma	70,8	79,0	92,1	88,3	60,5	76,4	87,7	64,8	71,4	79,8	79,8	67,7	69,1	102,0
– seme	9,6	10,6	10,4	9,6	8,9	10,4	9,5	9,9	9,2	9,4	8,4	8,3	8,0	96,1
– industrijski nameni	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04	0,02	0,06	0,12	197,4
– izgube	8,6	10,0	7,6	7,6	9,7	7,6	7,5	8,8	8,0	9,1	7,3	7,1	8,3	117,4
– poraba za prehrano	197,1	191,4	175,7	205,8	200,4	195,9	190,4	210,3	212,8	212,6	209,4	214,9	207,5	96,6
Poraba za prehrano**	146,2	142,3	130,5	153,1	148,8	144,9	140,5	155,5	157,4	157,2	154,7	159,0	152,6	96,0
Poraba na prebivalca (kg)	72,4	70,3	63,9	74,7	72,5	70,5	68,2	75,4	76,3	76,1	74,9	76,8	73,0	95,1
Stopnja samooskrbe (%)	46,6	55,1	47,9	49,3	54,9	64,8	46,8	59,0	52,1	52,5	46,2	40,9	47,7	

* Začasni podatki. ** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.6 Bilanca proizvodnje in porabe koruze (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Pridelano	308,3	319,9	302,6	311,1	349,0	277,4	226,6	350,6	338,7	346,2	272,2	350,5	360,4	102,8
Začetne zaloge	375,1	406,3	423,9	371,4	290,0	341,6	328,3	295,3	383,5	384,3	397,2	367,6	403,9	109,9
Uvoz	273,1	188,1	178,0	182,3	210,4	186,6	221,7	214,0	181,3	175,3	229,3	247,6	216,8	87,6
Izvoz	18,6	47,9	55,3	68,7	84,4	89,6	90,1	91,2	129,4	132,3	151,2	168,9	238,8	141,4
Končne zaloge	406,3	423,9	371,4	290,0	341,6	328,3	295,3	383,5	384,3	397,2	367,6	403,9	355,3	88,0
Domača poraba	531,4	442,5	477,7	506,1	423,4	387,7	391,2	385,3	389,8	376,3	380,0	392,8	386,9	98,5
– krma	462,0	388,3	427,3	451,7	364,7	332,9	339,5	322,7	326,7	315,9	329,9	339,5	331,7	97,7
– seme	2,0	2,1	1,9	1,9	2,0	2,0	2,2	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,1	103,2
– industrijski nameni	10,8	0,6	0,7	8,2	8,5	9,1	8,6	9,4	10,8	10,6	10,8	11,2	12,1	108,5
– izgube	21,0	18,4	16,6	16,9	18,9	14,6	13,5	32,1	28,9	24,2	13,6	16,7	13,9	82,9
– poraba za prehrano	35,7	33,1	31,1	27,5	29,2	29,2	27,4	18,9	21,5	23,6	23,6	23,3	27,2	116,5
Poraba za prehrano**	25,0	23,2	21,8	19,3	20,5	20,4	19,2	13,2	15,0	16,5	16,5	16,3	19,0	116,5
Poraba na prebivalca (kg)	12,4	11,5	10,7	9,4	10,0	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	7,9	9,1	115,4
Stopnja samooskrbe (%)	58,0	72,3	63,3	61,5	82,4	71,5	57,9	91,0	86,9	92,0	71,6	89,2	93,1	

* Začasni podatki. ** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.7 Bilanca proizvodnje in porabe ječmena (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Pridelano	67,9	76,8	70,8	80,1	79,4	84,7	69,3	89,7	93,2	91,7	97,9	88,1	102,5	116,4
Začetne zaloge	113,6	121,7	126,0	110,4	93,0	107,4	121,4	117,2	139,1	148,9	157,4	156,9	157,4	100,4
Uvoz	70,1	65,3	50,2	55,1	59,1	41,8	43,5	62,1	54,7	46,7	57,5	55,3	51,0	92,1
Izvoz	1,1	3,5	2,6	5,1	7,4	8,4	5,2	5,8	11,1	6,1	24,2	13,8	7,1	51,8
Končne zaloge	121,7	126,0	110,4	93,0	107,4	121,4	117,2	139,1	148,9	157,4	156,9	157,4	161,9	102,8
Domača poraba	128,7	134,4	134,0	147,5	116,7	104,2	111,8	124,2	126,9	123,7	131,7	129,1	141,8	109,9
– krma	85,5	89,6	97,2	113,9	78,8	69,0	79,4	85,3	88,3	87,7	95,2	88,8	98,6	111,0
– seme	4,6	4,8	5,0	4,7	4,4	4,5	4,3	4,6	5,0	4,8	5,1	5,2	5,3	100,7
– industrijski nameni	33,2	35,0	26,9	23,3	28,2	25,7	23,4	28,4	27,9	25,5	25,9	29,4	31,8	108,2
– izgube	3,7	3,8	3,4	3,9	3,8	3,5	3,1	4,3	4,1	4,0	4,0	3,7	4,2	113,5
– poraba za prehrano	1,7	1,2	1,4	1,7	1,6	1,5	1,5	1,6	1,5	1,7	1,5	1,9	1,9	101,5
Poraba za prehrano**	1,3	0,9	1,1	1,3	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,1	1,4	1,4	101,5
Poraba na prebivalca (kg)	0,6	0,4	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	100,6
Stopnja samooskrbe (%)	52,7	57,1	52,8	54,3	68,0	81,3	62,0	72,2	73,4	74,1	74,4	68,2	72,2	

* Začasni podatki ** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.8 Odkupne in institucionalne cene žita

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Povprečna letna odkupna cena (EUR/t)														
Pšenica, brez semenske	170,9	178,4	119,3	135,7	193,1	195,6	181,0	169,1	168,3	133,8	154,0	159,4	163,2	102,4
Ječmen, krmni	145,7	159,4	104,6	108,4	180,8	179,6	177,3	153,3	133,8	133,0	128,8	142,4	137,2	96,4
Koruzna v zrnju, brez semenske	199,1	114,3	98,8	155,1	170,3	199,8	169,2	125,3	131,8	130,6	141,3	146,9	123,7	84,2
Sezonska odkupna cena (EUR/t)														
Pšenica (SURS)*	168,6	174,9	101,7	134,2	190,5	194,6	172,1	159,7	161,4	129,6	149,0	153,2	156,5	102,1
Pšenica (ARSKTRP)**	168,3	185,3	112,6	126,7	196,0	194,3	184,3	164,1	167,5	138,9	152,2	161,4	168,4	104,3
Ječmen, krmni (SURS)*	149,0	160,2	101,9	114,0	179,9	179,4	171,3	153,3	132,7	131,5	126,6	141,3	135,2	95,7
Koruzna v zrnju (SURS)***	207,0	104,5	93,6	164,6	157,3	205,3	144,1	114,5	131,3	124,9	140,1	145,6	119,5	82,1
Intervencijska cena (EUR/t)														
Pšenica	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3
Rž	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3
Ječmen, koruzna	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3

* Tehtano povprečje odkupnih cen julij–september (SURS).

** Tehtano povprečje odkupnih cen pšenice, ki jih ARSKTRP posredujejo odkupovalci, ki so v preteklem letu odkupili/prevzeli več kot tisoč ton pšenice, podatki za čas žetve.

*** Tehtano povprečje odkupnih cen septembra, oktobra in novembra (SURS).

Vir: SURS, ARSKTRP (TIS), MKGP, preračuni KIS

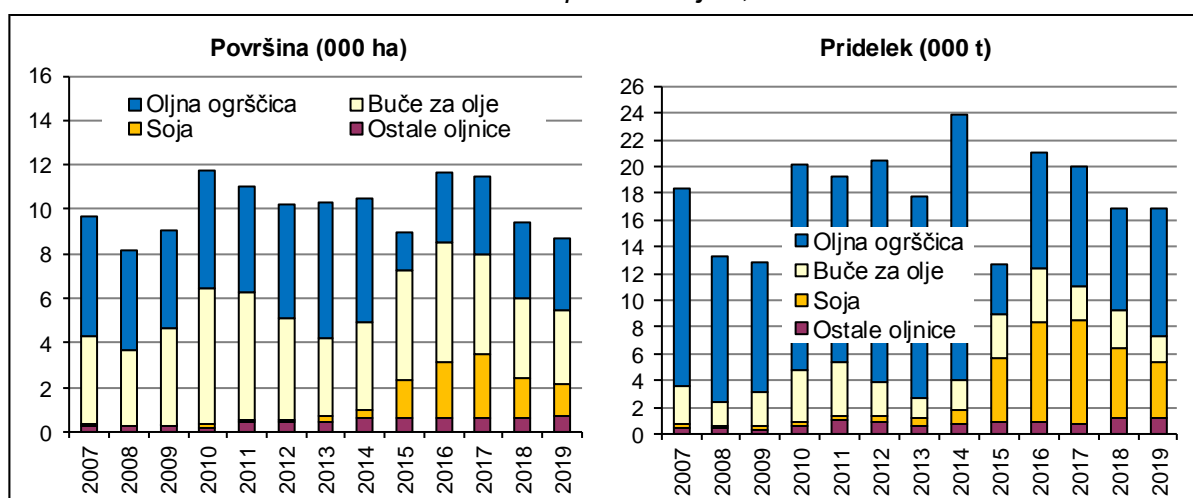
2.2 Oljnice

Delež oljnic v vrednosti kmetijske pridelave, ki se je po letu 2007 gibal med 0,8 % in 1,5 %, je v letu 2019 ostal na ravni leta prej in je bil 0,8 % skupne kmetijske vrednosti, prispevek oljnic k vrednosti rastlinske pridelave pa se je povečal z 1,3 % na 1,4 %.

Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev se je v letu 2016 s pridelavo oljne ogrščice ukvarjalo 761 KMG, kar je skoraj polovico manj (–46 %) kot leta 2013. Ta gospodarstva so oljno ogrščico v povprečju pridelovala na 4,6 ha njiv, kar je primerljivo z letom 2013. V obdobju 2013–2016 se je število KMG, ki so se ukvarjala s pridelavo oljnih buč, zmanjšalo za 2 %, povprečna površina njiv, namenjena pridelavi bučnic pa se je na posameznem KMG povečala na 0,8 ha (leta 2013: za 0,5 ha). Med oljnicami je v obdobju 2013–2016 pomembno mesto pridobila soja. V letu 2016 so jo pridelovali na odstotku vseh KMG (704 KMG), ki so imela v povprečju 4 ha soje.

Pridelovalna površina oljnic se zadnja tri leta zmanjšuje, pri tem so bile smeri sprememb posameznih oljnic v letu 2019 dvosmerne. Najbolj se je zmanjšala pridelovalna površina soje (–18 %) in oljnih buč (–10 %), nekoliko manj je bilo tudi površin oljne ogrščice (–4 %), pomembno več je bilo le sončnic (+16 %) in drugih oljnic (+16 %). Setvena struktura oljnic se je v letih 2015–2019 pomembno spremenila, saj je velik delež dobila tudi soja. Do leta 2015 so v setveni strukturi prevladovala oljna ogrščica in oljne buče, ki so v obdobju 2010–2014 skupaj obsegale povprečno 94 % površine oljnic. V obdobju 2015–2019 je bilo med oljnicami na njivah v povprečju 43 % oljnih buč, 30 % oljne ogrščice in 20 % soje.

Slika 7: Površina in pridelok oljnic; 2007–2019

Vir: SURS

Po oceni SURS je bila letina oljnic 2019 v povprečju nekoliko boljše od predhodne, boljši kot v letu prej je bil hektarski pridelok oljne ogrščice, letina ostalih oljnic pa je bila slabša. Hektarski pridelok oljne ogrščice je bil 2,9 t/ha, kar je za 29 % več kot v skromnem letu prej in za 9 % nad povprečjem zadnjih pet let. Hektarski pridelok oljnih buč je bil v primerjavi z letom 2018 manjši za 20 % in za 10 % pod povprečjem 2014–2018.

Skupni pridelok oljnic je v letu 2019, kljub zmanjšanju površin, zaradi boljše letine ostal na ravni leta prej, v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let pa je bilo pridelanih za 11 % manj oljnic.

Preglednica 5: Pridelava oljnic; 2018 in 2019

	Površina (ha)		Indeks 2019/18	Pridelek (t/ha)		Indeks 2019/18	Skupni pridelek (t)		Indeks 2019/18
	2018	2019		2018	2019		2018	2019	
Oljnice skupaj, od tega:	9.446	8.709	92,2	1,8	1,9	108,2	16.863	16.823	99,8
– oljna ogrščica	3.397	3.245	95,5	2,3	2,9	129,2	7.657	9.452	123,4
– sončnice	288	334	116,0	2,7	2,4	87,0	791	798	100,9
– soja	1.756	1.433	81,6	3,0	3,0	97,6	5.331	4.244	79,6
– oljne buče	3.650	3.284	90,0	0,8	0,6	79,9	2.745	1.973	71,9

Vir: SURS

V letu 2019 sta se zvišali povprečni odkupni ceni oljnih buč (+38 %) in oljne ogrščice (+3 %), že drugo leto zapored pa se je znižala odkupna cena soje (–6 %).

Preglednica 6: Odkupne cene oljnic; 2015–2019

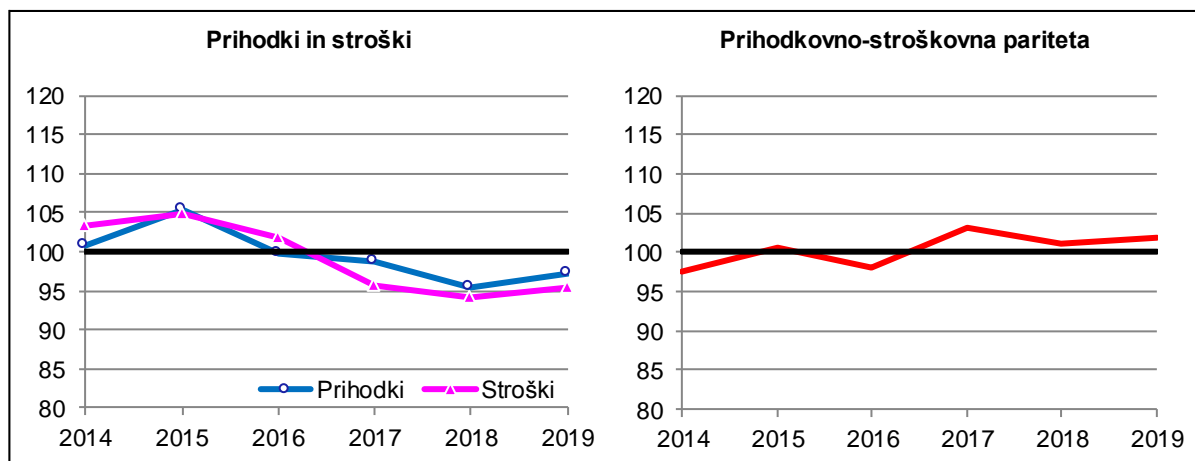
Odkupne cene (EUR/t)	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Oljna ogrščica	364	327	320	306	316	103,3
Oljne buče	3.775	2.956	2.430	1.991	2.746	137,9
Soja	293	315	319	311	294	94,5

Vir: SURS

V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci oljnic na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Soja je bila glede na shemo neposrednih plačil uvrščena med beljakovinske rastline, ki so bile v letih 2015 in 2016 upravičene do proizvodno vezanega plačila, ki pa je bilo leta 2017 ukinjeno. Od leta 2006 so pridelovalci upravičeni tudi do regresiranja zavarovanja pridelka, ki se je leta 2019 zvišalo s 40 %, kot je bilo v letu 2018, na 50 %. Ob tem lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

Gospodarske razmere na trgu z oljno ogrščico so se zaradi povišanja odkupnih cen in malenkost višjih stroškov pridelave rahlo izboljšale. Stroški pridelave v času spravila letine 2019 so se v primerjavi s prejšnjim letom zvišali za približno 1 %, prihodki pa so bili ob predpostavki nespremenjenega obsega pridelave in nižjih neposrednih plačil (osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento ter vračilo trošarine) zaradi zvišanja odkupnih cen za 2 % višji kot v enakem obdobju leta 2018.

Slika 8: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi oljne ogrščice (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Na gibanje stroškov pridelave oljne ogrščice so leta 2019 vplivale predvsem spremembe cen gnojil (+11 %), sredstev za varstvo rastlin (+2 %), stroški najetih storitev in stroški semena pa so ostali blizu ravni leta prej. Pomembno nižji kot v letu prej so bili zaradi večjega sofinanciranja premijskih stopenj stroški zavarovanja pridelka. Prihodkovno-stroškovna pariteta se je zaradi povečanja odkupnih cen v primerjavi z rahlim povečanjem stroškov pridelave nekoliko izboljšala in ostaja nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Ocenjujemo, da so ekonomski rezultati pridelovalcev oljne ogrščice zaradi boljše letine in zvišanja odkupnih cen boljši kot v letu prej, še vedno pa po naših ocenah ostajajo pod ravnijo zelo dobrih let.

2.2.1 Pridelava, odkup in odkupne cene oljnic

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
POVRŠINA (ha)														
Oljnice skupaj	9.666	8.161	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	8.709	92,2
Oljna ogrščica	5.358	4.442	4.424	5.303	4.770	5.141	6.131	5.563	1.629	3.156	3.435	3.397	3.245	95,5
Sončnice	246	256	227	203	374	367	273	252	230	241	299	288	334	116,0
Soja	126	49	66	109	107	140	278	404	1.705	2.466	2.908	1.756	1.433	81,6
Buče za olje	3.936	3.414	4.324	6.141	5.718	4.512	3.433	3.943	4.939	5.410	4.500	3.650	3.284	90,0
Druge oljnice*	:	:	13	31	52	82	194	364	436	425	305	355	413	116,3
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Oljnice skupaj	1,9	1,6	1,4	1,7	1,8	2,0	1,7	2,3	1,4	1,8	1,7	1,8	1,9	108,2
Oljna ogrščica	2,8	2,5	2,2	2,9	2,9	3,2	2,5	3,6	2,2	2,7	2,6	2,3	2,9	129,2
Sončnice	1,7	1,6	1,5	2,3	2,6	2,4	1,9	2,1	2,5	2,5	1,8	2,7	2,4	87,0
Soja	2,8	2,8	2,9	2,7	2,7	2,5	1,7	2,6	2,8	3,0	2,7	3,0	3,0	97,6
Buče za olje	0,7	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	0,8	0,6	79,9
PRIDELEK (t)														
Oljnice skupaj	18.333	13.321	12.899	20.227	19.300	20.492	17.812	23.965	12.657	21.008	20.020	16.863	16.823	99,8
Oljna ogrščica	14.740	10.949	9.845	15.522	13.948	16.692	15.113	19.883	3.643	8.590	8.999	7.657	9.452	123,4
Sončnice	427	414	330	476	976	868	506	527	578	600	524	791	798	100,9
Soja	348	137	193	290	292	343	463	1.046	4.689	7.387	7.713	5.331	4.244	79,6
Buče za olje	2.818	1.821	2.532	3.888	3.985	2.542	1.588	2.269	3.410	4.117	2.517	2.745	1.973	71,9
Druge oljnice*	:	:	:	51	99	47	142	240	337	314	267	339	356	105,0
ODKUP (t)														
Oljnice skupaj	11.031	4.779	7.352	9.430	8.806	9.653	9.476	9.455	5.372	8.793	8.757	8.275	10.400	125,7
Oljna ogrščica	10.254	4.586	7.155	9.132	8.333	9.248	9.246	8.957	3.595	6.452	5.414	5.330	7.925	148,7
Buče za olje	249	147	197	283	358	318	116	97	192	321	346	394	88	22,3
Soja	:	:	:	:	:	:	103	324	1.459	1.893	2.878	2.385	2.333	97,8
ODKUPNE CENE (EUR/t)														
Oljna ogrščica	220	381	255	273	422	450	358	307	364	327	320	306	316	103,3
Buče za olje	1.988	2.389	2.610	3.112	2.998	2.938	2.834	3.378	3.775	2.956	2.430	1.991	2.746	137,9
Soja	:	:	:	:	:	:	382	322	293	315	319	311	294	94,5

: ni podatka

* Po ocenah prevladuje konoplja.

Vir: SURS, preračuni KIS

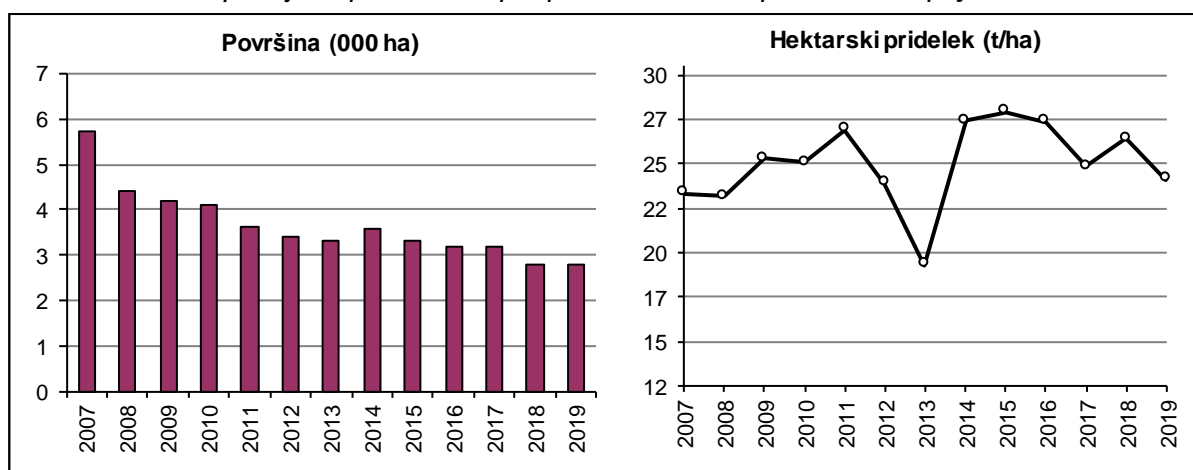
2.3 Krompir

Pridelava krompirja je v letu 2019 k vrednosti kmetijstva prispevala 1,9 %, kar je 0,5 odstotne točke več kot v letu prej, k vrednosti rastlinske pridelave pa 3,4 % (leta 2018: 2,4 %). Oba deleža med leti precej nihata in sta se v obdobju po letu 2007 gibala med 1,3 % in 2,5 % vrednosti kmetijstva ter med 2,3 % in 4,8 % vrednosti rastlinske pridelave.

S pridelavo krompirja se je v letu 2016 ukvarjalo nekaj manj kot 38 tisoč KMG, ki so krompir pridelovali na 4,7 tisoč ha njiv. Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev se je od leta 2013 njihovo število zmanjšalo za 6 %, povprečna površina krompirja na KMG pa se je povečala za 14 % (0,12 ha na KMG).

Od leta 2000 je opazen trend zmanjševanja deleža krompirja v setveni sestavi njiv. V letih 2018 in 2019 je bil krompir prisoten le na 1,6 % njiv, kar pomeni približno 2,8 tisoč hektarjev.

Slika 9: Pospravljena površina in povprečni hektarski pridelki krompirja; 2007–2019

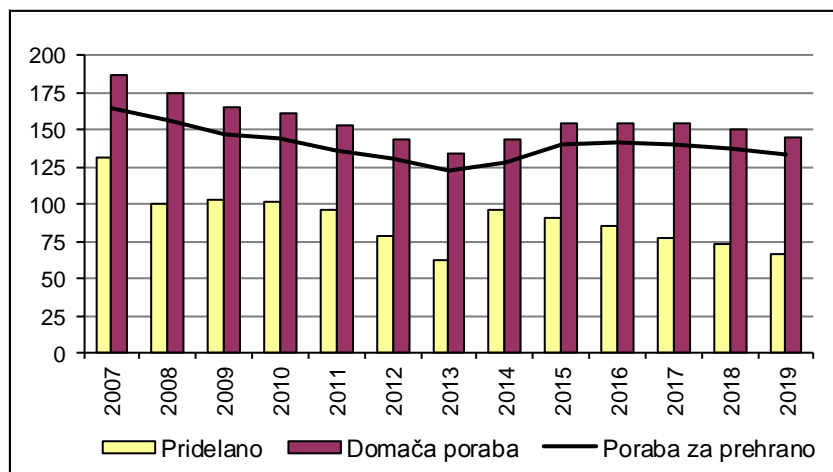
Vir: SURS

Letina krompirja 2019 je bila zaradi neugodnih vremenskih razmer (hladen in moker mesec maj ter vroč mesec junij) slabša, hektarski pridelok je bil s 23,6 t/ha za 9 % manjši kot v letu prej in za desetino pod povprečjem obdobja 2014–2018. Skupna pridelana količina krompirja je bila predvsem zaradi slabe letine za 10 % manjša kot v letu prej (leta 2019: 66 tisoč ton, leta 2018: 73 tisoč ton) in za 22 % pod povprečjem zadnjih petih let.

Prek evidentiranih tržnih poti, ki jih spremlja SURS (odkup in dovoz na tržnice), je bilo leta 2019 prodanih približno 9,8 tisoč ton krompirja, kar je 16 % več kot leto prej. Prek odkupa in dovoza na tržnice se je v letu 2019 prodalo skoraj 15 %, v letu 2018 pa malo manj kot 12 % pridelanega krompirja.

Poraba krompirja v Sloveniji, ki je v obdobju 2007–2019 obsegala med 134 in 186 tisoč ton, je že ves čas večja od pridelave. V letu 2019 je bilo uvoženih približno 117 tisoč ton krompirja, od tega približno polovica v obliki predelanih proizvodov. V letu 2019 se je skupni uvoz krompirja povečal za 18 %. Uvoženega je bilo več svežega jedilnega krompirja (+48 %), blizu ravni leta prej je ostal uvoz predelane in semenskega krompirja. Izvoz krompirja se v zadnjih letih povečuje. V primerjavi s prejšnjim letom se je povečal za 70 % in bil 187 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Večji je bil izvoz jedilnega (+92 %) in predelane krompirja (+24 %), pomembno manjši pa izvoz semenskega krompirja (–24 %). Negativna bilanca zunanje trgovine (izvoz-uvoz) se je leta 2019 kljub večjemu izvozu povečala za 0,7 tisoč ton.

Slika 10: Pridelava in poraba krompirja (000 t; ekvivalent svežega krompirja); 2007–2019

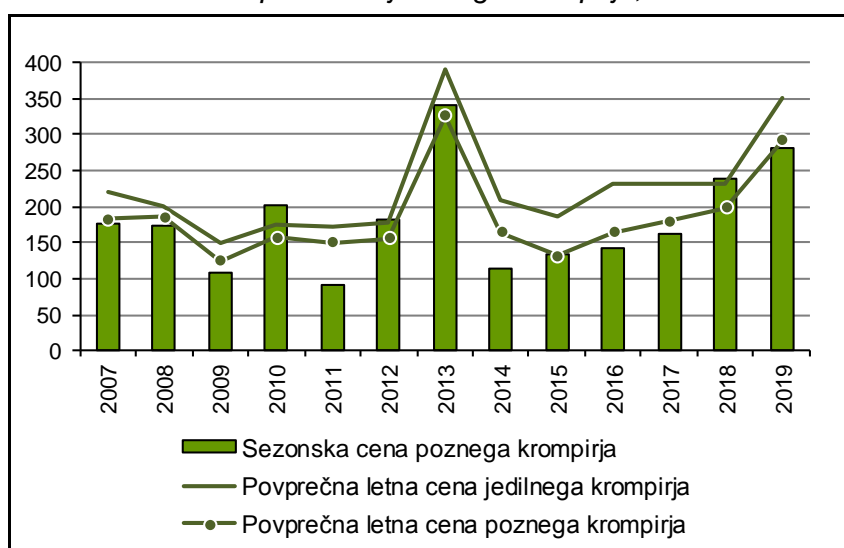

Vir: SURS, KIS

Manjši obseg pridelave krompirja je vplival na nekoliko manjšo samooskrbo s krompirjem (svež in predelan) v letu 2019. Stopnja samooskrbe, ki je bila v letu 2019 najnižja od začetka 1990-ih, se je v primerjavi s prejšnjim letom znižala z 48 % na 45 % in je bila 11 odstotnih točk pod ravnijo povprečja zadnjih petih let. Stopnja samooskrbe s krompirjem med leti precej niha in se je v letih od 2007 do 2018 gibala med 46 % in 70 %. Podobno se je znižala tudi stopnja samooskrbe s svežim krompirjem, ki je bila v letu 2019 68-odstotna in je bila 5 odstotnih točk nižja kot leta 2018. Na nižjo stopnjo samooskrbe krompirja (svežega in predelanega) je vplivala tako manjša pridelava kot tudi povečanje negativne zunanjetrgovinske bilance s krompirjem.

Poraba krompirja za prehrano med leti nekoliko niha in ima zaradi padanja porabe svežega krompirja trend zmanjševanja. V primerjavi z začetkom tega stoletja (2001–2005) se je za prehrano v letih 2015–2019 porabila v povprečju desetina manj krompirja, pri čemer je bila poraba svežega krompirja za četrtno manjša, poraba predelanega krompirja pa se je povečala za skoraj tri četrtine. Prebivalec Slovenije je v letu 2019 v povprečju porabil 64 kg krompirja (–4 %), od tega 41 kg svežega (–4 %).

Slika 11: Odkupne cene jedilnega krompirja; 2007–2019

Vir: SURS, preračuni KIS

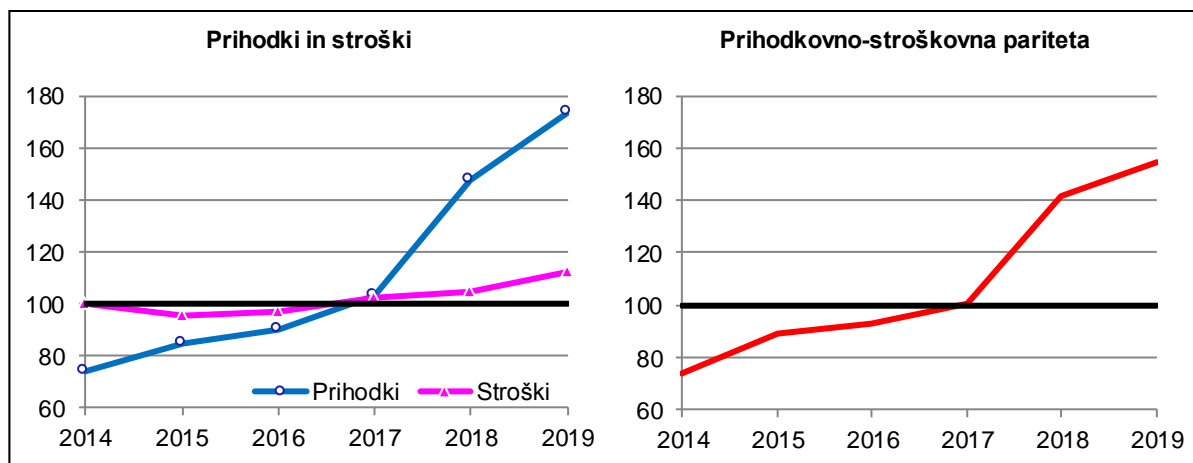
Odkupne cene krompirja v Sloveniji sezonsko in med leti zelo nihajo in so večinoma odvisne od cen na evropskem trgu. V letu 2019 so bile cene krompirja močno nadpovprečne. Povprečna letna odkupna cena jedilnega krompirja je bila 351,9 EUR/t, kar je 51 % več v primerjavi z letom 2018 in 61 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Povprečna letna cena poznega jedilnega krompirja, ki ima v odkupu približno 70-odstotni delež, se je na letni ravni zvišala za 47 %. Po statističnih podatkih je odkupna cena poznega krompirja v jesenskem času (september–november, t. i. sezonska cena) zadnja leta v porastu, v letu 2019 se je zvišala za 19 % in je bila za skoraj 80 % nad povprečjem zadnjih petih let.

Trg krompirja v EU, razen pridelave krompirja za predelavo v škrob, ni enotno urejen s tržnim redom. V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci krompirja od leta 2015 na podlagi na novo dodeljenih plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 lahko pridelovalci zavarujejo svoje pridelke po regresirani stopnji, ki se je leta 2019 zvišala s 40 % na 50 %. Poleg tega imajo pridelovalci možnost pridobiti povračilo dela plačane trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki je od sredine leta 2009 70-odstotno (prej 50-odstotno).

Ekonomske razmere, ki tudi pri pridelavi krompirja med leti zelo nihajo, so bile v letu 2019 zelo ugodne. Povprečne odkupne cene krompirja so bile precej višje kot v letu prej. Kljub manjši pridelavi se je v letu 2019 pomembno povečal odkup tako zgodnjega kot poznega krompirja (+35 % in +11 %). V povprečju je bila sezonska cena poznega krompirja v jesenskem času za 19 % višja kot v enakih mesecih leta prej.

Na podlagi modelnih izračunov ocenjujemo (stroški v času spravila ne vključujejo stroškov skladiščenja), da je bila pridelava poznega krompirja letine 2019 za približno 8 % dražja.

Slika 12: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi krompirja (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Stroške pridelave krompirja so v letu 2019 najbolj zaznamovali višji stroški semena (+19 %), ki imajo v strukturi skupnih stroškov skoraj 30-odstotni delež, višji stroški gnojil (+13 %) in stroški domačega dela (+4 %), na ravni leta prej so ostali stroški domačih strojnih storitev. Pomembno nižji kot v letu prej (–17 %) pa so bili zaradi večjega sofinanciranja premijskih stopenj stroški zavarovanja pridelka, ki imajo v strukturi stroškov krompirja le približno 2-odstotni delež. Opazno višje odkupne cene v jesenskih mesecih so kljub slabši letini ter zvišanju stroškov pridelave pozitivno vplivale na ekonomske rezultate pridelovalcev v primerjavi z letino 2018.

2.3.1 Pridelava krompirja

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
POVRŠINA (ha)														
Krompir skupaj	5.736	4.427	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	2.796	99,4
Krompir, brez semenskega	5.662	4.337	4.138	4.076	3.590	3.341	3.265	3.562	3.284	3.136	3.137	2.787	2.767	99,3
– zgodnji	736	564	540	579	510	481	551	597	551	521	521	463	460	99,4
– pozni	4.926	3.773	3.598	3.497	3.080	2.860	2.714	2.965	2.733	2.615	2.616	2.324	2.307	99,3
Krompir, semenski	74	90	37	48	50	45	42	38	35	28	28	25	29	116,0
– od tega potrjen	46	42	37	40	48	42	38	29	21	30	30	31	27	86,2
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Krompir skupaj	22,8	22,7	24,8	24,5	26,4	23,4	18,8	26,9	27,4	26,8	24,4	25,9	23,6	91,0
Krompir, brez semenskega	22,8	22,7	24,8	24,6	26,5	23,5	18,8	27,0	27,4	26,9	24,4	26,0	23,6	91,0
– zgodnji	20,2	20,8	20,3	20,3	22,0	21,3	18,7	23,4	22,7	22,3	19,7	20,9	18,9	90,4
– pozni	23,2	23,0	25,5	25,3	27,3	23,8	18,8	27,7	28,4	27,8	25,3	27,0	24,6	91,1
Krompir, semenski	23,5	20,5	23,1	20,0	19,3	20,1	17,2	16,8	26,5	21,8	22,1	20,5	19,1	93,1
PRIDELEK (t)														
Krompir skupaj	131.049	100.319	103.425	101.208	96.179	79.253	62.155	96.819	91.036	84.907	77.075	72.917	65.958	90,5
Krompir, brez semenskega	129.309	98.475	102.570	100.249	95.213	78.348	61.434	96.181	90.110	84.296	76.457	72.404	65.404	90,3
– zgodnji	14.852	11.747	10.978	11.738	11.220	10.251	10.319	13.999	12.483	11.623	10.266	9.665	8.678	89,8
– pozni	114.457	86.728	91.592	88.511	83.993	68.097	51.115	82.182	77.627	72.673	66.191	62.739	56.726	90,4
Krompir, semenski	1.740	1.844	855	959	966	905	721	638	926	611	618	513	554	108,0
– od tega potrjen	959	897	856	902	1.217	1.107	869	655	476	712	714	767	520	67,8

Vir: SURS, preračuni KIS, KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin) in UVHVVR (2016–2019; korigirani podatki za leti 2016 in 2017)³

³ <https://www.gov.si/teme/uradno-potrjevanje-in-naknadna-kontrola-semenskega-materiala/>

2.3.2 Evidentirana prodaja krompirja (t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
ODKUP IN DOVOZ NA TRŽNICE	6.634	7.076	6.550	7.902	7.124	5.875	4.626	5.629	6.221	5.219	7.290	8.443	9.775	115,8
Odkup	5.655	6.078	5.671	7.100	6.365	5.220	4.122	z	z	z	z	z	z	
Krompir, brez semenskega	5.019	5.298	4.902	6.369	5.495	4.478	3.449	4.939	5.597	4.485	6.537	7.722	9.004	116,6
– zgodnji	1.593	773	750	947	1.100	1.142	1.063	1.807	1.678	1.207	2.235	1.847	2.490	134,8
– pozni	3.426	4.526	4.152	5.423	4.395	3.337	2.386	3.132	3.919	3.278	4.302	5.875	6.514	110,9
Krompir, semenski	636	780	769	731	870	742	673	z	z	z	z	z	z	
Dovoz na živilske trge	979	998	879	802	760	655	504	393	358	417	426	427	459	107,5

z – zaupno

Vir: SURS

2.3.3 Odkupne cene krompirja

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
EUR/t														
Krompir, brez semenskega	219,7	199,7	148,1	173,8	170,9	177,5	391,7	209,8	186,4	232,8	231,6	232,7	351,9	151,2
– zgodnji	298,5	285,2	281,8	270,6	251,2	242,8	537,7	288,3	315,7	418,7	330,9	343,5	510,0	148,5
– pozni	183,1	185,1	123,9	156,8	150,8	155,2	326,7	164,5	131,1	164,3	180,1	197,9	291,5	147,3
Sezonska cena*	176,9	172,2	107,8	202,5	90,0	181,4	342,5	113,8	133,1	142,1	163,6	237,7	282,1	118,7
Krompir, semenski	353,5	438,9	309,2	440,4	449,0	437,6	466,6	z	z	z	z	z	z	

z – zaupno

* Tehtano povprečje odkupnih cen jedilnega krompirja septembra, oktobra in novembra.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.3.4 Bilanca proizvodnje in porabe krompirja (ekvivalent svežega krompirja; 000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
KROMPIR SKUPAJ (brez škroba)														
Pridelano	131,0	100,3	103,4	101,2	96,2	79,3	62,2	96,8	91,0	84,9	77,1	72,9	66,0	90,5
Uvoz	67,4	65,3	65,2	63,9	69,9	66,8	74,3	69,5	70,6	78,7	90,2	99,5	116,9	117,6
Izvoz	3,3	2,9	2,5	5,6	14,9	8,1	8,2	10,0	9,4	11,0	16,5	23,9	40,7	170,2
Spremembe zalog	8,9	-11,9	1,4	-1,4	-1,6	-5,9	-6,0	12,8	-2,4	-1,9	-3,8	-2,0	-3,2	
Domača poraba	186,2	174,6	164,7	160,9	152,8	143,8	134,3	143,5	154,7	154,5	154,6	150,5	145,4	96,6
– krma	3,9	4,0	4,1	3,5	4,3	3,0	1,9	2,9	2,7	2,5	2,3	2,2	2,0	90,5
– seme	11,5	8,9	8,4	8,2	7,3	6,8	6,6	7,2	6,6	6,3	7,9	7,0	7,0	99,4
– izgube	6,6	5,0	5,2	5,1	4,8	4,0	3,1	4,8	4,6	4,2	3,9	3,6	3,3	90,5
– poraba za prehrano	164,3	156,7	147,0	144,1	136,3	130,1	122,7	128,6	140,8	141,4	140,5	137,6	133,1	96,7
Poraba na prebivalca (kg)	81,4	77,5	72,0	70,3	66,4	63,3	59,6	62,4	68,3	68,5	68,0	66,5	63,7	95,8
Stopnja samooskrbe (%)	70,4	57,4	62,8	62,9	63,0	55,1	46,3	67,5	58,8	54,9	49,9	48,4	45,4	
SVEŽ KROMPIR														
Pridelano	131,0	100,3	103,4	101,2	96,2	79,3	62,2	96,8	91,0	84,9	77,1	72,9	66,0	90,5
Uvoz	24,3	21,2	22,4	18,8	28,7	21,3	31,2	27,1	23,9	30,2	39,6	42,0	59,3	141,1
Izvoz	0,9	0,6	0,5	2,7	12,0	4,8	2,7	5,2	4,3	7,3	5,7	16,3	31,3	191,8
Spremembe zalog	8,9	-11,9	1,4	-1,4	-1,6	-5,9	-6,0	12,8	-2,4	-1,9	-3,8	-2,0	-3,2	
Domača poraba	145,6	132,8	123,9	118,7	114,5	101,7	96,6	105,9	113,1	109,8	114,7	100,6	97,1	96,5
– krma	3,9	4,0	4,1	3,5	4,3	3,0	1,9	2,9	2,7	2,5	2,3	2,2	2,0	90,5
– seme	11,5	8,9	8,4	8,2	7,3	6,8	6,6	7,2	6,6	6,3	7,9	7,0	7,0	99,4
– izgube	6,6	5,0	5,2	5,1	4,8	4,0	3,1	4,8	4,6	4,2	3,9	3,6	3,3	90,5
– poraba za prehrano	123,6	114,9	106,3	101,8	98,1	88,0	85,0	91,0	99,2	96,6	100,6	87,8	84,8	96,6
Poraba na prebivalca (kg)	61,2	56,8	52,0	49,7	47,8	42,8	41,3	44,1	48,1	46,8	48,7	42,4	40,6	95,7
Stopnja samooskrbe (%)	90,0	75,5	83,5	85,3	84,0	77,9	64,4	91,4	80,5	77,4	67,2	72,4	67,9	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

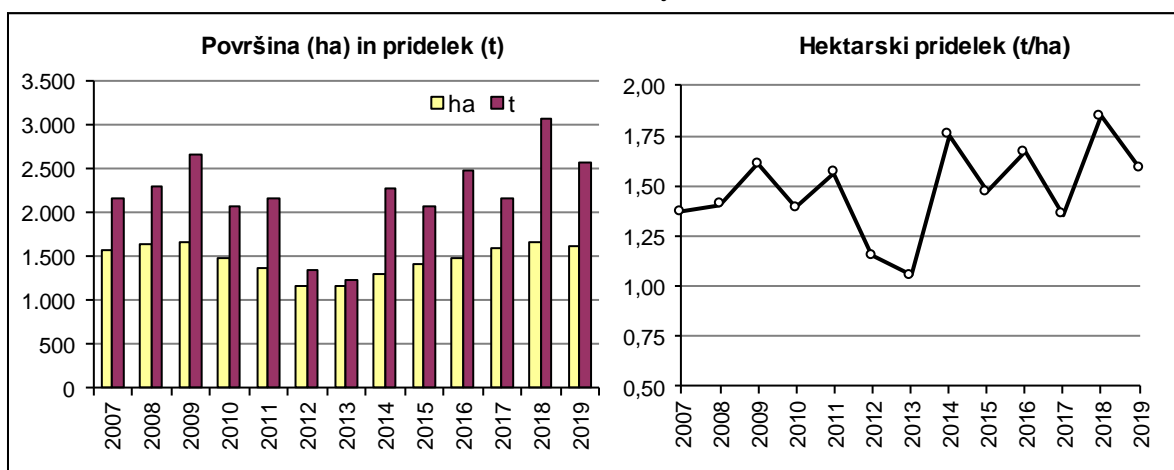
2.4 Hmelj

Pridelava hmelja od leta 2007 predstavlja od 0,4 % do 2,6 % skupne vrednosti kmetijske proizvodnje oziroma od 0,7 % do 5,2 % vrednosti rastlinske pridelave.

Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev se je s pridelavo hmelja v letu 2016 ukvarjalo 89 KMG (–28 % glede na leto 2013), ki so pridelovale hmelj na 1.480 ha (+24 %). Že od začetka tega stoletja v hmeljarski panogi potekajo izrazite strukturne spremembe, ki se kažejo tudi v obdobju 2013–2016. V primerjavi z letom 2013 se je povprečna površina hmeljišč na KMG povečala za 72 % in znaša 16,6 ha na KMG, kar je največ po letu 2000.

V obdobju 2010–2012 se je zaradi gospodarskih težav v hmeljarstvu pridelovalna površina hmelja hitro zmanjševala, po tem letu pa se je obseg hmeljišč povečeval. V letu 2019 se je površina hmelja rahlo zmanjšala in je obsegala 1.616 ha, kar je 3 % manj kot v letu prej in 3 % nad povprečjem pred začetkom velike krize v hmeljarskem sektorju (2005–2009).

Slika 13: Pridelava hmelja; 2007–2019

Vir: SURS

Letina hmelja 2019 je bila predvsem zaradi pojavljanja toče slabša od rekordne letine leta prej. Pridelano je bilo 16 % manj hmelja kot v letu prej, vendar je bila pridelava z 2.572 tonami še vedno za 7 % večja od povprečja zadnjih petih let. Hmeljarji imajo v zadnjih letih tudi mnogo težav z novo boleznijo, to je hudo viroidno zakrnelostjo hmelja. V letu 2019 je zunanjetrgovinska bilanca (izvoz-uvoz) znašala dobrih 3.000 ton in je bila za 11 % večja od predhodne. Povprečna odkupna cena se je že drugo leto zapored povišala in je bila leta 2019 za desetino višja kot leto prej in za 26 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

V skladu s spremembo skupne kmetijske politike v programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci hmelja na podlagi dodeljenih plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so tudi pridelovalci hmelja upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki je bilo leta 2019 50-odstotno, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 % trošarine).

2.4.1 Pridelava hmelja, zunanja trgovina in cene pri pridelavi hmelja

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
PRIDELAVA														
Površina (ha)	1.572	1.638	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	1.616	96,9
Hektarski pridelek (t/ha)	1,4	1,4	1,6	1,4	1,6	1,2	1,1	1,8	1,5	1,7	1,4	1,8	1,6	86,2
Pridelek (t)	2.157	2.304	2.669	2.073	2.154	1.338	1.227	2.270	2.065	2.478	2.160	3.078	2.572	83,6
ZUNANJA TRGOVINA (t)														
Izvoz	1.680	1.474	1.628	2.642	1.632	1.262	1.403	1.831	1.826	2.152	2.566	2.948	3.322	112,7
Uvoz	182	141	115	241	40	37	63	36	53	143	126	160	226	141,7
ODKUPNE CENE														
Hmelj (EUR/kg)	8,75	13,24	5,31	3,38	2,60	3,24	3,38	4,62	5,62	6,61	6,20	6,85	7,54	110,0

* Zunanja trgovina - začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5 Zelenjadnice

Pridelava zelenjadnic je v obdobju 2007–2018 k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevala od 3,5 % do 7,1 %, k vrednosti rastlinske pridelave pa od 6,7 % do 14,1 %. Leta 2019 so imele zelenjadnice v skupni vrednosti kmetijske proizvodnje 8,4 %, v vrednosti rastlinske pridelave pa 15,2 %, kar je največ do zdaj.

V Sloveniji se s pridelavo zelenjadnic ukvarjajo številna KMG, ki pridelujejo zelenjadnice tako za prodajo kot za lastno porabo. V letu 2016 se je po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev s pridelavo zelenjadnic ukvarjalo skoraj 62 tisoč KMG, kar je 6 % več kot v letu 2013. Ta gospodarstva so v povprečju pridelovala zelenjadnice na 5,3 ara, kar je za petino več kot leta 2013 (4,4 ara).

V letu 2019 je potekal popis tržnega vrtnarstva, ki se v Sloveniji izvaja vsaka tri leta. Z njim so bila popisana kmetijska gospodarstva, ki pridelujejo zelenjadnice za prodajo. Podatki popisa kažejo, da sta se število KMG in površina s tržno pridelavo zelenjadnic v primerjavi z letom 2016 močno povečala.

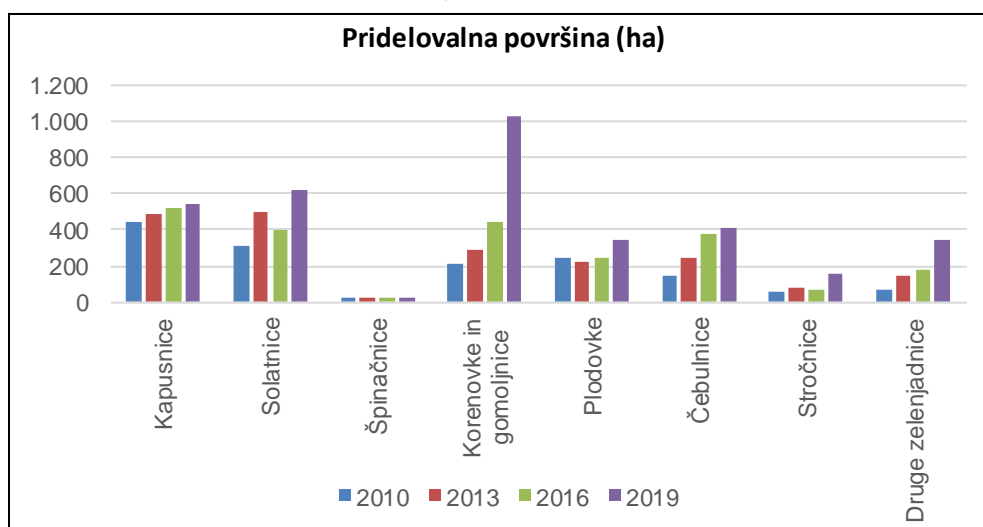
Preglednica 7: Število kmetijskih gospodarstev ter osnovna in pridelovalna površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih; 2016 in 2019

Zelenjadnice, tržno vrtnarstvo	Skupaj		Indeks	Na prostem		Indeks	V zaščitenem prostoru		Indeks
	2016	2019	2019/16	2016	2019	2019/16	2016	2019	2019/16
Število kmetijskih gospodarstev	1.264	1.584	125,3	1.227	1.531	124,8	460	493	107,2
Osnovna površina (ha)	1.836	2.826	153,9	1.729	2.720	157,3	106	105	98,9
Pridelovalna površina (ha)	2.251	3.488	155,0	2.124	3.350	157,7	127	138	108,4
Osnovna površina/KMG (ha)	1,45	1,78	122,8	1,41	1,78	126,1	0,23	0,21	92,3
Pridelovalna površina/KMG (ha)	1,78	2,20	123,7	1,73	2,19	126,4	0,28	0,28	101,2

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva)

Kmetijskih gospodarstev s tržno pridelavo zelenjadnic je bilo leta 2019 1.584 (+25 %), pridelavi zelenjadnic za trg pa je bilo namenjenih dobro polovico več površin kot ob prejšnjem popisu.

Slika 14: Pridelovalna površina zelenjadnic po vrstah, v letih tržnih popisov vrtnarstva; 2010, 2013, 2016 in 2019

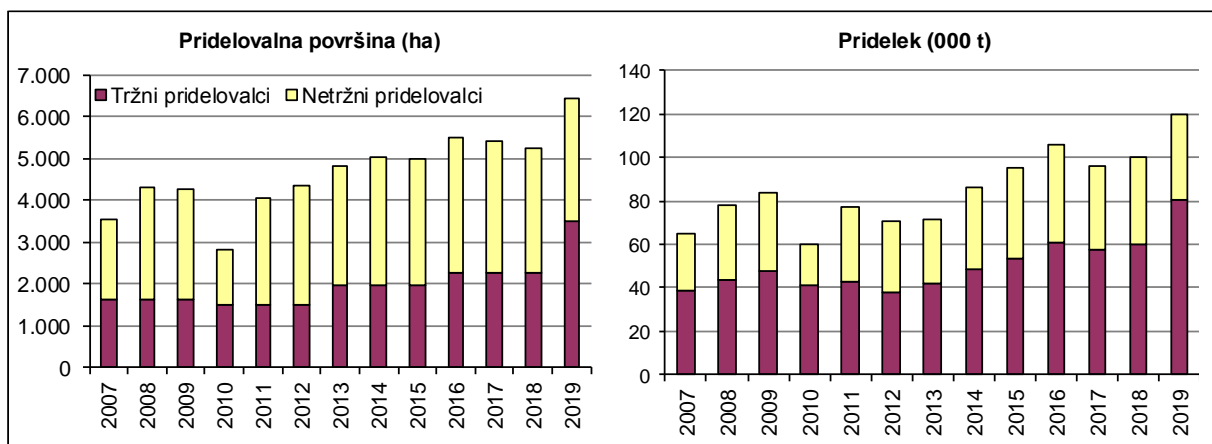
Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva)

Po letu 2010 so opazne pozitivne spremembe v strukturi pridelave zelenjadnic za prodajo, saj se je osnovna površina na posamezno KMG povečala z dobrega hektarja na skoraj 1,8 ha (+75 % glede na leto 2010). Še vedno pa pridelava zelenjadnic v Sloveniji večinoma poteka na prostem, saj je na prostem kar 96 % vseh površin za tržno pridelavo zelenjadnic. V povprečju so se v primerjavi z letom 2016 povečale površine vseh skupin zelenjadnic, še najbolj izrazito stročnice (+149 %) ter korenovke in gomoljnice (+131 %), pa tudi solatnice (+58 %) in plodovke (+40 %). Veliko povečanje je tudi med drugimi zelenjadnicami (+101 %), na kar je pomembno vplival večji obseg pridelave špargljev (s 50 na 164 ha). Analiza podatkov popisa iz leta 2019 žal kaže tudi, da gre del povečanja površin zelo verjetno na račun vrst, ki niso namenjene izključno prehrani ljudi in prodaji ali pa se jih z njiv ne pospravi v celoti (npr. repa, redkev, bučke, grah, radič).

V strukturi rabe njiv in vrtov so osnovne površine zelenjadnic v povprečju zadnjih petih let (2014–2018) zavzemale 2,5 %, v letu 2019 pa 3,1 %. Skupna pridelovalna površina zelenjadnic je navadno za skoraj četrtno večja od osnovne površine in je v obdobju 2007–2018 obsegala od 2.803 do 5.517 ha. Leta 2019 so bile po statističnih podatkih zelenjadnice pospravljene s 6,4 tisoč hektarjev njiv, kar je za 22 % več kot leto prej in prav toliko nad povprečjem zadnjih petih let. Na rekordno površino zelenjadnic je vplivalo močno povečanje površin namenjenih tržni pridelavi zelenjadnic (+55 %), ki so jih ugotovili s popisom v letu 2019.

Ker večina pridelave zelenjadnic poteka na prostem, v zelenjadarstvu na pridelek močno vplivajo vremenski dejavniki, ki v letu 2019 pridelavi zelenjadnic niso bili zelo naklonjeni. Povprečni hektarski pridelek zelenjadnic je bil za 2 % manjši kot v dokaj ugodnem letu 2018, pri čemer je bila letina zelenjadnic pri nekaterih vrstah slabša (npr. zelje, solata, paradižnik, paprika, bučke, kumare, nizki fižol za stročje) pri drugih pa boljša (npr. endivija, radič, korenček, visoki fižol, grah). Povprečni hektarski pridelek zelenjadnic je bil blizu povprečja zadnjih petih let. Nekoliko nadpovprečni pridelek so od pomembnejših vrst zelenjadnic imeli npr. belo zelje, solata, korenček, visoki fižol za stročje in bučke.

Slika 15: Površina in pridelek zelenjadnic; 2007–2019

Vir: SURS

V Sloveniji smo zaradi mnogo večjih površin v letu 2019 pridelali za 19 % več zelenjadnic kot leta 2018, količina pridelanih zelenjadnic pa je bila za slabo četrtno nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Količina pridelanih zelenjadnic v letu 2019 po naših ocenah na podlagi analize podatkov zadnjega tržnega popisa vrtnarstva verjetno vključuje tudi pridelek zelenjadnic, ki ni bil v celoti namenjen prehrani ljudi (npr. repa, redkev, grah, bučke).

Preglednica 8: Pridelava zelenjadnic; 2018 in 2019

	Površina (ha)		Indeks 2019/18	Pridelek (t/ha)		Indeks 2019/18	Skupni pridelek (t)		Indeks 2019/18
	2018	2019		2018	2019		2018	2019	
Zelenjadnice skupaj, od tega:	5.251	6.425	122,4	19,2	18,7	97,6	100.574	120.120	119,4
– solata	707	821	116,1	16,1	15,9	99,0	11.349	13.052	115,0
– belo zelje	600	568	94,7	34,8	34,0	97,6	20.866	19.286	92,4
– radič in endivija	565	646	114,3	13,9	13,9	100,4	7.850	9.009	114,8
– čebula	433	453	104,6	22,2	22,3	100,4	9.612	10.101	105,1
– fižol za stročje	495	356	71,9	5,8	5,5	96,3	2.852	1.975	69,2
– bučke	131	261	199,2	26,4	25,7	97,6	3.455	6.718	194,4
– korenček	249	259	104,0	21,0	21,9	104,4	5.217	5.666	108,6
– paradižnik	191	223	116,8	43,9	40,4	92,0	8.392	9.013	107,4

Vir: SURS, preračuni KIS

Količina odkupljenih in na tržnicah prodanih zelenjadnic se zadnja leta povečuje, v letu 2019 je bila večja za 14 % in je zajela 26 % pridelka tržnih pridelovalcev zelenjadnic, kar je približno toliko kot v letih 2014–2018 (27 %). V primerjavi z letom 2018 se je odkup zelenjadnic povečal za 15 % (na 18,5 tisoč ton), prodaja na tržnicah pa za 5 % (na 2,5 tisoč ton).

Leta 2019 je bilo v sveži in predelani obliki porabljenih skoraj 275 tisoč ton zelenjave, kar je za 12 % več kot leto prej in 13 % nad povprečjem zadnjih petih let. Slovenija je neto uvoznica zelenjave. Leta 2019 je bilo uvoženih 177 tisoč ton zelenjave, od tega 60 % sveže.

Preglednica 9: Izvoz in uvoz zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2015–2019

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2015	2016	2017	2018	2019*	2015	2016	2017	2018	2019*
Zelenjava** skupaj	17.650	16.726	15.360	21.053	22.502	163.656	164.156	169.424	166.321	177.282
Predelana zelenjava**	3.074	3.364	3.142	4.351	4.621	59.392	63.364	65.522	65.354	70.127
Sveža zelenjava**, od tega:	14.576	13.362	12.219	16.702	17.881	104.264	100.792	103.901	100.968	107.154
– solata	246	488	397	338	341	8.121	8.676	9.203	9.562	8.876
– zelje	311	582	468	546	666	3.887	3.656	4.508	4.493	4.866
– paradižnik	2.861	3.989	2.613	2.546	2.718	13.599	13.468	13.371	11.506	13.506
– paprika	2.288	2.351	2.411	3.058	3.317	10.848	11.154	11.736	11.824	11.917
– kumara	206	317	398	939	934	3.870	4.242	4.311	4.755	5.157
– bučka	144	321	281	471	567	2.927	3.245	2.805	3.324	3.740
– lubenica in melona	480	601	645	1.041	1.098	14.939	17.207	19.366	15.401	16.063
– čebula	2.079	2.182	2.299	5.476	5.313	14.270	13.480	13.320	13.820	15.366

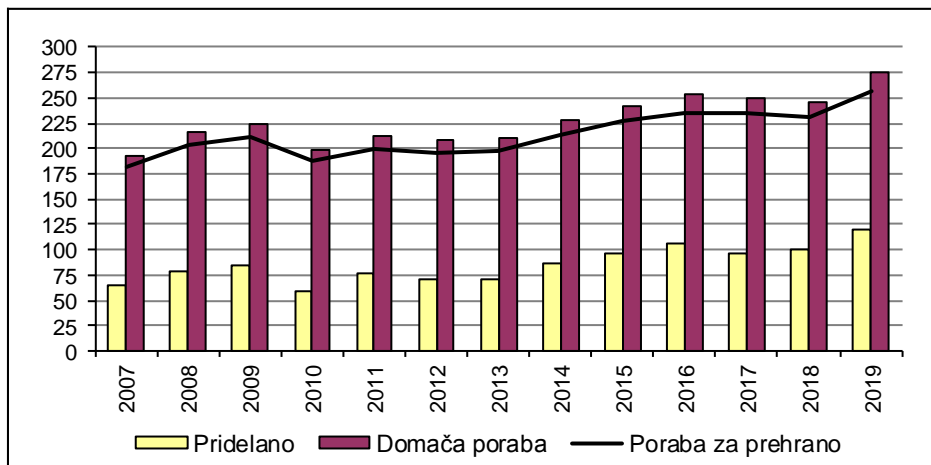
* Začasni podatki.

** Vključno z lubenico in melono.

Vir: SURS, preračuni KIS

Povečevanje uvoza zelenjave se je nadaljevalo tudi v letu 2019. Skupni uvoz in tudi uvoz sveže zelenjave sta se povečala za slabih 7 %. Izvoz zelenjave, v obsegu približno 23 tisoč ton (od tega je bilo slabih 80 % sveže zelenjave), se je v primerjavi z letom 2018 povečal za 7 %. V količinski strukturi zunanje trgovine sveže zelenjave so najpomembnejše zelenjadnice: paradižnik, čebula, paprika, solata, lubenica ter melona, kumara in zelje.

Slika 16: Pridelava in poraba zelenjave (000 t; ekvivalent sveže zelenjave); 2007–2019

Vir: SURS, KIS

Stopnja samooskrbe z zelenjavo se v zadnjih letih z občasnimi medletnimi nihanji počasi povečuje. Prve ocene za leto 2019 kažejo, da je stopnja samooskrbe z zelenjavo zaradi večje pridelave (pomembno več pridelovalnih površin) opazno višja kot leta 2018 (41 %) in po prvih ocenah dosega 44 % (s svežo zelenjavo dobrih 57 %). Poraba zelenjave ima trend pospešene rasti, v primerjavi z začetkom stoletja (2001–2005) se je za prehrano v letih 2015–2019 porabilo v povprečju 43 % več zelenjave, poraba sveže zelenjave pa je bila v tem obdobju večja za približno 38 %. Leta 2019 je prebivalec Slovenije porabil največ zelenjave do zdaj, v povprečju jo je pojedel kar 123 kilogramov, od tega skoraj 92 kilogramov sveže.

Leta 2019 so se na povprečni letni ravni cene zelenjadnic zvišale v povprečju za 7 %, višje so bile odkupne cene skoraj večine vrst zelenjadnic. Od dostopnih odkupnih cen sta se znižali le odkupni ceni čebule in pora.

Preglednica 10: Odkupne cene zelenjadnic; 2015–2019

Odkupne cene (EUR/kg)	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Solata	0,82	0,74	0,76	0,92	1,05	114,4
Zelje	0,25	0,24	0,25	0,30	0,35	117,4
Paprika	0,90	0,76	0,77	0,82	0,90	109,3
Kumara solatna	0,46	0,44	0,41	0,50	0,58	115,7
Bučke	0,51	0,50	0,49	0,53	0,54	102,0
Radič vseh vrst	1,12	0,93	0,85	0,92	0,98	106,8
Čebula	0,32	0,41	0,43	0,52	0,41	80,0

Vir: SURS

V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci zelenjadnic na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Pridelovalci zelenjadnic so poleg tega lahko upravičeni tudi do PVP. Višina PVP za zelenjadnice je v posameznem letu odvisna od števila upravičenih hektarjev in višine ovojnice za to shemo. V letih 2015–2019 je bilo shemi za zelenjadnice namenjeno 1,5 % ovojnice za neposredna plačila, povprečno PVP pa je bilo v letu 2019 nižje kot v letu prej in je znašalo 699 EUR/ha (–38 %). Tudi pri zavarovanju zelenjadnic je bilo leta 2019 mogoče uveljaviti regres v vrednosti 50 % zavarovalne premije (v letu 2018: 40 % in v letih 2015–2017: 20 %), pridelovalci pa so lahko uveljavljali tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljen v kmetijstvu (70 %).

2.5.1 Površina zelenjadnic skupaj

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
OSNOVNA POVRŠINA (ha)	2.752	3.421	3.406	2.276	3.288	3.843	3.881	4.051	4.008	4.519	4.451	4.299	5.207	121,1
PRIDELOVALNA POVRŠINA (ha)														
Zelenjadnice skupaj	3.550	4.294	4.275	2.803	4.048	4.371	4.845	5.057	5.001	5.517	5.434	5.251	6.425	122,4
Belo zelje	711	841	838	578	582	611	632	651	588	619	613	600	568	94,7
Ohrovt	54	65	64	37	33	34	42	43	44	45	44	43	41	95,3
Kitajski kapus	28	30	30	9	8	8	16	16	20	19	19	18	21	116,7
Cvetača in brokoli	86	95	95	54	81	87	102	105	103	91	90	87	118	135,6
Solata	386	463	461	298	542	591	639	671	732	752	738	707	821	116,1
Endivija	150	184	183	102	174	191	227	239	227	199	195	186	179	96,2
Radič	204	244	243	151	188	202	295	304	404	399	392	379	467	123,2
Špinača	24	28	28	23	16	16	20	20	35	31	31	30	33	110,0
Motovilec	:	:	:	:	117	129	136	144	100	87	85	81	118	145,7
Korenček	141	171	170	94	149	162	190	199	175	258	255	249	259	104,0
Rdeča pesa	130	153	153	86	112	120	117	122	118	165	163	159	206	129,6
Paradižnik	145	187	186	117	201	221	220	233	192	204	200	191	223	116,8
Paprika	161	183	182	117	139	146	145	150	152	150	149	144	177	122,9
Kumara	119	155	154	89	142	157	156	166	123	131	129	122	137	112,3
– solatna	51	65	65	42	73	80	79	84	62	60	59	56	76	135,7
– za vlaganje	68	90	89	47	69	77	77	82	61	71	70	67	61	91,0
Bučka	:	:	:	:	121	130	107	113	89	136	134	131	261	199,2
Čebula	226	273	272	193	295	319	356	371	330	449	444	433	453	104,6
Česen	36	48	48	38	61	67	125	129	146	183	181	176	182	103,4
Por	34	37	37	30	25	25	22	22	42	49	49	47	61	129,8
Fižol za stročje	489	666	661	360	563	628	643	686	512	534	522	495	356	71,9
– visok	318	436	432	234	395	442	439	469	278	294	287	271	162	59,8
– nizek	171	230	228	126	168	186	204	217	234	240	235	223	194	87,0
Grah, svež	55	73	73	41	51	57	56	59	60	68	66	63	117	185,7
Špargelj	:	:	:	:	30	30	66	66	70	54	54	54	176	325,9
Druge zelenjadnice	374	399	399	386	418	440	533	547	739	892	881	857	1.453	169,5

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.2 Hektarski pridelek zelenjadnic skupaj

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Hektarski pridelek zelenjadnic (t/ha)														
Zelenjadnice skupaj	18,4	18,2	19,6	21,4	19,1	16,2	14,7	17,0	19,1	19,1	17,7	19,2	18,7	97,6
Belo zelje	28,8	32,0	33,9	35,0	35,9	28,4	25,6	32,0	34,3	35,1	31,9	34,8	34,0	97,6
Ohrovt	19,6	19,6	19,8	19,6	22,7	18,3	20,6	21,9	23,6	22,3	20,7	21,8	21,1	96,9
Kitajski kapus	24,3	24,9	25,3	25,4	24,9	23,3	20,5	23,6	21,2	22,1	19,5	22,9	19,4	84,9
Cvetača in brokoli	16,4	16,0	20,0	18,4	15,4	14,9	12,7	15,4	16,5	15,3	14,4	16,2	15,6	96,4
Solata	18,2	18,4	18,9	19,4	17,3	15,0	13,3	15,6	16,2	16,3	14,3	16,1	15,9	99,0
Endivija	16,8	17,0	17,0	18,0	16,4	14,5	14,4	16,2	16,3	15,5	13,5	15,1	15,4	102,0
Radič	14,6	13,6	14,2	15,2	15,1	12,7	11,9	13,9	14,4	13,1	12,3	13,3	13,4	100,6
Špinača	10,3	11,8	12,9	10,3	13,4	12,0	12,5	14,8	11,6	10,2	9,2	9,9	9,6	97,7
Motovilec	:	:	:	:	5,3	5,6	4,9	6,0	6,4	5,7	5,4	6,0	5,5	90,6
Korenček	18,0	19,2	22,9	21,7	20,0	16,7	16,5	17,7	19,5	21,7	21,3	21,0	21,9	104,4
Rdeča pesa	21,6	20,7	25,3	23,4	22,9	19,4	17,1	21,5	23,6	24,1	22,4	24,3	23,6	97,0
Paradižnik	30,4	25,2	23,4	32,2	27,4	33,1	31,3	28,4	45,3	42,4	42,0	43,9	40,4	92,0
Paprika	22,7	23,4	25,1	28,8	26,6	23,2	22,4	23,9	26,2	26,8	25,0	28,5	24,1	84,4
Kumara	17,5	16,7	21,9	26,0	21,9	16,9	16,5	19,7	21,8	20,3	18,8	20,0	17,6	87,9
– solatna	21,0	20,7	31,5	38,0	28,2	21,3	21,6	25,8	28,5	26,2	24,9	24,8	20,5	83,0
– za vlaganje	14,9	13,7	14,9	15,3	15,2	12,4	11,2	13,4	15,0	15,4	13,6	15,8	13,9	88,3
Bučka	:	:	:	:	24,6	19,3	17,9	19,8	23,9	26,2	28,0	26,4	25,7	97,6
Čebula	20,0	19,6	22,0	24,2	21,5	18,4	17,1	20,4	22,1	24,2	21,9	22,2	22,3	100,4
Česen	7,1	6,3	6,4	7,7	7,4	6,2	6,6	7,1	6,7	6,0	5,5	5,8	5,8	100,0
Por	18,6	21,6	24,1	20,3	20,1	20,0	16,6	18,4	18,3	18,9	17,4	18,9	18,6	98,5
Fižol za stročje	4,9	4,5	5,1	5,3	5,6	3,6	3,8	5,0	6,0	6,0	4,7	5,8	5,5	96,3
– visok	5,0	4,8	5,3	5,6	5,9	3,9	4,0	5,1	6,8	6,7	5,0	6,4	6,5	102,0
– nizek	4,5	4,0	4,7	4,8	4,8	2,8	3,5	4,7	5,0	5,0	4,3	5,0	4,7	94,3
Grah, svež	3,8	3,5	3,8	3,8	3,4	3,3	2,4	3,6	3,6	3,8	3,4	3,5	5,5	155,7
Špargelj	:	:	:	:	3,9	3,2	3,3	3,4	3,9	4,3	3,9	4,5	3,3	73,0
Druge zelenjadnice	14,4	11,9	12,7	16,8	16,2	13,6	12,3	14,8	18,3	16,3	15,4	17,1	18,1	105,8

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.3 Skupni pridelek zelenjadnic skupaj

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Skupni pridelek zelenjadnic (t)														
Zelenjadnice skupaj	65.223	78.194	83.868	59.984	77.292	70.759	71.273	86.209	95.547	105.505	96.354	100.574	120.120	119,4
Belo zelje	20.486	26.897	28.390	20.241	20.870	17.362	16.207	20.851	20.175	21.698	19.575	20.866	19.286	92,4
Ohrovt	1.046	1.268	1.273	725	750	623	865	942	1.038	1.003	912	937	866	92,4
Kitajski kapus	668	746	749	229	199	186	328	377	424	420	371	412	408	99,0
Cvetača in brokoli	1.408	1.521	1.891	996	1.246	1.299	1.294	1.625	1.697	1.395	1.299	1.411	1.845	130,8
Solata	7.013	8.500	8.694	5.781	9.380	8.887	8.507	10.474	11.854	12.252	10.552	11.349	13.052	115,0
Endivija	2.527	3.119	3.121	1.836	2.849	2.762	3.280	3.868	3.705	3.093	2.629	2.807	2.755	98,1
Radič	2.976	3.313	3.445	2.302	2.836	2.562	3.517	4.230	5.815	5.231	4.833	5.043	6.254	124,0
Špinača	251	329	364	236	215	192	250	298	406	316	286	296	318	107,4
Motovilec	:	:	:	:	618	727	666	864	635	493	463	490	647	132,0
Korenček	2.528	3.280	3.897	2.039	2.974	2.709	3.132	3.518	3.406	5.590	5.437	5.217	5.666	108,6
Rdeča pesa	2.805	3.167	3.860	2.013	2.566	2.324	2.001	2.631	2.788	3.970	3.647	3.871	4.865	125,7
Paradižnik	4.400	4.704	4.344	3.766	5.512	7.313	6.892	6.607	8.704	8.652	8.396	8.392	9.013	107,4
Paprika	3.650	4.286	4.562	3.375	3.701	3.381	3.249	3.594	3.987	4.024	3.732	4.107	4.261	103,7
Kumara	2.077	2.581	3.367	2.313	3.104	2.656	2.567	3.273	2.679	2.662	2.425	2.442	2.410	98,7
– solatna	1.067	1.345	2.033	1.594	2.058	1.704	1.704	2.168	1.767	1.569	1.472	1.386	1.561	112,6
– za vlaganje	1.010	1.236	1.334	719	1.046	952	863	1.105	912	1.093	953	1.056	849	80,4
Bučka	:	:	:	:	2.972	2.506	1.913	2.240	2.127	3.557	3.746	3.455	6.718	194,4
Čebula	4.516	5.343	5.997	4.667	6.333	5.869	6.074	7.563	7.286	10.885	9.709	9.612	10.101	105,1
Česen	254	301	307	292	449	413	821	912	980	1.089	1.003	1.021	1.056	103,4
Por	634	799	882	608	503	500	366	407	768	925	853	889	1.136	127,8
Fižol za stročje	2.372	3.027	3.370	1.921	3.154	2.244	2.445	3.407	3.062	3.180	2.443	2.852	1.975	69,2
– visoki	1.602	2.100	2.292	1.314	2.341	1.725	1.741	2.392	1.886	1.981	1.441	1.735	1.058	61,0
– nizki	770	927	1.078	607	813	519	704	1.015	1.175	1.199	1.002	1.118	917	82,0
Grah, svež	210	255	280	156	174	186	135	216	213	259	226	221	639	289,1
Špargelj	:	:	:	:	117	95	218	224	270	233	211	242	576	238,0
Druge zelenjadnice	5.402	4.758	5.075	6.488	6.770	5.963	6.546	8.088	13.527	14.577	13.606	14.642	26.274	179,4

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.4 Površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
PRIDELOVALNA POVRŠINA - TRŽNI (ha)														
Zelenjadnice	1.630	1.630	1.630	1.496	1.496	1.497	1.982	1.982	1.982	2.251	2.251	2.251	3.487	154,9
Belo zelje	377	377	377	350	350	350	371	371	371	385	385	385	399	103,7
Ohrovt	25	25	25	17	17	17	25	25	25	23	23	23	21	91,7
Kitajski kapus	22	22	22	5	5	5	13	13	13	11	11	11	10	93,6
Cvetača in brokoli	62	62	62	38	38	38	53	53	53	37	37	37	44	118,4
Solata	186	186	186	163	162	162	213	213	213	191	191	191	240	125,7
Endivija	61	61	61	42	41	41	79	79	79	39	39	39	47	120,0
Radič	101	101	101	81	81	81	174	174	174	150	150	150	313	208,4
Špinača	14	14	14	16	16	16	20	20	20	15	15	15	16	103,3
Motovilec	:	:	:	:	25	25	33	33	33	15	15	15	24	156,7
Korenček	63	63	63	42	42	42	70	70	70	144	144	144	156	108,5
Rdeča pesa	70	70	70	45	45	45	42	43	43	84	84	84	107	126,8
Paradižnik	36	36	36	43	43	43	42	42	42	42	42	42	45	108,1
Paprika	105	105	105	79	80	80	80	80	80	73	73	73	67	92,3
Kumara	25	25	25	25	25	25	25	25	25	24	24	24	22	90,4
– solatna	15	15	15	17	17	17	17	17	17	10	10	10	11	111,0
– za vlaganje	11	11	11	8	8	8	8	8	8	14	14	14	11	75,7
Bučka	:	:	:	:	52	52	30	30	30	72	72	72	174	241,7
Čebula	104	104	104	110	109	109	147	147	147	252	252	252	277	109,9
Česen	3	3	3	16	10	10	67	67	67	97	97	97	102	104,8
Por	27	27	27	25	25	25	22	22	22	28	28	28	30	107,9
Fižol za stročje	32	32	32	50	51	51	67	68	68	53	53	53	85	160,8
– visoki	13	13	13	27	28	28	26	26	26	21	21	21	23	108,1
– nizki	19	19	19	23	23	23	41	41	41	32	32	32	62	195,3
Grah, svež	7	7	7	8	8	8	7	7	7	11	11	11	73	664,5
Špargelj	:	:	:	:	30	30	66	66	66	50	50	50	164	327,4
Druge zelenjadnice	310	310	310	343	242	242	335	335	335	456	456	456	1.072	235,3

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.5 Hektarski pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
HEKTARSKI PRIDELEK - TRŽNI (t/ha)														
Zelenjadnice skupaj	23,7	26,5	29,4	27,6	28,4	25,1	21,1	24,5	26,9	27,1	25,5	26,5	23,0	86,8
Belo zelje	33,5	42,9	46,1	42,0	43,7	35,0	32,4	40,0	40,8	42,4	39,0	41,1	38,8	94,3
Ohrovt	22,5	25,8	25,4	24,1	29,9	21,6	25,7	26,2	28,9	28,3	26,3	26,1	26,2	100,3
Kitajski kapus	25,8	28,1	28,0	33,2	31,2	28,2	22,4	25,4	24,2	27,4	24,3	27,4	23,8	86,9
Cvetača in brokoli	18,1	18,1	24,0	20,8	19,2	19,7	15,9	18,9	20,6	19,8	20,0	21,5	21,3	98,9
Solata	21,3	23,4	24,6	22,5	22,7	20,5	16,6	19,8	22,0	23,0	20,4	22,2	21,6	97,4
Endivija	19,6	22,0	22,2	21,8	21,8	19,9	19,7	21,0	20,8	21,5	18,1	20,2	20,3	100,6
Radič	16,6	15,8	16,9	16,9	16,9	13,9	13,1	15,2	16,6	14,4	14,0	15,2	13,9	91,7
Špinača	11,5	15,1	18,0	11,3	13,4	12,0	12,5	14,8	13,7	12,4	11,1	12,0	12,4	103,2
Motovilec	:	:	:	:	8,0	7,1	6,9	8,2	7,7	6,9	6,7	7,8	8,0	102,6
Korenček	21,1	27,0	36,1	27,9	28,9	25,3	22,3	22,6	24,5	25,9	26,6	24,6	26,5	107,8
Rdeča pesa	24,4	24,2	34,2	27,2	29,2	23,4	20,8	27,0	30,6	29,0	27,5	29,3	29,3	100,2
Paradižnik	63,8	59,5	46,9	54,1	51,2	94,4	96,6	94,4	128,4	129,0	125,4	128,5	122,6	95,4
Paprika	27,1	31,2	33,2	35,2	34,2	30,7	30,7	32,2	34,6	38,2	35,1	40,3	37,2	92,2
Kumara	28,2	31,7	58,7	55,4	49,0	35,0	37,1	44,0	40,0	39,9	37,1	37,3	31,4	84,2
– solatna	33,8	40,7	85,7	71,1	62,2	42,9	45,8	56,6	51,2	66,0	65,7	57,5	41,3	71,8
– za vlaganje	20,4	19,3	21,9	22,0	21,0	18,0	18,6	19,4	18,0	21,2	16,6	22,9	21,1	92,2
Bučka	:	:	:	:	33,1	25,3	26,7	25,8	30,0	33,0	36,3	31,9	29,1	91,0
Čebula	23,5	26,1	31,6	29,3	27,3	23,5	21,5	25,6	26,9	28,9	26,2	25,7	25,9	100,6
Česen	10,3	10,2	8,8	9,6	9,0	6,2	7,4	7,7	7,1	6,0	5,7	5,8	5,9	102,0
Por	19,8	25,1	27,8	21,6	20,1	20,0	16,6	18,4	21,4	22,6	21,4	22,1	23,4	105,9
Fižol za stročje	6,1	4,9	7,3	5,7	5,6	4,4	5,0	6,9	7,2	7,6	5,2	6,6	5,9	89,6
– visoki	6,6	5,9	9,4	5,4	6,0	4,8	6,9	10,8	10,5	10,5	5,0	7,9	9,2	116,5
– nizki	5,8	4,2	5,8	6,0	5,1	3,8	3,9	4,4	5,1	5,7	5,4	5,7	4,7	81,7
Grah, svež	4,8	4,3	4,3	4,1	4,0	3,1	2,3	5,2	5,2	4,5	3,4	3,2	6,4	200,4
Špargelj	:	:	:	:	3,9	3,2	3,3	3,4	3,9	4,3	3,9	4,5	3,3	72,4
Druge zelenjadnice	15,2	12,8	13,6	17,7	21,0	17,2	14,7	18,2	22,7	18,4	17,5	19,3	19,8	102,3

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.6 Skupni pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
SKUPNI PRIDELEK - TRŽNI (t)														
Zelenjadnice skupaj	38.644	43.218	47.828	41.382	42.536	37.590	41.813	48.567	53.391	60.943	57.328	59.763	80.359	134,5
Belo zelje	12.601	16.174	17.369	14.694	15.286	12.256	12.004	14.849	15.158	16.317	15.011	15.833	15.480	97,8
Ohrovt	558	645	631	410	508	368	643	644	712	650	604	601	553	92,0
Kitajski kapus	566	618	614	166	156	141	291	329	313	301	267	301	245	81,4
Cvetača in brokoli	1.122	1.123	1.494	791	729	747	841	1.005	1.092	734	739	795	931	117,1
Solata	3.955	4.358	4.565	3.664	3.679	3.321	3.543	4.205	4.671	4.393	3.891	4.245	5.197	122,4
Endivija	1.206	1.344	1.365	916	895	816	1.560	1.650	1.640	839	704	787	950	120,7
Radič	1.679	1.598	1.705	1.372	1.371	1.125	2.271	2.643	2.896	2.165	2.107	2.274	4.346	191,1
Špinača	161	211	252	180	215	192	250	298	275	186	167	180	192	106,7
Motovilec	:	:	:	:	199	178	229	270	252	103	101	117	188	160,7
Korenček	1.324	1.691	2.267	1.172	1.215	1.063	1.560	1.574	1.706	3.732	3.837	3.537	4.137	117,0
Rdeča pesa	1.700	1.691	2.378	1.223	1.314	1.055	872	1.147	1.301	2.436	2.312	2.460	3.125	127,0
Paradižnik	2.272	2.117	1.671	2.327	2.200	4.061	4.056	4.002	5.445	5.420	5.265	5.399	5.566	103,1
Paprika	2.834	3.264	3.474	2.784	2.735	2.453	2.457	2.566	2.755	2.789	2.561	2.943	2.506	85,2
Kumara	712	801	1.484	1.384	1.226	874	928	1.097	997	957	890	896	682	76,1
– solatna	494	594	1.250	1.208	1.058	730	779	933	845	660	657	575	458	79,7
– za vlaganje	218	207	234	176	168	144	149	164	152	297	233	321	224	69,8
Bučka	:	:	:	:	1.720	1.314	801	769	895	2.375	2.614	2.300	5.056	219,8
Čebula	2.445	2.719	3.283	3.221	2.978	2.564	3.158	3.760	3.955	7.272	6.613	6.488	7.171	110,5
Česen	36	35	31	153	90	62	493	515	478	580	549	565	604	106,9
Por	539	677	756	539	503	500	366	407	473	634	598	620	708	114,2
Fižol za stročje	199	157	235	284	286	222	337	468	490	402	278	348	501	144,0
– visoki	87	77	124	146	168	134	179	285	278	220	106	166	209	125,9
– nizki	112	80	111	138	118	88	158	183	212	182	172	183	292	159,6
Grah, svež	34	30	30	33	32	25	16	36	36	49	37	35	466	1.331,4
Špargelj	:	:	:	:	117	95	218	224	255	217	196	225	533	236,9
Druge zelenjadnice	4.701	3.965	4.225	6.069	5.082	4.158	4.920	6.110	7.597	8.391	7.987	8.814	21.224	240,8

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.7 Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic; 2010, 2013, 2016 in 2019

	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16
	Število kmetijskih gospodarstev					Pridelovalna površina (ha)					Pridelovalna površina (ha/ KMG)				
Zelenjadnice skupaj	1.192	1.169	1.264	1.584	125,3	1.498	1.982	2.251	3.488	155,0	1,26	1,70	1,78	2,20	123,7
Kapusnice, od tega:	754	737	743	673	90,6	442	493	523	548	104,7	0,59	0,67	0,70	0,81	115,6
Belo zelje	673	622	591	585	99,0	350	371	385	399	103,8	0,52	0,60	0,65	0,68	104,9
Cvetača	288	332	253	230	90,9	29	37	26	29	109,8	0,10	0,11	0,10	0,13	120,8
Solatnice, od tega:	768	788	740	719	97,2	309	499	395	623	157,8	0,40	0,63	0,53	0,87	162,5
Solata	699	675	618	515	83,3	162	213	191	240	125,8	0,23	0,32	0,31	0,47	150,9
Radič	548	604	488	534	109,4	81	174	150	313	208,3	0,15	0,29	0,31	0,59	190,3
Špinačnice, od tega:	340	342	286	238	83,2	25	28	25	25	100,8	0,07	0,08	0,09	0,10	121,1
Špinača	245	247	184	165	89,7	16	20	15	16	102,6	0,07	0,08	0,08	0,09	114,5
Korenovke in gomoljnice, od tega:	638	684	694	699	100,7	206	284	446	1.029	230,8	0,32	0,41	0,64	1,47	229,2
Repa (za prehrano ljudi)*	221	312	247	285	115,4	63	90	116	630	542,5	0,29	0,29	0,47	2,21	470,2
Korenček	462	517	511	456	89,2	42	70	144	156	108,7	0,09	0,13	0,28	0,34	121,8
Rdeča pesa	419	447	418	372	89,0	46	43	84	107	126,8	0,11	0,10	0,20	0,29	142,5
Redkev	191	231	194	140	72,2	6	11	11	44	397,3	0,03	0,05	0,06	0,31	550,5
Peteršilj	406	417	340	279	82,1	9	16	25	31	123,3	0,02	0,04	0,07	0,11	150,3
Plodovke, od tega:	792	777	744	791	106,3	245	223	245	344	140,5	0,31	0,29	0,33	0,43	132,1
Paradižnik	539	595	506	510	100,8	43	42	42	45	107,1	0,08	0,07	0,08	0,09	106,2
Paprika	540	537	465	495	106,5	80	80	73	67	92,7	0,15	0,15	0,16	0,14	87,1
Bučke	430	434	434	469	108,1	52	30	72	174	243,4	0,12	0,07	0,16	0,37	225,2
Kumare	509	518	443	409	92,3	25	25	25	22	88,6	0,05	0,05	0,06	0,05	96,0
Čebulnice, od tega:	623	683	758	777	102,5	147	239	380	412	108,3	0,24	0,35	0,50	0,53	105,7
Čebula	558	579	647	617	95,4	109	147	252	277	110,1	0,20	0,25	0,39	0,45	115,5
Česen	277	460	477	484	101,5	10	67	97	102	104,4	0,04	0,15	0,20	0,21	102,9
Stročnice, od tega:	501	541	473	431	91,1	58	75	64	158	248,5	0,12	0,14	0,13	0,37	272,7
Fižol za stročje	477	527	449	373	83,1	50	68	53	85	160,8	0,11	0,13	0,12	0,23	193,5
Grah (za prehrano ljudi)	245	224	162	184	113,6	8	7	11	73	683,2	0,03	0,03	0,07	0,40	601,5
Druge zelenjadnice, od tega:	167	283	336	313	93,2	66	142	174	349	200,6	0,39	0,50	0,52	1,12	215,4
Šparglji	z	144	158	181	114,6	z	66	50	164	328,1	z	0,46	0,32	0,90	286,4
Hren	z	49	60	73	121,7	21	42	64	66	103,6	z	0,86	1,06	0,91	85,2

* presna in za kisanje

z – zaupno

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva), preračuni KIS

2.5.8 Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah; 2010, 2013, 2016 in 2019

	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16
	Število kmetijskih gospodarstev					Pridelovalna površina (ha)					Pridelovalna površina (ha/ KMG)				
Zelenjadnice skupaj	1.192	1.169	1.264	1.584	125,3	1.498	1.982	2.251	3.488	155,0	1,26	1,70	1,78	2,20	123,7
Slovenija	140	125	158	207	131,0	134	216	325	708	217,7	0,96	1,73	2,06	3,42	166,2
Pomurska	255	223	215	275	127,9	301	365	442	656	148,3	1,18	1,63	2,06	2,39	116,0
Podravska	26	12	15	22	146,7	21	4	z	10		0,82	0,33		0,45	
Koroška	121	126	127	204	160,6	77	129	111	179	160,6	0,64	1,02	0,88	0,88	100,0
Savinjska	z	6	7	9	128,6	z	2	z	4			0,37		0,43	
Zasavska	72	79	97	93	95,9	126	162	193	244	126,6	1,75	2,05	1,99	2,62	132,0
Posavska	52	66	53	73	137,7	41	69	72	225	310,2	0,78	1,04	1,37	3,08	225,2
Jugovzhodna Slovenija	211	218	233	244	104,7	384	486	510	566	111,0	1,82	2,23	2,19	2,32	106,0
Osrednjeslovenska	122	123	125	147	117,6	192	284	284	517	182,2	1,57	2,31	2,27	3,52	154,9
Gorenjska	z	34	30	49	163,3	z	15	18	21	118,3		0,44	0,60	0,43	72,4
Primorsko-notranjska	66	71	101	153	151,5	39	57	118	212	180,4	0,59	0,81	1,17	1,39	119,1
Goriška	89	85	103	108	104,9	167	192	169	145	86,3	1,88	2,26	1,64	1,35	82,3
Obalno-kraška															

z – zaupno

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva), preračuni KIS

2.5.9 Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – kapusnice in solatnice; 2010, 2013, 2016 in 2019

	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16
	Število kmetijskih gospodarstev					Pridelovalna površina (ha)					Pridelovalna površina (ha/ KMG)				
Kapusnice															
Slovenija	754	737	743	673	90,6	442	493	523	548	104,7	0,59	0,67	0,70	0,81	115,6
Pomurska	65	64	63	41	65,1	27	32	32	25	78,9	0,41	0,50	0,51	0,62	121,2
Podravska	155	109	107	100	93,5	104	102	83	88	106,2	0,67	0,93	0,77	0,88	113,6
Koroška	22	z	10	13	130,0	7	1	0	2	666,7	0,30		0,03	0,15	512,8
Savinjska	90	76	68	74	108,8	35	37	35	34	98,3	0,39	0,48	0,51	0,46	90,3
Zasavska	-	z	5	3	60,0	-	1	0	z				0,02		
Posavska	43	47	62	53	85,5	48	53	64	56	87,5	1,11	1,13	1,03	1,05	102,3
Jugovzhodna Slovenija	29	40	28	33	117,9	9	18	14	17	119,4	0,30	0,45	0,51	0,52	101,3
Osrednjeslovenska	161	171	175	150	85,7	99	113	126	143	113,8	0,61	0,66	0,72	0,96	132,8
Gorenjska	87	98	94	91	96,8	66	100	123	148	120,6	0,75	1,02	1,30	1,63	124,6
Primorsko-notranjska	25	25	23	31	134,8	4	3	4	z		0,18	0,13	0,18		
Goriška	32	40	50	39	78,0	7	4	7	8	113,6	0,21	0,10	0,13	0,19	145,7
Obalno-kraška	45	59	58	45	77,6	39	31	36	20	55,2	0,86	0,53	0,62	0,44	71,1
Solatnice															
Slovenija	768	788	740	719	97,2	309	499	395	623	157,8	0,40	0,63	0,53	0,87	162,5
Pomurska	72	67	63	40	63,5	38	28	39	36	92,7	0,53	0,41	0,61	0,90	146,1
Podravska	173	148	121	115	95,0	61	98	72	118	163,2	0,35	0,66	0,60	1,02	171,8
Koroška	22	7	6	z		4	0	1	1	180,0	0,16	0,04	0,08		
Savinjska	77	85	68	72	105,9	14	34	19	24	125,8	0,19	0,39	0,29	0,34	118,8
Zasavska	z	5	6	z		z	1	1	z			0,10	0,08		
Posavska	41	50	53	34	64,2	16	43	32	45	138,5	0,39	0,87	0,61	1,31	215,9
Jugovzhodna Slovenija	32	42	28	36	128,6	10	14	11	33	300,9	0,30	0,33	0,40	0,93	234,0
Osrednjeslovenska	165	172	164	152	92,7	87	125	75	117	156,6	0,53	0,73	0,46	0,77	169,0
Gorenjska	56	73	53	45	84,9	33	77	47	63	136,1	0,59	1,05	0,88	1,41	160,2
Primorsko-notranjska	z	18	16	15	93,8	z	2	3	z			0,12	0,18		
Goriška	50	57	80	131	163,8	16	28	55	151	275,4	0,33	0,50	0,69	1,15	168,2
Obalno-kraška	62	64	82	68	82,9	29	49	41	32	77,4	0,46	0,76	0,50	0,47	93,4

z – zaupno

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva), preračuni KIS

2.5.10 Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – špinačnice in korenovke ter gomoljnice; 2010, 2013, 2016 in 2019

	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16
	Število kmetijskih gospodarstev					Pridelovalna površina (ha)					Pridelovalna površina (ha/ KMG)				
Špinačnice															
Slovenija	340	342	286	238	83,2	25	28	25	25	100,8	0,07	0,08	0,09	0,10	121,1
Pomurska	19	11	13	9	69,2	0	0	1	4	583,3	0,01	0,01	0,05	0,39	842,6
Podravska	61	30	25	24	96,0	2	1	1	1	150,0	0,04	0,02	0,02	0,04	156,3
Koroška	13	-	z	z		z	-	z	z						
Savinjska	37	40	22	20	90,9	2	1	1	1	133,3	0,05	0,02	0,03	0,04	146,7
Zasavska	-	4	z	z		-	0	z	z			0,00			
Posavska	14	17	17	8	47,1	z	0	0	0	33,3		0,02	0,02	0,01	70,8
Jugovzhodna Slovenija	12	8	7	7	100,0	0	0	1	0	33,3	0,01	0,01	0,13	0,04	33,3
Osrednjeslovenska	103	117	94	81	86,2	13	15	11	10	93,6	0,13	0,13	0,12	0,13	108,6
Gorenjska	23	28	13	18	138,5	1	1	1	1	133,3	0,05	0,05	0,05	0,04	96,3
Primorsko-notranjska	6	4	7	4	57,1	z	0	0	0	100,0		0,00	0,01	0,03	175,0
Goriška	22	30	36	33	91,7	1	3	5	4	89,1	0,05	0,09	0,13	0,12	97,2
Obalno-kraška	30	52	46	30	65,2	4	7	5	4	73,6	0,13	0,13	0,12	0,13	112,8
Korenovke in gomoljnice															
Slovenija	638	684	694	699	100,7	206	284	446	1.029	230,8	0,32	0,41	0,64	1,47	229,2
Pomurska	51	59	52	91	175,0	6	17	37	401	1.075,1	0,11	0,29	0,72	4,41	614,3
Podravska	137	117	124	147	118,5	35	49	126	206	163,3	0,25	0,42	1,02	1,40	137,7
Koroška	23	6	9	z		6	1	0	1	233,3	0,25	0,10	0,03		
Savinjska	68	78	78	74	94,9	6	19	13	16	124,2	0,09	0,25	0,17	0,22	131,0
Zasavska	z	5	5	z		z	0	0	z			0,04	0,08		
Posavska	28	34	51	27	52,9	3	11	12	22	184,3	0,11	0,32	0,24	0,83	348,1
Jugovzhodna Slovenija	29	40	25	37	148,0	z	9	15	31	201,3		0,22	0,61	0,83	136,0
Osrednjeslovenska	157	176	176	159	90,3	81	99	155	147	95,0	0,52	0,56	0,88	0,92	105,2
Gorenjska	60	65	63	53	84,1	58	61	65	191	296,6	0,96	0,94	1,02	3,61	352,5
Primorsko-notranjska	z	14	16	19	118,8	z	2	2	2	100,0		0,15	0,12	0,10	84,2
Goriška	33	43	51	46	90,2	3	6	12	z		0,08	0,14	0,24		
Obalno-kraška	34	47	44	35	79,5	6	9	8	6	76,0	0,17	0,19	0,17	0,16	95,5

z – zaupno

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva), preračuni KIS

2.5.11 Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – plodovke in čebulnice; 2010, 2013, 2016 in 2019

	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16
	Število kmetijskih gospodarstev					Pridelovalna površina (ha)					Pridelovalna površina (ha/ KMG)				
Plodovke															
Slovenija	792	777	744	791	106,3	245	223	245	344	140,5	0,31	0,29	0,33	0,43	132,1
Pomurska	88	80	71	59	83,1	20	42	45	35	77,2	0,22	0,53	0,63	0,58	92,9
Podravska	182	155	119	120	100,8	42	36	35	39	109,4	0,23	0,23	0,30	0,32	108,5
Koroška	z	7	10	13	130,0	1	z	z	2					0,16	
Savinjska	80	78	85	162	190,6	10	10	14	72	501,4	0,12	0,13	0,17	0,44	263,1
Zasavska	z	6	5	4	80,0	z	z	z	z						
Posavska	64	62	70	55	78,6	43	43	47	59	126,2	0,67	0,69	0,66	1,07	160,7
Jugovzhodna Slovenija	39	49	32	45	140,6	13	13	15	z		0,34	0,27	0,47		
Osrednjeslovenska	150	160	148	149	100,7	36	20	30	39	126,6	0,24	0,13	0,21	0,26	125,8
Gorenjska	34	43	39	40	102,6	6	4	3	8	254,8	0,17	0,10	0,08	0,20	248,5
Primorsko-notranjska	17	13	14	13	92,9	z	z	1	1	100,0			0,06	0,07	107,7
Goriška	44	50	64	64	100,0	6	4	11	z		0,14	0,08	0,16		
Obalno-kraška	74	74	87	67	77,0	67	47	42	43	100,7	0,91	0,64	0,49	0,64	130,8
Čebulnice															
Slovenija	623	683	758	777	102,5	147	239	380	412	108,3	0,24	0,35	0,50	0,53	105,7
Pomurska	56	61	77	61	79,2	13	49	91	84	92,7	0,23	0,80	1,18	1,38	117,0
Podravska	140	119	124	136	109,7	39	47	84	78	93,4	0,28	0,40	0,67	0,57	85,2
Koroška	23	6	10	10	100,0	3	1	z	2		0,11	0,10		0,16	
Savinjska	60	81	81	82	101,2	3	11	12	11	94,0	0,05	0,13	0,14	0,13	92,9
Zasavska	z	5	5	4	80,0	z	0	z	0			0,04		0,08	
Posavska	29	24	51	36	70,6	8	6	16	20	122,4	0,29	0,23	0,32	0,55	173,3
Jugovzhodna Slovenija	24	45	34	38	111,8	4	8	7	10	141,8	0,15	0,18	0,20	0,25	126,9
Osrednjeslovenska	145	166	159	163	102,5	40	64	82	69	84,0	0,28	0,39	0,51	0,42	82,0
Gorenjska	56	67	67	85	126,9	25	29	44	86	197,0	0,44	0,44	0,65	1,01	155,3
Primorsko-notranjska	z	17	22	24	109,1	z	2	3	4	140,0		0,09	0,11	0,15	128,3
Goriška	25	36	57	63	110,5	2	4	15	17	109,3	0,06	0,11	0,26	0,26	98,9
Obalno-kraška	45	55	71	75	105,6	10	18	26	33	126,5	0,21	0,33	0,37	0,45	119,8

z – zaupno

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva), preračuni KIS

2.5.12 Število kmetijskih gospodarstev in pridelovalna površina pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic po statističnih regijah – stročnice in druge zelenjadnice; 2010, 2013, 2016 in 2019

	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16	2010	2013	2016	2019	Indeks 2019/16
	Število kmetijskih gospodarstev					Pridelovalna površina (ha)					Pridelovalna površina (ha/ KMG)				
Stročnice															
Slovenija	501	541	473	431	91,1	58	75	64	158	248,5	0,12	0,14	0,13	0,37	272,7
Pomurska	40	23	33	31	93,9	4	3	9	45	479,6	0,10	0,14	0,28	1,44	510,5
Podravska	119	112	83	77	92,8	16	21	13	25	185,8	0,13	0,19	0,16	0,32	200,3
Koroška	20	5	10	z		z	0	1	z			0,04	0,05		
Savinjska	56	73	57	63	110,5	5	12	9	13	143,0	0,09	0,17	0,16	0,21	129,4
Zasavska	-	5	4	z		-	0	0	z			0,02	0,03		
Posavska	27	29	35	29	82,9	z	2	6	38	647,5		0,08	0,17	1,32	781,4
Jugovzhodna Slovenija	25	30	21	22	104,8	1	1	4	3	88,6	0,05	0,04	0,17	0,14	84,5
Osrednjeslovenska	118	149	116	101	87,1	15	24	12	18	149,6	0,12	0,16	0,10	0,18	171,8
Gorenjska	22	29	28	22	78,6	1	1	1	8	641,7	0,03	0,04	0,04	0,35	816,7
Primorsko-notranjska	14	8	11	9	81,8	1	0	2	1	50,0	0,05	0,04	0,18	0,11	61,1
Goriška	25	30	39	36	92,3	1	2	3	3	103,0	0,04	0,07	0,08	0,09	111,6
Obalno-kraška	35	49	36	30	83,3	7	7	3	3	93,9	0,19	0,13	0,09	0,10	112,7
Druge zelenjadnice															
Slovenija	167	283	336	313	93,2	66	142	174	349	200,6	0,39	0,50	0,52	1,12	215,4
Pomurska	30	34	63	64	101,6	27	44	72	80	110,4	0,90	1,30	1,14	1,24	108,7
Podravska	20	32	31	45	145,2	3	10	29	102	355,7	0,17	0,33	0,93	2,27	245,1
Koroška	z	z	z	z		z	z	z	1						
Savinjska	20	23	37	29	78,4	2	6	8	7	86,1	0,11	0,24	0,21	0,23	109,8
Zasavska	z	z	z	z		z	z	z	z						
Posavska	4	6	32	14	43,8	z	4	16	4	27,8		0,62	0,49	0,31	63,7
Jugovzhodna Slovenija	8	20	20	21	105,0	z	5	6	z			0,27	0,28		
Osrednjeslovenska	29	72	69	58	84,1	14	26	20	24	117,2	0,47	0,37	0,29	0,41	139,5
Gorenjska	15	23	17	18	105,9	3	11	2	12	729,4	0,19	0,47	0,10	0,69	688,9
Primorsko-notranjska	z	6	10	8	80,0	z	z	4	5	137,8			0,37	0,64	172,3
Goriška	14	21	27	27	100,0	4	6	11	z		0,26	0,30	0,39		
Obalno-kraška	17	42	24	21	87,5	7	24	7	5	73,5	0,39	0,57	0,28	0,24	84,0

z – zaupno

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva), preračuni KIS

2.5.13 Izvoz in uvoz sveže zelenjave

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
IZVOZ (t)														
Sveža zelenjava**	6.391	9.868	6.442	9.456	9.029	9.706	9.967	12.304	14.576	13.362	12.219	16.702	17.881	107,1
Plodovke, od tega:	3.166	5.191	2.586	2.921	2.281	2.765	3.886	5.678	5.651	7.120	5.772	7.073	7.660	108,3
paprika	483	823	700	712	525	456	1.384	1.724	2.288	2.351	2.411	3.058	3.317	108,5
paradižnik	1.934	3.110	825	1.286	1.022	1.430	1.944	3.096	2.861	3.989	2.613	2.546	2.718	106,8
kumara	359	786	668	468	336	553	345	565	206	317	398	939	934	99,4
Čebulnice, od tega:	535	684	575	1.425	1.687	1.994	2.487	3.668	3.424	2.715	3.152	6.023	5.865	97,4
čebula	462	591	534	1.149	1.557	1.868	2.159	2.956	2.079	2.182	2.299	5.476	5.313	97,0
česen	46	35	18	233	99	81	252	646	1.307	443	834	520	520	99,9
Solatnice, od tega:	520	1.098	587	756	567	632	378	238	322	609	425	391	397	101,5
solata	353	850	385	590	393	439	276	179	246	488	397	338	341	100,8
radič	162	241	188	152	163	180	88	49	71	110	17	44	49	113,0
Kapusnice, od tega:	470	941	564	960	1.031	803	500	624	775	1.032	884	763	997	130,7
zelje	96	225	88	94	200	157	129	211	311	582	468	546	666	122,1
cvetača in brokoli	304	594	422	728	631	508	325	307	346	248	171	156	178	114,2
Korenovke	653	937	926	1.984	2.627	2.539	1.992	990	3.621	929	911	920	1.110	120,6
Stročnice, od tega:	12	66	79	70	36	21	8	7	38	16	14	4	16	363,3
fižol	8	64	74	61	29	18	8	7	37	16	10	4	14	318,7
grah	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	130,6
Drugo, od tega:	1.035	949	1.126	1.340	801	952	715	1.099	745	941	1.061	1.528	1.836	120,2
lubenica in melona	593	599	888	856	561	509	428	713	480	601	645	1.041	1.098	105,5
gojene in nabrane gobe	401	224	148	292	147	355	221	332	189	264	309	340	608	179,0
UVOZ (t)														
Sveža zelenjava**	84.223	100.957	96.192	97.625	92.569	95.195	97.782	99.397	104.264	100.792	103.901	100.968	107.154	106,1
Plodovke, od tega:	30.677	35.696	33.615	33.450	30.717	30.429	29.852	32.201	32.159	32.965	32.953	32.151	35.007	108,9
paprika	7.725	8.966	10.050	9.341	8.764	9.576	9.079	10.181	10.848	11.154	11.736	11.824	11.917	100,8
paradižnik	15.991	18.515	15.725	16.035	14.970	13.213	13.717	13.861	13.599	13.468	13.371	11.506	13.506	117,4
kumara	4.210	5.129	4.873	4.767	3.576	4.223	3.656	4.344	3.870	4.242	4.311	4.755	5.157	108,5
Čebulnice, od tega:	14.703	16.221	15.859	16.220	15.449	15.486	16.943	17.680	16.892	16.051	16.015	16.503	18.166	110,1
čebula	12.289	13.565	13.227	13.348	12.973	13.139	14.506	14.907	14.270	13.480	13.320	13.820	15.366	111,2
česen	1.552	1.715	1.658	1.602	1.296	1.145	1.092	1.408	1.296	1.211	1.288	1.292	1.374	106,3
Solatnice, od tega:	12.925	13.727	13.816	14.262	13.274	12.999	13.035	12.392	11.770	11.737	11.977	12.613	11.949	94,7
solata	8.348	9.002	9.317	9.347	8.884	9.272	9.340	8.556	8.121	8.676	9.203	9.562	8.876	92,8
radič	3.931	3.807	3.780	4.181	3.854	3.078	2.890	2.927	2.736	2.335	2.025	2.077	1.945	93,7
Kapusnice, od tega:	5.762	8.837	8.403	8.064	8.129	7.943	9.790	7.959	8.523	8.022	9.416	9.331	9.657	103,5
zelje	2.100	4.233	4.185	3.589	3.706	3.523	5.559	3.522	3.887	3.656	4.508	4.493	4.866	108,3
cvetača in brokoli	2.816	3.207	2.960	3.248	2.911	2.751	2.524	2.608	2.791	2.622	2.487	2.535	2.498	98,5
Korenovke	6.124	9.139	8.807	8.868	9.822	10.314	9.895	10.530	12.409	8.690	9.661	10.226	11.159	109,1
Stročnice, od tega:	625	543	411	264	253	225	361	527	372	568	548	569	507	89,1
fižol	569	429	365	194	189	171	289	459	295	467	467	427	395	92,6
grah	6	15	5	15	9	8	8	25	13	23	9	7	10	147,5
Drugo, od tega:	13.407	16.795	15.281	16.496	14.926	17.799	17.907	18.108	22.140	22.760	23.332	19.574	20.710	105,8
lubenica in melona	11.371	13.981	12.606	13.897	12.385	14.819	14.565	14.825	14.939	17.207	19.366	15.401	16.063	104,3
gojene in nabrane gobe	905	1.278	1.323	1.147	1.187	1.783	1.777	1.684	1.504	2.190	1.931	2.018	2.246	111,3

* Začasni podatki. ** Vključno z lubenico in melono ter gobami.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.14 Bilanca proizvodnje in porabe zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave; 000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
ZELENJAVA** SKUPAJ														
Pridelano	65,2	78,2	83,9	60,0	77,3	70,8	71,3	86,2	95,5	105,5	96,4	100,6	120,1	119,4
Uvoz	137,6	152,4	150,6	152,1	147,1	149,6	153,2	157,7	163,7	164,2	169,4	166,3	177,3	106,6
Izvoz	9,8	13,5	10,4	13,0	12,8	12,4	13,9	16,0	17,7	16,7	15,4	21,1	22,5	106,9
Domača poraba	193,1	217,1	224,1	199,1	211,7	207,9	210,6	227,9	241,6	252,9	250,4	245,8	274,9	111,8
– izgube	10,7	12,9	13,2	10,9	12,4	11,8	12,0	13,6	14,8	18,8	14,8	15,1	17,4	115,0
– seme	0,02	0,03	0,03	0,02	0,04	0,04	0,08	0,08	0,09	0,11	0,11	0,11	0,11	103,4
– poraba za prehrano	182,3	204,2	210,9	188,2	199,3	196,0	198,5	214,2	226,7	234,1	235,5	230,6	257,4	111,6
Poraba na prebivalca (kg)	90,3	101,0	103,2	91,8	97,1	95,3	96,4	103,9	109,9	113,4	114,0	111,4	123,2	110,6
Stopnja samooskrbe (%)	33,8	36,0	37,4	30,1	36,5	34,0	33,8	37,8	39,6	41,7	38,5	40,9	43,7	
ZELENJAVA** SVEŽA														
Pridelano	65,2	78,2	83,9	60,0	77,3	70,8	71,3	86,2	95,5	105,5	96,4	100,6	120,1	119,4
Uvoz	84,2	101,0	96,2	97,6	92,6	95,2	97,8	99,4	104,3	100,8	103,9	101,0	107,2	106,1
Izvoz	6,4	9,9	6,4	9,5	9,0	9,7	10,0	12,3	14,6	13,4	12,2	16,7	17,9	107,1
Domača poraba	143,1	169,3	173,6	148,2	160,8	156,2	159,1	173,3	185,2	192,9	188,0	184,8	209,4	113,3
– izgube	10,7	12,9	13,2	10,9	12,4	11,8	12,0	13,6	14,8	18,8	14,8	15,1	17,4	115,0
– seme	0,02	0,03	0,03	0,02	0,04	0,04	0,08	0,08	0,09	0,11	0,11	0,11	0,11	103,4
– poraba za prehrano	132,3	156,4	160,4	137,3	148,4	144,4	147,0	159,6	170,4	174,1	173,1	169,6	191,9	113,1
Poraba na prebivalca (kg)	65,5	77,3	78,5	67,0	72,3	70,2	71,4	77,4	82,6	84,3	83,8	81,9	91,9	112,1
Stopnja samooskrbe (%)	45,6	46,2	48,3	40,5	48,1	45,3	44,8	49,7	51,6	54,7	51,2	54,4	57,4	

* Začasni podatki.

** Vključno z lubenico in melono ter gobami.

Vir: SURS, KIS

2.5.15 Evidentirana prodaja zelenjadnic - odkup in dovoz na tržnice (t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
ODKUP IN DOVOZ NA TRŽNICE														
Zelenjadnice* skupaj	13.302	10.929	9.677	9.193	8.571	7.594	8.090	12.362	12.462	15.155	17.641	18.479	20.975	113,5
Belo zelje	3.058	2.430	2.092	2.294	1.960	1.467	1.127	1.704	1.662	2.098	2.415	2.176	2.697	124,0
Rdeče zelje	160	303	127	124	142	114	83	149	138	221	196	202	153	75,6
Ohrovt	296	235	203	222	178	173	182	200	207	247	z	z	z	
Kitajski kapus	252	60	148	61	47	100	59	71	75	96	148	111	132	118,7
Cvetača	271	274	138	124	136	144	154	145	159	180	z	358	z	
Solata	1.326	1.183	1.006	981	695	642	498	660	764	781	1.212	1.151	1.616	140,4
Endivija	292	375	260	279	356	321	198	277	353	318	471	440	489	111,0
Radič	430	412	298	274	261	265	275	352	393	450	528	451	507	112,5
Špinača	81	78	75	68	62	60	68	62	z	z	z	z	42	
Korenček	656	304	325	220	140	156	139	153	178	540	z	z	1.471	
Rdeča pesa	1.110	373	657	694	460	797	632	1.052	968	934	z	z	942	
Paradižnik	1.032	852	722	581	720	471	1.580	3.587	3.049	z	z	z	z	
Paprika	705	721	722	537	635	531	608	743	962	1.066	1.154	1.270	1.312	103,3
Kumara, solatna	667	519	500	399	547	340	203	653	654	851	888	967	831	85,9
Bučka	84	72	61	55	62	137	339	469	606	494	746	642	582	90,6
Čebula	783	949	509	603	629	569	428	583	551	561	853	544	1.796	330,1
Česen	94	100	84	84	66	84	157	100	112	130	125	z	z	
Por	275	251	209	178	159	151	131	151	142	182	172	176	158	89,9
Fižol za stročje	86	93	109	85	80	51	53	54	73	84	95	81	67	82,3
Druge zelenjadnice*, od tega:	1.580	1.282	1.319	1.309	1.217	1.000	1.027	1.173	1.235	1.687	1.846	1.583	1.514	95,6
– špargelj	:	:	:	:	11	15	15	23	18	23	29	46	47	103,1
– motovilec	43	36	39	38	36	35	23	50	62	78	z	z	z	

* Vključno z gojenimi gobami in lubenico; Popravek v letih 2007–2019: vključena lubenica.

z – zaupno

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.16 Evidentirana prodaja zelenjadnic - odkup (t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
ODKUP														
Zelenjadnice* skupaj	9.792	7.664	6.953	6.545	6.268	5.496	5.999	10.300	10.194	12.616	15.055	16.121	18.495	114,7
Belo zelje	2.780	2.143	1.875	2.113	1.810	1.338	1.000	1.576	1.533	1.965	2.280	2.022	2.527	125,0
Rdeče zelje	160	303	127	124	105	84	45	109	93	169	148	177	123	69,3
Ohrovt	185	155	138	160	110	112	111	123	112	140	z	z	z	
Kitajski kapus	228	44	120	41	34	88	53	71	70	90	142	105	125	119,2
Cvetača	84	119	50	30	46	50	54	37	31	39	z	211	z	
Solata	563	436	464	476	388	335	191	376	489	463	890	848	1.310	154,5
Endivija	292	375	260	279	253	185	165	157	237	179	314	263	282	107,5
Radič	153	188	158	109	103	114	144	205	230	282	351	278	334	120,2
Špinača	9	3	3	1	3	7	3	4	z	z	z	z	8	
Korenček	470	111	161	55	24	44	24	40	39	399	z	z	1.313	
Rdeča pesa	1.004	275	582	607	387	730	564	992	897	846	z	z	847	
Paradižnik	821	653	497	406	583	354	1.452	3.450	2.899	z	z	z	z	
Paprika	586	592	589	411	528	441	511	656	852	962	1.060	1.200	1.239	103,3
Kumara, solatna	474	421	414	309	474	279	148	570	546	727	764	815	679	83,4
Bučka	:	:	:	:	:	92	281	411	547	418	667	581	523	90,0
Čebula	496	555	169	287	348	334	209	432	395	362	646	365	1.586	434,7
Česen	3	1	3	0	0	10	18	38	39	52	51	z	z	
Por	175	172	132	97	75	79	39	63	40	72	61	102	74	72,8
Fižol za stročje	11	21	25	13	13	15	15	14	19	24	35	45	29	64,5
Druge zelenjadnice*, od tega:	1.269	1.072	1.089	1.027	980	803	833	969	1.020	1.453	1.605	1.386	1.309	94,4
– špargelj	:	:	:	:	:	4	8	13	11	14	21	36	38	103,2
– motovilec	:	:	:	:	:	1	1	3	2	4	z	z	z	

* Vključno z gojenimi gobami in lubenico; Popravek v letih 2007–2019: vključena lubenica.

z – zaupno

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.17 Odkupne cene zelenjadnic

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
EUR/kg														
Belo zelje	0,20	0,23	0,20	0,22	0,24	0,24	0,31	0,24	0,25	0,24	0,25	0,30	0,35	117,4
Rdeče zelje	0,30	0,25	0,28	0,30	0,27	0,28	0,32	0,26	0,28	0,25	0,33	0,38	0,43	113,6
Ohrovt	0,43	0,45	0,51	0,50	0,46	0,56	0,53	0,50	0,53	0,53	z	z	z	
Kitajski kapus	0,31	0,58	0,34	0,63	0,55	0,51	0,62	0,52	0,53	0,49	0,50	0,54	0,54	101,3
Cvetača	0,68	0,59	0,64	0,71	0,62	0,70	0,75	0,79	0,84	0,95	z	1,01	z	
Solata	0,64	0,72	0,64	0,65	0,57	0,58	0,98	0,70	0,82	0,74	0,76	0,92	1,05	114,4
Endivija	0,70	0,74	0,55	0,67	0,56	0,80	0,76	0,80	0,76	0,71	0,79	0,83	0,84	101,0
Radič	0,70	0,69	0,63	0,67	0,81	0,89	0,82	0,90	1,12	0,93	0,85	0,92	0,98	106,8
Špinača	0,57	1,26	0,97	1,06	1,93	1,54	2,39	2,12	z	z	z	z	3,61	
Korenček	0,39	0,43	0,24	0,49	0,47	0,49	0,44	0,38	0,47	0,44	z	z	0,52	
Rdeča pesa	0,10	0,17	0,13	0,13	0,15	0,15	0,14	0,13	0,13	0,13	z	z	0,15	
Paradižnik	0,63	0,67	0,52	0,62	0,52	0,91	0,94	1,33	1,30	z	z	z	z	
Paprika	0,67	0,75	0,69	0,84	0,74	0,77	0,86	0,79	0,90	0,76	0,77	0,82	0,90	109,3
Kumara, solatna	0,39	0,36	0,43	0,45	0,34	0,46	0,56	0,47	0,46	0,44	0,41	0,50	0,58	115,7
Bučka	:	:	:	:	0,51	0,51	0,65	0,52	0,51	0,50	0,49	0,53	0,54	102,0
Čebula	0,41	0,28	0,41	0,41	0,32	0,43	0,54	0,37	0,32	0,41	0,43	0,52	0,41	80,0
Česen	1,88	1,87	0,92	3,41	5,58	5,59	5,53	3,67	3,38	4,18	4,74	z	z	
Por	0,74	0,66	0,69	0,69	0,56	0,65	0,85	0,64	0,84	0,91	0,93	1,00	0,98	97,6
Fižol za stročje	1,22	1,47	1,28	1,56	1,82	2,07	2,43	2,13	2,04	1,89	2,62	2,46	2,77	112,5
Druge zelenjadnice:														
– motovilec	:	:	:	:	6,63	6,63	5,64	4,92	5,31	4,79	z	z	z	
– špargelj	:	:	:	:	5,32	5,32	5,46	5,28	5,33	5,26	5,51	5,51	5,70	103,4

z – zaupno

: ni podatka

Vir: SURS, preračuni KIS

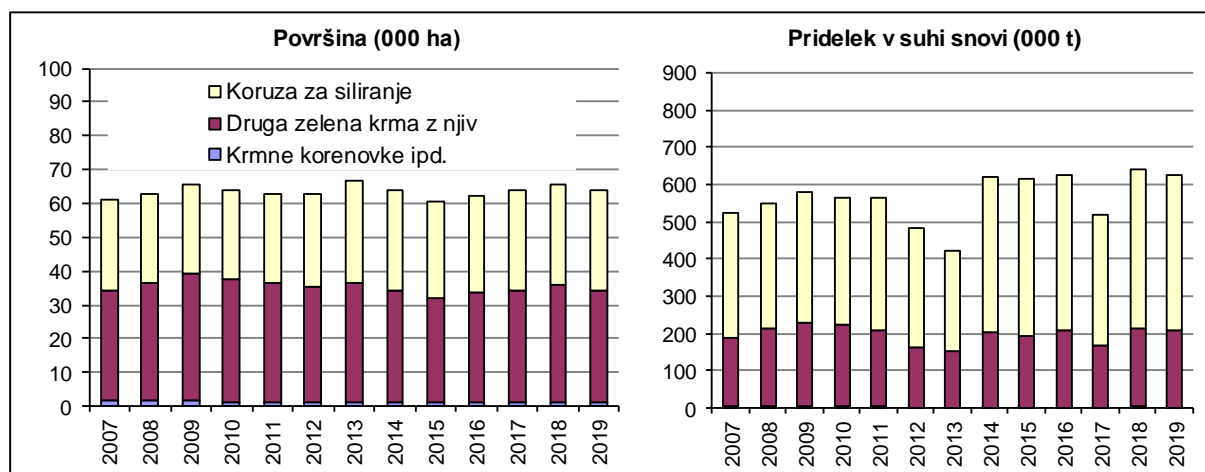
2.6 Krmne rastline

Pridelava krmnih rastlin na njivah se je od začetka stoletja, ko je obsegala četrtno njiv, povečevala in se je v zadnjih letih ustalila na približno tretjini njiv.

Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev se je v letu 2016 s pridelavo zelene krme na njivah ukvarjalo nekaj več kot 29 tisoč KMG in s pridelavo krmnih korenovk dobrih 5 tisoč KMG, ki so krmnim rastlinam skupaj namenila skoraj 53 tisoč ha osnovnih površin. V primerjavi z vzorčnim raziskovanjem iz leta 2013 se je število KMG, ki se ukvarjajo s pridelavo zelene krme, zmanjšalo za 5 %, tistih, ki se ukvarjajo s pridelavo krmnih korenovk, pa za 14 %. Ta gospodarstva v povprečju pridelujejo zeleno krmo na 1,82 ha, kar je za 5 % več kot leta 2013, in krmne korenovke na 0,06 ha, kar je za odstotek manj kot v letu 2013.

Leta 2019 so bile krmne rastline pospravljene s približno 64 tisoč hektarjev njiv, kar je za 2 % manj kot leto prej in malce več kot v povprečju zadnjih petih let (+1 %). Med krmnimi rastlinami na njivah s približno 99 % prevladuje zelena krma.

Slika 17: Površina in pridelek krmnih rastlin na njivah; 2007–2019

Vir: SURS

Med zeleno krmo prevladujejo koruza za siliranje ter trave, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice (v nadaljevanju: trave in mešanice), manjši delež pa imajo čisti posevki detelj in lucerne. Setvena struktura zelene krme je predvsem zaradi PVP za beljakovinske rastline v letih 2015–2016 še vedno nekoliko drugačna kot pred letom 2015, čeprav se delež čistih posevkov detelj in lucerne ponovno zmanjšuje. V povprečju obdobja 2010–2014 je bilo v strukturi zelene krme 44 % silažne koruze, 45 % trave in mešanic ter 9 % čistih posevkov detelj in lucerne. V letu 2019 je bilo v strukturi površin zelene krme še vedno največ koruze za siliranje (48 %). Delež trav in mešanic je bil 38-odstoten, čistih posevkov detelj in lucerne pa je bilo 13 %, ti so se v letu 2019 zmanjšali za dobro odstotno točko.

Po ocenah SURS je bila leta 2019 zelena krma pospravljena s 63 tisoč ha njiv, kar je za dobra 2 % manj kot leto prej. Od tega so kormo za siliranje pridelovali na 30 tisoč hektarjih (+1 %), trave in mešanice na približno 24 tisoč hektarjih (–3 %) ter detelje in lucerno na slabih 9 tisoč hektarjih (–12 %). Krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin je bilo v letu 2019 komaj opazno več kot leta 2018 (+1 %), obsegale so 921 ha njiv.

Preglednica 11: Pridelava krme na njivah; 2018 in 2019

	Površina (ha)		Indeks	Pridelek (t/ha)		Indeks	Skupni pridelek (t)		Indeks
	2018	2019	2019/18	2018	2019	2019/18	2018	2019	2019/18
Krma z njiv	65.677	64.139	97,7	25,8	25,7	99,4	1.695.518	1.645.717	97,1
Zelena krma z njiv	64.762	63.218	97,6	25,8	25,8	99,9	1.673.134	1.631.087	97,5
Koruza za siliranje	29.820	30.151	101,1	47,9	46,2	96,5	1.427.941	1.393.671	97,6
Trave, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice*	24.532	23.852	97,2	6,7	7,0	104,7	164.616	167.518	101,8
Detelje in lucerna*	9.630	8.521	88,5	6,9	7,0	101,2	66.783	59.789	89,5
Druga zelena krma z njiv	780	694	89,0	17,7	14,6	82,4	13.794	10.109	73,3
Krmne korenovke ipd.	915	921	100,7	24,5	15,9	64,9	22.384	14.630	65,4

* Izraženo v senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

Leto 2019 je bilo pridelavi krmnih rastlin večinoma naklonjeno, čeprav je spravilo krmnih koševin v maju močno oviralo deževno vreme. Doseženi povprečni hektarski pridelki so bili pri pomembnejših skupinah krmnih rastlin blizu ravni leta 2018, ki je bilo za pridelavo nadpovprečno. Med pomembnejšimi krmnimi rastlinami so bili leta 2019 hektarski pridelki večji pri travah in mešanica (+5 %) ter deteljah in lucerni (+1 %). Pri koruzi za siliranje je bil hektarski pridelek manjši za 3 %, vendar še vedno na ravni petletnega povprečja 2014–2018. Povprečni pridelek krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin je bil v povprečju mnogo manjši (–35 %) kot v letu prej, kar je verjetno predvsem na račun izvzetja podatkov o pridelavi sladkorne pese (leta 2019: 11 tisoč ton), ki je bila v preteklih letih šteta med krmne korenovke.

Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev je bilo leta 2016 v Sloveniji dobrih 60 tisoč KMG s trajnimi travniki in pašniki (86 % vseh KMG), ki so skupaj obdelovala dobrih 276 tisoč ha travinja. V primerjavi z raziskovanjem strukture kmetijskih gospodarstev v letu 2013 se je število KMG s travniki in pašniki zmanjšalo za 3 %, površina travnikov in pašnikov pa je ostala skoraj nespremenjena. Ta gospodarstva so v letu 2016 v povprečju obdelovala 4,6 ha trajnega travinja, kar je za dobre 3 % več kot v letu 2013. Struktura rabe trajnega travinja se v obdobju med raziskavama ni pomembno spremenila, še vedno daleč največji delež zavzemajo travniki in pašniki v dva- in trikratni rabi, ki jih je bilo v letu 2016 skoraj 70 %. Kot kaže, so bile kljub temu majhne spremembe v intenzivnosti rabe, saj se je delež najintenzivnejših travnikov in pašnikov s štiri- in večkratno rabo povečal za skoraj dve odstotni točki povečal, delež travnikov in pašnikov z enkratno rabo pa se je za dve odstotni točki zmanjšal.

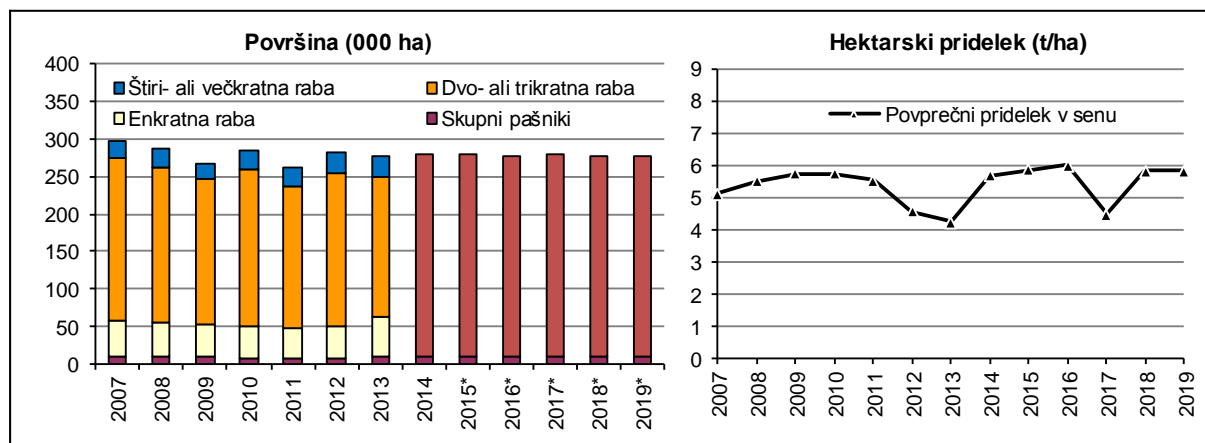
Preglednica 12: Površina trajnih travnikov in pašnikov na KMG; 2005, 2007, 2010, 2013 in 2016

Površina (000 ha)	2005	2007	2010	2013	2016	Indeks 2016/13
Travniki in pašniki	282	288	277	276	276	100,1
Enkratna raba	46	48	42	55	49	90,0
Dva- ali trikratna raba	203	216	208	191	192	100,6
Dvakratna raba	119	123	123	113	108	95,3
Trikratna raba	83	93	86	78	85	108,4
Štiri- ali večkratna raba	34	24	27	30	35	114,9

Vir: SURS (Rezultati raziskovanj o strukturi kmetijskih gospodarstev)

Travniki in pašniki v povprečju zadnjih let zavzemajo približno 58 % vse kmetijske zemlje v uporabi kmetijskih gospodarstev. Po statističnih podatkih površine trajnih travnikov in pašnikov (vključno s skupnimi pašniki) v zadnjih petih letih (2014–2019) obsegajo v povprečju 278 tisoč hektarjev.

Slika 18: Pridelava sena s travnikov in pašnikov; 2007–2019

* Podatki glede na rabo niso na voljo.

Vir: SURS

Leta 2019 je bilo po ocenah SURS v rabi slabih 278 tisoč hektarjev travnikov in pašnikov, površina travinja je bila blizu ravni leta prej. Za pridelavo krme na trajnem travinju so bile razmere že drugo leto zapored zelo ugodne. V primerjavi z letom 2018 je bil hektarski pridelek na podobni ravni in je za 5 % presegel povprečje zadnjih petih let. Po navedbah strokovnjakov in rezultatih analiz je bila krma s travinja slabše kakovosti, saj je košnjo v maju močno oviralo deževno vreme.

Preglednica 13: Pridelava krme na trajnem travinju; 2018 in 2019

	Površina (ha)		Indeks 2019/18	Pridelek (t/ha)		Indeks 2019/18	Skupni pridelek (t)		Indeks 2019/18
	2018	2019		2018	2019		2018	2019	
Travniki in pašniki	277.172	277.755	100,2	5,8	5,8	100,2	1.613.181	1.620.189	100,4

Vir: SURS

V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci krme na njivah in trajnem travinju na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Pridelovalci krme na njivah so lahko v letih 2015 in 2016 iz shem proizvodno vezanih podpor pridobili tudi podporo za nekatere krmne rastline, če so te spadale med upravičene beljakovinske rastline (npr. detelje in lucerna), ki pa je bila leta 2017 ukinjena.

Podobno kot pri drugi rastlinski pridelavi imajo pridelovalci, če pridelek zavarujejo, možnost uveljavljanja sofinanciranja zavarovalne premije, ki se je v letu 2019 povečalo s 40 % na 50 %, medtem ko je bilo v letih 2015–2017 20-odstotno. Poleg tega lahko uveljavljajo tudi vračilo dela (do 70 %) plačane trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu.

2.6.1 Pridelava zelene krme z njiv - površina

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
POVRŠINA (ha)														
Zelena krma z njiv - osnovna površina	51.467	54.404	54.007	54.374	52.992	52.709	55.761	55.650	53.894	54.213	54.973	55.780	56.691	101,6
Zelena krma z njiv - pospravljena površina	59.207	61.454	63.736	62.355	61.186	61.464	65.288	62.710	59.767	61.298	62.698	64.762	63.218	97,6
Zelena krma, enoletni posevki	28.984	27.529	27.252	26.851	26.885	28.499	30.867	30.147	29.396	29.513	29.965	30.600	30.845	100,8
Koruza za siliranje	26.802	26.543	26.125	25.868	25.970	27.438	30.011	29.485	28.735	28.689	29.194	29.820	30.151	101,1
Druga zelena krma, enoletni posevki, od tega:	2.182	986	1.127	983	915	1.061	856	662	661	824	771	780	694	89,0
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	96	587	527	444	426	388	245	374	321	533	406	538	459	85,3
Krmna ogrščica in repica	66	107	137	92	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	30	30	30	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmni sirek	:	450	360	352	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	1.686	388	563	502	489	673	611	288	340	291	365	242	235	97,1
Krmna ogrščica in repica	345	57	250	240	241	209	209	84	:	:	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	412	266	245	247	206	387	312	171	:	:	:	:	:	:
Pitnik	179	65	68	15	42	77	90	33	:	:	:	:	:	:
Zelena krma, večletni posevki	30.223	33.925	36.484	35.504	34.301	32.965	34.421	32.563	30.371	31.785	32.733	34.162	32.373	94,8
Detelje in lucerna	3.090	4.351	5.860	5.548	5.452	5.338	5.722	5.549	8.507	10.499	10.159	9.630	8.521	88,5
Detelje	1.312	2.073	3.415	2.566	2.504	2.184	2.340	2.128	4.075	4.863	4.795	4.367	3.838	87,9
Lucerna	1.778	2.278	2.445	2.982	2.948	3.154	3.382	3.421	4.432	5.636	5.364	5.263	4.683	89,0
Trave in travne mešanice	11.292	11.610	11.385	10.588	8.310	8.504	8.665	7.519	6.410	7.149	8.171	9.081	8.630	95,0
– glavni posevek	8.746	9.248	8.663	7.632	6.668	6.077	6.246	5.432	5.016	5.245	5.910	6.334	7.223	114,0
– naknadni posevek	2.546	2.362	2.722	2.956	1.642	2.427	2.419	2.086	1.394	1.904	2.261	2.747	1.407	51,2
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	15.841	17.964	19.239	19.368	20.539	19.123	20.034	19.495	15.454	14.137	14.403	15.451	15.222	98,5
– glavni posevek	13.163	15.358	16.213	16.675	16.586	15.831	16.473	17.050	13.633	11.947	11.891	12.534	13.166	105,0
– naknadni posevek	2.678	2.606	3.026	2.693	3.953	3.292	3.561	2.445	1.821	2.190	2.512	2.917	2.056	70,5

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.2 Pridelava zelene krme z njiv - pridelek

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
PRIDELEK (t)														
Zelena krma z njiv	1.335.869	1.374.488	1.433.188	1.389.256	1.427.351	1.245.105	1.066.651	1.626.587	1.622.649	1.635.467	1.355.101	1.673.134	1.631.087	97,5
Zelena krma, enoletni posevki	1.137.876	1.148.399	1.188.438	1.145.342	1.203.576	1.068.598	898.708	1.402.511	1.408.622	1.411.090	1.171.114	1.441.735	1.403.780	97,4
Koruza za siliranje	1.121.160	1.133.259	1.173.053	1.132.813	1.189.013	1.057.298	889.991	1.390.295	1.398.512	1.398.014	1.162.804	1.427.941	1.393.671	97,6
Druga zelena krma, enoletni posevki, od tega:	16.716	15.140	15.385	12.529	14.563	11.300	8.717	12.216	10.110	13.076	8.310	13.794	10.109	73,3
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	<i>1.596</i>	<i>11.096</i>	<i>7.105</i>	<i>7.013</i>	<i>8.748</i>	<i>4.985</i>	<i>3.195</i>	<i>9.249</i>	<i>6.610</i>	<i>10.306</i>	<i>5.177</i>	<i>11.298</i>	<i>7.449</i>	<i>65,9</i>
Krmna ogrščica in repica	915	1.430	1.372	1.387	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	681	380	306	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmni sirek	:	9.286	5.427	5.626	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	<i>14.611</i>	<i>3.993</i>	<i>7.490</i>	<i>5.346</i>	<i>5.814</i>	<i>6.316</i>	<i>5.522</i>	<i>2.967</i>	<i>3.500</i>	<i>2.770</i>	<i>3.133</i>	<i>2.496</i>	<i>2.660</i>	<i>106,6</i>
Krmna ogrščica in repica	6.838	917	4.443	3.074	3.126	2.546	2.532	909	:	:	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	3.506	2.349	2.354	2.112	2.246	2.826	2.181	1.525	:	:	:	:	:	:
Pitnik	1.969	727	693	160	442	943	809	533	:	:	:	:	:	:
Zelena krma, večletni posevki*	197.993	226.089	244.750	243.914	223.775	176.507	167.943	224.076	214.027	224.377	183.987	231.399	227.307	98,2
Detelje in lucerna	21.084	29.461	34.543	38.687	35.460	30.157	29.612	38.675	58.540	75.507	59.222	66.783	59.789	89,5
Detelje	8.605	13.165	17.652	16.590	15.913	10.939	10.367	12.740	26.186	32.340	25.209	25.994	23.453	90,2
Lucerna	12.479	16.296	16.891	22.097	19.547	19.218	19.245	25.935	32.354	43.167	34.013	40.789	36.336	89,1
Trave in travne mešanice	73.627	74.771	74.251	69.439	53.180	42.687	39.477	47.432	42.508	48.253	42.802	57.121	60.144	105,3
– glavni posevek	54.676	59.998	57.921	55.358	47.079	33.921	31.678	38.217	37.152	40.117	34.454	47.003	54.930	116,9
– naknadni posevek	18.951	14.773	16.330	14.081	6.101	8.766	7.799	9.215	5.356	8.136	8.348	10.118	5.214	51,5
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	103.282	121.857	135.956	135.788	135.135	103.663	98.854	137.969	112.979	100.617	81.963	107.495	107.374	99,9
– glavni posevek	90.950	111.004	123.383	124.804	121.549	92.559	88.373	127.602	104.731	91.291	73.286	95.443	100.355	105,1
– naknadni posevek	12.332	10.853	12.573	10.984	13.586	11.104	10.481	10.367	8.248	9.326	8.677	12.052	7.019	58,2

* Izraženo v senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.3 Pridelava zelene krme z njiv - hektarski pridelek

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Zelena krma z njiv	22,6	22,4	22,5	22,3	23,3	20,3	16,3	25,9	27,1	26,7	21,6	25,8	25,8	99,9
Zelena krma, enoletni posevki	39,3	41,7	43,6	42,7	44,8	37,5	29,1	46,5	47,9	47,8	39,1	47,1	45,5	96,6
Koruza za siliranje	41,8	42,7	44,9	43,8	45,8	38,5	29,7	47,2	48,7	48,7	39,8	47,9	46,2	96,5
Druga zelena krma, enoletni posevki, od tega:	7,7	15,4	13,7	12,7	15,9	10,7	10,2	18,5	15,3	15,9	10,8	17,7	14,6	82,4
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	<i>16,6</i>	<i>18,9</i>	<i>13,5</i>	<i>15,8</i>	<i>20,5</i>	<i>12,8</i>	<i>13,0</i>	<i>24,7</i>	<i>20,6</i>	<i>19,3</i>	<i>12,8</i>	<i>21,0</i>	<i>16,2</i>	<i>77,3</i>
Krmna ogrščica in repica	13,9	13,4	10,0	15,1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	22,7	12,7	10,2	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmni sirek	:	20,6	15,1	16,0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	<i>8,7</i>	<i>10,3</i>	<i>13,3</i>	<i>10,6</i>	<i>11,9</i>	<i>9,4</i>	<i>9,0</i>	<i>10,3</i>	<i>10,3</i>	<i>9,5</i>	<i>8,6</i>	<i>10,3</i>	<i>11,3</i>	<i>109,7</i>
Krmna ogrščica in repica	19,8	16,1	17,8	12,8	13,0	12,2	12,1	10,8	:	:	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	8,5	8,8	9,6	8,6	10,9	7,3	7,0	8,9	:	:	:	:	:	:
Pitnik	11,0	11,2	10,2	10,7	10,5	12,2	9,0	16,2	:	:	:	:	:	:
Zelena krma, večletni posevki*														
Detelje in lucerna	6,8	6,8	5,9	7,0	6,5	5,6	5,2	7,0	6,9	7,2	5,8	6,9	7,0	101,2
Detelje	6,6	6,4	5,2	6,5	6,4	5,0	4,4	6,0	6,4	6,7	5,3	6,0	6,1	102,7
Lucerna	7,0	7,2	6,9	7,4	6,6	6,1	5,7	7,6	7,3	7,7	6,3	7,8	7,8	100,1
Trave in travne mešanice	6,5	6,4	6,5	6,6	6,4	5,0	4,6	6,3	6,6	6,7	5,2	6,3	7,0	110,8
– glavni posevek	6,3	6,5	6,7	7,3	7,1	5,6	5,1	7,0	7,4	7,6	5,8	7,4	7,6	102,5
– naknadni posevek	7,4	6,3	6,0	4,8	3,7	3,6	3,2	4,4	3,8	4,3	3,7	3,7	3,7	100,6
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	6,5	6,8	7,1	7,0	6,6	5,4	4,9	7,1	7,3	7,1	5,7	7,0	7,1	101,4
– glavni posevek	6,9	7,2	7,6	7,5	7,3	5,8	5,4	7,5	7,7	7,6	6,2	7,6	7,6	100,1
– naknadni posevek	4,6	4,2	4,2	4,1	3,4	3,4	2,9	4,2	4,5	4,3	3,5	4,1	3,4	82,6

* Izraženo v senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.4 Pridelava krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
POVRŠINA (ha)														
Krmne korenovke - osnovna površina	527	559	469	352	231	260	248	221	175	147	223	320	80	25,0
Krmne korenovke ipd. - pospravljena površina	1.977	1.564	1.911	1.314	1.381	1.350	1.266	1.195	921	891	971	915	921	100,7
Krmna pesa, koleraba, korenje	1.107	916	972	587	655	553	476	434	324	265	293	314	363	115,6
Krmna pesa	554	471	464	320	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Podzemna koleraba	491	387	433	224	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno korenje	62	58	75	43	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	870	648	939	727	726	797	790	761	597	626	678	601	558	92,8
<i>Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki</i>	<i>52</i>	<i>57</i>	<i>61</i>	<i>83</i>	:	29	56	31	27	31	104	230	12	5,2
Krmni ohrovt, glavni posevki	3	8	12	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Buče za krmo	49	49	49	83	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki</i>	<i>818</i>	<i>591</i>	<i>878</i>	<i>644</i>	<i>726</i>	<i>768</i>	<i>734</i>	<i>730</i>	<i>570</i>	<i>595</i>	<i>574</i>	<i>371</i>	<i>546</i>	<i>147,2</i>
Krmni ohrovt, naknadni posevki	221	88	385	239	286	226	275	312	:	:	:	:	:	:
Krmna repa, naknadni posevki	597	503	493	405	440	542	459	418	:	:	:	:	:	:
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Krmne korenovke ipd.	19,6	20,2	19,1	18,2	15,4	14,8	15,0	14,8	18,1	18,4	17,8	24,5	15,9	64,9
Krmna pesa, koleraba, korenje	19,5	20,6	19,8	20,3	17,7	16,9	17,6	16,9	19,9	19,4	16,1	17,9	14,4	80,3
Krmna pesa	24,3	26,4	24,8	24,9	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Podzemna koleraba	15,1	14,6	15,2	14,9	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno korenje	11,9	13,4	15,5	14,0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	19,8	19,7	18,3	16,4	13,3	13,4	13,5	13,6	17,1	18,0	18,6	27,9	16,9	60,5
<i>Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki</i>	<i>24,7</i>	<i>20,2</i>	<i>23,4</i>	<i>27,8</i>	:	44,2	45,1	45,0	44,4	44,5	44,6	44,5	45,5	102,3
Krmni ohrovt, glavni posevki	12,3	7,6	15,8	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Buče za krmo	25,5	22,3	25,2	27,8	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki</i>	<i>19,5</i>	<i>19,6</i>	<i>18,0</i>	<i>15,0</i>	<i>13,3</i>	<i>12,3</i>	<i>11,1</i>	<i>12,2</i>	<i>15,8</i>	<i>16,6</i>	<i>13,8</i>	<i>17,6</i>	<i>16,2</i>	<i>92,2</i>
Krmni ohrovt, naknadni posevki	21,4	18,9	17,4	14,3	13,8	13,2	11,0	11,3	:	:	:	:	:	:
Krmna repa, naknadni posevki	18,7	19,8	18,4	15,3	13,0	11,9	11,1	12,9	:	:	:	:	:	:
PRIDELEK (t)														
Krmne korenovke ipd.	38.841	31.648	36.415	23.852	21.235	20.032	19.025	17.639	16.635	16.411	17.294	22.384	14.630	65,4
Krmna pesa, koleraba, korenje	21.629	18.886	19.212	11.911	11.564	9.327	8.366	7.319	6.439	5.135	4.717	5.621	5.218	92,8
Krmna pesa	13.487	12.449	11.485	7.963	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Podzemna koleraba	7.403	5.662	6.568	3.344	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno korenje	739	775	1.159	604	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	17.212	12.762	17.203	11.941	9.671	10.705	10.659	10.320	10.196	11.276	12.577	16.763	9.412	56,1
<i>Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki</i>	<i>1.285</i>	<i>1.153</i>	<i>1.425</i>	<i>2.310</i>	:	1.281	2.524	1.412	1.199	1.378	4.638	10.231	546	5,3
Krmni ohrovt, glavni posevki	37	61	189	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Buče za krmo	1.248	1.092	1.236	2.310	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki</i>	<i>15.927</i>	<i>11.609</i>	<i>15.778</i>	<i>9.631</i>	<i>9.671</i>	<i>9.424</i>	<i>8.135</i>	<i>8.908</i>	<i>8.997</i>	<i>9.898</i>	<i>7.939</i>	<i>6.532</i>	<i>8.866</i>	<i>135,7</i>
Krmni ohrovt, naknadni posevki	4.740	1.661	6.695	3.415	3.941	2.985	3.019	3.514	:	:	:	:	:	:
Krmna repa, naknadni posevki	11.187	9.948	9.083	6.216	5.730	6.439	5.116	5.394	:	:	:	:	:	:

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.5 Pridelava krme na trajnem travinju

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
POVRŠINA (ha)														
Travniki in pašniki skupaj**	297.284	285.973	267.304	285.712	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	277.755	100,2
Enkratna raba	48.138	46.249	42.756	41.762	38.284	41.077	52.649	:	:	:	:	:	:	:
Dva- ali trikratna raba	216.036	207.558	193.902	208.371	191.018	204.951	186.756	:	:	:	:	:	:	:
Dvakratna raba	123.468	118.623	110.818	122.956	112.716	120.938	110.450	:	:	:	:	:	:	:
Trikratna raba	92.568	88.935	83.084	85.415	78.302	84.013	76.306	:	:	:	:	:	:	:
Štiri- ali večkratna raba	24.048	23.104	21.584	27.358	25.080	26.910	29.337	:	:	:	:	:	:	:
Skupni pašniki	9.062	9.062	9.062	8.221	8.221	8.221	8.733	8.733	8.733	8.808	8.808	8.808	8.808	100,0
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)*														
Travniki in pašniki skupaj**	5,1	5,5	5,8	5,7	5,5	4,6	4,2	5,7	5,9	6,0	4,5	5,8	5,8	100,2
Enkratna raba	2,9	3,3	3,4	3,5	3,3	2,8	3,1	:	:	:	:	:	:	:
Dva- ali trikratna raba	5,4	5,8	6,1	5,9	5,8	4,7	4,4	:	:	:	:	:	:	:
Dvakratna raba	4,8	5,1	5,3	5,2	5,1	4,1	4,1	:	:	:	:	:	:	:
Trikratna raba	6,2	6,7	7,0	7,0	6,7	5,5	4,9	:	:	:	:	:	:	:
Štiri- ali večkratna raba	7,8	8,2	8,6	8,4	7,9	6,7	5,6	:	:	:	:	:	:	:
Skupni pašniki	3,0	3,3	3,4	3,5	3,3	2,8	3,1	:	:	:	:	:	:	:
PRIDELEK (t)*														
Travniki in pašniki skupaj**	1.525.022	1.572.063	1.538.220	1.638.819	1.451.932	1.283.162	1.174.446	1.589.103	1.633.585	1.661.714	1.247.770	1.613.181	1.620.189	100,4
Enkratna raba	141.223	152.315	147.268	144.354	126.515	114.805	163.224	:	:	:	:	:	:	:
Dva- ali trikratna raba	1.168.902	1.200.462	1.175.203	1.236.938	1.099.110	964.151	819.740	:	:	:	:	:	:	:
Dvakratna raba	592.111	606.503	590.869	641.617	572.903	498.258	448.113	:	:	:	:	:	:	:
Trikratna raba	576.791	593.959	584.334	595.321	526.207	465.893	371.627	:	:	:	:	:	:	:
Štiri- ali večkratna raba	187.983	189.200	184.757	228.707	198.800	181.105	164.279	:	:	:	:	:	:	:
Skupni pašniki	26.914	30.086	30.992	28.820	27.507	23.101	27.203	:	:	:	:	:	:	:

* Izraženo v senu.

** Vključeni skupni pašniki.

: ni podatka

Vir: SURS

2.7 Sadje

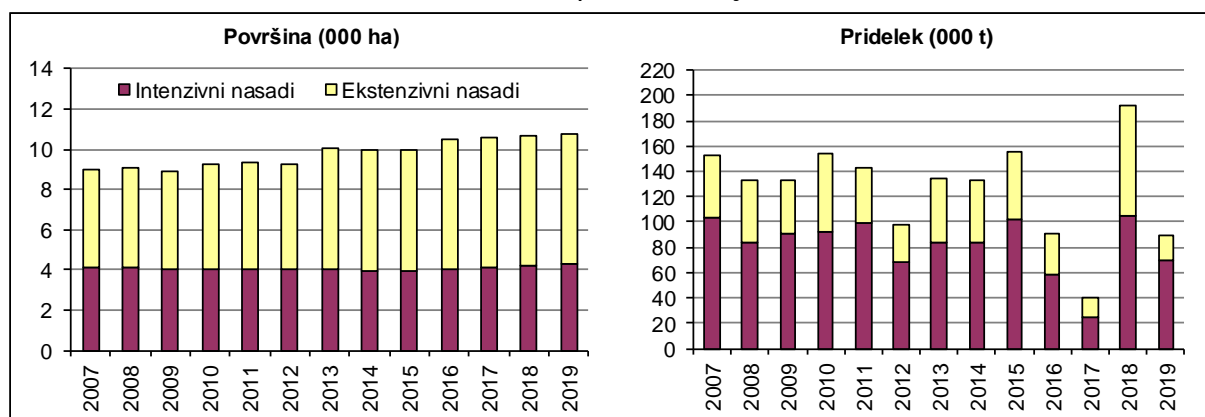
V letih 2007–2018 sadje v skupni vrednosti kmetijske proizvodnje predstavlja med 4,5 in 8,4 % ter v vrednosti rastlinske pridelave od 8,9 do 16,3 %. V letu 2019 je bil delež sadja zaradi znatno manjšega obsega pridelave najmanjši do zdaj in je znašal le 4,1 % skupne vrednosti in 7,4 % vrednosti rastlinske pridelave.

V letu 2016 se je po podatkih iz statističnega raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev s sadjarstvom in oljkarstvom ukvarjalo skoraj 21 tisoč KMG, ki so obdelovala dobrih 11 tisoč hektarjev nasadov. Intenzivne sadovnjake je obdelovalo nekaj manj kot 2,6 tisoč KMG, ekstenzivne sadovnjake pa skoraj 18 tisoč KMG. V primerjavi z letom 2013 se je število KMG z intenzivnimi sadovnjaki povečalo za 28 %, število KMG z ekstenzivnimi sadovnjaki pa se je zmanjšalo za 8 %. Povprečna površina intenzivnih sadovnjakov na KMG se je podobno kot v obdobju 2010–2013 tudi v obdobju 2013–2016 zmanjšala (–20 %, z 1,88 ha na 1,51 ha).

Po podatkih popisa tržnega vrtnarstva, ki vključuje tudi popis pridelave jagod za prodajo, se je v letu 2019 z jagodami v Sloveniji ukvarjalo 289 KMG, ki so jih pridelovali na 108 ha, od tega je bilo 78 ha pridelave jagod v zaščitenih prostorih. Večina pridelave tega jagodičja poteka v vzhodni Sloveniji (96 ha).

Površine ekstenzivnih kmečkih sadovnjakov, intenzivnih sadovnjakov in jagod (t. i. nasadi sadja), ki zavzemajo približno 2 % kmetijske zemlje v uporabi, so v letu 2019 obsegale približno 10,8 tisoč hektarjev in so bile v primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem (2014–2018) večje za 4 %. V strukturi površin, namenjenih pridelavi sadja, prevladujejo ekstenzivni kmečki nasadi (leta 2019: 60 %), katerih površina se je v obdobju 2001–2009 postopno zmanjševala, v zadnjih letih pa je opazno njeno povečevanje.

Slika 19: Površina in pridelek sadja; 2007–2019

Vir: SURS

V letu 2019 se je skupna površina nasadov sadja v primerjavi z letom prej povečala za slab odstotek in je obsegala 10.765 hektarjev. Površini ekstenzivnih in intenzivnih sadovnjakov sta se rahlo povečali ter sta obsegali približno 6,5 tisoč in 4,2 tisoč hektarjev, površina jagod pa se je zmanjšala za 4 % in je obsegala 112 ha. Površine posameznih sadnih vrst v intenzivnih nasadih so se podobno kot v preteklih letih spremenile dvosmerno. V letu 2019 so se ponovno zmanjšali nasadi jablan (–3 %) ter breskev in nektarin (–5 %), povečali pa so se nasadi drugih sadnih vrst, še najbolj orehrov (+15 %, za 57 ha), nekoliko manj tudi sliv (+6 %, za 3 ha) in češenj (+4 %, za 8 ha). Po površini so orehi od leta 2017 druga sadna vrsta v intenzivnih nasadih v Sloveniji. V zadnjih letih se močno povečujejo tudi intenzivni nasadi drugih sadnih

vrst, in sicer drugih lupinarjev, sredozemskih sadnih vrst in drugega jagodičja, v letu 2019 so se ti nasadi povečali za približno desetino oziroma 64 ha.

V intenzivnih in tudi v ekstenzivnih nasadih je bila letina sadja predvsem zaradi neugodnih vremenskih razmer že tretjič v zadnjih štirih letih zelo slaba in podpovprečna. Skupna pridelava sadja je v letu 2019 znašala le 89 tisoč ton in je bila v primerjavi z rekordnim letom prej manjša za 54 %, s povprečjem obdobja 2011–2015 (zadnjih pet zaporednih let brez večjih ekstremnih vremenskih razmer) pa za dobro tretjino manjša. Pridetek sadja je bil na ravni leta 2016, ki pridelavi sadja tudi ni bilo naklonjeno. Najslabše so v letu 2019 obrodili pečkarji (jablane, hruške), orehi in nekateri koščičarji (breskve in nektarine, češnje, višnje, češplje in slive), manjši pridelki so bili tudi pri jagodičju in drugem sadju, zelo dobra pa je bila letina marelic, ki je bila največja do zdaj. V intenzivnih sadovnjakih so obrali 69 tisoč ton, v ekstenzivnih slabih 20 tisoč ton, v ekstenzivnih sadovnjakih je bil izpad pridelka poleg neugodnih vremenskih razmer, manjši tudi zaradi izmenične rodnosti dreves. V intenzivnih sadovnjakih je bil povprečni hektarski pridelek sadja v primerjavi z letom 2019 manjši za 35 %, jabolka pa za 36 %. V primerjavi z obdobjem 2011–2015 je bilo na hektar pridelanega v povprečju četrtno manj sadja, jabolka je bilo manj za 14 %.

Preglednica 14: Pridetek sadja; 2018 in 2019

Pridetek (t)	Vsi nasadi			Intenzivni nasadi			Ekstenzivni nasadi		
	2018	2019	Indeks 2019/18	2018	2019	Indeks 2019/18	2018	2019	Indeks 2019/18
Sadje skupaj	192.385	89.023	46,3	105.425	69.050	65,5	86.960	19.973	23,0
Jabolka	142.015	64.232	45,2	86.587	54.272	62,7	55.428	9.960	18,0
Hruške	15.897	5.317	33,4	4.495	2.940	65,4	11.402	2.377	20,8
Breskve in nektarine	5.982	4.779	79,9	4.457	3.788	85,0	1.525	991	65,0
Drugo sadje	28.491	14.695	51,6	9.886	8.050	81,4	18.605	6.645	35,7

Vir: SURS

Pridetek jabolka, ki so pri nas najpomembnejša sadna vrsta, se je v primerjavi z rekordnim letom 2018 zmanjšal za več kot polovico in bil za 34 % pod povprečjem 2011–2015. Zmanjšali so se tudi pridelki večine drugih sadnih vrst, še najmanj pridelek jagod (–3 %).

Prodaja sadja po evidentiranih tržnih poteh (odkup in tržnice) se je v letu 2019 že drugo leto zapored povečala (+22 %) in je znašala dobrih 26 tisoč ton, še vedno pa je za približno desetino manjša kot v obdobju 2011–2015. Če predpostavimo, da se prek zabeleženega odkupa in prodaje na tržnicah trži le sadje iz intenzivnih nasadov, je evidentirana prodaja v letu 2019 zajela 38 % pridelanega sadja, kar je rahlo več od povprečja v obdobju 2011–2015 (34 %).

V strukturi zunanje trgovine s sadjem v povprečju zadnjih petih let (2014–2018) citrusi, banane in drugo južno sadje zavzemajo 59 %. Med kontinentalnimi vrstami sadja so v uvozu in izvozu najpomembnejša jabolka, ki so zaradi majhnega pridelka v strukturi zunanje trgovine leta 2019 zajemale 16 %, kar je približno odstotno točko manj kot leto prej.

Preglednica 15: Izvoz in uvoz svežega sadja; 2015–2019

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2015	2016	2017	2018	2019*	2015	2016	2017	2018	2019*
Sveže sadje**	128.122	92.184	98.190	89.125	114.945	229.891	207.436	244.542	212.030	228.700
– jabolka	62.051	30.935	23.154	22.822	29.310	58.914	29.163	51.873	31.612	27.936
– hruške	1.200	794	1.431	985	650	5.318	5.855	6.051	5.496	4.878
– breskve	1.309	1.527	1.590	885	1.109	12.109	12.300	13.878	9.458	11.820
– pomaranče	4.080	4.054	5.254	5.597	7.928	20.057	19.721	20.961	20.250	21.306
– mandarine	4.242	3.863	2.875	2.786	3.292	17.973	19.357	15.707	15.769	16.333
– limone	2.445	4.112	4.758	4.094	5.275	11.097	12.674	14.226	13.109	13.537
– banane	44.901	37.906	50.043	41.877	56.699	72.146	73.483	82.660	78.772	91.611

* Začasni podatki.

** Zunanja trgovina skupin CT 0801–0810, brez suhih banan, suhih fig, suhega grozdja ter lubenic in melon (v dejanski masi).

Vir: SURS, preračuni KIS

V obdobju 2015–2019 je zunanja trgovina z užitnim sadjem⁴ obsegala od 323 do 379 tisoč ton oziroma vrednostno od 259 do 302 tisoč evrov na leto. Leta 2019 je bilo v zunanjetrgovinski menjavi prodanega vrednostno in količinsko več sadja kot leto prej. V primerjavi z letom 2018 se je zunanjetrgovinska menjava z užitnim sadjem količinsko povečala za 14 %, vrednostno pa za 7 %. Uvoz užitnega sadja je po začnih podatkih leta 2019 obsegal približno 252 tisoč ton in se je povečal za 8 %. Uvoz svežih jabolok se je zmanjšal že drugo leto zapored (–12 %) in je obsegal približno 28 tisoč ton. S približno 120 tisoč tonami je bil izvoz užitnega sadja za slabo tretjino večji kot v letu prej, k čimer je pomembno prispeval večji izvoz jabolok. Zunanjetrgovinska bilanca z jabolki se je zaradi manjšega uvoza in povečanega izvoza povečala in je po dveh negativnih letih spet pozitivna.

V letu 2019 je bilo v sveži in predelani obliki (vključno s sokovi) porabljeno približno 301 tisoč ton sadja, kar je 26 % manj kot v letu prej in 7 % pod povprečjem obdobja 2014–2018. Uvoz sadja je obsegal 350 tisoč ton, od tega je bilo 66 % sadja svežega. Tako skupni uvoz sadja kot uvoz svežega sadja sta bila v primerjavi s prejšnjim letom večja za 8 %. Skupni izvoz sadja je leta 2019 obsegal 137 tisoč ton (84 % od tega je svežega sadja), kar je za 26 % več v primerjavi z letom 2018 in 16 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

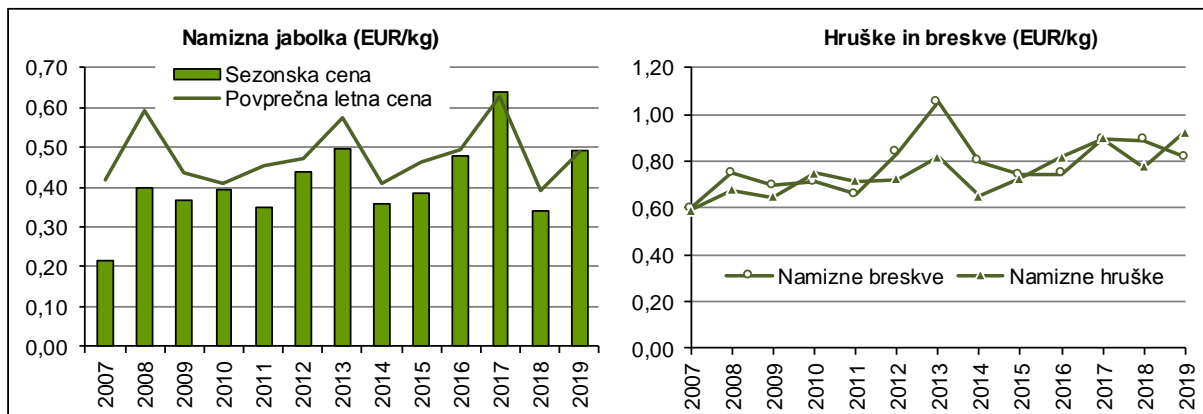
Tako kot pri zelenjavi so tudi pri sadju opazna precejšnja medletna nihanja stopenj samooskrbe in porabe, ki so predvsem posledica bolj ali manj obilnih letin, kar se je pokazalo tudi ob izjemno različnih letinah 2017–2019. V letu 2019 je bila stopnja samooskrbe s sadjem (sveže in predelano) za 18 odstotnih točk nižja od predhodnega leta, stopnja samooskrbe s svežim sadjem pa je bila s 44 % za 17 odstotnih točk nižja v primerjavi z letom 2018. V letu 2019 je prebivalec Slovenije porabil 129 kg sadja v vseh oblikah oziroma je 76 kilogramov sadja pojedel svežega.

Podobno kot v Sloveniji je bila tudi drugje po Evropi letina sadja slabša kot v letu 2018, kar je ugodno vplivalo na višino cen sadja. Povprečna letna odkupna cena namiznih jabolok je bila 0,49 EUR/kg in je za četrtno preseгла odkupno ceno v letu prej. Odkupne cene jabolok so začele pomembneje naraščati proti koncu druge polovice leta 2019, sezonska cena namiznih jabolok letine 2019 (september-november) je prav tako znašala 0,49 EUR/kg in je bila za 45 % višja kot v letu prej.

Odkupne cene drugih sadnih vrst so se večinoma zvišale. Od pomembnejših sadnih vrst so se zvišale povprečne odkupne cene jabolok za predelavo (+57 %), namiznih hrušk (+19 %), jagod (+7 %) in češenj (+3 %), nižje pa so bile cene namiznih breskev in nektarin (–8 %) ter sliv (–9 %).

⁴ Zunanja trgovina skupine CT 08 (užitno sadje in oreški; lupine agrumov ali melon).

Slika 20: Odkupne cene namiznega sadja; 2007–2019

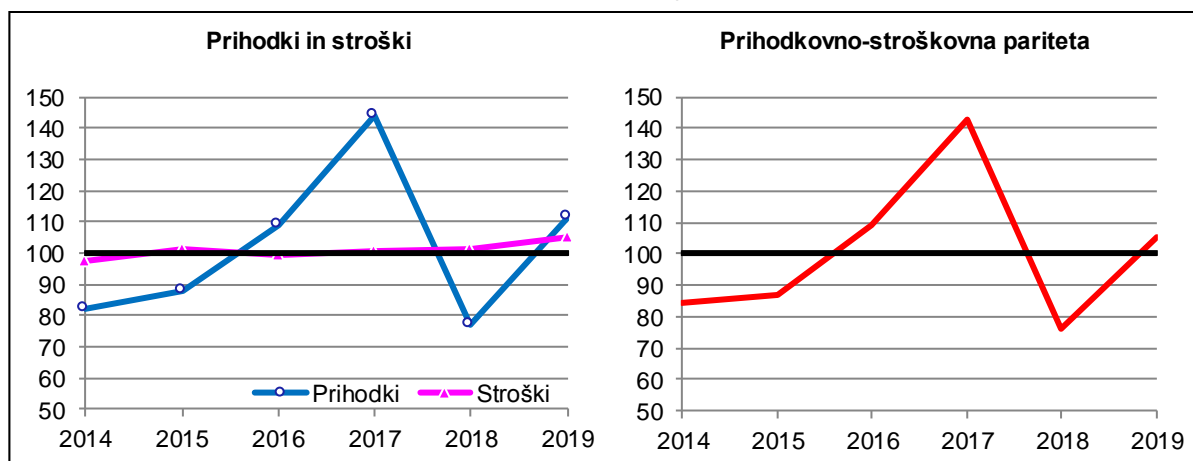
Vir: SURS, preračuni KIS

V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci sadja na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so tudi sadjarji upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki v letih 2018 in 2019 znaša 50 % zavarovalne premije, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (od leta 2009 70 %).

Ocene na podlagi letine in modelnih kalkulacij kažejo, da so se ekonomske razmere pri pridelavi sadja, kljub slabši letini, predvsem zaradi pomembno višjih odkupnih cen jabolk v letu 2019 večinoma izboljšale. Odkupne cene namiznih jabolk in namiznih hrušk, pridelanih v letu 2019, so bile v času spravila višje za 45 % oziroma 19 %, odkupne cene namiznih breskev pa so bile nižje za 4 %.

Povprečni stroški pridelave omenjenih vrst sadja so bili leta 2019 po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij v primerjavi z letom prej (pri upoštevanju enakega pridelka v obeh letih) višji za približno 3 % pri hruškah in breskvah ter za 4 % pri jabolkih.

Slika 21: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi jabolk (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)

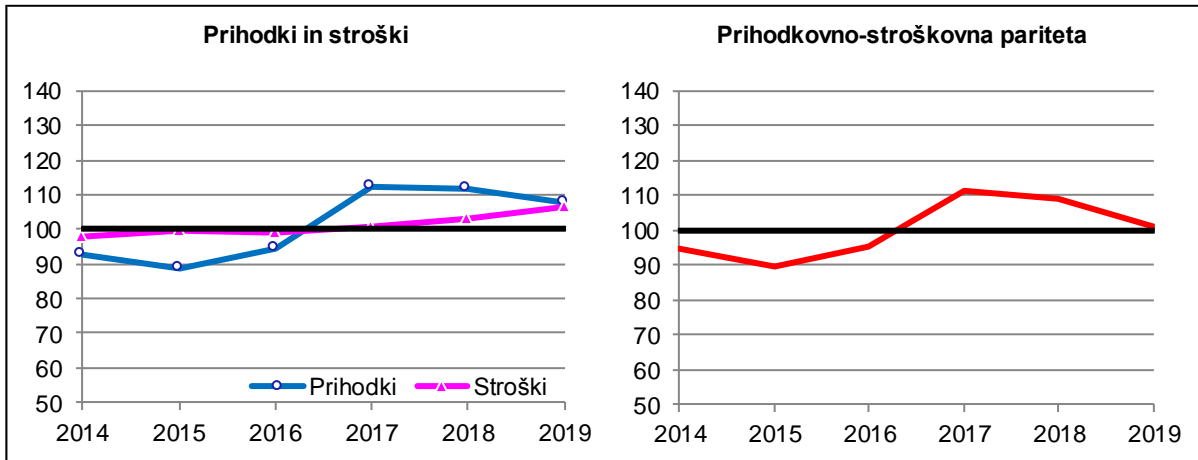

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Zvišale so se vse pomembnejše skupine stroškov. Na dvig stroškov pridelave so najbolj vplivali stroški zavarovanja, ki so se povečali zaradi višjih premijskih stopenj (višji med 4 % in 5 %), stroški najetih storitev (minimalna plača, ki je podlaga za oceno stroškov najetega dela, se je zvišala za dobrih 5 %), stroški sredstev za varstvo rastlin (višji med 2 % in 6 %) in stroški gnojil

(višji med 10 % in 12 %), ki pa imajo v strukturi stroškov le približno 1-odstoten delež. Višji so tudi stroški domačega dela, ki so zaradi rasti plač porasli za približno 4 %.

Slika 22: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi namiznih breskev (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Cenovno-stroškovna pariteta, ki odraža le razmerje med spremembami odkupnih cen in subvencij ter spremembami cen inputov, je v zadnjih letih zelo spremenljiva. Gibanje stroškov pridelave omenjenih vrst sadja pa je v zadnjih letih manj intenzivno od gibanja odkupnih cen, še zlasti pri jabolkih.

Ekonomski položaj pri pridelavi jabolk in hrušk se je leta 2019, kljub slabi letini in nekoliko višjih stroških pridelave, zaradi znatnega povišanja odkupnih cen v primerjavi s prejšnjim letom opazno izboljšal in je med ugodnejšimi v zadnjih letih. Obratno so se ekonomski rezultati pri pridelavi namiznih breskev zaradi slabše letine in nižjih odkupnih cen precej poslabšali.

2.7.1 Pridelava sadja

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
POVRŠINA skupaj (ha)	9.037	9.052	8.893	9.293	9.342	9.303	10.055	9.972	10.011	10.461	10.573	10.678	10.764	100,8
PRIDELEK (t)														
Skupaj	152.423	132.342	132.822	153.668	142.355	97.587	133.865	133.493	156.114	90.955	39.721	192.385	89.023	46,3
Jabolka	114.493	102.893	95.662	117.569	105.355	74.263	92.449	99.909	115.091	59.566	20.019	142.015	64.232	45,2
Hruške	11.823	9.299	11.459	10.889	11.425	6.509	11.138	10.208	11.068	8.280	3.623	15.897	5.317	33,4
Breskve in nektarine	9.252	6.780	9.950	7.962	8.603	6.203	6.998	5.459	6.938	5.556	2.996	5.982	4.779	79,9
Marelice	483	269	616	482	687	681	435	673	1.313	961	1.092	416	1.416	340,4
Češnje	3.483	2.639	3.933	2.958	4.235	2.786	5.390	5.264	5.580	4.080	2.776	6.576	2.844	43,2
Višnje	504	360	470	337	387	236	539	541	498	337	142	636	377	59,3
Češplje in slive	6.261	4.174	4.101	6.878	4.921	2.190	8.835	4.010	4.133	3.267	1.771	8.108	2.338	28,8
Orehi	2.969	2.844	2.956	2.952	2.911	1.644	4.013	3.676	4.985	2.626	1.725	4.665	1.858	39,8
Drugo sadje, brez jagodičja	1.269	1.108	1.514	1.722	1.661	1.330	1.627	1.863	3.755	3.708	3.062	4.632	2.783	60,1
Jagode	1.762	1.872	2.054	1.790	1.993	1.505	2.144	1.597	1.987	1.845	1.686	2.006	1.940	96,7
Drugo jagodičje, brez jagod	124	104	107	129	177	240	297	292	766	729	829	1.452	1.139	78,4

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.2 Pridelava sadja v ekstenzivnih nasadih

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
POVRŠINA (ha)	4.906	4.906	4.890	5.290	5.291	5.290	6.032	6.031	6.049	6.432	6.450	6.467	6.493	100,4
PRIDELEK (t)														
Ekstenzivni nasadi skupaj	48.678	48.176	41.449	60.819	43.067	29.389	50.391	49.385	53.920	32.374	14.956	86.960	19.973	23,0
Jabolka	27.516	31.280	23.075	40.278	24.032	18.922	22.875	28.875	31.236	16.827	6.414	55.428	9.960	18,0
Hruške	7.501	6.163	6.726	7.116	6.831	4.099	8.448	6.676	7.346	5.105	2.456	11.402	2.377	20,8
Breskve in nektarine	1.167	1.005	1.072	1.036	970	656	1.425	1.286	1.384	862	539	1.525	991	65,0
Marelice	262	231	336	242	317	287	290	385	526	423	332	291	497	170,8
Češnje	2.992	2.367	3.076	2.315	3.137	1.826	4.504	4.284	4.136	3.133	1.581	5.364	2.161	40,3
Višnje	365	335	345	258	309	171	492	476	457	298	132	568	309	54,4
Češplje in slive	5.864	3.960	3.873	6.559	4.559	2.005	8.492	3.633	3.812	2.937	1.563	7.530	1.922	25,5
Orehi	2.638	2.458	2.577	2.640	2.516	1.206	3.372	3.194	4.200	2.069	1.380	3.922	1.282	32,7
Drugo sadje, brez jagodičja	373	377	369	375	396	217	493	576	823	720	559	930	474	51,0

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.3 Pridelava sadja v intenzivnih nasadih

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
POVRŠINA (ha)	4.131	4.146	4.003	4.003	4.051	4.013	4.023	3.942	3.964	4.031	4.124	4.212	4.272	101,4
Jabolka	2.874	2.874	2.722	2.765	2.734	2.702	2.643	2.545	2.465	2.416	2.355	2.328	2.267	97,4
Hruške	221	221	214	209	207	213	216	207	199	198	203	210	212	101,0
Breskve in nektarine	513	513	509	442	468	408	393	358	317	300	282	263	251	95,4
Marelice	28	28	32	34	37	39	44	51	61	68	75	79	82	103,8
Češnje	92	92	110	114	124	136	148	158	166	176	186	195	203	104,1
Višnje	36	36	16	14	14	15	8	8	8	8	7	7	8	114,3
Češplje in slive	27	27	28	29	30	31	34	34	36	40	44	48	51	106,3
Orehi	92	92	105	115	142	171	180	195	234	273	339	378	435	115,1
Drugo sadje, brez jagodičja	108	108	124	143	154	167	185	196	230	267	294	329	374	113,7
Jagode	109	124	110	102	99	80	106	87	107	111	108	117	112	95,7
Drugo jagodičje, brez jagod	31	31	33	36	42	51	66	103	141	174	231	258	277	107,4
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)	25,1	20,3	22,8	23,2	24,5	17,0	20,7	21,3	25,8	14,5	6,0	25,0	16,2	64,6
Jabolka	30,3	24,9	26,7	28,0	29,7	20,5	26,3	27,9	34,0	17,7	5,8	37,2	23,9	64,4
Hruške	19,6	14,2	22,1	18,1	22,2	11,3	12,5	17,1	18,7	16,0	5,7	21,4	13,9	64,8
Breskve in nektarine	15,8	11,3	17,4	15,7	16,3	13,6	14,2	11,7	17,5	15,6	8,7	16,9	15,1	89,1
Marelice	7,9	1,4	8,8	7,1	10,0	10,1	3,3	5,6	12,9	7,9	10,1	1,6	11,2	708,3
Češnje	5,3	3,0	7,8	5,6	8,9	7,1	6,0	6,2	8,7	5,4	6,4	6,2	3,4	54,1
Višnje	3,9	0,7	7,8	5,6	5,6	4,3	5,9	8,7	5,5	5,2	1,4	9,7	8,5	87,5
Češplje in slive	14,7	7,9	8,1	11,0	12,1	6,0	10,1	11,0	8,9	8,3	4,7	12,0	8,2	67,7
Orehi	3,6	4,2	3,6	2,7	2,8	2,6	3,6	2,5	3,4	2,0	1,0	2,0	1,3	67,4
Drugo sadje, brez jagodičja	8,3	6,8	9,2	9,4	8,2	6,7	6,1	6,6	12,7	11,2	8,5	11,3	6,2	54,9
Jagode	16,2	15,1	18,7	17,5	20,1	18,8	20,2	18,4	18,6	16,6	15,6	17,1	17,3	101,0
Drugo jagodičje, brez jagod	4,0	3,4	3,2	3,6	4,2	4,7	4,5	2,8	5,4	4,2	3,6	5,6	4,1	73,1
PRIDELEK (t)	103.745	84.166	91.373	92.849	99.288	68.198	83.474	84.108	102.194	58.581	24.765	105.425	69.050	65,5
Jabolka	86.977	71.613	72.587	77.291	81.323	55.341	69.574	71.034	83.855	42.739	13.605	86.587	54.272	62,7
Hruške	4.322	3.136	4.733	3.773	4.594	2.410	2.690	3.532	3.722	3.175	1.167	4.495	2.940	65,4
Breskve in nektarine	8.085	5.775	8.878	6.926	7.633	5.547	5.573	4.173	5.554	4.694	2.457	4.457	3.788	85,0
Marelice	221	38	280	240	370	394	145	288	787	538	760	125	919	735,2
Češnje	491	272	857	643	1.098	960	886	980	1.444	947	1.195	1.212	683	56,4
Višnje	139	25	125	79	78	65	47	65	41	39	10	68	68	100,0
Češplje in slive	397	214	228	319	362	185	343	377	321	330	208	578	416	72,0
Orehi	331	386	379	312	395	438	641	482	785	557	345	743	576	77,5
Drugo sadje, brez jagodičja	896	731	1.145	1.347	1.265	1.113	1.134	1.287	2.932	2.988	2.503	3.702	2.309	62,4
Jagode	1.762	1.872	2.054	1.790	1.993	1.505	2.144	1.597	1.987	1.845	1.686	2.006	1.940	96,7
Drugo jagodičje, brez jagod	124	104	107	129	177	240	297	292	766	729	829	1.452	1.139	78,4

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.4 Število kmetijskih gospodarstev, dreves ali grmov in bruto površina po sadnih vrstah v intenzivnih sadovnjakih

	2002	2007	2012	2017	Indeks 2017/12	2002	2007	2012	2017	Indeks 2017/12	2002	2007	2012	2017	Indeks 2017/12
	Število kmetijskih gospodarstev					Bruto površina (ha)					Število dreves ali grmov (000 kos)				
Intenzivni sadovnjaki skupaj	:	1.706	2.013	2.951	146,6	:	4.017	3.933	4.061	103,2	:	:	8.593	8.627	100,4
Jablane	1.151	856	910	1.133	124,5	3.099	2.874	2.702	2.355	87,2	7.086	7.482	7.347	6.710	91,3
Hruške	357	161	211	443	210,0	284	221	213	203	95,7	466	450	465	447	96,0
Breskve	881	602	576	659	114,4	594	500	398	273	68,6	521	457	371	249	67,1
Nektarine	109	46	55	90	163,6	49	13	10	9	87,1	41	11	8	7	82,3
Marellice	178	80	126	330	261,9	31	28	39	75	190,6	14	16	22	43	194,2
Češnje	485	262	403	696	172,7	107	92	137	186	136,1	36	42	67	98	146,8
Višnje	50	18	23	73	317,4	58	36	15	7	49,3	32	21	9	6	64,5
Češplje in slive	258	80	110	335	304,5	41	27	31	44	142,6	18	16	19	27	139,5
Oreh	98	89	166	366	220,5	61	92	171	339	198,7	8	13	24	48	198,5
Leska	39	31	48	151	314,6	32	43	62	106	171,4	13	17	25	47	191,1
Mandelj	35	z	4	23	575,0	10	z	z	6		2	z	z	2	
Kostanj	19	9	22	67	304,5	11	5	11	21	193,4	1	1	2	4	198,3
Kaki	122	63	145	370	255,2	25	32	57	107	189,4	11	17	33	62	190,2
Aktinidija	32	17	36	80	222,2	9	9	13	20	162,4	5	6	9	15	162,9
Fige	104	15	28	138	492,9	7	3	6	14	241,1	2	1	2	6	275,9
Kutine	8	z	z	27		1	z	z	2		0	z	z	1	
Namizno grozdje	–	–	19	64	336,8	–	–	12	19	158,0	–	–	42	55	132,0
Jagodičje (brez jagod), skupaj	42	41	99	528	533,3	29	30	46	224	481,7	72	85	136	690	508,4
– od tega: ameriške borovnice	11	12	27	103	381,5	23	19	27	54	198,5	44	32	58	115	197,2
Drugo sadje	25	z	15	183		2	z	6	51		3	z	10	110	

: ni podatka

z – zaupno

– ni pojava

Vir: SURS (Popisi intenzivnih sadovnjakov)

2.7.5 Evidentirana prodaja sadja (t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
ODKUP IN TRŽNICE SKUPAJ														
Sveže sadje	42.667	35.666	32.063	33.031	40.207	26.228	24.186	26.295	30.719	24.863	9.728	21.494	26.311	122,4
Jabolka, namizna	22.041	21.164	18.946	20.664	24.475	18.936	13.834	20.141	21.856	17.269	6.025	11.876	17.425	146,7
Jabolka za predelavo	15.230	10.327	7.491	8.002	11.416	4.527	8.105	3.990	6.576	5.247	1.884	7.033	6.985	99,3
Hruške, namizne	997	913	1.020	933	494	331	226	329	630	431	521	551	447	81,1
Breskve in nektarine, namizne	515	349	244	344	240	195	205	204	225	230	169	199	268	134,8
Marellice	70	41	63	86	47	33	z	27	32	z	45	41	41	100,9
Češnje	118	85	106	81	80	47	42	98	156	134	148	121	96	79,0
Češplje in slive, sveže	90	39	78	87	56	58	48	52	41	41	36	52	37	72,1
Kaki	7	4	19	12	18	8	24	14	94	46	z	z	z	
Drugo sadje, brez jagodičja	102	121	119	135	159	155	125	215	178	238	217	228	214	93,9
Jagode	253	281	249	281	236	156	132	186	164	339	287	335	417	124,4
Drugo jagodičje, brez jagod	31	37	27	37	31	23	24	24	18	19	24	36	53	150,1
ODKUP														
Sveže sadje	41.179	34.180	30.797	31.766	39.271	25.394	23.357	25.573	29.965	24.004	8.904	20.720	25.563	123,4
Jabolka, namizna	21.257	20.358	18.275	20.119	24.094	18.525	13.435	19.904	21.612	17.006	5.801	11.673	17.222	147,5
Jabolka za predelavo	15.230	10.327	7.491	8.002	11.416	4.527	8.105	3.990	6.576	5.247	1.884	7.033	6.985	99,3
Hruške, namizne	844	775	916	815	408	267	145	258	534	316	417	464	368	79,3
Breskve in nektarine, namizne	384	202	138	213	147	118	126	141	157	165	103	131	198	150,5
Marellice	0	0	4	2	4	3	z	1	6	z	7	-	6	
Češnje	17	4	19	8	18	13	15	34	98	68	80	55	36	65,4
Češplje in slive, sveže	35	11	21	27	26	21	26	26	13	16	12	26	13	49,7
Kaki	7	4	19	12	18	8	24	14	94	46	z	z	z	
Drugo sadje, brez jagodičja	40	21	23	20	24	53	14	86	37	50	19	37	36	97,0
Jagode	151	171	190	178	160	98	78	103	85	255	201	257	334	129,9
Drugo jagodičje, brez jagod	0	1	1	1	1	1	1	2	2	2	7	21	39	185,6
DOVOZ NA TRŽNICE														
Sveže sadje	1.488	1.486	1.265	1.265	936	834	829	721	754	859	824	775	749	96,6
Jabolka	784	805	671	545	380	411	400	238	244	262	224	203	204	100,3
Hruške	152	137	104	118	86	64	81	71	96	116	104	87	79	90,7
Breskve in nektarine, namizne	130	147	106	131	94	77	79	62	68	65	66	68	71	104,4
Marellice	70	41	59	84	43	30	32	26	25	36	38	41	35	85,9
Češnje	101	81	87	73	62	34	27	64	58	66	68	66	60	90,3
Višnje	4	5	10	11	7	2	1	1	2	1	1	2	2	82,0
Češplje in slive, sveže	55	29	57	60	30	37	22	27	28	25	23	26	24	94,8
Orehi, celi	12	14	19	18	19	21	15	24	18	15	14	15	14	92,6
Drugo sadje, brez jagodičja	46	80	66	85	109	79	95	103	121	172	183	174	163	93,5
– od tega kostanj	31	26	36	33	47	25	18	39	47	60	64	58	45	78,2
Jagode	102	109	59	103	76	58	54	83	79	84	86	78	83	106,4
Drugo jagodičje, brez jagod	31	36	27	36	30	22	23	22	16	17	17	15	15	99,4
– od tega gojene borovnice	20	25	18	20	16	9	11	10	6	7	7	6	5	76,0
Orehi, luščeni	30	42	42	44	41	49	62	46	57	57	52	36	33	91,6

z – zaupno, – ni pojava

Vir: SURS

2.7.6 Izvoz in uvoz svežega sadja

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
IZVOZ (t)														
Sveže sadje**	71.821	87.097	88.487	86.045	95.691	59.006	65.018	94.681	128.122	92.184	98.190	89.125	114.945	129,0
Pečkarji, od tega:	35.949	29.766	25.912	36.269	40.985	33.433	35.596	44.477	63.251	31.729	24.584	23.807	29.961	125,8
jabolka	34.089	27.417	23.901	33.912	39.457	32.115	34.851	43.035	62.051	30.935	23.154	22.822	29.310	128,4
hruške	1.860	2.349	2.011	2.357	1.528	1.318	745	1.443	1.200	794	1.431	985	650	66,0
Koščičarji, od tega:	1.518	2.881	2.749	2.336	1.754	2.510	2.270	1.296	2.029	2.813	3.411	2.562	3.890	151,8
breskve	1.227	2.422	1.988	1.789	1.475	1.900	905	959	1.309	1.527	1.590	885	1.109	125,3
Jagodičje, od tega:	339	345	131	253	265	93	133	180	245	140	343	138	177	127,9
jagode	307	342	125	236	241	86	126	174	205	134	102	95	105	109,5
Lupinasto sadje	20	90	118	89	85	67	86	269	295	353	419	422	645	152,7
Citrusi, od tega:	12.997	15.484	11.766	13.937	10.950	7.055	6.222	12.607	12.597	14.223	14.013	13.682	17.926	131,0
pomaranče	3.248	4.825	2.091	3.865	1.988	1.857	1.566	4.025	4.080	4.054	5.254	5.597	7.928	141,6
mandarine	4.753	5.017	4.888	4.665	4.736	3.501	2.847	4.979	4.242	3.863	2.875	2.786	3.292	118,2
limone	3.760	4.251	1.892	1.221	821	1.434	1.494	1.786	2.445	4.112	4.758	4.094	5.275	128,9
Drugo južno sadje,*** od tega:	16.015	31.668	41.437	27.809	37.890	12.746	18.199	32.939	46.805	39.734	53.371	45.306	59.497	131,3
banane***	15.524	30.978	40.715	26.871	36.894	12.172	17.598	31.393	44.901	37.906	50.043	41.877	56.699	135,4
ananas	399	566	593	790	468	428	472	487	257	401	1.404	1.610	1.398	86,9
UVOZ (t)														
Sveže sadje**	140.404	175.577	185.739	170.846	176.923	154.641	167.720	198.055	229.891	207.436	244.542	212.030	228.700	107,9
Pečkarji, od tega:	12.606	22.177	23.068	25.668	24.655	32.295	34.956	49.267	64.232	35.018	57.924	37.108	32.814	88,4
jabolka	6.951	17.158	17.953	20.129	18.862	26.906	30.480	44.032	58.914	29.163	51.873	31.612	27.936	88,4
hruške	5.654	5.019	5.116	5.539	5.793	5.389	4.476	5.235	5.318	5.855	6.051	5.496	4.878	88,8
Koščičarji, od tega:	12.694	15.986	16.049	14.823	13.154	15.059	14.954	15.350	16.237	17.259	20.881	15.716	19.758	125,7
breskve	10.402	12.895	12.710	11.261	10.557	11.398	10.625	11.732	12.109	12.300	13.878	9.458	11.820	125,0
Jagodičje, od tega:	1.725	1.991	1.835	1.966	2.100	2.304	2.313	2.623	1.956	2.405	2.981	2.970	3.943	132,8
jagode	1.489	1.833	1.601	1.804	1.949	2.138	2.113	2.335	1.721	2.072	2.229	2.210	2.744	124,1
Lupinasto sadje	1.564	1.963	2.025	1.932	1.943	1.883	2.250	2.735	2.966	3.227	3.668	4.109	4.345	105,8
Citrusi, od tega:	50.567	52.072	51.624	52.242	49.871	46.204	49.019	51.372	52.716	55.065	54.291	52.274	54.661	104,6
pomaranče	18.263	19.813	17.766	20.119	18.664	16.192	19.764	20.650	20.057	19.721	20.961	20.250	21.306	105,2
mandarine	19.503	18.832	20.385	19.797	17.968	18.107	15.971	17.905	17.973	19.357	15.707	15.769	16.333	103,6
limone	9.848	10.243	8.315	7.512	8.035	7.935	8.843	9.263	11.097	12.674	14.226	13.109	13.537	103,3
Drugo južno sadje,*** od tega:	46.252	63.619	73.478	58.724	72.364	45.484	53.319	65.465	79.889	81.519	92.992	88.898	102.072	114,8
Banane***	42.676	59.170	69.250	53.940	67.456	39.464	46.734	58.072	72.146	73.483	82.660	78.772	91.611	116,3
ananas	2.716	3.542	3.341	3.711	3.584	3.262	3.009	2.995	2.509	2.730	4.314	4.655	4.538	97,5

* Začasni podatki.

** Zunanja trgovina skupin CT 0801–0810, brez suhih banan, suhih fig, suhega grozdja ter lubenih in melon (v dejanski masi).

*** Popravek v letih 2007–2011, izključene suhe banane.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.7 Bilanca proizvodnje in porabe sadja (ekvivalent svežega sadja, 000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
SADJE SKUPAJ														
Pridelano	152,4	132,3	132,8	153,7	142,4	97,6	133,9	133,5	156,1	91,0	39,7	192,4	89,0	46,3
Uvoz	253,9	324,4	318,0	279,0	274,8	240,1	259,3	295,8	325,3	304,5	349,4	324,1	349,6	107,8
od tega sveže	140,7	176,0	186,2	171,3	177,4	155,1	168,3	198,7	230,6	208,2	245,5	213,1	229,8	107,8
Izvoz	95,2	105,7	105,4	103,5	110,9	75,0	81,1	111,0	149,6	109,6	115,7	108,9	137,4	126,2
od tega sveže	71,8	87,1	88,5	86,1	95,7	59,0	65,0	94,7	128,2	92,3	98,3	89,3	115,2	129,0
Domača poraba	311,1	351,0	345,4	329,1	306,3	262,7	312,1	318,3	331,8	285,8	273,4	407,7	301,2	73,9
– izgube	31,0	31,0	30,5	35,7	31,5	24,2	31,7	36,7	42,4	26,5	18,9	68,5	25,0	36,5
– industrijski nameni	14,1	13,2	11,7	16,4	9,4	6,2	13,9	11,4	12,5	6,1	3,2	23,5	7,0	29,9
– poraba za prehrano	266,0	306,8	303,2	277,1	265,4	232,3	266,4	270,2	276,9	253,3	251,3	315,6	269,2	85,3
Poraba na prebivalca (kg)	131,7	151,7	148,5	135,2	129,3	113,0	129,4	131,1	134,2	122,7	121,6	152,5	128,9	84,5
Stopnja samooskrbe (%)	49,0	37,7	38,5	46,7	46,5	37,2	42,9	41,9	47,0	31,8	14,5	47,2	29,6	
SADJE SVEŽE														
Poraba na prebivalca (kg)	70,9	73,9	79,7	73,0	74,1	68,3	74,9	79,3	83,9	71,6	71,7	88,3	75,6	85,6
Stopnja samooskrbe (%)	68,9	59,8	57,6	64,3	63,5	50,4	56,5	56,2	60,4	44,0	21,3	60,8	43,7	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

2.7.8 Odkupne cene sadja

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
EUR/kg														
Jabolka, namizna	0,42	0,59	0,43	0,41	0,45	0,47	0,58	0,41	0,46	0,49	0,63	0,39	0,49	125,2
Sezonska cena jabolka*	0,22	0,40	0,37	0,40	0,35	0,44	0,50	0,36	0,39	0,48	0,64	0,34	0,49	145,2
Jabolka za predelavo	0,18	0,09	0,06	0,11	0,12	0,15	0,12	0,10	0,12	0,11	0,19	0,07	0,10	156,6
Hruške, namizne	0,59	0,67	0,65	0,75	0,71	0,72	0,82	0,65	0,73	0,82	0,90	0,78	0,92	119,0
Breskve, namizne	0,60	0,75	0,70	0,71	0,66	0,83	1,05	0,80	0,74	0,75	0,89	0,89	0,82	91,9
Marelice	1,21	1,50	1,03	1,41	1,37	1,62	z	2,02	1,42	z	1,44	–	1,77	
Češnje	1,97	3,69	2,81	3,37	2,66	3,55	3,84	2,97	2,53	2,98	2,68	2,91	3,00	103,2
Češplje in slive, sveže	0,62	0,78	0,58	0,71	0,77	1,42	0,76	0,66	0,98	0,94	0,80	0,85	0,78	91,2
Jagode	1,90	2,14	1,98	2,40	1,96	2,68	2,95	2,44	3,39	2,72	3,88	3,51	3,77	107,3
Kaki	0,77	1,11	0,81	1,06	1,09	1,51	1,16	1,35	0,92	1,10	z	z	z	

* Tehtano povprečje odkupnih cen v septembru, oktobru in novembru.

z – zaupno, – ni pojava

Vir: SURS, preračuni KIS

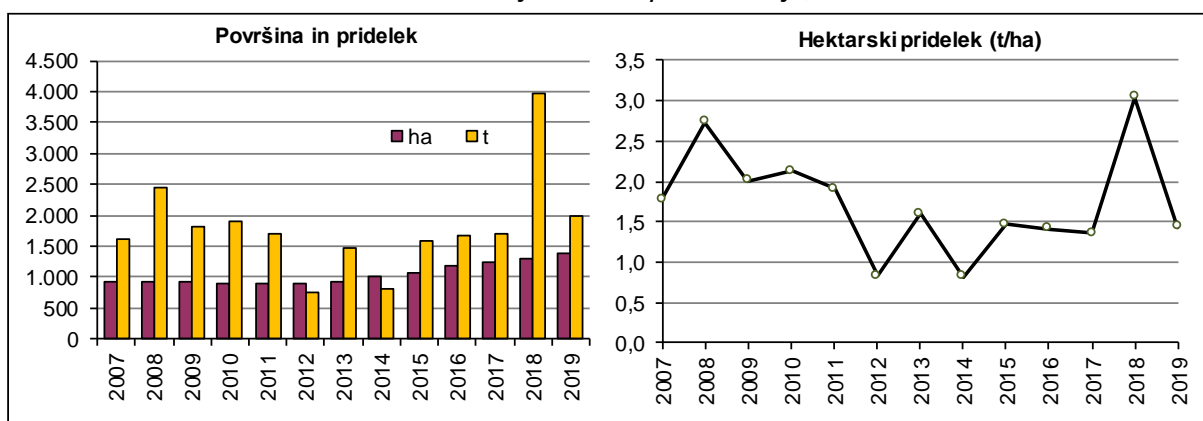
2.8 Oljke in oljčno olje

Po letu 2007 ima oljčno olje med 0,2 % in 0,7 % v skupni vrednosti kmetijske pridelave oziroma med 0,3 % in 1,2 % v vrednosti rastlinske pridelave. Delež oljčnikov v strukturi kmetijske zemlje v uporabi se je po letu 2007 povečal z 0,2 % na 0,3 %, obseg oljčnih nasadov pa se je v tem obdobju povečal z 910 na 1.374 ha.

Po podatkih iz statističnega raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev se je v obdobju 2013–2016 število KMG z oljkami povečalo za skoraj 4 % (leta 2016: 1.867), površine pa so se povečale za 15 % (leta 2016: 1.037 ha). Ta KMG so oljke v povprečju pridelovale na 0,56 ha površin, kar je nekoliko več kot leta 2013, ko je bila povprečna površina oljk na KMG 0,50 ha.

Skupni pridelek oljk zaradi spremenljivih vremenskih razmer med leti zelo niha, površina oljčnikov pa raste. V slovenskih oljčnikih so po statističnih podatkih leta 2019 na 1.374 ha (+6 %) pridelali 1.976 ton oljk, kar je za polovico manj v primerjavi z lansko rekordno letino. Hektarski pridelek oljk je bil z 1,4 t/ha za 53 % manjši kot leto prej in dobro desetino pod povprečjem 2014–2018. Skupni pridelek oljk je bil na ravni povprečja zadnjega petletnega obdobja (+2 %).

Slika 23: Površina oljčnikov in pridelek oljk; 2007–2019

Vir: SURS

Na podlagi Zakona o kmetijstvu⁵ in Pravilnika o registru kmetijskih gospodarstev⁶ se v registru kmetijskih gospodarstev (RKG) vodijo tudi podatki o pridelku oljk in oljčnega olja za kmetijska gospodarstva, ki imajo najmanj 0,1 ha oljčnikov. Ne glede na zakonske zahteve v RKG niso vpisani vsi oljčniki, tudi pridelka oljk in oljčnega olja ne prijavljajo vsi. V letu 2019 je bilo v RKG vpisanih približno 3 tisoč KMG, od tega jih je 40 % (1,2 tisoč KMG) pridelok prijavilo. Prijavljena površina oljčnikov in prijavljeni pridelek oljk za predelavo ter pridelek oljčnega olja vključuje podatke le tistih KMG, ki so pridelok oljk in oljčnega olja prijavili v register RKG. Skupno so oljke v letu 2019 pridelovale na 843 ha (–9 %). Prijavljeni pridelek oljčnega olja 2019 je bil z 155 t za 56 % manjši kot leta 2018, nekoliko slabša kot v letu 2018 je bila tudi oljevitost pridelka oljk.

⁵ Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12, 26/14, 32/15, 27/17 in 22/18

⁶ Uradni list RS, št. 83/16, 23/17, 69/17, 72/18 in 35/19

Preglednica 16: Pridelava oljk in oljčnega olja po podatkih RKG; 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Število KMG, vpisanih v RKG	2.063	2.398	2.619	2.778	3.030
Število KMG, ki so prijavili pridelek	1.228	1.217	1.264	1.401	1.208
Prijavljena površina (ha)	808	807	844	930	843
Prijavljeni pridelek oljk za predelavo (t)	1.726	1.522	1.791	2.199	1.041
Prijavljeni pridelek oljčnega olja (t)	263	225	270	350	155
Izplen (%)*	15,3	14,9	15,3	16,0	14,9

* Upoštevan je samo prijavljeni pridelek oljk pri pridelovalcih, ki imajo tudi prijavljen pridelek oljčnega olja.

Vir: MKGP (RKG)

V programskem obdobju 2015–2020 lahko oljkarji na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Tudi oljkarji so od leta 2006 upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki znaša v letih 2018 in 2019 50 % zavarovalne premije, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (od leta 2009 70 %).

2.8.1 Pridelava oljk in prodaja oljčnega olja

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
PRIDELAVA*														
Površina nasadov oljk (ha)	910	910	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	1.374	105,5
Hektarski pridelek oljk (t/ha)	1,76	2,70	2,00	2,12	1,91	0,83	1,60	0,82	1,47	1,42	1,36	3,04	1,44	47,3
Pridelek oljk (t)	1.604	2.455	1.823	1.895	1.704	740	1.479	814	1.578	1.662	1.685	3.958	1.976	49,9
EVIDENTIRANA PRODAJA														
Oljčno olje														
– prodaja na tržnicah (l)	1.020	700	815	840	1.530	1.770	1.660	1.705	11.525	11.390	10.595	22.420	28.220	125,9
– cene na tržnicah (EUR/l)	9,62	10,17	11,17	12,00	12,39	13,36	13,28	13,77	14,55	13,66	15,07	13,75	14,00	101,8

* Od leta 2010 dalje zajeti le intenzivni nasadi oljk.

Vir: SURS

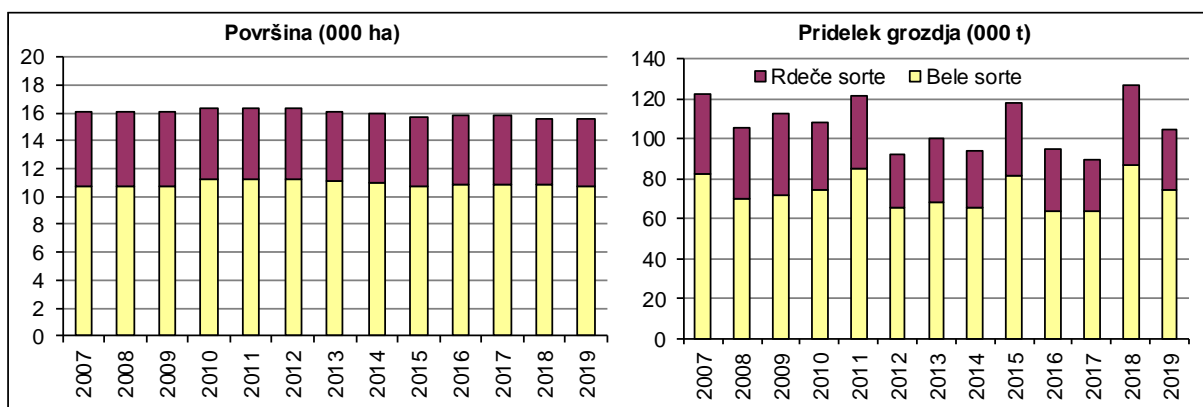
2.9 Grozdje in vino

Po letu 2007 zajemata grozdje in vino skupaj od 9,2 % do 14,6 % vrednosti kmetijske proizvodnje, kar je največ med rastlinskimi pridelki, v vrednosti rastlinske pridelave pa je ta delež od 17,5 % do 25,2 %. V letu 2019 je grozdje k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevalo 1,5 %, vino pa 12,6 %. Pri grozdju in vinu je delež blizu ravni leta 2018 in nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja (2014–2018).

Po podatkih iz statističnega raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev je bilo v Sloveniji v letu 2016 23 tisoč KMG z vinogradi, ki so v povprečju obdelovala 0,66 ha vinogradov. V primerjavi z letom 2013 se je število KMG z vinogradi zmanjšalo za 13 %, površine pod vinogradi pa so bile manjše za 6 %. Povprečna površina vinogradov na KMG se je v letih 2013–2016 povečala za skoraj 8 %.

Po statističnih podatkih imamo v Sloveniji 15,5 tisoč hektarjev vinogradov. Regionalno je po podatkih registra pridelovalcev grozdja in vina (RPGV) pri MKGP v povprečju zadnjih let 41,4 % površin vinogradov v podravski, 17,3 % v posavski in 41,3 % v primorski vinorodni deželi.

Slika 24: Površina vinogradov in pridelek grozdja; 2007–2019

Vir: SURS

Letina grozdja 2019 je bila dokaj povprečna; v primerjavi z rekordno letino 2018 je bil hektarski pridelek zelo dobre kakovosti manjši za 17 %. V vinogradih je bilo pridelanih približno 105 tisoč ton grozdja, od tega 74 tisoč ton belih sort in 31 tisoč ton rdečih sort. V letu 2019 so bele sorte (–14 %) obrodile boljše od rdečih sort (–23 %), pri katerih je bil pridelek podpovprečen.

Preglednica 17: Pridelek grozdja in vina; 2018 in 2019

	Pridelek skupaj		Indeks 2019/18	Prijavljeni pridelek*		Indeks 2019/18
	2018	2019		2018	2019	
Grozdje (t)	126.958	105.035	82,7	100.579	82.394	81,9
Vino (000 l)				67.260	55.069	81,9

* RPGV.

Vir: SURS, MKGP (RPGV)

V RPGV so vinogradniki prijavili opazno manj grozdja in vina kot pri rekordni prijavi v letu prej; v register je bilo zabeleženega za 18 % manj grozdja in vina. Po vinorodnih deželah je bilo prijavljenega za 6 % manj grozdja in vina v podravski vinorodni, za 26 % manj v primorski vinorodni deželi in 23 % manj v posavski vinorodni deželi.

Zunanja trgovina z vinom se zadnja leta zmanjšuje, leta 2019 sta se zmanjšala tako izvoz (–23 %) kot uvoz (–10 %), obseg zunanje trgovine pa je bil manjši za nadaljnjih 15 %. Količinsko je bilanca zunanje trgovine z vinom že od leta 2006 negativna, primanjkljaj v zunanji trgovini z vinom pa se je v letu 2019 nekoliko povečal.

Preglednica 18: Bilanca zunanje trgovine; 2015–2019

	Bilanca (000 l)				
	2015	2016	2017	2018	2019*
Vino skupaj	–8.632	–8.691	–5.982	–3.946	–4.432
Belo vino	–3.922	–4.510	–2.354	–730	–1.542
Rdeče vino	–4.710	–4.181	–3.628	–3.217	–2.891

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Izvoz vina je leta 2019 po prvih statističnih ocenah obsegal 5,2 milijona litrov; prevladovala so vina z zaščiteno označbo porekla (ZOP) (61 %) in vina z zaščiteno geografsko označbo (ZGO) (22 %), sortnih vin brez ZOP/ZGO in nesortnih vin brez porekla pa je bilo 17 %. Izvoz vina se je leta 2019 močno zmanjšal (–23 %) in je bil kar za 14 % pod povprečjem zadnjih petih let. Uvoz vina, ki se je v obdobju 2013–2015 intenzivno povečeval, se zadnja štiri leta zmanjšuje. Leta 2019 je bilo uvoženih 23 % manj vina kot v povprečju zadnjih petih let. V uvozu vina, ki je leta 2019 obsegal 9,7 milijona litrov, prevladuje vino brez označbe porekla in geografske označbe (72 % leta 2019, 75 % v obdobju 2014–2018).

Preglednica 19: Izvoz in uvoz vina; 2018 in 2019

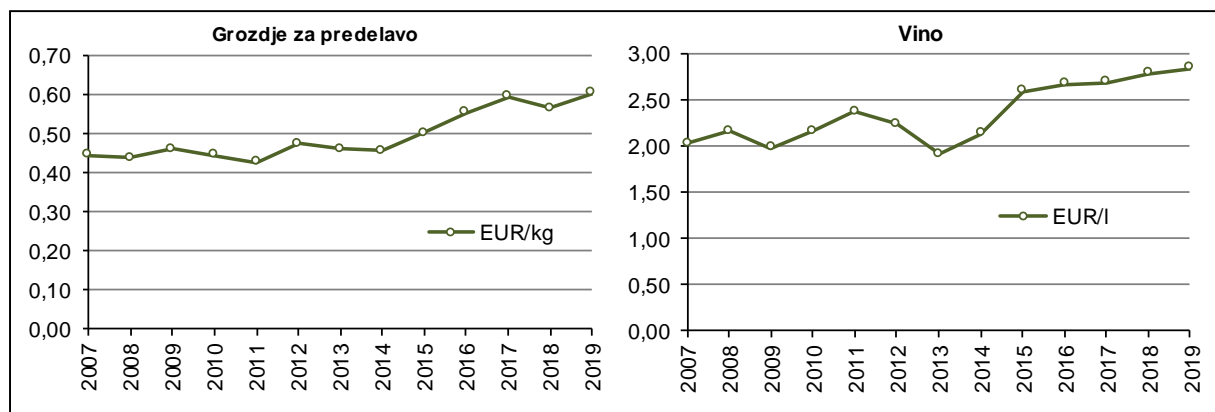
	Izvoz (000 l)		Indeks 2019/18	Uvoz (000 l)		Indeks 2019/18
	2018	2019*		2018	2019*	
Vino skupaj	6.806	5.232	76,9	10.752	9.664	89,9
Vino z ZOP	3.640	3.191	87,7	1.128	1.286	114,0
Vino z ZGO	2.226	1.148	51,6	2.638	1.427	54,1
Sortno vino brez ZOP/ZGO	92	297	322,2	2.570	2.733	106,4
Vino brez ZOP/ZGO	848	595	70,2	4.416	4.217	95,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Odkupne cene grozdja (SURS) so se leta 2019 po znižanju v letu prej v povprečju zvišale za 7 %. Zaradi načina plačila grozdja, ki poteka večinoma v več obrokih, je zelo verjetno, da bodo dejansko dosežene cene grozdja (izplačane kmetom) zaradi težav s prodajo vina v letu 2020 (posledica epidemije koronavirusa) precej nižje od tistih predvidenih ob trgatvi 2019.

Slika 25: Odkupne cene grozdja za predelavo in vina; 2007–2019

Vir: SURS, preračuni KIS

Po podatkih ARSKTRP se je leta 2019 povprečna prodajna cena vina s slovenskim geografskim poreklom (SGP) na slovenskem trgu in trgih EU zvišala za približno 8 %, prodanih pa je bilo 2 % več vina kot leta 2018. V Sloveniji so bile cene višje za 8 %, na trgih EU pa za 7 %. Prodanega je bilo za 2 % več kakovostnega in vrhunskega vina ter 6 % več namiznega in deželnega vina. V primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem (2014–2018) so bile povprečne cene vina zabeležene v tržno informacijskem sistemu višje za kar 17 %. Podatki ARSKTRP za leto 2019 kažejo tudi, da se je prodaja vina tako na slovenskem trgu kot tudi na trgih EU povečala za 2 %.

Preglednica 20: Cene vina s SGP v Sloveniji in na trgih EU; 2014–2018

Cena vina (EUR/l)	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks
	ARSKTRP*					2019/18
Vino	2,52	2,67	2,59	2,79	3,00	107,7
Namizno in deželno	1,48	1,40	1,26	1,40	1,37	97,4
Belo, namizno in deželno	1,33	1,40	1,26	1,35	1,34	98,6
Rdeče, namizno in deželno	1,64	1,40	1,26	1,46	1,42	97,3
Kakovostno in vrhunsko	2,67	2,85	2,80	2,98	3,23	108,6
Belo, kakovostno in vrhunsko	2,63	2,90	2,73	2,94	3,21	109,1
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	2,76	2,71	2,98	3,06	3,29	107,5

* Tržne cene vina s SGP na slovenskem trgu in trgih EU, ki jih ARSKTRP sporočajo pridelovalci vina, ki spadajo v reprezentativni trg (pridelajo več kot 500.000 litrov na leto), in prejemniki podpore iz III. poglavja in podpore iz 33. člena Uredbe o ureditvi trga z vinom.

Vir: ARSKTRP, preračuni KIS

Skupna evropska tržna ureditev za vino daje vinogradnikom možnost uveljavljanja podpor za različne ukrepe kmetijske politike. Tudi v letu 2019 so se izvajali ukrep prestrukturiranja vinogradniških površin ter programi za trženje in promocijo vina, ki vključujejo promocijo na tretjih trgih in druge tržne dejavnosti. S spremembo skupne kmetijske politike v programskem obdobju 2014–2020 so vinogradi vključeni v shemo neposrednih plačil, zato lahko upravičenci na podlagi v letu 2015 na novo dodeljenih plačilnih pravic pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Podobno kot drugje v rastlinski pridelavi so tudi vinogradniki upravičeni do sofinanciranja premijske stopnje za zavarovanje pridelka, ki je bilo v letih 2018 in 2019 50-odstotno (leta 2017: 30 %) in vračila 70 % trošarine za porabljeno gorivo v kmetijske namene.

Ekonomske razmere za pridelavo grozdja naj bi se v letu 2019 zaradi višje predvidene rasti odkupnih cen grozdja (+7 %) od zvišanja stroškov pridelave (+3 %) izboljšale. Vendar je zaradi izredno zaostrenih razmer na trgu z vinom v prvi polovici leta 2020 (posledica epidemije koronavirusa) realizacija izplačila statistično zabeleženih odkupnih cenah grozdja v jeseni leta 2019 zelo vprašljiva. Ekonomika pridelave grozdja za prodajo je z izjemo nekoliko ugodnejših let 2016 in 2017 na splošno že leta zelo slaba. Malce boljše ekonomske rezultate so imeli v zadnjih letih verjetno le pridelovalci grozdja, namenjenega za vina višje kakovosti, ki dosegajo višje odkupne cene. Boljši ekonomski položaj pa so imeli tudi vinogradniki z lastno predelavo in uspešnejšim trženjem vina na domačem in tujih trgih, saj so bile cene vina zadnja leta večinoma v porastu.

Ocene na podlagi modelnih kalkulacij kažejo, da so se zvišale skoraj vse pomembnejše skupine stroškov, razen stroškov zavarovanja pridelka, ki so se zaradi nižjih zavarovalnih premij v nekaterih slovenskih regijah znižali (do 5 %). Po modelnih ocenah so bili višji stroški FFS (med 3 % in 9 %), stroški najetega dela (minimalna plača, ki je podlaga za oceno stroškov najetega dela, se je zvišala za dobrih 5 %) in gnojil (+12 %), stroški domačih strojnih storitev pa so ostali blizu ravni leta prej. V povprečju so bili za približno 2 % višji tudi cene materiala, storitev in dela za napravo nasadov ter stroški domačega dela, ki so se zaradi rasti plač povišali za približno 4 %.

2.9.1 Površina vinogradov ter pridelek grozdja in vina na kmetijskih gospodarstvih

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Površina vinogradov (ha)	16.086	16.086	16.086	16.351	16.351	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	15.549	99,5
Bele sorte	10.715	10.715	10.715	11.246	11.246	11.246	11.086	11.033	10.794	10.889	10.895	10.827	10.777	99,5
Rdeče sorte	5.371	5.371	5.371	5.105	5.105	5.105	4.999	4.976	4.898	4.935	4.944	4.803	4.772	99,4
Hektarski pridelek grozdja (t/ha)	7,6	6,6	7,0	6,6	7,4	5,6	6,2	5,9	7,5	6,0	5,6	8,1	6,8	83,2
Belo	7,7	6,5	6,7	6,6	7,5	5,8	6,2	5,9	7,5	5,9	5,8	8,0	6,9	86,0
Rdeče	7,5	6,7	7,7	6,8	7,2	5,3	6,4	5,8	7,4	6,3	5,3	8,4	6,5	77,1
Pridelek grozdja (t)	122.543	105.719	112.855	108.541	121.396	92.323	100.177	94.209	117.586	94.780	89.416	126.958	105.035	82,7
Belo	82.354	69.823	71.273	74.062	84.850	65.182	68.378	65.122	81.268	63.765	63.272	86.569	74.114	85,6
Rdeče	40.189	35.896	41.582	34.479	36.546	27.141	31.799	29.087	36.318	31.015	26.144	40.389	30.921	76,6
Vino (000 l)*	85.780	74.003	78.999	75.979	84.977	64.626	70.124	65.946	82.310	66.346	62.591	88.871	73.525	82,7
Belo	57.648	48.876	49.891	51.843	59.395	45.627	47.865	45.585	56.888	44.636	44.290	60.598	51.880	85,6
Rdeče	28.132	25.127	29.107	24.135	25.582	18.999	22.259	20.361	25.423	21.711	18.301	28.272	21.645	76,6

* Za preračun iz grozdja v vino je upoštevan faktor 0,7.

Vir: SURS

2.9.2 Vinogradi po vinorodnih deželah

	2018				2019			
	Št. vinogradnikov	Površina (ha)	Št. trsov (000)	Št. trsov / ha	Št. vinogradnikov	Površina (ha)	Št. trsov (000)	Št. trsov / ha
Vinogradi skupaj	28.743	15.340	60.047	3.914	27.866	15.075	59.114	3.921
Podravje	12.823	6.365	25.520	4.009	12.312	6.161	24.644	4.000
Štajerska Slovenija	10.257	5.875	23.135	3.938	9.839	5.687	22.347	3.929
Prekmurje	2.566	490	2.385	4.866	2.473	473	2.296	4.851
Posavje	10.733	2.596	11.299	4.353	10.432	2.487	10.826	4.353
Bela krajina	1.465	342	1.466	4.285	1.426	328	1.412	4.300
Dolenjska	7.210	1.469	6.675	4.544	7.058	1.420	6.442	4.537
Bizeljsko Sremič	2.058	784	3.158	4.026	1.948	739	2.972	4.023
Primorska	5.187	6.379	23.228	3.641	5.122	6.428	23.645	3.679
Goriška brda	701	1.820	7.003	3.847	690	1.830	7.105	3.883
Vipavska dolina	1.771	2.123	7.864	3.704	1.730	2.162	8.075	3.735
Kras	785	577	1.944	3.370	777	573	1.945	3.393
Slovenska Istra	1.930	1.859	6.417	3.453	1.925	1.863	6.520	3.500

Vir: MKGP (RPGV)

2.9.3 Prijavljeni pridelek grozdja in vina po vinorodnih deželah

	Grozdje (000 kg)				Indeks	Grozdje (kg/ha)				Indeks	Vino (000 l)				Indeks	Vino (l/ha)				Indeks
	2017	2018	2019	2019/18		2017	2018	2019	2019/18		2017	2018	2019	2019/18		2017	2018	2019	2019/18	
Skupaj	78.591	100.579	82.394	81,9	5.123	6.557	5.466	83,4	52.180	67.260	55.069	81,9	3.401	4.385	3.653	83,3				
Podravje	31.440	36.963	34.580	93,6	4.915	5.807	5.613	96,7	21.079	24.472	23.340	95,4	3.295	3.845	3.789	98,5				
Štajerska Slovenija	28.426	33.910	31.721	93,5	4.814	5.772	5.578	96,6	19.123	22.453	21.435	95,5	3.239	3.822	3.769	98,6				
Prekmurje	3.014	3.053	2.859	93,6	6.122	6.229	6.039	96,9	1.956	2.019	1.905	94,4	3.973	4.119	4.024	97,7				
Posavje	13.673	19.597	15.034	76,7	5.099	7.550	6.045	80,1	9.543	13.929	10.593	76,0	3.559	5.367	4.259	79,4				
Bela krajina	1.921	2.398	1.755	73,2	5.471	7.010	5.344	76,2	1.325	1.669	1.210	72,5	3.772	4.879	3.686	75,5				
Dolenjska	8.115	11.813	9.289	78,6	5.391	8.041	6.541	81,4	5.867	8.746	6.842	78,2	3.897	5.953	4.818	80,9				
Bizeljsko Sremič	3.637	5.386	3.991	74,1	4.409	6.867	5.403	78,7	2.351	3.514	2.541	72,3	2.850	4.481	3.440	76,8				
Primorska	33.479	44.019	32.780	74,5	5.346	6.901	5.100	73,9	21.559	28.858	21.136	73,2	3.443	4.524	3.288	72,7				
Goriška brda	12.001	15.718	11.584	73,7	6.711	8.635	6.330	73,3	7.684	10.289	7.374	71,7	4.297	5.652	4.030	71,3				
Vipavska dolina	11.170	15.016	10.299	68,6	5.397	7.072	4.764	67,4	7.062	9.753	6.583	67,5	3.412	4.594	3.045	66,3				
Kras	2.577	3.581	2.684	74,9	4.522	6.207	4.682	75,4	1.867	2.579	1.953	75,7	3.275	4.471	3.408	76,2				
Slovenska Istra	7.732	9.704	8.214	84,6	4.214	5.221	4.410	84,5	4.947	6.237	5.226	83,8	2.696	3.356	2.805	83,6				

Vir: MKGP (RPGV)

2.9.4 Odkup grozdja za predelavo in prodaja vina

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Grozdje za predelavo (t)	33.234	27.415	25.150	20.486	20.813	15.615	15.233	14.394	15.288	12.310	17.005	24.553	16.981	69,2
Vino (000 l)*	28.648	26.167	26.352	27.242	24.350	23.511	27.102	22.765	21.181	20.894	21.178	19.956	20.442	102,4
Namizno in deželno	5.395	5.788	5.020	7.395	4.469	5.670	5.181	3.312	2.605	2.550	2.945	2.397	2.529	105,5
Kakovostno in vrhunsko	23.253	20.380	21.332	19.847	19.881	17.841	21.921	19.454	18.576	18.344	18.234	17.559	17.913	102,0
Belo vino	20.303	18.347	16.937	17.258	15.748	15.711	19.404	14.910	14.104	14.163	14.553	13.839	14.645	105,8
Belo, namizno in deželno	4.431	4.449	3.679	4.265	2.814	3.532	3.718	1.983	1.296	1.197	1.537	1.313	1.633	124,4
Belo, kakovostno in vrhunsko	15.872	13.898	13.258	12.992	12.934	12.179	15.686	12.927	12.808	12.965	13.016	12.526	13.012	103,9
Rdeče vino	8.345	7.821	9.415	9.984	8.602	7.800	7.698	7.855	7.077	6.731	6.625	6.118	5.797	94,8
Rdeče, namizno in deželno	964	1.339	1.341	3.129	1.655	2.137	1.463	1.329	1.309	1.353	1.408	1.084	896	82,7
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	7.382	6.482	8.074	6.855	6.947	5.662	6.235	6.526	5.768	5.379	5.217	5.033	4.901	97,4

* ARSKTRP (vino s SGP, prodano v Sloveniji in na trgih EU).

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

2.9.5 Izvoz in uvoz vina glede na kakovost in barvo

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
IZVOZ (000 l)														
Vino skupaj	4.316	5.129	6.199	5.227	5.472	4.682	8.086	7.686	5.295	4.677	5.836	6.806	5.232	76,9
– belo	3.104	3.986	3.279	3.636	3.329	3.535	7.095	5.009	4.227	3.951	4.685	5.627	3.919	69,6
– rdeče	1.212	1.143	2.920	1.591	2.143	1.147	991	2.677	1.068	725	1.150	1.179	1.313	111,3
Vina z ZOP	:	:	:	3.015	3.530	2.793	2.814	3.861	3.940	3.157	2.969	3.640	3.191	87,7
Vina z ZGO	:	:	:	278	243	305	4.096	1.943	865	1.062	2.243	2.226	1.148	51,6
Sortna vina brez ZOP/ZGO	:	:	:	219	6	45	607	47	34	17	65	92	297	322,2
Vina brez ZOP/ZGO	:	:	:	1.715	1.693	1.538	569	1.835	456	441	558	848	595	70,2
UVOZ (000 l)														
Vino skupaj	6.624	6.757	6.415	7.116	9.868	8.685	9.426	12.923	13.927	13.368	11.818	10.752	9.664	89,9
– belo	2.384	2.991	3.163	3.881	6.192	4.631	5.221	6.941	8.149	8.461	7.040	6.356	5.460	85,9
– rdeče	4.239	3.766	3.253	3.234	3.676	4.054	4.204	5.982	5.778	4.906	4.778	4.396	4.204	95,6
Vina z ZOP	:	:	:	1.710	1.708	1.088	1.352	1.556	1.395	1.087	787	1.128	1.286	114,0
Vina z ZGO	:	:	:	3.165	2.017	1.345	1.018	1.043	1.920	1.742	1.895	2.638	1.427	54,1
Sortna vina brez ZOP/ZGO	:	:	:	69	67	106	273	468	556	1.595	1.764	2.570	2.733	106,4
Vina brez ZOP/ZGO	:	:	:	2.172	6.075	6.146	6.782	9.856	10.056	8.944	7.372	4.416	4.217	95,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.9.6 Odkupne cene grozdja za predelavo, vina in vina s SGP v Sloveniji in na trgih držav EU

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Grozdje za predelavo (EUR/kg)	0,45	0,44	0,46	0,45	0,43	0,47	0,46	0,46	0,50	0,55	0,60	0,57	0,60	106,9
Vino (EUR/ l)	2,03	2,16	1,99	2,16	2,37	2,24	1,91	2,14	2,60	2,67	2,70	2,79	2,85	102,0
Vino (EUR/ l)*	1,60	1,69	1,57	1,90	2,11	2,10	2,28	2,29	2,52	2,67	2,59	2,79	3,00	107,7
Namizno in deželno	0,82	0,86	0,83	0,83	1,03	1,04	1,11	1,30	1,48	1,40	1,26	1,40	1,37	97,4
Kakovostno in vrhunsko	1,79	1,92	1,74	2,30	2,36	2,44	2,56	2,46	2,67	2,85	2,80	2,98	3,23	108,6
Belo vino	1,45	1,59	1,55	1,91	2,12	2,05	2,12	2,29	2,51	2,78	2,57	2,79	3,00	107,5
Belo, namizno in deželno	0,76	0,79	0,77	0,85	1,02	0,94	1,01	1,17	1,33	1,40	1,26	1,35	1,34	98,6
Belo, kakovostno in vrhunsko	1,64	1,85	1,77	2,25	2,36	2,37	2,38	2,46	2,63	2,90	2,73	2,94	3,21	109,1
Rdeče vino	1,98	1,91	1,60	1,90	2,11	2,20	2,70	2,29	2,55	2,45	2,61	2,78	3,00	108,0
Rdeče, namizno in deželno	1,13	1,10	0,98	0,82	1,06	1,22	1,37	1,49	1,64	1,40	1,26	1,46	1,42	97,3
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	2,10	2,07	1,70	2,39	2,36	2,58	3,01	2,45	2,76	2,71	2,98	3,06	3,29	107,5

* ARSKTRP (vino s SGP, prodano v Sloveniji in na trgih EU).

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

2.10 Suhe stročnice

2.10.1 Pridelava suhih stročnic

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
POVRŠINA (ha)														
Suhe stročnice skupaj (M), od tega:	2.337	1.578	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	1.029	95,5
– krmni grah	1.970	1.211	648	513	621	370	224	221	447	611	658	434	386	88,9
– fižol za zrnje	355	355	355	289	289	289	396	396	396	634	634	634	634	100,0
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Suhe stročnice skupaj, od tega:	2,57	2,69	2,03	2,17	2,89	2,04	1,34	2,20	2,24	2,29	2,06	2,32	2,45	105,3
– krmni grah	2,74	3,14	2,19	2,28	2,64	2,19	1,86	2,48	2,57	2,67	2,70	2,42	2,60	107,5
– fižol za zrnje	1,61	1,17	1,77	1,81	1,93	1,31	0,89	1,92	1,86	1,92	1,41	2,27	2,36	104,3
PRIDELEK (t)														
Suhe stročnice skupaj (M), od tega:	6.005	4.248	2.089	1.921	3.281	1.527	920	1.522	1.895	2.882	2.692	2.504	2.520	100,6
– krmni grah	5.393	3.800	1.420	1.171	1.639	812	416	548	1.151	1.633	1.774	1.051	1.005	95,6
– fižol za zrnje	570	414	627	522	558	380	354	761	736	1.220	896	1.437	1.499	104,3

M – manj zanesljivo

Vir: SURS

2.10.2 Evidentirana prodaja suhih stročnic

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
ODKUP IN PRODAJA NA TRŽNICAH (t)														
Fižol skupaj	92,5	78,5	138,1	90,1	65,8	71,4	46,7	65,9	81,3	81,5	z	76,8	65,6	85,4
– odkup	0,8	2,1	1,7	5,3	1,4	1,4	0,5	9,3	9,2	8,5	z	46,7	36,5	78,3
– prodaja na tržnicah	91,7	76,4	136,5	84,8	64,4	70,0	46,2	56,6	72,0	73,0	65,8	30,1	29,1	97,0

z – zaupno

Vir: SURS

2.11 Seme

2.11.1 Pridelava uradno potrjenega semena krmnih rastlin in vrtnin

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
POTRJENA POVRŠINA (ha)														
Detelje in lucerna	90	70	73	39	24	13	14	24	5	65	21	19	102	542,7
Trave	76	61	87	74	86	82	44	66	16	47	59	66	62	93,8
Druge krmne rastline	89	46	41	53	60	60	29	34	67	91	65	82	154	188,9
Vrtnine*	0,66	0,70	0,72	1,02	0,27	0,75	0,81	0,68	1,32	1,47	0,60	0,90	0,47	52,2
POTRJENI PRIDELEK (t)														
Detelje in lucerna	25,3	36,9	40,1	28,0	19,4	7,8	4,1	10,3	2,2	32,3	13,0	12,1	44,8	369,5
Trave	72,5	58,1	83,8	77,4	94,7	94,5	46,2	66,5	13,2	45,9	59,6	61,2	69,6	113,7
Druge krmne rastline	198,2	62,5	75,4	125,7	123,9	117,5	52,9	69,9	75,5	129,7	108,6	94,9	176,3	185,7
Vrtnine*	0,08	0,09	0,14	0,21	0,12	0,35	0,27	0,11	0,18	0,11	0,09	0,02	0,17	852,5

* Brez fižola, graha, čebulčka in česna.

Vir: KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin) in UVHVVR (2016–2019; korigirani podatki za leti 2016 in 2017)⁷

⁷ <https://www.gov.si teme/uradno-potrjevanje-in-naknadna-kontrola-semenskega-materiala/>

3 ŽIVALSKI PROIZVODI

3.1 Meso govedi

Prireja mesa govedu je poleg prireje mleka najpomembnejša proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. Prirast govedu prispeva v zadnjih letih k vrednosti kmetijske proizvodnje 11–13 % (leta 2019: 11,7 %), k vrednosti živinoreje pa 26–28 % (leta 2019: 27,1 %).

V govedoreji v zadnjem desetletju potekajo dokaj intenzivne strukturne spremembe, ki so se izrazile predvsem v zmanjševanju števila gospodarstev, ki redijo govedo, in povečevanju povprečnega staleža živali na KMG. Po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev 2016 se je v Sloveniji z govedorejo ukvarjalo nekaj manj kot 33 tisoč KMG. Tako kot v letu 2013 se je z govedorejo v letu 2016 ukvarjala le malo manj kot polovica vseh KMG (47 %), njihovo število pa se je v primerjavi z letom 2013 zmanjšalo za 4 %. Povprečna velikost črede se je s 13,6 glave na KMG, kolikor je znašala v letu 2013, povečala na 14,8 glave na KMG v letu 2016.

Skupno število govedu je v zadnjem desetletju razmeroma stabilno. Po statističnih podatkih so kmetijska gospodarstva konec leta 2019 redila približno 483 tisoč glav govedu, kar je za odstotek več kot leto prej (okoli 477 tisoč glav) in za slab odstotek nad ravnijo povprečja obdobja 2014–2018. Za odstotek se je zmanjšalo število živali v kategoriji govedo do 1 leta, za 6 % se je povečalo število v kategoriji govedo mlado govedo 1 do 2 leti, medtem ko je število živali v letu 2019 v kategoriji govedo nad 2 leti ostalo blizu ravni leta 2018.

Znotraj kategorije govedo nad 2 leti se je najbolj zmanjšalo število plemenskih telic (–3 %). Število krav je v letu 2019 ostalo na podobni ravni kot leto prej, se je pa znotraj te kategorije zmanjšalo število krav molznic za slaba 2 % (101 tisoč živali), število krav dojilj pa se je povečalo za dobra 2 % na 65 tisoč živali, kar je največ v zadnjem desetletju. V tej kategoriji se je povečalo število telic za pitanje (za 27 % na 4.900 živali), opazno več pa je bilo tudi plemenskih bikov (+31 %), kar pa zaradi majhnega deleža nima velikega vpliva na spremembe v staležu. Bikov in volov za pitanje je bilo v primerjavi z letom 2018 več za 3 %.

Tudi v kategoriji mlado govedo 1 do 2 leti se je število telic za pitanje opazno povečalo (+17 %) in je v letu 2019 znašalo več kot 23 tisoč živali. Povečalo se je tudi število bikov in volov, in sicer za 6 %. V tej kategoriji se je število plemenskih telic v primerjavi z letom 2018 povečalo za slab odstotek. Se je pa znotraj te kategorije za 4 % zmanjšalo število brejih, za podoben odstotek pa povečalo število nebrehjih telic.

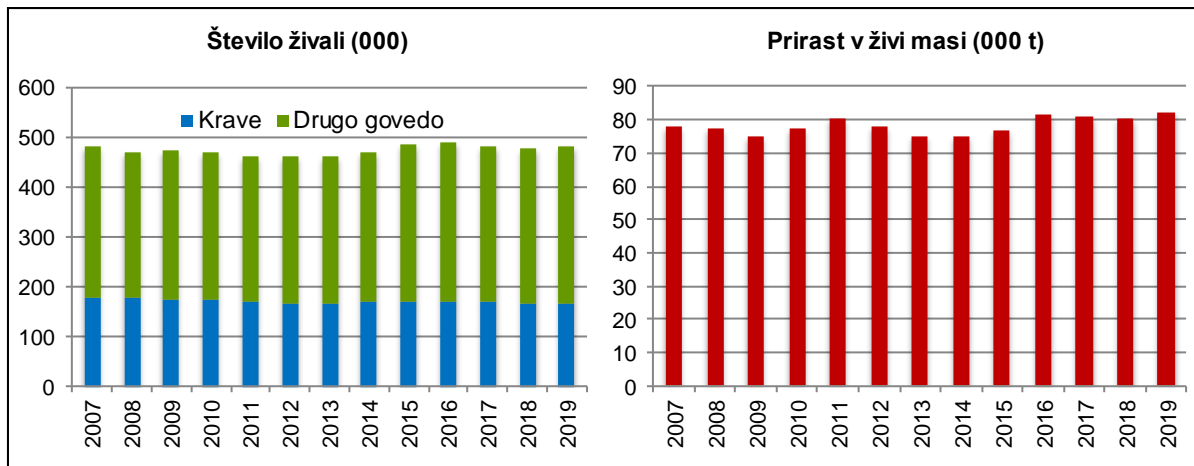
K zmanjšanju števila živali kategorije mlado govedo do 1 leta je prispevalo zmanjšanje števila telet za zakol (–28 %), medtem ko se je po statističnih podatkih v letu 2019 število telet za nadaljnjo rejo povečalo za odstotek.

Na splošno velja, da se je število govedu za pitanje v letu 2019 povečalo, zmanjšalo pa se je število živali za nadaljnjo rejo oziroma število plemenskih živali.

V slovenskih klavnicah se največ govejega mesa pridobi od telic za pitanje in bikov, mlajših od dveh let, a se je delež v zadnjem desetletju z okoli 60 % zmanjšal in ustalil med 50 in 55 %. Potem, ko je leta 2018 ta delež znašal 55 %, se je v letu 2019 zmanjšal na 53 %. K temu je prispeval za 10 % večji zakol bikov nad 24 mesecev (23 tisoč živali) in za 4 % manjši zakol bikov do 24 mesecev, čeprav se je zakol telic povečal za 2 % (18 tisoč živali). V letu 2019 se je v primerjavi z letom prej zmanjšal tudi zakol volov in telet, pri obojih za 9 %. Zakol krav se je z nekaj več kot 20 tisoč živalmi, kot jih je bilo zaklanih v letu 2018, povečal za 6 % (na nekaj manj kot 22 tisoč krav).

Skupno število zaklanega goveda je ostalo na podobni ravni kot leta 2018 (okoli 116 tisoč živali), se je pa v letu 2019 za dobra 2 % povečala pridobljena masa mesa govedu iz zakola v slovenskih klavnicah (36 tisoč ton). To kaže na povečanje mase klavnih trupov (v povprečju za 2 %) pri vseh kategorijah. Povprečna masa trupov govedu je tako v letu 2019 znašala 307 kg.

Slika 26: Število in prirast govedu; 2007–2019

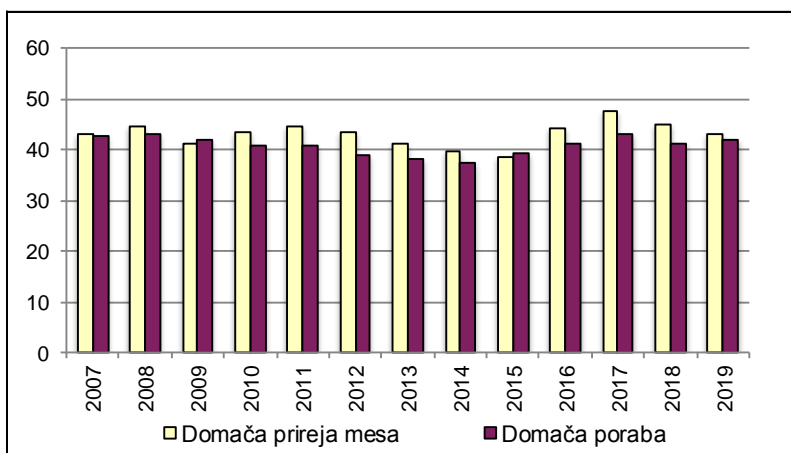

Vir: SURS

Po dveh zaporednih zmanjšanjih se je po začasnih statističnih podatkih ob povečanju števila živali povečal tudi prirast govedu. Znašal je rekordnih 82,1 tisoč ton. Kljub povečanju prirasta se je domača prireja mesa v letu 2019 zmanjšala za 4 % (na 43,1 tisoč ton, v klavni masi). Razlog za zmanjšanje domače prireje je bil 26 % manjši neto izvoz živih živali (v klavni masi). Izvoz klavno zrele živine (tj. težjih živali) pomembno prispeva k saldu zunanje trgovine z govejim mesom, zato se je ta ob zmanjšanju izvoza živih živali v primerjavi z letom 2018 več kot prepopolnil (–63 %). Dodatno je k zmanjšanju neto izvoza prispeval tudi 7 % večji uvoz, v glavnini lažjih živali (tj. teleta za pitanje).

Domača poraba se je v letu 2019 po predhodnem zmanjšanju povečala za 2 % in je z 41,8 tisoč tonami ena izmed večjih v zadnjem desetletju. Tako je za 4 % nad povprečjem obdobja 2014–2018. V primerjavi z letom prej se je nekoliko povečala tudi poraba mesa govedu na prebivalca (20,0 kg, leta 2018 19,8 kg), kar je tudi nad ravnijo povprečja obdobja 2014–2018 (19,5 kg).

Slika 27: Prireja in poraba mesa govedu (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2007–2019

Vir: SURS, KIS

Po letu 2006 je bila Slovenija le v letih 2009 in 2015 neto uvoznica s primanjkljajem v zunanji trgovini, v drugih letih pa je bila zunanjetrgovinska bilanca z govedom pozitivna. Tudi v letu 2019 se je presežek glede na leto prej pomembno zmanjšal (–63 %) in je znašal le še 1,3 tisoč ton. Stopnja samooskrbe se je zmanjšala za 6,4 odstotne točke, na 103 %, kar pa je kljub zelo nizki stopnji samooskrbe leta 2015 (99 %) za 3,5 odstotne točke pod povprečjem let 2014–2018.

Trend rasti obsega zunanje trgovine z govedom se je leta 2019 zaustavil. V primerjavi z letom 2018 se je obseg zmanjšal za dober odstotek na 41,3 tisoč ton. V primerjavi z letom prej se je v letu 2019 znova povečal uvoz (+4 %), izvoz govejega mesa pa se je v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal za 6 %.

Izvoz živih živali, ki je v strukturi celotnega izvoza najpomembnejša kategorija, se je leta 2019 opazno zmanjšal in je pomenil 57 % skupnega izvoza mesa govedi (leta 2018: 64 %). Izvoz mesa se je v primerjavi z letom prej povečal na 7,8 tisoč ton (+16 %), medtem ko se je izvoz izdelkov zmanjšal za 5 % na 1,4 tisoč ton. V strukturi celotnega izvoza se je tako delež mesa v izvozu povečal s 30 % na 37 %, delež izdelkov v izvozu pa je ostal na enaki ravni kot v letu 2018. Skupni izvoz govedi (v ekvivalentu klavnih polovic) je tako v letu 2019 znašal 21,3 tisoč ton, kar je še vedno med največjimi izvoženimi količinami zadnjega desetletja.

Skupni uvoz mesa govedi se je leta 2019 ponovno povečal (+4 %) in je prvič v samostojni Sloveniji dosegel mejo 20 tisoč ton. Uvoz govejega mesa, ki v strukturi zajema približno 70 %, se je glede na leto prej povečal za 4 %, uvoz živih živali, ta v strukturi v letu 2019 zajema 23 %, pa za 7 %. Uvoz izdelkov se je v primerjavi z letom 2018 zmanjšal za 2 %.

Preglednica 21: Uvoz in izvoz govedi (t; ekvivalent klavnih polovic); 2015–2019

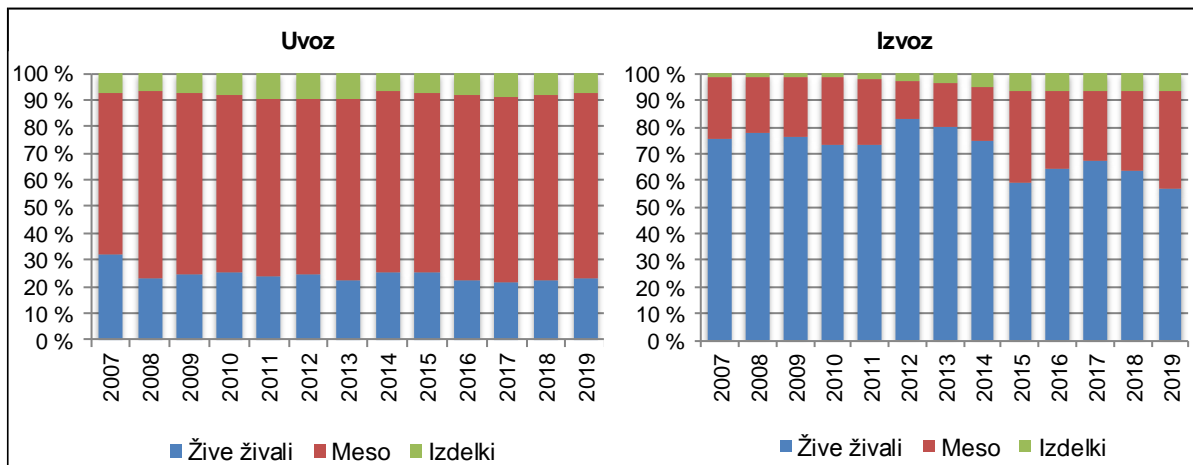
	Uvoz					Izvoz				
	2015	2016	2017	2018	2019*	2015	2016	2017	2018	2019*
Žive živali	4.198	3.550	3.714	4.304	4.616	9.434	12.210	15.129	14.467	12.106
Meso	11.378	11.307	12.226	13.285	13.844	5.501	5.518	5.934	6.721	7.787
Izdelki	1.236	1.311	1.595	1.569	1.531	1.088	1.278	1.411	1.490	1.415
Govedo skupaj	16.812	16.167	17.535	19.159	19.992	16.023	19.007	22.474	22.678	21.307

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Po vstopu Slovenije v EU se je obseg zunanje trgovine z govedom močno povečal, ob tem so bile opazne tudi precejšnje spremembe v strukturi, zlasti pri izvozu. Izvoz se je preusmeril od izvoza mesa k neposrednemu izvozu živih živali, torej od izvoza proizvodov z višjo dodano vrednostjo k izvozu osnovnih proizvodov oziroma surovin. Čeprav je izvoz mesa in izdelkov v letu 2019 več kot trikrat tolikšen kot pred desetletjem, delež izvoza živih živali še vedno ostaja velik. Ravno nasprotno so bile spremembe pri uvozu, ta se je od živih živali preusmeril k mesu, obseg obeh pa se je v zadnjem desetletju skoraj podvojil.

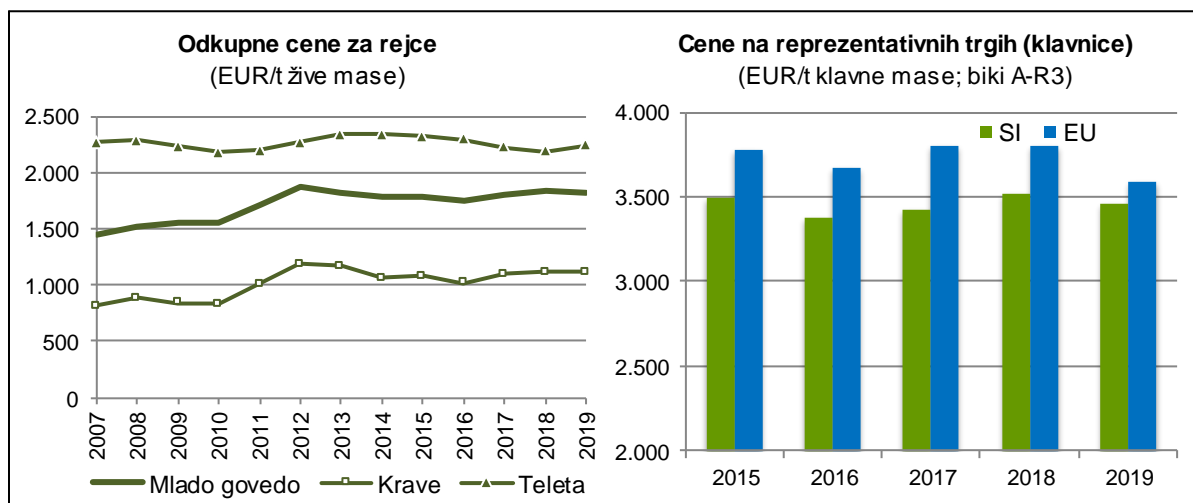
Slika 28: Struktura uvoza in izvoza govedi (ekvivalent klavnih polovic); 2007–2019

Vir: SURS, preračuni KIS

Odkupne cene govedi za zakol pri nas v splošnem sledijo gibanju cen na trgih EU. Cene odrasle pitane govede (v živi masi) so bile v primerjavi z letom 2018 na podobni ravni kot leto prej, a še vedno višje za približno 2 % od ravni povprečja cen petletnega obdobja 2014–2018. Po podatkih tržno informacijskega sistema (ARSKTRP) je povprečna cena v EU za klavne trupe bikov do 24 mesecev v letu 2019 za 6 % nižja kot leto prej, medtem ko se je v Sloveniji znižala malo manj, za 2 %.

Slika 29: Odkupne cene klavne govede v Sloveniji in primerjava tržnih cen bikov (A-R3) s povprečjem EU

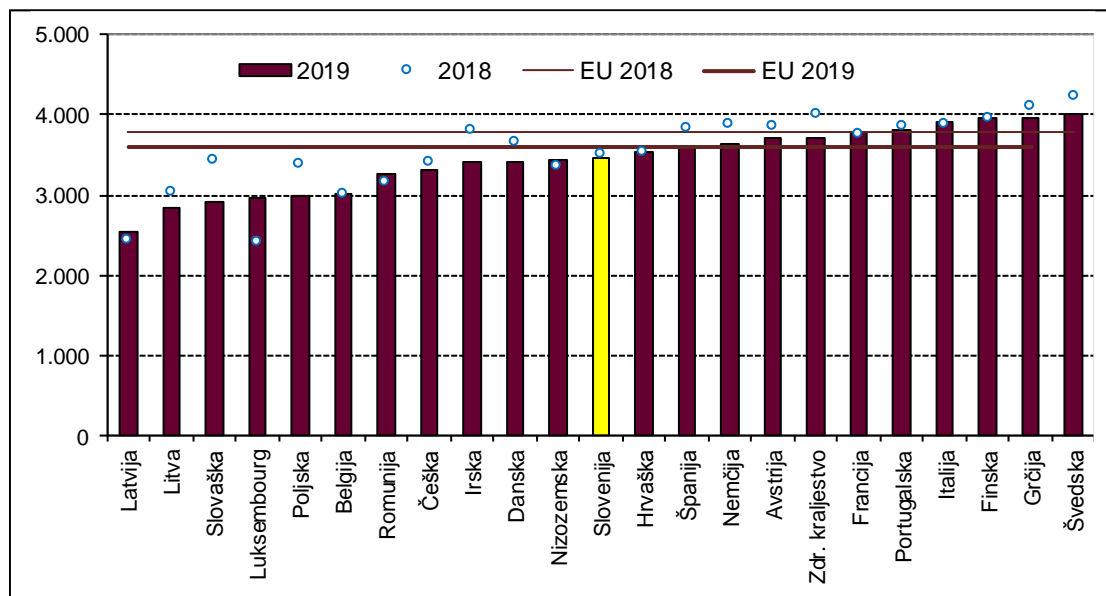
Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Zaradi podobnega gibanja cen govede v Sloveniji in EU je v zadnjih letih tudi razmerje do povprečnih cen v EU razmeroma stabilno. Pri bikih do 24 mesecev, ki so najpomembnejša kategorija klavne govede pri nas, tržne cene za standardno kakovost (R3) v zadnjih letih dosegajo okoli 93 % povprečja EU, pri telicah pa okoli 87 %. Največje razlike pri cenah navzdol so še vedno pri kravah za zakol, pri čemer so leta 2019 te cene v Sloveniji dosegle 81 % povprečne cene v EU.

Po tržni ceni bikov, telic in krav se Slovenija v EU že nekaj let uvršča v sredino. Višja cena je v večini starih držav članic EU, precej nižja pa predvsem v novih članicah EU. Od novih članic je imela višjo ceno kot Slovenija tudi leta 2019 le Hrvaška, pri čemer je potrebno povedati, da Madžarska in Bolgarija v zadnjih letih podatkov ne poročata. Od starih članic je imelo nižjo

ceno govedi kar pet držav, in sicer Nizozemska, Belgija, Danska, Irska in Luksemburg. Z uveljavitvijo reforme neposrednih plačil za obdobje 2014–2020 v letu 2015 so bila uvedena proizvodno vezana plačila za rejo govedi (v preteklosti že pomemben ukrep za dopolnjevanje dohodkov rejcev govedi), in sicer za bike in vole, starejše od devet mesecev. Višina podpore v posameznem letu, ki jo lahko rejci uveljavljajo enkrat v življenju živali, je odvisna od števila upravičenih živali in je izračunana kot količnik med letno ovojnico za proizvodno vezana plačila za rejo govedi in številom upravičenih živali v posameznem letu. Tudi leta 2019 so bili za to shemo namenjeni 3 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila, povprečno plačilo pa je po zadnje dostopnih podatkih znašalo 51,0 EUR/glavo. Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci govedi podobno kot v preteklem programskem obdobju pridobijo tudi druga neposredna plačila. Poleg neposrednih plačil so bili v letu 2019 deležni tudi podpor na podlagi Uredbe o ukrepu dobrobit živali iz Programa razvoja podeželja (PRP). Rejci so od leta 2007 upravičeni tudi do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni. Potem, ko se je stopnja sofinanciranja leta 2015 znižala na 20 % zavarovalne premije, je v letu 2019 ponovno znašala 30 %. Rejci govedi lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki od sredine leta 2009 znaša 70 % (prej 50 %).

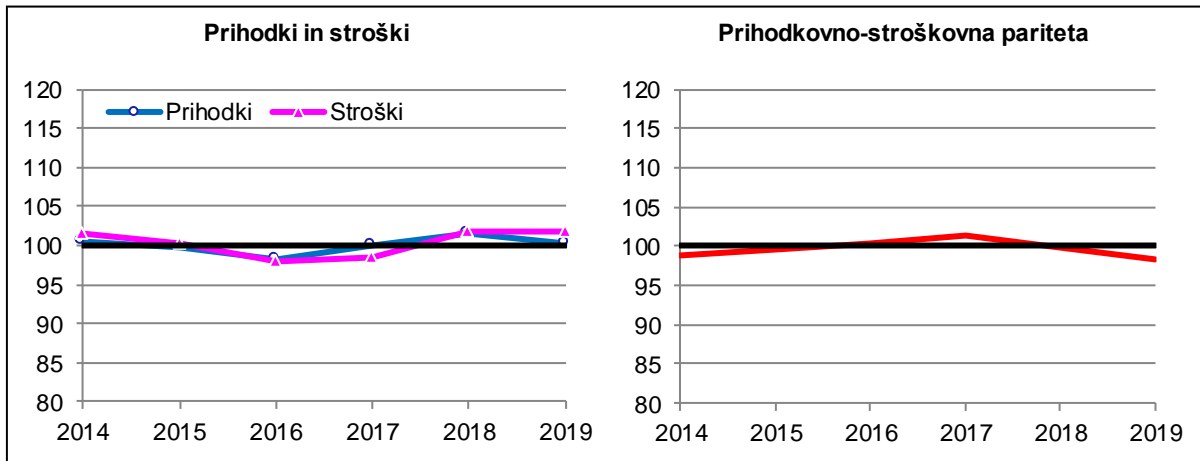
Slika 30: Tržne cene bikov do 24 mesecev (A-R3) po državah EU; 2018 in 2019

Vir: Evropska komisija

Ekonomske razmere za pitanje govedi so bile leta 2019 ponovno nekoliko slabše kot leto prej. Modelni izračuni kažejo, da so se stroški prireje v letu 2019 v primerjavi z letom prej zvišali, znižala pa se je vrednost prireje, skupaj s subvencijami in stranskim proizvodom (gnojem).

Slika 31: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju govedi (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Skupni stroški pitanja govedi so bili leta 2019 za manj kot odstotek višji kot leta 2018. Z izjemo stroška živine (–3 %) in zavarovanj so k rahlemu porastu pripomogli vsi preostali stroški. V primerjavi z letom prej sta se najbolj, za okoli 4 %, zvišala strošek doma pridelane krme in strošek domačega dela. Za okoli 3 % je bil višji strošek najetih storitev, za dobra 2 % pa tudi strošek amortizacije. Strošek zavarovanja se je v primerjavi z letom 2018 znižal za 12 %, razlog pa je v povečanju stopnje sofinanciranja zavarovalnih premij za živino.

Ob nekoliko nižjih subvencijah kot leta 2018 (–2 %) in odstotek nižji prodajni ceni pitane govedi je zaradi večje vrednosti gnoja (kot stranskega proizvoda; +8 %) vrednost proizvodnje v letu 2019 malenkost manjša kot leto prej. Zaradi rahlega padca vrednosti proizvodnje in malenkostne rasti stroškov reje se je prihodkovno-stroškovno razmerje ponovno nekoliko poslabšalo in je pod ravnijo petletnega povprečja 2014–2018.

3.1.1 Število govedi konec leta

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
GOVEDO skupaj	479.581	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	483.068	101,3
Mlado govedo do 1 leta	149.750	145.375	147.338	146.770	146.203	146.560	143.848	147.644	152.524	155.052	153.234	153.195	151.015	98,6
Teleta za zakol, skupaj	14.643	15.423	21.961	24.760	13.285	12.823	14.154	14.184	10.874	11.045	13.138	12.276	8.862	72,2
– bikci	8.771	9.561	14.129	16.446	8.530	7.887	7.816	8.531	6.839	7.486	8.380	7.752	5.612	72,4
– teličke	5.872	5.862	7.832	8.314	4.755	4.936	6.338	5.653	4.035	3.559	4.758	4.524	3.250	71,8
Teleta za nadaljnjo rejo, skupaj	135.107	129.952	125.377	122.010	132.918	133.737	129.694	133.460	141.650	144.007	140.096	140.919	142.153	100,9
– bikci	74.024	69.169	65.978	63.583	70.569	70.462	67.728	69.160	72.201	73.569	71.742	71.829	71.524	99,6
– teličke	61.083	60.783	59.399	58.427	62.349	63.275	61.966	64.300	69.449	70.438	68.354	69.090	70.629	102,2
Mlado govedo od 1 do 2 let	124.780	121.925	122.996	122.428	119.055	120.016	122.966	122.310	129.370	130.766	128.476	127.757	135.531	106,1
Plemenske telice, skupaj	48.719	48.551	50.319	48.778	48.202	46.364	47.144	48.998	49.718	49.898	50.195	45.324	45.753	100,9
– breje plemenske telice	20.199	20.930	21.787	21.005	20.899	20.372	18.885	22.216	19.947	19.544	21.480	19.262	18.571	96,4
– nebreje plemenske telice	28.520	27.621	28.532	27.773	27.303	25.992	28.259	26.782	29.771	30.354	28.715	26.062	27.182	104,3
Telice za pitanje	7.364	8.234	7.454	9.154	8.886	11.346	12.765	12.168	15.051	17.594	15.607	19.995	23.436	117,2
Biki, voli	68.697	65.140	65.223	64.496	61.967	62.306	63.057	61.144	64.601	63.274	62.674	62.438	66.342	106,3
Govedo nad 2 letoma	205.051	202.683	202.544	200.953	197.042	193.487	193.762	198.299	202.298	202.780	197.904	195.854	196.522	100,3
Plemenske telice, skupaj	19.977	18.965	19.915	20.231	20.147	17.020	18.717	20.695	21.171	19.995	18.330	18.603	18.032	96,9
– breje plemenske telice	15.025	15.565	14.950	15.662	15.090	13.155	14.281	15.952	16.675	15.443	13.169	14.417	13.881	96,3
– nebreje plemenske telice	4.952	3.400	4.965	4.569	5.057	3.865	4.436	4.743	4.496	4.552	5.161	4.186	4.151	99,2
Krave, skupaj	177.636	175.962	174.076	173.354	170.739	167.525	165.785	168.316	169.875	171.339	168.727	166.246	165.935	99,8
– krave molznice	116.391	113.400	113.103	109.467	109.068	111.022	109.571	107.841	112.838	107.841	108.825	102.711	100.839	98,2
– druge krave	61.245	62.562	60.973	63.887	61.671	56.503	56.214	60.475	57.037	63.498	59.902	63.535	65.096	102,5
Telice za pitanje	1.106	1.677	2.237	1.501	1.050	3.730	2.135	2.004	2.994	3.409	4.297	3.830	4.868	127,1
Biki in voli za pitanje	5.270	4.676	4.441	3.967	2.770	2.269	4.690	5.652	6.864	6.878	5.553	6.025	6.180	102,6
Plemenski biki	1.062	1.403	1.875	1.900	2.336	2.943	2.435	1.632	1.394	1.159	997	1.150	1.507	131,0

Vir: SURS

3.1.2 Bilanca števila govedi

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Število na začetku leta	476.492	479.581	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	99,4
Skoteno	168.696	167.637	165.523	165.885	165.092	163.924	159.418	159.013	162.382	165.723	165.415	161.500	158.741	98,3
Uvoz	24.973	19.347	24.561	23.187	22.976	23.033	18.702	22.680	25.582	24.515	25.417	29.506	32.175	109,0
Izvoz	27.559	32.780	29.978	34.970	38.065	40.823	38.205	36.159	30.712	38.656	48.286	45.125	37.976	84,2
Skupno število zaklane govedi	135.065	131.867	126.401	124.441	125.448	117.455	109.679	108.788	112.108	117.141	120.858	116.446	116.252	99,8
Pogin	27.956	31.935	30.810	32.388	32.406	30.916	29.723	29.069	29.205	30.035	30.672	32.243	30.426	94,4
Število na koncu leta	479.581	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	483.068	101,3

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.1.3 Prirast govedi in prireja mesa (000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
DOMAČA PRIREJA														
Prirast govedi (živa masa)	77,8	77,2	74,7	77,6	80,2	77,7	75,2	74,8	76,8	81,8	81,2	80,5	82,1	102,0
Domača prireja mesa (klavna masa)	43,0	44,5	41,0	43,2	44,7	43,4	41,1	39,6	38,6	44,4	47,4	45,0	43,1	95,8
SKUPNA PRIREJA														
Število zaklane govedi (000)	135,1	131,9	126,4	124,4	125,4	117,5	109,7	108,8	112,1	117,1	120,9	116,4	116,3	99,8
Povprečna klavna masa (kg/glavo)	284,3	282,1	281,6	286,9	285,4	285,2	290,8	289,6	297,9	304,8	297,9	298,9	306,2	102,5
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	38,4	37,2	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	35,6	102,3
Zakol v klavnicah (klavna masa)	38,1	37,2	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	35,6	102,3
– delež od vsega pridobljenega mesa (%)	99,2	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.1.4 Bilanca proizvodnje in porabe mesa govedi (t, ekvivalent klavne mase)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Domača prireja mesa	43.105	44.451	41.028	43.320	44.617	43.398	41.090	39.588	38.636	44.360	47.415	44.964	43.090	95,8
Uvoz živih živali (klavna masa)	3.289	2.487	2.979	2.988	2.829	2.746	2.594	3.202	4.198	3.550	3.714	4.304	4.616	107,3
Izvoz živih živali (klavna masa)	7.993	9.738	8.406	10.607	11.646	12.644	11.784	11.290	9.434	12.210	15.129	14.467	12.106	83,7
Vse pridobljeno meso	38.400	37.200	35.600	35.700	35.800	33.500	31.900	31.500	33.400	35.700	36.000	34.800	35.600	102,3
Začetne zaloge mesa in izdelkov	552	775	487	632	408	396	661	575	397	646	974	532	907	170,6
Uvoz mesa in izdelkov	6.930	8.437	9.043	8.765	9.129	8.286	9.174	9.397	12.614	12.617	13.821	14.855	15.376	103,5
– I. stopnja predelave (meso)	6.143	7.697	8.175	7.840	7.980	7.207	8.064	8.545	11.378	11.307	12.226	13.285	13.844	104,2
– II. stopnja predelave (izdelki)	787	740	868	925	1.149	1.079	1.110	852	1.236	1.311	1.595	1.569	1.531	97,6
Izvoz mesa in izdelkov	2.549	2.793	2.657	3.823	4.265	2.599	2.915	3.845	6.589	6.796	7.345	8.210	9.202	112,1
– I. stopnja predelave (meso)	2.399	2.657	2.510	3.642	3.916	2.212	2.420	3.041	5.501	5.518	5.934	6.721	7.787	115,9
– II. stopnja predelave (izdelki)	150	136	148	181	349	388	495	804	1.088	1.278	1.411	1.490	1.415	95,0
Končne zaloge mesa in izdelkov	775	487	632	408	396	661	575	397	646	974	532	907	870	95,9
Domača poraba	42.558	43.131	41.840	40.866	40.676	38.921	38.245	37.231	39.176	41.193	42.919	41.069	41.811	101,8
Poraba na prebivalca (kg)	21,1	21,3	20,5	19,9	19,8	18,9	18,6	18,1	19,0	20,0	20,8	19,8	20,0	100,9
Stopnja samooskrbe (%)	101,3	103,1	98,1	106,0	109,7	111,5	107,4	106,3	98,6	107,7	110,5	109,5	103,1	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	12,1	11,6	11,5	11,4	11,1	10,8	10,4	10,5	10,6	10,8	10,8	11,0	:	
Stopnja samooskrbe (%)	96,2	98,3	97,2	100,4	102,3	101,2	99,5	100,2	101,1	102,1	102,8	102,1	:	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.1.5 Zakol govedi v klavnicah po kategorijah

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
ŠTEVILO														
Govedo skupaj	128.087	131.533	125.264	124.858	124.447	115.711	110.326	108.391	112.038	116.952	120.116	115.760	116.295	100,5
Teleta (vsa)	23.480	25.489	24.799	24.186	23.103	20.406	17.622	17.139	15.517	16.403	17.841	16.992	15.543	91,5
Telice	14.605	13.177	12.774	12.782	13.756	13.475	12.050	12.385	14.749	16.501	19.218	18.045	18.372	101,8
Biki do 24 mesecev	53.146	52.695	47.105	45.208	47.860	43.521	39.571	38.711	38.276	37.055	38.313	39.144	37.543	95,9
Biki nad 24 mesecev	16.621	20.076	20.020	21.881	17.749	16.280	20.233	22.071	24.326	27.129	24.090	20.809	22.818	109,7
Voli	398	649	546	673	774	615	535	500	470	505	562	469	425	90,6
Krave	19.837	19.447	20.020	20.128	21.205	21.414	20.315	17.585	18.700	19.359	20.092	20.301	21.594	106,4
MASA TRUPOV (t)														
Govedo skupaj	36.203	36.943	35.260	35.772	35.571	33.089	32.104	31.566	33.583	35.656	35.795	34.870	35.737	102,5
Teleta (vsa)	2.089	2.276	2.339	2.388	2.310	2.084	1.827	1.779	1.642	1.814	2.008	1.915	1.759	91,8
Telice	3.796	3.379	3.379	3.377	3.649	3.543	3.046	3.179	3.987	4.596	5.324	5.057	5.196	102,8
Biki do 24 mesecev	18.565	18.340	16.549	16.033	16.873	15.372	13.914	13.551	13.635	13.345	13.646	14.177	13.687	96,5
Biki nad 24 mesecev	6.112	7.347	7.217	8.060	6.482	5.919	7.523	8.020	8.925	10.248	9.035	7.803	8.722	111,8
Voli	125	204	167	214	251	193	169	157	151	158	176	146	133	91,1
Krave	5.517	5.398	5.610	5.700	6.005	5.979	5.626	4.880	5.243	5.495	5.606	5.772	6.241	108,1
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo skupaj	282,6	280,9	281,5	286,5	285,8	286,0	291,0	291,2	299,8	304,9	298,0	301,2	307,3	102,0
Teleta (vsa)	88,9	89,3	94,3	98,7	100,0	102,1	103,7	103,8	105,8	110,6	112,5	112,7	113,1	100,4
Telice	259,9	256,5	264,5	264,2	265,3	262,9	252,7	256,7	270,3	278,6	277,0	280,2	282,8	100,9
Biki do 24 mesecev	349,3	348,0	351,3	354,7	352,6	353,2	351,6	350,1	356,2	360,1	356,2	362,2	364,6	100,7
Biki nad 24 mesecev	367,7	365,9	360,5	368,3	365,2	363,6	371,8	363,4	366,9	377,8	375,1	375,0	382,2	101,9
Voli	314,4	313,8	305,8	317,9	324,5	313,0	315,1	314,0	321,5	312,7	312,8	310,8	312,4	100,5
Krave	278,1	277,6	280,2	283,2	283,2	279,2	276,9	277,5	280,4	283,9	279,0	284,3	289,0	101,6

Vir: SURS

3.1.6 Cene govedi (EUR/t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
GOVEDO ZA ZAKOL (žive živali)														
Teleta	2.270,5	2.282,3	2.229,3	2.182,3	2.193,6	2.268,5	2.334,7	2.340,2	2.321,5	2.294,4	2.224,5	2.190,3	2.236,7	102,1
Mlado pitano govedo (vse kategorije)	1.444,5	1.523,8	1.549,1	1.549,0	1.712,7	1.878,9	1.826,2	1.783,9	1.790,0	1.746,3	1.801,8	1.836,8	1.812,3	98,7
Biki do 24 mesecev	1.459,4	1.537,7	1.572,2	1.572,1	1.740,6	1.915,1	1.849,9	1.801,5	1.809,5	1.759,1	1.821,6	1.856,8	1.827,6	98,4
Biki nad 24 mesecev	1.422,0	1.489,9	1.502,0	1.469,2	1.654,2	1.851,2	1.767,0	1.709,9	1.741,1	1.676,4	1.710,1	1.777,9	1.744,7	98,1
Telice do 30 mesecev	1.290,6	1.360,3	1.352,4	1.362,3	1.491,9	1.648,4	1.698,9	1.690,2	1.693,0	1.691,9	1.726,7	1.767,7	1.766,5	99,9
Telice nad 30 mesecev	1.260,2	1.272,1	1.266,1	1.259,9	1.347,0	1.470,5	1.426,2	1.452,7	1.599,5	1.576,6	1.631,9	1.651,7	1.730,1	104,7
Kastrati (voli) do 30 mesecev	1.445,7	1.452,6	1.458,0	1.431,7	1.657,9	1.796,7	1.809,7	1.727,1	1.780,3	1.725,2	1.749,4	1.733,1	1.752,0	101,1
Kastrati (voli) nad 30 mesecev	1.394,6	1.100,5	1.394,3	1.437,0	1.537,8	1.494,5	1.365,5	1.612,3	1.297,7	1.353,1	z	z	1.381,4	
Krave	816,8	886,1	844,4	830,2	1.010,0	1.189,7	1.165,2	1.061,6	1.077,9	1.019,6	1.101,2	1.112,1	1.112,3	100,0
GOVEDO ZA NADALJNJO REJO														
Teleta za pitanje (vse kategorije)	2.693,2	2.718,9	2.645,1	2.806,9	2.751,9	2.977,5	2.822,4	2.697,3	2.835,9	2.708,4	2.734,6	2.919,4	2.880,0	98,7
Teleta do 1 meseca	2.817,3	2.728,1	2.645,0	3.021,0	3.221,7	3.313,3	3.129,2	2.674,4	2.246,9	2.542,3	2.467,4	2.517,5	2.745,5	109,1
Teličke do 1 leta	2.384,3	2.660,8	2.418,8	2.501,0	2.457,1	2.737,4	2.392,6	2.530,9	2.546,1	2.347,9	z	2.693,7	2.730,7	101,4
Bikci, voli do 1 leta	2.784,4	2.737,8	2.721,0	2.801,8	2.710,3	2.980,9	2.853,3	2.736,6	3.026,3	2.923,2	2.893,9	z	3.031,3	
GOVEDO ZA PLEME														
Breje plemenske telice, nad 2 letoma	2.098,7	2.045,9	1.968,9	1.885,0	2.032,9	2.072,7	2.106,1	2.268,5	2.390,8	2.090,9	z	z	2.369,2	
CENE GOVEDI NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa) - Slovenija														
Biki do 24 mesecev (A-R3)	2.903,4	3.032,6	3.007,0	2.987,8	3.360,7	3.689,7	3.557,8	3.430,9	3.497,4	3.371,3	3.425,7	3.520,8	3.459,0	98,2
Telice (E-R3)	2.676,3	2.705,5	2.660,9	2.722,2	3.059,1	3.277,2	3.293,5	3.319,1	3.392,4	3.295,9	3.313,4	3.361,3	3.337,9	99,3
Krave (D-O3)	1.568,7	1.847,5	1.703,7	1.662,0	2.091,9	2.503,7	2.438,1	2.227,9	2.270,8	2.126,4	2.278,7	2.364,3	2.300,5	97,3
CENE GOVEDI NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa) - EU														
Biki do 24 mesecev (A-R3)	3.014,7	3.195,8	3.193,8	3.195,7	3.520,9	3.837,3	3.815,9	3.676,0	3.772,2	3.674,8	3.796,9	3.794,8	3.586,0	94,5
Telice (E-R3)	3.144,0	3.267,0	3.124,8	3.162,1	3.506,5	3.894,4	4.120,7	3.933,6	3.969,2	3.792,3	3.865,6	3.865,6	3.708,8	95,9
Krave (D-O3)	2.297,1	2.469,4	2.269,7	2.311,9	2.681,3	3.098,3	3.112,7	2.856,5	2.917,0	2.706,6	2.908,8	2.931,3	2.837,0	96,8
BAZNA CENA (EUR/t klavne mase)	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	

z – zaupno

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.2 Meso prašičev

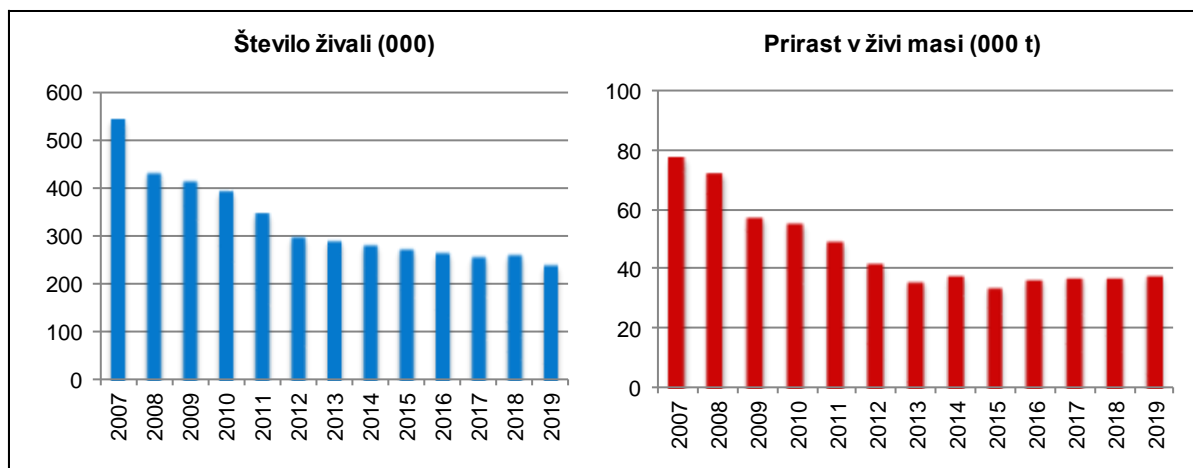
Prispevek prireje mesa prašičev k vrednosti kmetijske proizvodnje se je v zadnjem desetletju zmanjševal. V letu 2019 je znašal 4,2 %. K vrednosti živinoreje prašičereja od leta 2013 prispeva manj kot 10 %, v letu 2019 9,7 %. Oba deleža sta se od leta 2000 več kot razpolovila, kar v splošnem kaže na nazadovanje panoge v primerjavi z drugimi sektorji kmetijstva.

Podobno kot v sektorju govedoreje tudi v prašičereji potekajo stalne strukturne spremembe. Po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev se je v letu 2016 s prašičerejo ukvarjalo približno 32 % KMG, pred dobrim desetletjem (leta 2005) pa je bil ta delež še 44 %. V zadnjem medpopisnem obdobju (2013–2016) se je skupno število prašičev zmanjšalo za 5 %, nekoliko manj, za dobre 4 % pa se je zmanjšalo število KMG s prašiči, tako da se je povprečno število živali na KMG zmanjšalo za manj kot odstotek.

Po umirjanju padanja staleža prašičev se je ta v letu 2019 ponovno zmanjšal. Po začasnih statističnih podatkih je bilo konec leta 2019 v hlevih okoli 240 tisoč prašičev oziroma 7 % manj kot v enakem obdobju leta prej, kar je najmanj do zdaj. V primerjavi z letom prej je bilo število živali manjše skoraj pri vseh kategorijah z izjemo pri merjascih in kategoriji prašičev 80 do 110 kg, kjer se je stalež povečal za 8 oziroma 2 %. Prašičev pitancev je bilo v primerjavi s koncem leta 2018 manj za 5 %. Precej manj je bilo prašičev v kategorijah pujski do 20 kg (–12 %) in mladi prašiči 20 do 50 kg (–7 %), kar je v precejšni meri povezano tudi z zmanjšanjem staleža ženskih plemenskih živali. To kaže, da je stanje še naprej skrb vzbujajoče, saj se v reji še naprej zmanjšuje interes po zagotavljanju plemenskega materiala, kar je podlaga za dolgoročno stabilizacijo trga s prašičjim mesom.

Kljub zmanjšanju števila prašičev se je v letu 2019 prirast prašičev povečal. V primerjavi z letom prej je večji za 2 % in je po petih letih ponovno presegel 38 tisoč ton.

Slika 32: Število in prirast prašičev; 2007–2019

Vir: SURS

Ponovno je bilo zaklanih tudi več prašičev v slovenskih klavnicah, in sicer za 4 %. Za 2 % je bila v letu 2019 večja tudi povprečna masa trupov prašičev, kar pomeni, da je bilo pridobljeno skupno za 6 % več prašičjega mesa kot v letu 2018. Z zakolom je bilo največ mesa pridobljenega od prašičev pitancev (+6 %), za slabe 4 % pa je bilo tudi več mesa izločenih plemenskih živali, ki pa v skupni masi ne pomenijo omembe vrednega deleža.

Do leta 2015 se je zakol prašičev zunaj klavnic zmanjševal (6,9 tisoč ton), kar je bila posledica upada števila predvsem manjših rej prašičev. V obdobju 2016–2018 je bila količina

pridobljenega mesa zunaj klavnic znova večja, med 8,0 in 9,5 tisoč ton mesa prašičev. V letu 2019 se je zakol zunaj klavnic v primerjavi z letom prej sicer zmanjšal (–6 %), a je bilo zunaj klavnic še vedno pridobljenih 8,5 tisoč ton mesa (leta 2018: 9,0 tisoč ton). Ob ravni tradicionalnega zakola za potrebe kolin trend kaže na ustalitev prodaje mesa prašičev in izdelkov na domu, k zmanjšanju v letu 2019 pa je verjetno pripomoglo precejšnje povečanje odkupnih cen tržnih prašičev v drugi polovici leta.

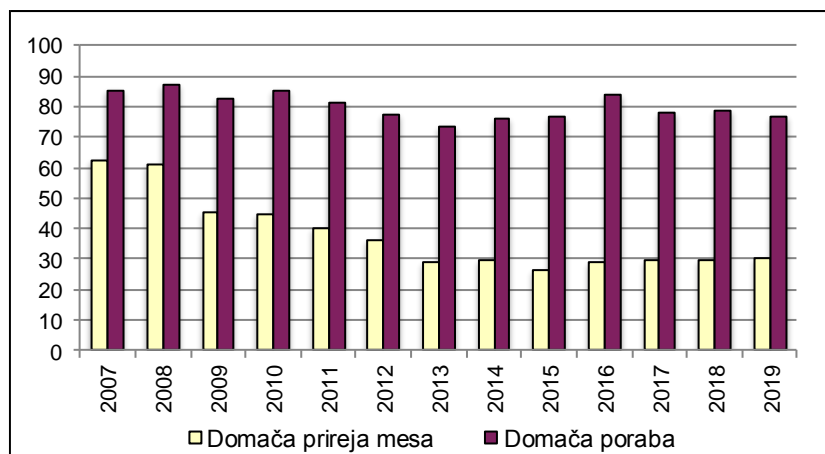
Ob povečanju prirasta prašičev v letu 2019 za 2 % se je v primerjavi z letom prej povečala tudi domača prireja prašičjega mesa. Znašala je 30,5 tisoč ton (+3 %), k čemur je botrovalo predvsem precejšnje povečanje pridobljene mase iz zakola v slovenskih klavnicah (ob zmanjšanju zakola izven klavnic), delno pa tudi manjši (–9 %), saldo (izvoz-uvoz) živih živali.

Nasprotno se je domača poraba, tj. količina mesa, ki je na voljo za potrošnjo na slovenskem trgu, v letu 2019 zmanjšala za 2 % na 76,7 tisoč ton. Do zmanjšanja je prišlo zaradi zmanjšanja presežka v zunanji trgovini s prašičjim mesom za 7 % z 49,6 na 45,9 tisoč ton. Poraba prašičjega mesa na prebivalca se je v letu 2019 zmanjšala in znašala 36,7 kg (leta 2018: 37,9 kg), kar je pod povprečjem obdobja 2014–2018 (38 kg).

Primerjava s podatki Evropske komisije, objavljenimi spomladi 2018, kaže, da je poraba prašičjega mesa na prebivalca v Sloveniji za okoli petino večja od povprečne porabe v EU.

Slovenija je tradicionalna neto uvoznica prašičjega mesa, saj je domača poraba stalno večja od domače prireje. Neto uvoz se je po vstopu Slovenije v EU ob vse manjši domači prireji precej povečal, s tem pa se je znižala stopnja samooskrbe s prašičjim mesom. Potem ko je bila leta 2016 najnižja v zgodovini Slovenije (34 %), se je v letih 2017 in 2018 samooskrba s prašičjim mesom povečala na okoli 38 %, v letu 2019 pa znaša slabih 40 %.

Slika 33: Prireja in poraba mesa prašičev (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2007–2019

Vir: SURS, KIS

Skupni obseg zunanje trgovine s prašiči (v ekvivalentu klavnih polovic) se je po povečanju v letu 2018 (91,2 tisoč ton) ponovno zmanjšal. Leta 2019 je znašal 87,8 tisoč ton, kar je 4 % manj kot leto prej. Manjši obseg je posledica zmanjšanja uvoza prašičjega mesa, saj se je ta v primerjavi z letom 2018 zmanjšal za 5 %, medtem ko je izvoz mesa ostal rahlo nad ravnijo izvoza v letu prej.

Uvoz prašičjega mesa je v letu 2019 znašal 66,8 tisoč ton, kar je 3,5 tisoč ton manj kot leto prej in na ravni leta 2017. Uvoz mesa, ki v strukturi skupnega uvoza obsega največji delež (okoli 85 %), se je opazno zmanjšal (–6 %), medtem ko se je uvoz izdelkov povečal za slaba 2 % (ta v letu 2019 zajema 13-odstotni delež v skupnem uvozu mesa prašičev), uvoz živih živali pa je ostal na ravni iz leta 2018.

Podrobnejši pregled zunanje trgovine s prašičjim mesom za obdobje 2013–2019 je pokazal precejšnje dinamiko sprememb uvoza in izvoza med državami znotraj obravnavanega obdobja. Medtem, ko je bil uvoz živih živali v letih 2013–2015 skoncentriran na uvoz pujskov za nadaljnjo rejo iz Avstrije, v letih 2016–2018 pa predvsem iz Nemčije in Nizozemske (2.300 ton oziroma okoli 83.000 živali letno), se največ prašičjega mesa in izdelkov v Slovenijo uvozi iz Avstrije (približno tretjina celotnega uvoza prašičjega mesa in izdelkov), Nemčije, Italije, Hrvaške, Madžarske, Španije, Belgije in Nizozemske.

Po podatkih zunanje trgovine je mogoče sklepati, da je uvoz prašičjega mesa iz nekaterih držav po vsej verjetnosti povezan tudi z lastniško strukturo trgovskih verig v Sloveniji in njihovo strategijo dobave (logistični centri). Tako je uvoz mesa (brez živih živali) do leta 2014 temeljil na uvozu iz Avstrije in Nemčije (iz obeh držav je bilo uvoženega okoli 55 % skupnega uvoza), skupaj z uvozom iz Nizozemske pa je zajemal kar dve tretjini skupnega uvoza. Deleža uvoženega mesa iz Avstrije in Nemčije po letu 2014 ostajata podobna, močno pa je upadel delež uvoženega mesa iz Nizozemske. V sredini leta 2014 se je spremenila lastniška struktura enega izmed trgovcev na drobno, nato se je uvoz prašičjega mesa iz Hrvaške začel hitro povečevati in je v letu 2018 obsegal že 14 % celotnega uvoza (podobno, kot je bil pred tem delež uvoženega mesa iz Nizozemske).

Znotraj uvoza mesa in izdelkov iz Avstrije, Italije in Madžarske se iz teh držav uvaža po večini sveže meso. Obratno je v primeru Hrvaške, iz katere Slovenija uvozi več kot polovico v obliki izdelkov, slaba polovica pa je svežega mesa.

Izvoz prašičev (v ekvivalentu klavnih polovic) je v letu 2019 znašal 20,9 tisoč ton, kar je približno trikrat manj od uvoza. Povečevanje izvoza, ki se je začelo po letu 2013, je v letu 2019 ponovno doseglo rekordno vrednost, saj je bilo izvoženih za 100 ton več prašičjega mesa kot v letu 2018 (20,8 tisoč ton).

Preglednica 22: Uvoz in izvoz prašičev (t; ekvivalent klavnih polovic); 2015–2019

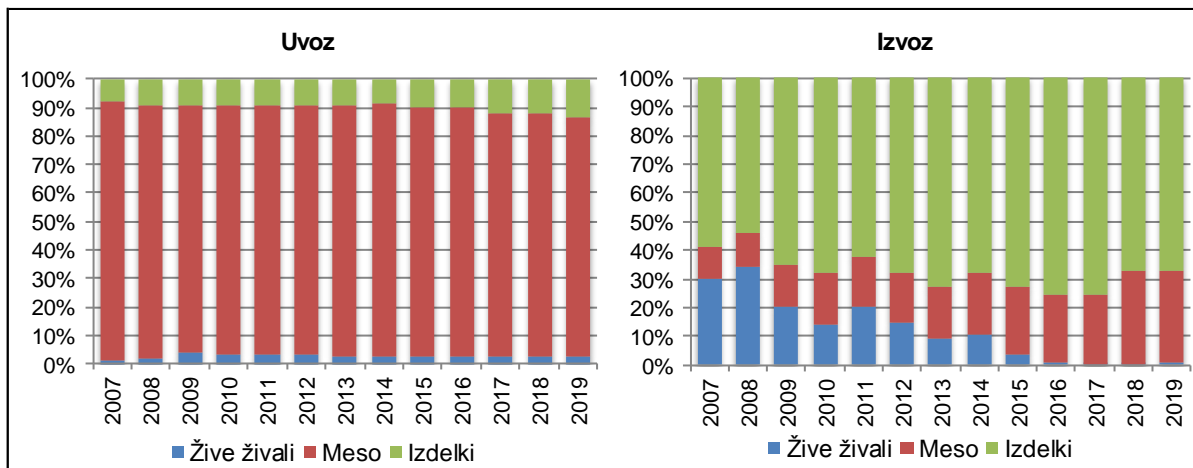
	Uvoz					Izvoz				
	2015	2016	2017	2018	2019*	2015	2016	2017	2018	2019*
Žive živali	1.500	1.969	1.866	1.868	1.862	594	171	2	42	203
Meso	58.204	62.233	56.738	59.827	56.131	3.818	3.772	4.458	6.855	6.680
Izdelki	6.682	7.260	7.789	8.695	8.851	11.676	12.158	13.567	13.907	14.028
Skupaj (t)	66.386	71.462	66.393	70.390	66.844	16.088	16.100	18.026	20.803	20.911

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

V strukturi izvoza ima izvoz izdelkov iz prašičjega mesa največji delež. Po letu 2008, ko je dosegel najnižjo vrednost v samostojni Sloveniji (54 %), se je ob letnih nihanjih povečeval in je tudi v letu 2019 znašal 67 % skupnega izvoza (v letih 2016 in 2017 pa celo okoli 75 %). V okviru izvoza prašičjega mesa in izdelkov (20,7 tisoč ton) je znašala količina izdelkov 14 tisoč ton, kar je za odstotek več kot leta 2018. Izvoz živih živali, ki po letu 2016 predstavlja le do odstotka skupnega izvoza, se je leta 2019 povečal z 42 ton na 203 tone.

Slika 34: Struktura uvoza in izvoza prašičev (ekvivalent klavnih polovic); 2007–2019

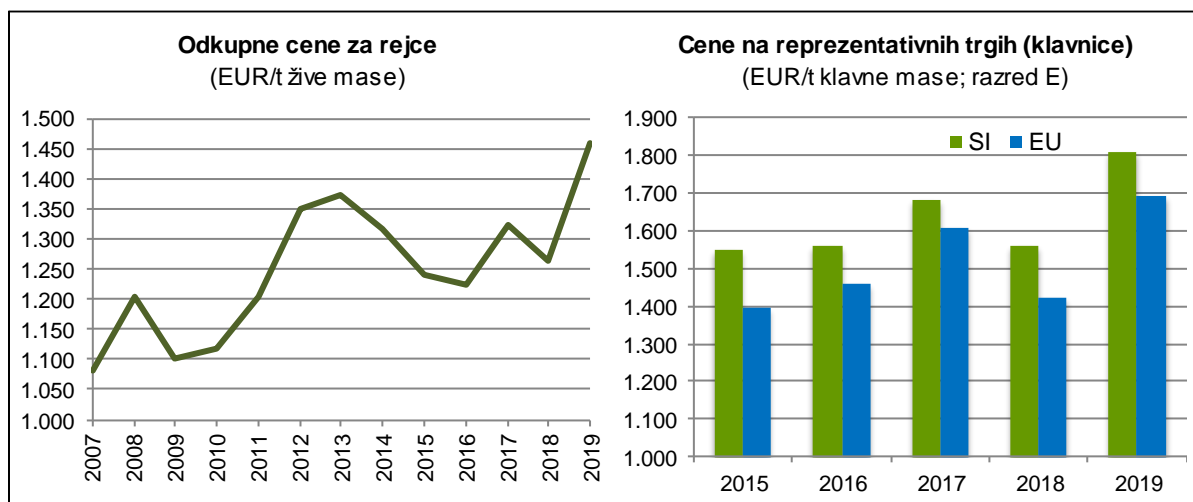

Vir: SURS, preračuni KIS

Slovenija je v obdobju 2014–2019 največ prašičjega mesa prek izdelkov izvozila na Balkan (več kot dve tretjini celotnega izvoza), od tega največ na Hrvaško (v povprečju 23 % celotnega izvoza izdelkov), Kosovo, Makedonijo, Srbijo in Romunijo. Slovenija največ svežega prašičjega mesa izvozi na Hrvaško (39 %), Italijo (17 %), Srbijo (10 %), Slovaško (6 %) in v Avstrijo (4 %), kar v nekaterih primerih kaže na izvoz svežega mesa tudi za potrebe predelave in ponovnega uvoza v obliki izdelkov.

Cene prašičev se v Sloveniji oblikujejo pod močnim vplivom cen na evropskem trgu, ki med leti ciklično zelo nihajo. Po podatkih SURS so se v letu 2019 cene klavnih prašičev (brez plemenskih) v povprečju zvišale za 15 %. Pri najpomembnejši kategoriji, to je pitanih prašičih (25–150 kg), so se v primerjavi z letom prej zvišale za dobrih 15 %. Tudi cene pujskov za nadaljnjo rejo so se v letu 2019 glede na leto prej zvišale in sicer za 2 %. Cene pri kategoriji težki prašiči nad 150 kg so se znižale za 7 %, kar pa ni imelo značilnega vpliva na povprečno ceno klavnih prašičev. Gibanje cen pitanih prašičev je pogosto odvisno predvsem od gibanja cen krme in/ali cen pujskov, vendar je leto 2019 značilno po izrazitem dvigu cen v sredini leta zaradi pomanjkanja svinjine na azijskih trgih (pojav afriške prašičje kuge) ter po precejšnjem razkoraku med ponudbo in povpraševanjem na svetovnem trgu s prašičjim mesom.

Slika 35: Odkupne cene pitanih prašičev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU

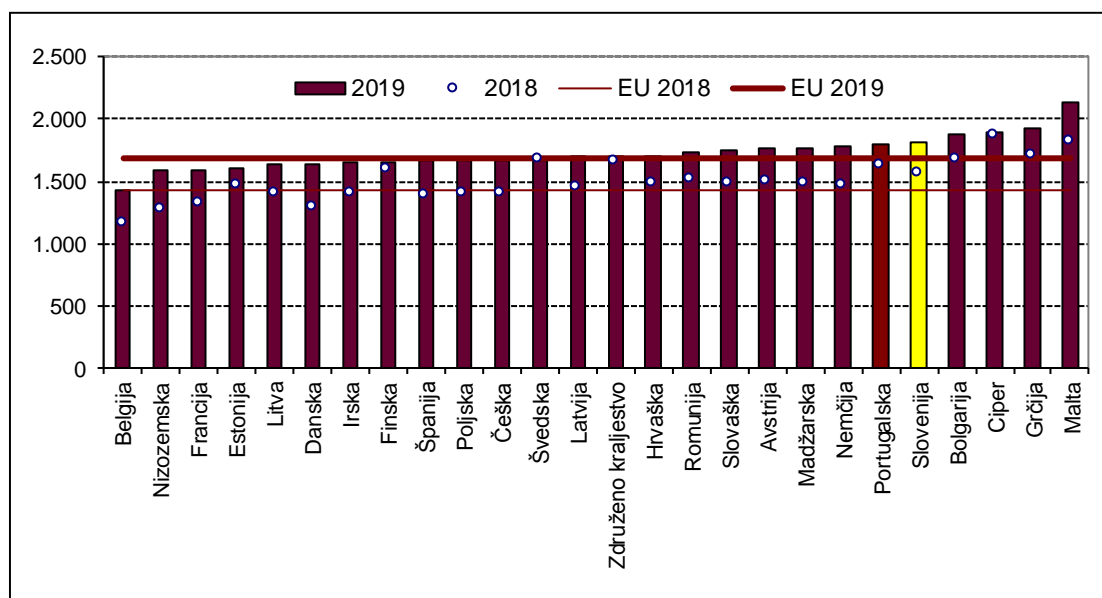
Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Zelo podobno kot statistični podatki pa kažejo tudi podatki tržno informacijskega sistema (ARSKTRP). Po podatkih o povprečni ceni v reprezentativnih klavnicah za kakovostni razred E (v klavni masi) se je povprečna cena pitanih prašičev leta 2019 v primerjavi s predhodnim letom zvišala za 16 %. Podobno, celo nekoliko bolj, kot na slovenskem trgu so se v povprečju zvišale tudi cene prašičjega mesa v EU (+19 %).

Slovenija se je po vstopu v EU postopoma premaknila iz skupine držav z visokimi cenami prašičev v skupino držav članic z najnižjimi cenami. Po letu 2014 se je znova premaknila v zgornjo polovico, kar je bila posledica manjšega znižanja cen na domačem trgu kot v EU. Tako se Slovenija že nekaj let zapored uvršča v prvo tretjino držav z najvišjo odkupno ceno. Ta je bila pri nas v letu 2019 za okoli 7 % nad povprečjem EU (leta 2018: 10 %).

Slovenski odkupovalci prašičjega mesa se za določanje odkupnih cen prašičev že vrsto let orientirajo glede na gibanje cen na sosednjem avstrijskem trgu. Do leta 2014 so bile povprečne cene prašičev kakovostnega razreda E v Sloveniji za okoli 2 % nižje kot v Avstriji, od leta 2014 pa so nekoliko višje kot v Avstriji. Za 5 % so bile višje v letu 2018, za 3 % pa v letu 2019, kar pomeni, da se je cena prašičev leta 2019 v Avstriji zvišala nekoliko bolj (+18 %) kot v Sloveniji.

Slika 36: Tržne cene prašičev (razred E) po državah EU v letih 2018 in 2019

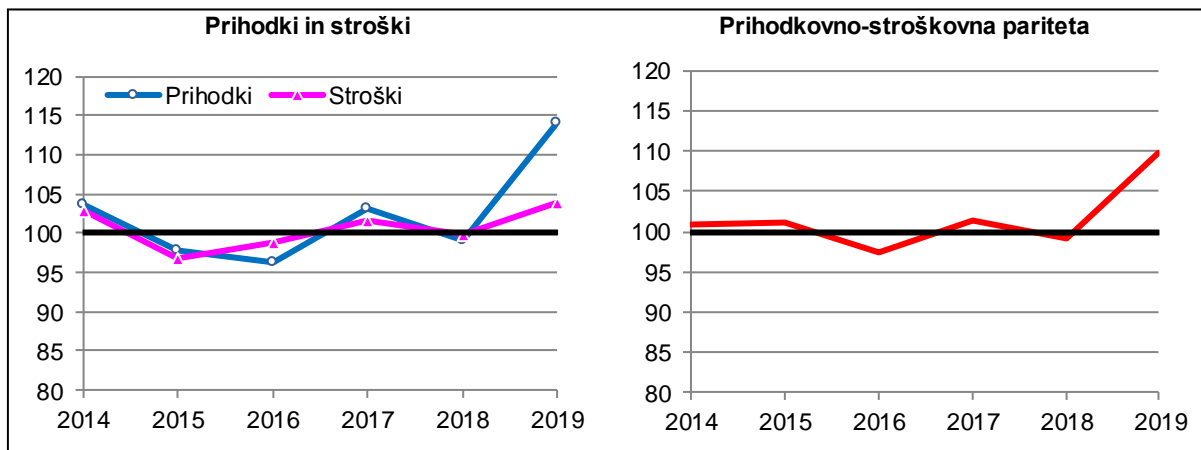
Vir: Evropska komisija

Kmetijska politika za trg prašičjega mesa ne predvideva proizvodno vezanih neposrednih plačil. Ukrepi neposrednih podpor rejcem so bili tudi v preteklosti uporabljeni le izjemoma za blažitev poslabšanja ekonomskega položaja. Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci v programskem obdobju 2014–2020 podobno kot v preteklem programskem obdobju pridobijo druga plačila iz sheme neposrednih plačil. Poleg neposrednih plačil so bili leta 2019 deležni tudi podpor na podlagi Uredbe o ukrepu dobrobit živali iz PRP.

Od leta 2007 so rejci upravičeni tudi do sofinanciranja zavarovanja živali za primer bolezni. Leta 2015 se je sofinanciranje znižalo s 30 % na 20 % zavarovalne premije, leta 2019 pa se je ponovno dvignilo na 30 %. Rejci prašičev lahko uveljavljajo tudi vračilo dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

Po več kot desetletju splošno slabega ekonomskega položaja prašičerejcev so bile razmere v letu 2019 nadvse ugodne. Dohodki so se po močnem znižanju od leta 2006, ko so bili med najnižjimi v sklopu kmetijskih proizvodnih usmeritev, izrazito povečali.

Slika 37: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju prašičev (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Stroški reje prašičev so se leta 2019 pri kombiniranem načinu reje glede na leto 2018 zvišali za slabe 4 %, za 4 % pa so bili višji tudi v rejah, v katerih prašiče pitajo s kupljeno krmo. Višji stroški reje so posledica za okoli 7 % višje cene pujskov, krma, ki je najpomembnejši strošek pri pitanju prašičev pa se je podražila med 1 in 2 odstotkoma. Višji stroški kot leto prej so bili v letu 2019 tudi strošek amortizacije (2 %), strošek dela in kapitala ter strošek najetih storitev (v obeh primerih za okoli 3 %). Za odstotek je višji tudi strošek zavarovanja, saj tudi povečana stopnja sofinanciranja zavarovalne premije ni v celoti izničila porasta cen pujskov.

V primerjavi z letom 2018 je bila vrednost gnoja kot stranskega proizvoda za 8 % višja, kar je dodatno doprineslo k povečanju vrednosti proizvodnje. Ta se je povečala za več kot 15 %, kar je ob precej manj intenzivni rasti stroškov povzročilo izboljšanje prihodkovno-stroškovne paritete, ki je leta 2019 pri obeh načinih reje 10 % nad ravnijo povprečja obdobja 2014–2018.

3.2.1 Število prašičev

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
PRAŠIČI skupaj	542.590	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.319	271.385	265.744	257.241	259.125	240.138	92,7
Pujski do 20 kg	153.985	121.686	108.620	99.043	81.593	65.975	67.488	63.590	59.498	57.534	58.657	58.006	51.334	88,5
Mladi prašiči 20–50 kg	107.376	81.322	81.377	82.250	69.713	58.927	63.254	55.835	52.006	50.757	46.854	52.984	49.417	93,3
Prašiči v pitanju nad 50 kg	232.753	185.879	185.823	179.305	166.160	146.806	133.828	140.226	138.727	137.328	130.419	128.788	122.089	94,8
– 50–80 kg	81.892	61.497	57.234	58.818	47.350	50.326	41.221	42.454	39.247	35.723	33.733	36.251	30.814	85,0
– 80–110 kg	76.462	56.998	54.174	52.080	48.624	36.732	35.682	35.687	36.572	39.751	37.863	37.147	37.992	102,3
– 110 kg in več	74.399	67.384	74.415	68.407	70.186	59.748	56.925	62.085	62.908	61.854	58.823	55.390	53.283	96,2
Plemenski prašiči nad 50 kg	48.476	43.124	39.410	34.995	29.844	24.389	23.780	21.668	21.154	20.125	21.311	19.347	17.298	89,4
– Merjasci	1.476	1.261	1.373	1.385	1.131	954	863	868	855	891	842	694	748	107,8
– Nebreje mladice	4.930	5.537	4.436	3.982	3.204	3.175	2.769	2.243	2.153	2.079	2.294	2.164	1.955	90,3
– Breje mladice	5.016	4.826	4.460	3.576	3.206	2.694	2.808	2.147	2.260	2.009	2.347	2.108	1.687	80,0
– Plemenske svinje, od tega:	37.054	31.500	29.141	26.052	22.303	17.566	17.340	16.410	15.886	15.146	15.828	14.381	12.908	89,8
<i>nebreje plemenske svinje</i>	14.067	12.160	11.787	10.223	8.739	7.278	7.084	6.872	6.430	6.084	6.010	5.886	5.258	89,3
<i>breje plemenske svinje</i>	22.987	19.340	17.354	15.829	13.564	10.288	10.256	9.538	9.456	9.062	9.818	8.495	7.650	90,1

Vir: SURS

3.2.2 Bilanca števila prašičev

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Število na začetku leta	575.116	542.591	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.318	271.385	265.744	257.241	259.124	100,7
Skoteno	795.538	670.285	528.766	494.588	415.457	336.465	312.796	312.382	277.855	282.162	278.553	286.618	275.673	96,2
Uvoz	19.009	28.885	66.620	63.038	63.636	71.012	69.671	76.089	65.827	84.981	81.280	86.236	83.224	96,5
Izvoz	67.672	91.363	45.461	26.693	36.692	22.886	19.621	25.400	12.427	1.952	80	506	2.440	482,2
Skupno število zaklanih prašičev	639.713	599.231	475.478	469.941	420.074	382.876	323.026	323.008	298.739	327.148	325.944	325.495	331.537	101,9
Pogin	139.687	119.156	91.228	80.629	70.610	52.928	47.567	47.095	42.449	43.684	42.312	44.970	43.907	97,6
Število na koncu leta	542.591	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.318	271.385	265.744	257.241	259.124	240.137	92,7

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.2.3 Prirast prašičev in prireja mesa (000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
DOMAČA PRIREJA														
Prirast prašičev (živa masa)	77,7	72,2	57,8	55,3	49,2	42,3	36,1	38,1	33,6	36,8	37,2	37,3	38,1	102,1
Domača prireja mesa (klavna masa)	62,4	61,3	45,3	44,5	40,2	36,0	29,0	29,6	26,4	28,9	29,6	29,5	30,5	103,4
SKUPNA PRIREJA														
Število zaklanih prašičev (000)	639,7	599,2	475,5	469,9	420,1	382,9	323,0	323,0	298,7	327,1	325,9	325,5	331,5	101,9
Povprečna klavna masa (kg/glavo)	89,6	91,1	92,7	94,1	92,8	93,0	91,0	91,9	91,4	93,8	96,3	96,2	97,1	101,0
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	57,3	54,6	44,1	44,2	39,0	35,6	29,4	29,7	27,3	30,7	31,4	31,3	32,2	102,9
Zakol v klavnicah (klavna masa)	33,2	31,4	24,1	24,9	23,0	21,0	19,0	20,2	20,4	22,7	21,9	22,3	23,7	106,3
– delež od vsega pridobljenega mesa (%)	57,9	57,5	54,7	56,3	58,9	59,1	64,5	68,0	74,6	73,9	69,7	71,3	73,6	103,3
Zakol izven klavnic (klavna masa)	24,1	23,2	20,0	19,3	16,0	14,6	10,4	9,5	6,9	8,0	9,5	9,0	8,5	94,50

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.2.4 Bilanca proizvodnje in porabe mesa prašičev (t, ekvivalent klavne mase)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Domača prireja mesa	62.524	61.299	45.349	44.499	40.188	36.012	28.999	29.567	26.394	28.902	29.535	29.474	30.541	103,6
Uvoz živih živali (klavna masa)	376	918	2.116	1.742	1.766	1.674	1.520	1.666	1.500	1.969	1.866	1.868	1.862	99,7
Izvoz živih živali (klavna masa)	5.600	7.617	3.365	2.041	2.954	2.086	1.120	1.533	594	171	2	42	203	481,9
Vse pridobljeno meso	57.300	54.600	44.100	44.200	39.000	35.600	29.400	29.700	27.300	30.700	31.400	31.300	32.200	102,9
Začetne zaloge mesa in izdelkov	1.034	1.297	1.050	671	875	611	1.325	1.500	1.806	2.129	2.384	2.558	3.263	127,5
Uvoz mesa in izdelkov	40.777	46.956	51.404	53.650	53.612	54.735	55.239	59.465	64.886	69.493	64.527	68.521	64.982	94,8
– I. stopnja predelave (meso)	37.463	42.554	46.406	48.563	48.408	49.570	49.988	54.162	58.204	62.233	56.738	59.827	56.131	93,8
– II. stopnja predelave (izdelki)	3.313	4.401	4.998	5.087	5.204	5.165	5.252	5.303	6.682	7.260	7.789	8.695	8.851	101,8
Izvoz mesa in izdelkov	12.902	14.518	13.140	12.496	11.690	12.144	11.283	12.956	15.494	15.929	18.024	20.761	20.709	99,7
– I. stopnja predelave (meso)	1.969	2.569	2.387	2.622	2.539	2.470	2.288	3.083	3.818	3.772	4.458	6.855	6.680	97,5
– II. stopnja predelave (izdelki)	10.933	11.949	10.753	9.874	9.151	9.675	8.995	9.873	11.676	12.158	13.567	13.907	14.028	100,9
Končne zaloge mesa in izdelkov	1.297	1.050	671	875	611	1.325	1.500	1.806	2.129	2.384	2.558	3.263	3.057	93,7
Domača poraba	84.912	87.284	82.743	85.150	81.186	77.477	73.181	75.903	76.369	84.008	77.729	78.355	76.679	97,9
Poraba na prebivalca (kg)	42,0	43,2	40,5	41,6	39,6	37,7	35,5	36,8	37,0	40,7	37,6	37,9	36,7	97,0
Stopnja samooskrbe (%)	73,6	70,2	54,8	52,3	49,5	46,5	39,6	39,0	34,6	34,4	38,0	37,6	39,8	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	33,9	32,9	31,9	32,3	32,5	31,8	31,3	32,0	32,5	32,2	32,1	32,6	:	
Stopnja samooskrbe (%)	106,3	108,4	107,6	108,9	110,6	110,7	111,1	109,5	110,0	113,0	112,0	112,0	:	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.2.5 Zakol prašičev v klavnica po kategorijah

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
ŠTEVILO														
Prašiči skupaj	405.311	380.703	291.588	289.303	273.904	252.512	227.856	238.871	239.309	257.747	245.377	249.816	259.759	104,0
Prašički	22.148	22.024	21.023	21.224	20.876	21.248	19.332	19.110	18.071	19.962	20.198	22.006	21.760	98,9
Pitani prašiči	379.190	356.154	267.981	265.038	251.101	229.457	207.003	218.150	218.649	234.624	221.527	224.738	234.606	104,4
Plemenski prašiči	3.131	2.027	2.230	2.798	1.613	1.513	1.115	1.273	2.314	2.876	3.324	2.821	3.135	111,1
Mladi pitani merjasci	842	498	354	243	314	294	406	338	275	285	328	251	258	102,8
MASA TRUPOV (t)														
Prašiči skupaj	33.187	31.406	24.113	24.903	22.954	21.033	18.953	20.208	20.371	22.686	21.885	22.310	23.705	106,3
Prašički	378	366	359	363	363	386	356	350	335	369	366	403	407	100,8
Pitani prašiči	32.399	30.773	23.433	24.129	22.361	20.446	18.433	19.667	19.690	21.867	20.997	21.464	22.839	106,4
Plemenski prašiči	349	230	297	393	208	180	135	167	326	430	498	426	441	103,6
Mladi pitani merjasci	61	36	25	17	22	21	29	24	20	20	23	18	18	103,7
POVPREČNA MASA (kg)														
Prašiči skupaj	81,9	82,5	82,7	86,1	83,8	83,3	83,2	84,6	85,1	88,0	89,2	89,3	91,3	102,2
Prašički	17,1	16,6	17,1	17,1	17,4	18,2	18,4	18,3	18,6	18,5	18,1	18,3	18,7	102,0
Pitani prašiči	85,4	86,4	87,4	91,0	89,1	89,1	89,0	90,2	90,1	93,2	94,8	95,5	97,4	101,9
Plemenski prašiči	111,4	113,4	133,1	140,6	129,0	119,1	121,1	131,3	140,7	149,5	149,9	150,9	140,7	93,2
Mladi pitani merjasci	72,3	72,5	71,5	71,6	71,6	71,1	71,8	70,9	71,0	70,4	69,7	70,7	71,3	100,8

Vir: SURS

3.2.6 Cene prašičev (EUR/t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
PRAŠIČI ZA ZAKOL (živa masa)														
Prašički do 25 kg	1.759,2	1.680,5	1.685,4	1.518,2	1.670,9	1.996,2	1.965,4	1.977,4	1.890,1	1.963,0	1.759,4	1.789,2	1.833,7	102,5
Pitani prašiči 25–150 kg	1.080,0	1.204,6	1.102,8	1.117,3	1.204,2	1.348,4	1.372,2	1.317,2	1.240,2	1.223,4	1.321,8	1.265,0	1.460,4	115,4
Lahki pitani prašiči 25–50 kg	1.823,3	1.820,5	1.778,5	1.654,2	1.782,5	2.067,4	2.060,1	1.945,8	1.855,7	1.677,5	2.122,0	2.104,8	1.937,4	92,0
Pitani prašiči 50–150 kg	1.077,4	1.201,8	1.100,0	1.115,0	1.199,5	1.337,5	1.365,2	1.311,5	1.234,2	1.217,9	1.317,2	1.259,7	1.456,3	115,6
Težki prašiči nad 150 kg	675,8	699,1	817,5	713,6	772,2	804,6	923,2	890,5	913,3	861,3	935,0	1.062,2	983,7	92,6
PRAŠIČI ZA NADALJNJO REJO														
Prašički in pujski za pitanje	1.730,7	1.779,8	1.846,1	1.889,9	1.949,2	2.301,6	2.472,2	2.368,3	2.212,0	2.298,0	2.470,0	2.328,9	2.486,6	106,8
GENE KLAVNIH PRAŠIČEV NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa; razred E)														
Slovenija	1.365,5	1.501,6	1.377,8	1.368,5	1.510,3	1.683,8	1.696,2	1.634,3	1.548,8	1.562,3	1.680,2	1.560,0	1.808,1	115,9
EU	1.351,7	1.532,4	1.422,2	1.402,4	1.531,9	1.705,2	1.754,8	1.566,0	1.395,8	1.459,6	1.607,1	1.420,4	1.690,7	119,0

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

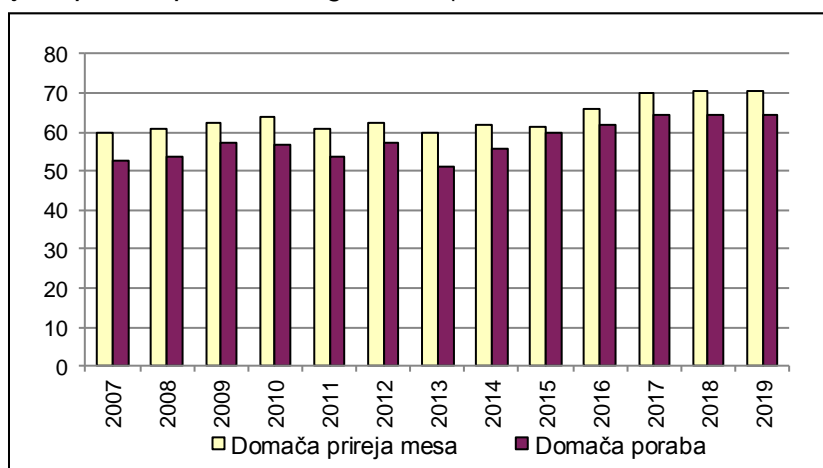
3.3 Perutninsko meso

Prireja perutninskega mesa v Sloveniji je v zadnjem desetletju dosegla okoli 8 % skupne vrednosti kmetijstva, v okviru živinorejske proizvodnje pa okoli 18 %.

Po podatkih popisov kmetijstva se je v obdobju 2000–2010 število gospodarstev, ki redijo pitovne piščance, več kot prepolovilo, v obdobju 2010–2016 pa ponovno povečevalo. Leta 2010 je pitovne piščance redilo 2.911 KMG, leta 2013 4.652, leta 2016 pa že 5.514 KMG. Ocene na podlagi statističnih podatkov po velikostnih razredih kažejo povečanje števila rej pri velikostnih razredih z manjšim številom živali (do 100 živali in od 100 do 500 živali) in pri tržno usmerjenih rejah, to je tistih, ki redijo nad 10.000 živali (pretežno so to kooperanti).

Leta 2019 se je po do zdaj znanih statističnih podatkih prirast perutnine v živi masi povečal za odstotek, na rekordnih 98 tisoč ton. Od povprečja obdobja 2014–2018 (90 tisoč ton) je večji za kar 9 %. Domača prireja perutninskega mesa ostaja na ravni leta 2018, ko je v klavni masi znašala 71 tisoč ton. V strukturi zakola v klavnicah pitani piščanci že od leta 2012 k skupni masi prispevajo več kot 90 %, v letu 2019 91 %. V tem obdobju se je delež puranov v skupni masi ustalil med 7 in 8 odstotki (leta 2019 je znašal 8,2 %), delež druge perutnine (predvsem kokoši) pa v zadnjih letih pri manj kot odstotku. Zmanjševanje deleža druge perutnine v skupnem zakolu je posledica povečevanja izvoza starih kokoši (prodaja klavnicam v tujini).

Slika 38: Prireja in poraba perutninskega mesa (000 t; ekvivalent klavne mase); 2007–2019

Vir: SURS, KIS

V zadnjem desetletju se je domača poraba perutninskega mesa kljub občasnim nihanjem stalno povečevala in je leta 2018 dosegla rekordnih 64,6 tisoč ton. Blizu rekordne porabe ostaja tudi v letu 2019 s 64,4 tisoč tonami. Poraba perutninskega mesa na prebivalca, ki je leta 2018 znašala rekordnih 31,2 kg, se je zmanjšala za dober odstotek in v letu 2019 znaša 30,8 kg, kar je še vedno za 4 % nad ravnijo povprečne porabe v obdobju 2014–2018 (29,6 kg). Zaradi rahlega zmanjšanja domače porabe (tj. razpoložljiva količina za porabo) se je ob nespremenjeni domači prireji stopnja samooskrbe s perutninskim mesom povečala za 0,4 odstotne točke. Tako v letu 2019 znaša 110 %, kar je za 2 odstotni točki pod ravnijo povprečja obdobja 2014–2018.

Slovenija ostaja neto izvoznica perutnine. Po močnem zmanjšanju leta 2015 (s 6,3 tisoč ton na 2,1 tisoč ton) se je presežek zunanje trgovine s perutninskim mesom v letu 2017 znova precej približal ravni iz leta 2014 (6,3 tisoč ton) in ga v letih 2018 in 2019 presegel (6,4 tisoč

ton). Intenziven trend rasti skupnega obsega zunanje trgovine se je v letu 2019 nekoliko umiril, saj se je obseg zunanje trgovine zmanjšal za odstotek.

Tako uvoz kot izvoz perutnine sta se v letu 2019 zmanjšala za približno odstotek, izvoz pa je bil po do zdaj znanih podatkih 24 % nad uvozom.

Preglednica 23: Uvoz in izvoz perutnine (t; ekvivalent mesa); 2015–2019

	Uvoz					Izvoz				
	2015	2016	2017	2018	2019*	2015	2016	2017	2018	2019*
Žive živali	747	1.346	1.738	1.029	990	2.756	2.703	2.666	2.103	1.131
Meso	20.061	20.117	20.418	22.678	22.739	17.813	20.668	23.098	25.475	25.520
Izdelki	2.323	2.843	2.803	3.412	3.032	4.671	5.076	5.246	5.906	6.528
Skupaj	23.131	24.306	24.958	27.119	26.762	25.240	28.448	31.010	33.485	33.179

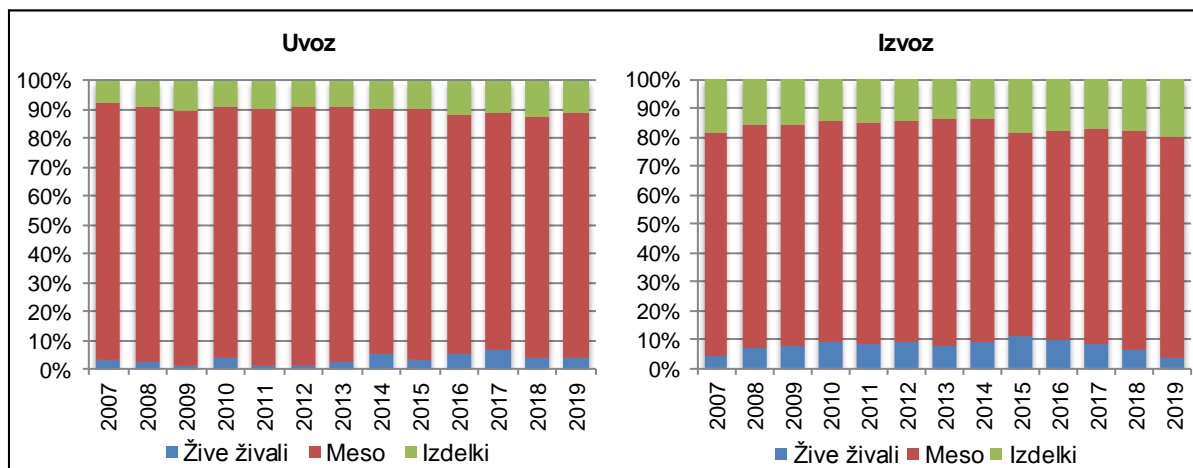
* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Na malce manjši izvoz perutnine v letu 2019 je vplival skoraj nespremenjeni izvoz mesa in 11 % večji izvoz izdelkov, ob pomembno manjšem izvozu živih živali, ki se je v primerjavi z letom 2018 skoraj preplopolovil. V izvozu perutnine še naprej prednjači izvoz mesa (leta 2019 77 %), ki v zadnjih letih v strukturi skupnega izvoza dosega okoli 75 %, 20-odstotni delež skupnega izvoza pa je v letu 2019 imel izvoz izdelkov.

K zmanjšanju uvoza perutnine v letu 2019 sta največ prispevala manjši uvoz izdelkov (–11 %) in tudi manjši uvoz živih živali (–4 %), ki zaradi majhnega deleža v skupnem uvozu nima resnega vpliva. Tudi pri uvozu je namreč daleč najpomembnejša kategorija uvoz mesa, ki v strukturi uvoza v zadnjih letih dosega med 80 % in 90 % (leta 2019: 85 %).

Slika 39: Struktura uvoza in izvoza perutnine (ekvivalent mesa); 2007–2019

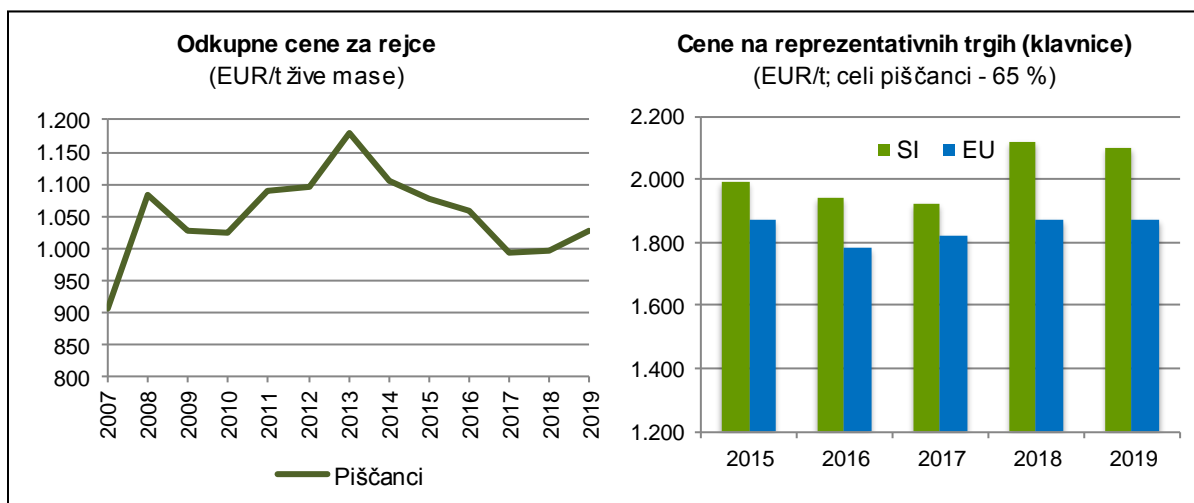

Vir: SURS, preračuni KIS

Zaradi vpetosti na mednarodni trg, velikega obsega zunanje trgovine in odvisnosti od nabave večine surovin na tujih trgih se odkupne cene perutnine pri nas gibajo podobno kot v EU.

Leta 2019 so se po statističnih podatkih odkupne cene perutnine za rejce agregatno zvišale za slabe 3 %, pri čemer so cene pitanih puranov v kategoriji perutnina za zakol (žive živali) ostale na ravni iz leta 2018, cene enodnevnih piščancev za nesnice (kategorija perutnina za nadaljnjo rejo) pa so se znižale za 4 %. Če se je po statističnih podatkih cena pitovnih piščancev v letu 2019 zvišala za 3 %, se je po podatkih reprezentativnih klavnic tržna cena zaklanih piščancev (tj. 65 % piščancev) znižala za odstotek. Do znižanja povprečne cene EU v letu 2019 ni prišlo, ta je ostala v povprečju na enaki ravni kot leto prej.

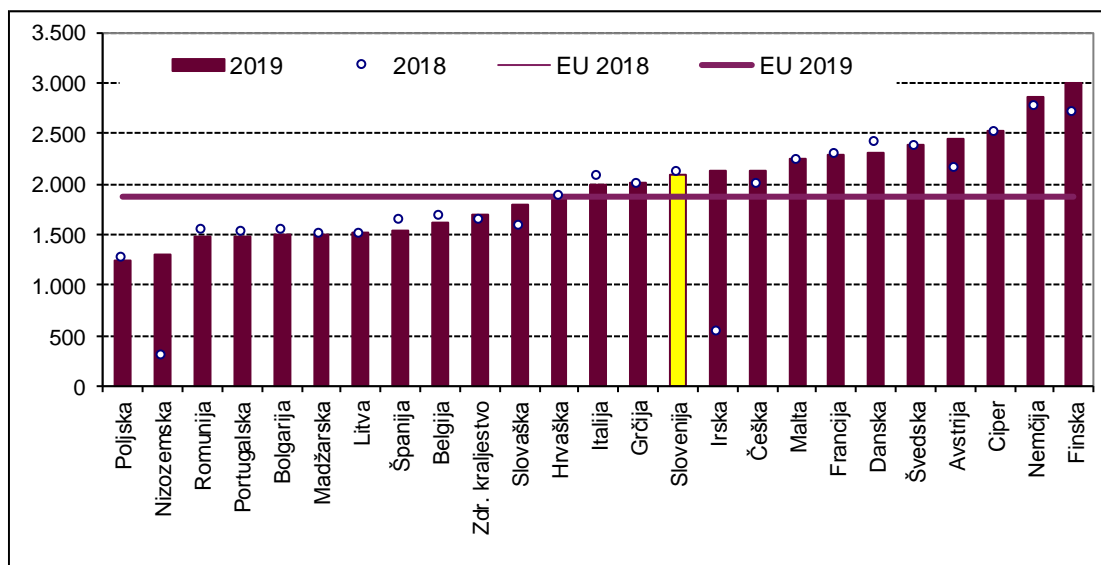
Slika 40: Odkupne cene piščancev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen piščancev s povprečjem EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Slovenija je glede na raven cen piščancev vse od leta 2014 (razen v letu 2016) v sredini držav članic EU, medtem ko je bila med letoma 2009 in 2013 v zgornji tretjini. V letu 2019 je po razpoložljivih podatkih Evropske komisije višjo tržno ceno celih piščancev kot Slovenija imelo 10 držav članic EU.

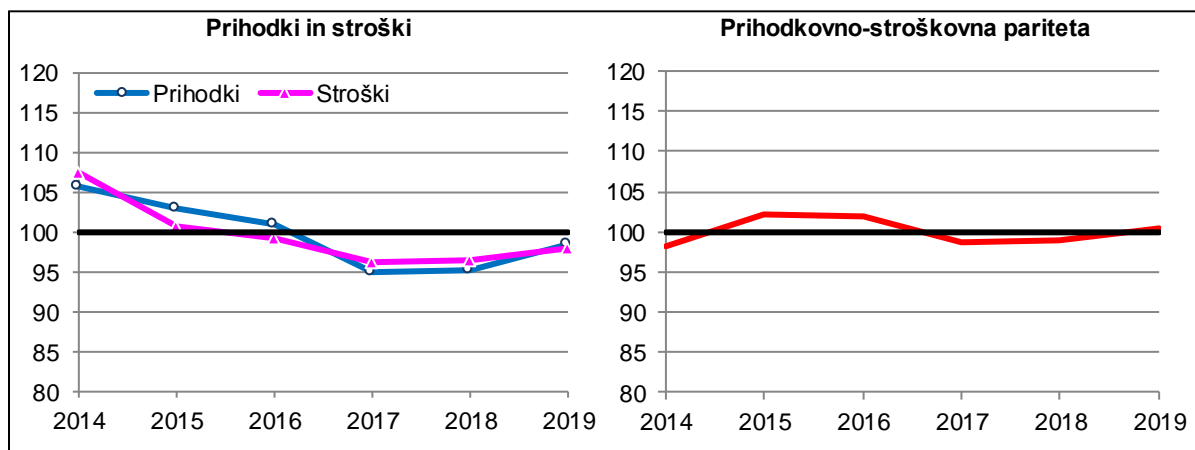
Slika 41: Tržne cene piščancev (65 %) po državah EU; 2018 in 2019

Vir: Evropska komisija

Zaradi industrijskega tipa proizvodnje in velikega deleža, ki ga ima v strukturi stroškov krma, spremembe odkupnih cen perutnine praviloma sledijo spremembam cen krme. Strošek krme za piščance je v letu 2019 po ocenah modelnih kalkulacij za pitane piščance za odstotek nižji kot leto prej. V letu 2019 je odkupna cena sledila povišanju skupnih stroškov (+2 %), ki so predvsem posledica opazno višjih cen enodnevnih piščancev (+10 %). V letu 2019 so bili višji tudi strošek dela in kapitala (+6 %) ter strošek zavarovanj in amortizacije, oba za okoli 2 %.

Slika 42: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju piščancev (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Zaradi višjih odkupnih cen in višje vrednosti gnoja se je skupna vrednost proizvodnje zvišala za dobre 3 %, kar je dvakrat toliko od zvišanja skupnih stroškov priraje. To pomeni, da se je prihodkovno-stroškovno razmerje izboljšalo in je na ravni povprečja zadnjega petletnega obdobja (2014–2018).

3.3.1 Prirast perutnine in prireja mesa (000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Prirast perutnine (živa masa)	82,6	83,2	85,3	86,4	82,2	83,7	80,8	84,0	82,5	89,9	96,2	96,9	98,1	101,2
Domača prireja mesa (klavna masa)	59,8	60,9	62,5	63,6	60,9	62,2	59,7	61,8	61,3	66,0	70,0	70,7	70,8	100,1
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	59,5	59,9	61,4	62,2	59,2	60,3	58,2	60,5	59,4	64,7	69,3	69,7	70,6	101,3
Zakol v klavnicah (klavna masa)	58,9	58,7	59,5	61,4	58,3	58,7	57,1	59,8	58,8	64,0	68,7	69,2	70,0	101,2
– delež od vsega pridobljenega mesa (%)	99,0	98,0	97,0	98,8	98,5	97,3	98,1	98,8	98,9	98,9	99,1	99,2	99,2	99,9
Zakol zunaj klavnic	0,6	1,2	1,9	0,8	0,9	1,6	1,1	0,7	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	112,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.3.2 Bilanca proizvodnje in porabe mesa perutnine (t, klavna masa)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Domača prireja mesa	59.845	60.872	62.546	63.721	60.977	62.338	59.832	61.961	61.409	66.058	70.228	70.774	70.741	100,0
Uvoz živih živali (klavna masa)	350	307	179	613	194	189	499	1.078	747	1.346	1.738	1.029	990	96,3
Izvoz živih živali (klavna masa)	694	1.279	1.325	2.135	1.970	2.227	2.131	2.539	2.756	2.703	2.666	2.103	1.131	53,8
Vse pridobljeno meso	59.500	59.900	61.400	62.200	59.200	60.300	58.200	60.500	59.400	64.700	69.300	69.700	70.600	101,3
Začetne zaloge mesa in izdelkov	589	1.703	1.586	1.948	1.291	1.401	1.034	1.369	1.401	1.125	1.138	1.099	869	79,1
Uvoz mesa in izdelkov	10.328	11.795	12.908	15.446	16.858	18.920	18.823	19.776	22.384	22.960	23.220	26.091	25.771	98,8
I. stopnja predelave (meso)	9.534	10.693	11.572	14.014	15.234	17.212	17.011	17.698	20.061	20.117	20.418	22.678	22.739	100,3
II. stopnja predelave (izdelki)	794	1.102	1.336	1.432	1.624	1.708	1.811	2.078	2.323	2.843	2.803	3.412	3.032	88,8
Izvoz mesa in izdelkov	16.100	17.903	16.636	21.503	22.142	22.542	25.703	24.603	22.484	25.745	28.344	31.382	32.047	102,1
I. stopnja predelave (meso)	13.056	14.851	13.824	18.100	18.484	19.043	21.907	20.854	17.813	20.668	23.098	25.475	25.520	100,2
II. stopnja predelave (izdelki)	3.045	3.052	2.813	3.402	3.658	3.499	3.796	3.749	4.671	5.076	5.246	5.906	6.528	110,5
Končne zaloge mesa in izdelkov	1.703	1.586	1.948	1.291	1.401	1.034	1.369	1.401	1.125	1.138	1.099	869	814	93,7
Domača poraba	52.613	53.908	57.309	56.800	53.806	57.045	50.985	55.641	59.576	61.903	64.215	64.639	64.379	99,6
Poraba na prebivalca (kg)	26,1	26,7	28,1	27,7	26,2	27,7	24,8	27,0	28,9	30,0	31,1	31,2	30,8	98,7
Stopnja samooskrbe (%)	113,7	112,9	109,1	112,2	113,3	109,3	117,4	111,4	103,1	106,7	109,4	109,5	109,9	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	19,9	19,9	20,3	20,6	20,8	21,3	21,4	22,1	22,9	23,8	23,8	24,8	:	
Stopnja samooskrbe (%)	99,8	100,3	100,7	103,1	103,9	104,0	104,3	104,3	104,1	104,9	105,4	105,5	:	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.3.3 Zakol perutnine v klavnicah

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
ŠTEVILO (tisoč)														
Perutnina skupaj	33.356	33.893	33.188	32.678	31.843	32.041	32.316	33.594	33.322	35.986	38.500	38.238	38.841	101,6
Pitani piščanci	32.492	33.086	32.400	31.887	31.016	31.377	31.579	32.949	32.662	35.275	37.811	37.579	37.987	101,1
Odrasle kokoši	298	290	327	320	333	260	348	265	243	297	254	201	338	167,8
Purani	567	516	460	472	495	404	388	380	417	415	435	458	516	112,8
Druga perutnina	0	0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
MASA TRUPOV (t)														
Perutnina skupaj	58.910	58.692	59.543	61.431	58.284	58.661	57.088	59.798	58.761	64.006	68.663	69.168	70.004	101,2
Pitani piščanci	51.185	51.073	52.183	53.478	51.816	53.224	51.794	54.933	53.618	58.572	63.046	63.479	63.444	99,9
Odrasle kokoši	1.060	970	1.130	1.147	1.087	731	985	706	637	785	729	536	789	147,1
Purani	6.664	6.648	6.231	6.806	5.382	4.706	4.310	4.160	4.506	4.649	4.888	5.153	5.772	112,0
Druga perutnina	1	0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
POVPREČNA MASA (kg)														
Perutnina skupaj	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	99,4
Pitani piščanci	1,6	1,5	1,6	1,7	1,7	1,7	1,6	1,7	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	98,8
Odrasle kokoši	3,6	3,3	3,5	3,6	3,3	2,8	2,8	2,7	2,6	2,7	2,9	2,7	2,3	88,0
Purani	11,8	12,9	13,5	14,4	10,9	11,7	11,1	11,0	10,8	11,2	11,2	11,3	11,2	99,4
Druga perutnina	37,8	35,0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Vir: SURS

3.3.4 Cene perutnine

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
PERUTNINA ZA ZAKOL (EUR/t žive mase)														
Pitani piščanci	905,1	1.083,0	1.025,9	1.024,0	1.089,2	1.096,5	1.180,9	1.105,8	1.076,5	1.057,0	994,5	996,7	1.028,0	103,1
PERUTNINA ZA NADALJNJO REJO (EUR/000)														
Enodnevni piščanci (vsi)	477,6	539,1	527,4	494,1	500,7	512,3	504,0	498,0	499,0	457,0	z	z	z	
Enodnevni piščanci za pitanje	475,1	537,9	525,9	492,3	499,0	511,0	501,3	494,9	496,1	z	z	z	z	
Enodnevni piščanci za nesnice	582,9	595,8	614,4	609,3	599,2	597,4	683,6	675,5	639,8	z	z	z	z	
Jarkice (EUR/kg)	2.397,9	2.746,0	2.649,6	2.607,5	3.053,4	3.111,8	3.292,3	3.282,2	3.321,8	z	3.358,1	3.238,7	3.330,9	102,8
GENE PIŠČANCEV NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (EUR/t klavne mase; 65 % piščanci)														
Slovenija	1.837,9	1.961,4	1.877,3	1.925,6	2.003,2	2.023,4	2.080,1	2.004,4	1.990,6	1.938,7	1.924,4	2.119,5	2.100,4	99,1
EU	1.757,9	1.803,0	1.696,7	1.701,0	1.870,4	1.919,3	1.949,4	1.910,5	1.868,7	1.782,5	1.822,8	1.870,5	1.872,8	100,1

z – zaupno

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

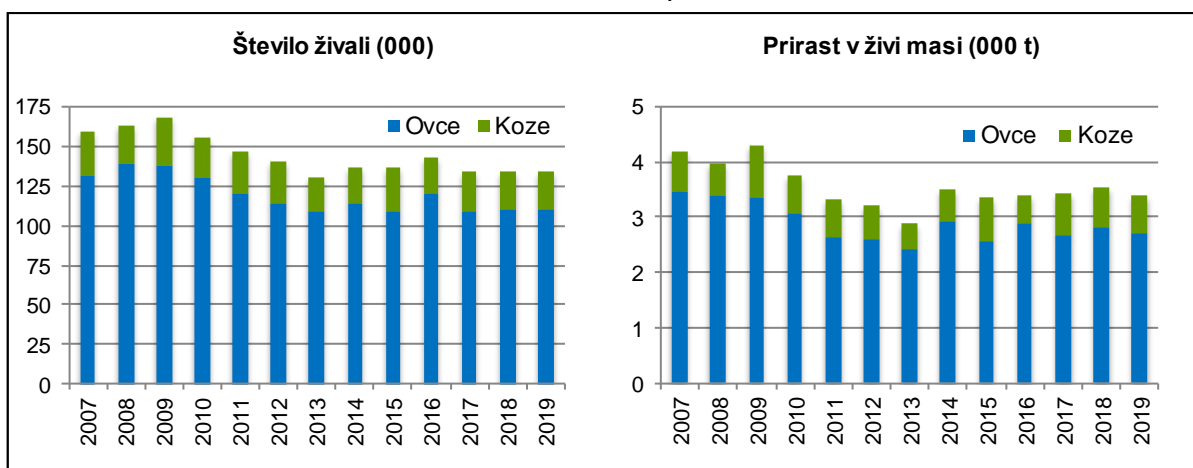
3.4 Ovčje in kozje meso

Prireja mesa drobnice k vrednosti kmetijske proizvodnje prispeva malo manj kot odstotek (leta 2019 0,7 %), k vrednosti živinorejske proizvodnje pa dober odstotek (leta 2019 1,5 %).

Po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev leta 2016 se je število gospodarstev z drobnico v primerjavi z letom 2013 povečalo. K skupnemu povečanju KMG je prispeval porast števila KMG s kozami (+14 %), število KMG z ovcami pa se je zmanjšalo za dober odstotek. Po podatkih zadnjega raziskovanja se je število drobnice povečalo za 5 %. Pri tem se je stalež koz povečal za 12 %, ovac pa za 3 %. Pri ovcah se je povprečno število živali na KMG v obdobju 2013–2016 povečalo z 20,9 na 21,9 živali, pri kozah pa nekoliko zmanjšalo, z 8,6 na 8,4 živali na KMG.

Podatki rednih letnih statističnih raziskav o številu živali kažejo, da je bilo ob koncu leta 2019 število drobnice na enaki ravni kot v letu 2018 ter za dober odstotek manjše kot v petletnem povprečju 2014–2018. Leta 2019 je bilo v reji skoraj 135 tisoč živali, od tega več kot 110 tisoč ovac. Število koz se je v primerjavi z letom prej malenkost zmanjšalo, tako je bilo ob koncu leta 2019 v reji 24,4 tisoč živali (leta 2018 24,7 tisoč).

Slika 43: Število drobnice in prirast; 2007–2019

Vir: SURS

Prirast drobnice v živi masi se je v letu 2019 v primerjavi z letom prej zmanjšal za dobre 4 %, na približno 3,4 tisoč ton, kar je približno 2 % pod ravniyo povprečja zadnjih petih let. K zmanjšanju prirasta drobnice sta prispevala tako prirast ovac (−4 %), kot tudi prirast koz (−6 %). Razlog zmanjšanja prirasta pri ovcah je v pomladitvi tropov, pri kozah pa opaznejše preusmerjanje v mlečno rejo. V strukturi skupnega prirasta drobnice prispevajo ovce okoli 80 %.

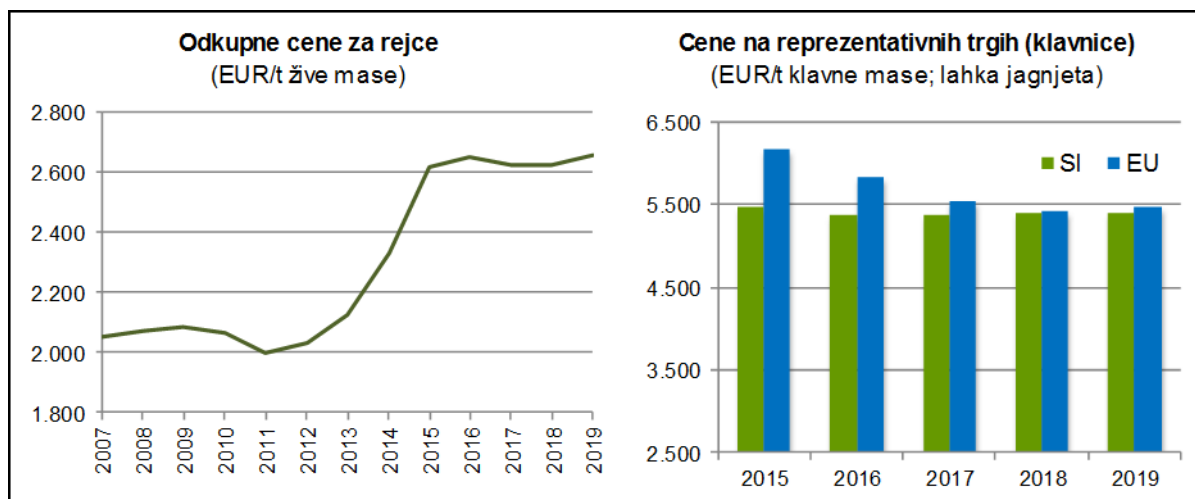
Domača prireja mesa drobnice se je v letu 2019 z 1,81 tisoč ton zmanjšala na 1,70 tisoč ton (−6 %). Od leta 2013 se zakol drobnice v klavnicah povečuje, še vedno pa se največ mesa drobnice pridobi iz zakola zunaj klavnic (povprečje obdobja 2014–2018 je okoli 91 %).

Prav tako se je v letu 2019 zmanjšala tudi domača poraba mesa drobnice, in sicer na 1,83 tisoč ton (−7 % v primerjavi z letom 2018). Po letu 2016, ko je domača poraba z dobrimi 2 tisoč tonami mesa pomenila porabo 1 kg mesa drobnice na prebivalca, je bila v letu 2019 poraba 0,88 kg, kar je med najnižjimi vrednostmi porabe. Poraba je za približno polovico manjša od povprečne porabe mesa drobnice v EU.

Obseg zunanje trgovine z drobnico je v primerjavi z drugimi živalskimi proizvodi skromen. Po precejšnjem zmanjšanju zunanjetrgovinskega obsega leta 2011 se je ta z leti močno povečeval vse do leta 2016, ko je znašal že skoraj 441 ton. V letu 2017 se je skoraj prepopolovil (235 ton), zmanjševanje obsega pa se je nadaljevalo tudi v letih 2018 (181 ton) in 2019 (150 ton). Izrazito zmanjšanje obsega zunanje trgovine je predvsem posledica zmanjševanja uvoza mesa in izdelkov drobnice, ki v obsegu zunanje trgovine z drobnico tudi prevladuje. Tako se je uvoz mesa in izdelkov s 165 ton, kolikor je znašal leta 2018, zmanjšal na 138 ton (–16 %). Po ustavitvi večletnega zniževanja stopnje samooskrbe z mesom drobnice v letu 2017 se je stopnja samooskrbe v naslednjih dveh letih polagoma zviševala. V letu 2019 je dosegala 93 %, kar je za slabih 6 odstotnih točk nad povprečjem obdobja 2014–2018.

Po trendu zviševanja odkupnih cen jagnjet v obdobju 2011–2016 so cene v zadnjih letih dokaj stabilne. Po statističnih podatkih so se odkupne cene jagnjet (žive živali) zvišale za odstotek glede na leto 2018. Malenkostno zvišanje kažejo tudi podatki o tržnih cenah jagnjet na reprezentativnem trgu (v klavni masi), ki so neposredno primerljive s cenami lahkih jagnjet v drugih državah članicah EU.

Slika 44: Odkupne cene jagnjet za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen lahkih jagnjet s povprečjem v EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Cene drobnice se v Sloveniji oblikujejo precej lokalno in na njihovo gibanje razmere na evropskih trgih EU nimajo pomembnega vpliva. Cene na domačem trgu se v primerjavi z evropskimi običajno gibajo različno intenzivno in v različnih smereh.

Povprečne cene lahkih jagnjet v EU, za katere so reprezentativni predvsem trgi sredozemskih držav ter Vzhodne Evrope in Balkana, so se v letu 2019 zvišale za odstotek. Razlika med povprečno ceno EU za lahka jagnjeta in ceno lahkih jagnjet v Sloveniji se je v zadnjem desetletju, še zlasti pa v zadnjih petih letih, zmanjševala. Še leta 2013 je znašala 41 %, v letu 2019 pa so bile povprečne cene EU za lahka jagnjeta od slovenskih višje le še za okoli odstotek.

V zadnjih letih se cena lahkih jagnjet v Sloveniji giblje med sredino in spodnjo tretjino držav članic EU. Leta 2019 so od držav, v katerih se tržijo lahka jagnjeta, nižjo ceno od Slovenije imele le Grčija, Poljska, Romunija in Litva. Najvišje cene po uradnih podatkih pripadajo Hrvaški, Estoniji in Madžarski.

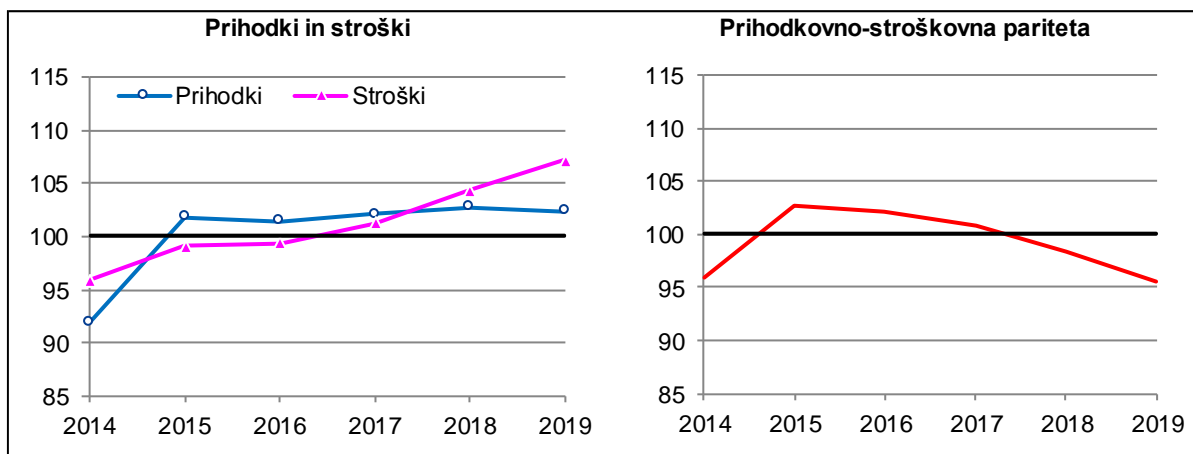
Rejci drobnice lahko v programskem obdobju 2014–2020 prek kmetijskih zemljišč, podobno kot v preteklem programskem obdobju, pridobijo druga plačila iz sheme neposrednih plačil.

Poleg neposrednih plačil so bili v letu 2019 deležni tudi podpor na podlagi Uredbe o ukrepu dobrobit živali iz PRP.

Rejci drobnice so od leta 2007 upravičeni tudi do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni. Stopnja sofinanciranja, ki je bila v obdobju 2015–2018 20 % zavarovalne premije, se je v letu 2019 ponovno zvišala na 30 %. Rejci lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljen v kmetijstvu, ki od sredine leta 2009 znaša 70 %.

Prihodkovno-stroškovno razmerje se od leta 2015 naprej poslabšuje. Tak trend se je nadaljeval tudi v letu 2019. K temu so ob malenkost nižji vrednosti skupne proizvodnje, ta je bila v primerjavi z letom 2018 nižja za odstotek, prispevali višji skupni stroški reje drobnice (+4 %). Med stroški so se leta 2019 zvišali stroški krme (za okoli 5 %), stroški amortizacije (za 2 %), stroški dela in kapitala ter stroški najetih storitev pa so višji za približno 3 %. Stroški zavarovanja so se zaradi povečanja stopnje sofinanciranja zavarovalnih premij v letu 2019 znižali za 10 %.

Slika 45: Osnovni ekonomski kazalci pri reji jagnjet (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Po letu 2015 se razmere za rejo drobnice slabšajo. Zaradi malenkostnega padca vrednosti proizvodnje ter višjih stroškov blaga in storitev se je prihodkovno-stroškovno razmerje leta 2019 ponovno poslabšalo in je pod ravnijo petletnega povprečja 2014–2018. Ob tem je potrebno poudariti, da sta bili leti 2015 in 2016 nadpovprečni, zaradi katerih se na prvi pogled razmere izkazujejo kot zelo slabe, vendar so primerljive z leti 2013, 2014 in 2018, ko razmere tudi niso bile zelo dobre.

3.4.1 Število drobnice

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
DROBNICA skupaj	159.408	163.186	168.004	155.985	146.621	140.503	130.019	135.931	136.365	142.250	133.978	134.542	134.617	100,1
Plemenske ovce in koze	109.803	111.825	117.127	110.287	100.610	94.099	88.093	93.150	93.649	96.132	95.970	94.303	93.750	99,4
– mlečna plemenska drobnica	8.950	9.934	12.015	9.636	9.599	9.119	8.212	9.566	9.813	8.740	10.216	10.885	11.377	104,5
– druga plemenska drobnica	100.853	101.891	105.112	100.651	91.011	84.980	79.881	83.584	83.836	87.392	85.754	83.418	82.373	98,7
Jagnjeta, kozlički, mlade ovce in koze	40.826	42.245	40.765	36.944	37.303	37.659	34.305	35.187	34.797	36.907	30.446	31.550	32.328	102,5
Jalove ovce in koze	1.115	2.330	2.378	2.078	1.825	2.296	2.070	1.503	1.809	2.218	1.002	2.074	1.835	88,5
Ovni in kozli	7.664	6.786	7.734	6.676	6.883	6.452	5.551	6.091	6.110	6.993	6.560	6.615	6.704	101,3
OVCE skupaj	131.180	138.958	138.108	129.788	119.976	114.152	108.779	113.648	109.406	119.845	108.761	109.832	110.259	100,4
Plemenske ovce	90.800	94.988	95.245	90.851	81.525	77.288	73.424	77.970	75.204	81.470	77.903	76.493	75.859	99,2
– mlečne ovce	3.989	4.930	5.283	4.378	5.021	4.763	4.035	4.641	3.927	4.610	5.322	5.006	4.987	99,6
– druge ovce	86.811	90.058	89.962	86.473	76.504	72.525	69.389	73.329	71.277	76.860	72.581	71.487	70.872	99,1
Jagnjeta in mlade ovce	34.185	37.264	35.514	32.535	32.380	30.901	29.806	30.239	28.745	31.469	25.855	27.359	28.731	105,0
Jalove ovce	718	1.722	1.734	1.482	1.233	1.495	1.536	953	1.141	1.646	686	1.357	1.127	83,1
Ovni	5.477	4.984	5.615	4.920	4.838	4.470	4.013	4.486	4.316	5.260	4.317	4.623	4.542	98,2
KOZE skupaj	28.228	24.228	29.896	26.197	26.645	26.351	21.240	22.283	26.959	22.405	25.217	24.710	24.358	98,6
Plemenske koze	19.003	16.837	21.882	19.436	19.085	16.811	14.669	15.180	18.445	14.662	18.067	17.810	17.891	100,5
– mlečne koze	4.961	5.004	6.732	5.258	4.578	4.356	4.177	4.925	5.886	4.130	4.894	5.879	6.390	108,7
– druge koze	14.042	11.833	15.150	14.178	14.507	12.455	10.492	10.255	12.559	10.532	13.173	11.931	11.501	96,4
Kozlički in mlade koze	6.641	4.981	5.251	4.409	4.923	6.758	4.499	4.948	6.052	5.438	4.591	4.191	3.597	85,8
Jalove koze	397	608	644	596	592	801	534	550	668	572	316	717	708	98,7
Kozli	2.187	1.802	2.119	1.756	2.045	1.982	1.538	1.605	1.794	1.733	2.243	1.992	2.162	108,5

Vir: SURS

3.4.2 Prirast drobnice in prireja mesa (000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
DROBNICA skupaj														
Prirast drobnice (živa masa)	4,18	3,96	4,31	3,74	3,33	3,21	2,90	3,51	3,36	3,40	3,43	3,54	3,38	95,6
Domača prireja mesa (klavna masa)	2,09	1,94	1,99	2,03	1,89	1,76	1,61	1,62	1,67	1,64	1,72	1,81	1,70	94,0
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	2,08	1,93	1,98	2,03	1,89	1,75	1,60	1,62	1,66	1,64	1,72	1,81	1,70	94,1
Zakol v klavnicah (klavna masa)	0,13	0,13	0,12	0,12	0,12	0,12	0,09	0,11	0,12	0,13	0,15	0,17	0,17	99,7
– delež od vsega pridobljenega mesa (%)	6,5	6,5	6,0	5,7	6,3	6,6	5,8	7,1	7,2	8,0	8,8	9,3	9,9	105,9
OVCE														
Prirast ovc (živa masa)	3,47	3,41	3,35	3,06	2,65	2,62	2,42	2,91	2,57	2,91	2,68	2,81	2,71	96,1
Domača prireja mesa (klavna masa)	1,71	1,61	1,67	1,64	1,54	1,41	1,31	1,33	1,36	1,31	1,42	1,44	1,37	94,7
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	1,69	1,60	1,66	1,63	1,54	1,41	1,31	1,34	1,36	1,31	1,42	1,44	1,37	94,8
KOZE														
Prirast koz (živa masa)	0,71	0,55	0,96	0,68	0,68	0,59	0,48	0,60	0,78	0,49	0,76	0,72	0,68	93,5
Domača prireja mesa (klavna masa)	0,39	0,33	0,32	0,40	0,35	0,35	0,30	0,29	0,31	0,33	0,30	0,37	0,34	91,3
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	0,39	0,33	0,32	0,40	0,35	0,35	0,29	0,29	0,31	0,33	0,30	0,37	0,34	91,6

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.4.3 Bilanca proizvodnje in porabe mesa drobnice (t, klavna masa)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Domača prireja mesa	2.098	1.939	1.981	2.053	1.890	1.762	1.608	1.622	1.666	1.640	1.720	1.811	1.703	94,0
Uvoz živih živali (klavna masa)	0	0	0	3	0	0	0	6	0	0	0	0	0	
Izvoz živih živali (klavna masa)	20	11	3	29	2	10	4	4	2	0	0	2	0	
Vse pridobljeno meso	2.078	1.928	1.978	2.027	1.888	1.752	1.604	1.624	1.664	1.640	1.720	1.809	1.703	94,1
Začetne zaloge mesa in izdelkov	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	
Uvoz mesa in izdelkov	57	53	61	49	31	40	88	240	296	404	209	165	137,8	83,5
Izvoz mesa in izdelkov	18	13	6	3	8	13	7	8	9	37	26	14	13	90,5
Končne zaloge mesa in izdelkov	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	
Domača poraba	2.117	1.968	2.034	2.073	1.911	1.778	1.686	1.856	1.951	2.007	1.902	1.960	1.828	93,3
Poraba na prebivalca (kg)	1,05	0,97	1,00	1,01	0,93	0,86	0,82	0,90	0,95	0,97	0,92	0,95	0,88	92,4
Stopnja samooskrbe (%)	99,1	98,6	97,4	99,0	98,9	99,0	95,4	87,4	85,4	81,7	90,4	92,4	93,2	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	2,4	2,3	2,2	2,0	2,0	1,8	1,8	1,77	1,82	1,80	1,74	1,73	-	
Stopnja samooskrbe (%)	80,8	79,6	79,0	81,1	83,6	86,7	87,4	88,2	86,2	87,4	91,5	90,6	-	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.4.4 Cene drobnice za zakol

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
EUR/t žive mase														
Jagnjeta (vsa)	2.050,1	2.069,4	2.088,1	2.063,3	1.997,7	2.033,7	2.127,4	2.332,9	2.612,7	2.646,3	2.625,2	2.622,5	2.652,2	101,1
Sesna jagnjeta	2.085,8	1.982,2	1.988,8	2.043,2	1.983,0	2.142,9	2.209,2	2.320,0	2.656,1	z	z	z	z	
Pitana jagnjeta	2.027,9	2.098,4	2.122,9	2.071,3	2.005,0	1.994,4	2.085,8	2.335,3	2.610,7	2.645,8	z	z	z	
Ovce	938,9	866,2	877,9	779,7	753,4	792,0	720,5	822,1	1.139,1	1.055,1	1.109,9	1.117,0	1.005,2	90,0
CENE LAHKIH JAGNJET NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (EUR/t klavne mase)														
Slovenija	4.137,0	4.216,5	4.146,5	4.073,7	4.027,5	4.040,2	4.173,2	4.817,5	5.467,7	5.373,7	5.364,9	5.389,3	5.403,0	100,3
EU	5.863,1	6.073,3	6.376,9	5.843,0	5.905,2	5.998,8	5.896,6	5.890,1	6.169,2	5.838,2	5.552,6	5.420,7	5.477,4	101,0

z – zaupno

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

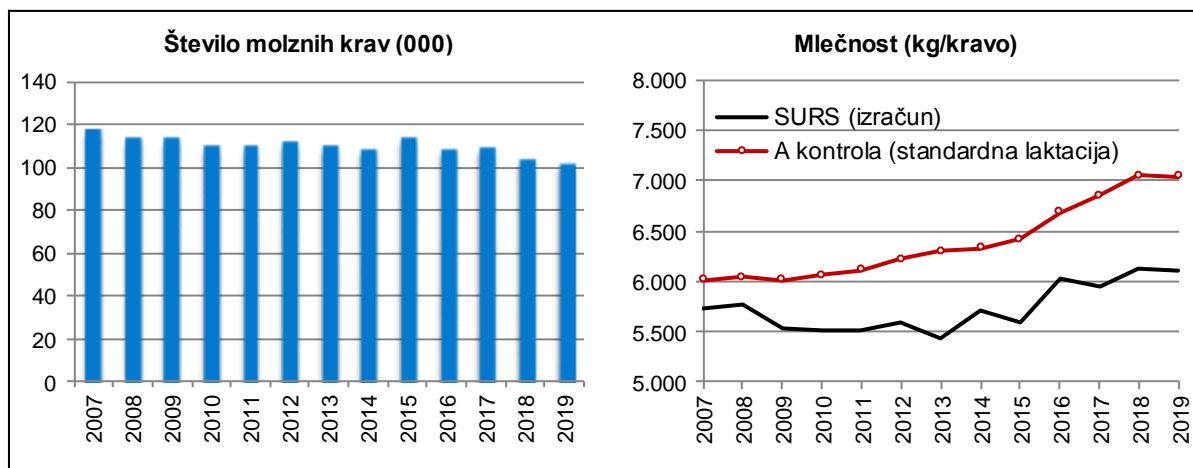
3.5 Mleko

Proizvodnja kravjega mleka še naprej ostaja najpomembnejša usmeritev slovenskega kmetijstva. K skupni vrednosti kmetijske proizvodnje v zadnjih letih prispeva okoli 14 % (leta 2019 14,1 %), k vrednosti živinoreje pa približno 33 % (leta 2019 32,5 %).

Kot kažejo podatki statističnih raziskav, so bile pri mlečni proizvodnji strukturne spremembe v zadnjem desetletju, še zlasti po letu 2007, najintenzivnejše med vsemi živinorejskimi usmeritvami. Tako se je v obdobju 2007–2010 število KMG, ki redijo molzne krave, zmanjšalo za več kot 40 %, v obdobju 2010–2016 pa se je po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev število KMG zmanjšalo še za dodatnih 13 %. Tako se je v letu 2016 s proizvodnjo kravjega mleka ukvarjalo malo manj kot 14 % vseh KMG (leta 2007 še 25 %). Število molznih krav v Sloveniji se je leta 2013 zmanjšalo na 104 tisoč, leta 2016 pa jih je bilo evidentiranih 111 tisoč, tj. za 7 % več. Povprečno število krav molznic na gospodarstvo se je v obdobju 2005–2016 povečevalo in je po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev 2016 znašalo 11,6 molznice na KMG, kar kaže na nadaljevanje trenda povečevanja tega števila in specializacije rej.

Podatki rednih letnih statističnih raziskav o številu živali kažejo, da je bilo ob koncu leta 2019 v reji približno 101 tisoč molznic, kar je za skoraj 2 % manj kot v enakem obdobju leta 2018 in za 7 % manj kot leta 2017 (109 tisoč molznic). V primerjavi z letom 2018 pa je povprečna mlečnost ostala na podobni ravni in je po statističnih podatkih znašala 6,1 tisoč kg mleka na molznico. Podobno kažejo tudi podatki centralne podatkovne zbirke (CPZ) Govedo (KIS), po katerih pa je leta 2019 povprečna mlečnost v standardni laktaciji znašala nekaj več kot 7.000 kg/kravo molznico in v celotni laktaciji 8.130 kg.

Slika 46: Število molznih krav in povprečna mlečnost; 2007–2019

Vir: SURS, KIS (CPZ Govedo)

Po statističnih podatkih se je upad skupne količine namolzenega mleka iz leta 2018 nadaljeval tudi v letu 2019. Tako je bilo po začasnih podatkih namolzenih 615 tisoč ton mleka, kar je za 2 % manj kot leta 2018 (629 tisoč ton).

Mlekarne so leta 2019 ponovno odkupile za dober odstotek manj mleka kot leto prej. Količinsko je odkup mleka znašal približno 564 tisoč ton, kar je 92 % celotne količine namolzenega mleka. Zmanjšanje razkoraka med namolzeno in odkupljeno količino mleka kaže na pretežno zmanjšanje molznic z nižjo intenzivnostjo. Ker so bile razmere za pridelavo krme stabilne in odkupne cene na splošno primerne, lahko zmanjšanje pripisujemo nadaljevanju strukturnih sprememb v govedoreji.

V okviru organiziranega odkupa mleka so domače mlekarne glede na leto 2018 odkupile skoraj 3 % več mleka, medtem ko se je pri tujih mlekarnah odkup slovenskega mleka znova zmanjšal (–10 %) in je v letu 2019 znašal dobrih 159 tisoč ton.

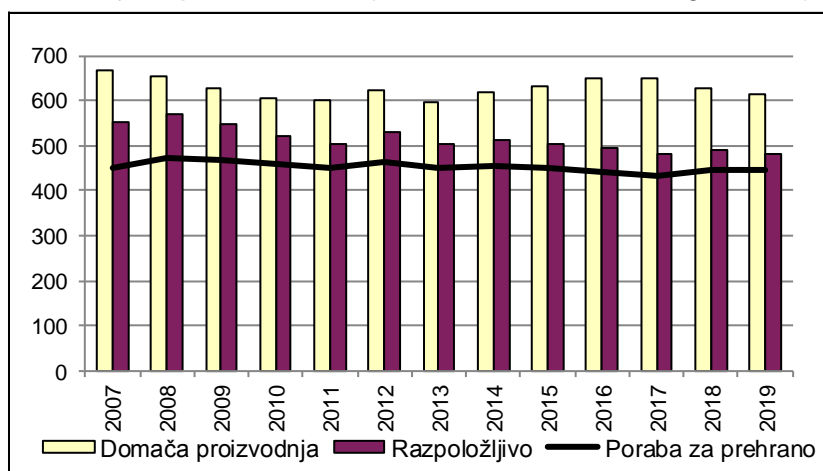
Povprečna vsebnost maščob v odkupljenem mleku je v letu 2019 znašala 4,14 %, vsebnost beljakovin pa 3,39 %, kar je v primeru mlečnih maščob nekaj manj, pri mlečnih beljakovinah pa malce več kot leto prej.

Delež mleka ekstra in 1. kakovostnega razreda se po v letu 2015 spremenjeni metodologiji spremljanja in poročanja izračunava iz razlike med celotno odkupljeno količino mleka in količino mleka 2., 3. in 4. kakovostnega razreda (tj. mleko s SŠMO nad 100.000 mo/ml). Delež mleka, ki po kakovosti ne spada v ekstra in 1. bakteriološki razred, med leti precej niha. V zadnjih petih letih se je gibal med 5,3 % in 11,6 %. Leta 2019 se je delež mleka, ki ne spada v ekstra in 1. kakovostni razred, v primerjavi z letom prej nekoliko zmanjšal in je znašal 8,4 %.

Že dobro desetletje del mleka neposredno odkupijo tudi tuje mlekarne (večinoma italijanske, v zadnjih letih pa tudi avstrijske in hrvaške). Ta prodaja se je opazno povečevala do leta 2015, ko je dosegla 214 tisoč ton oziroma 39 % celotnega odkupa. V zadnjih letih se je odkup tujih mlekarn zmanjševal, manjšal pa se je tudi delež v celotnem odkupu. Tako je v letu 2019 z 28 %, podobno kot že v letu prej, znašal manj kot 30 %.

Proizvodnja mleka v Sloveniji konstantno presega domačo porabo. Po začasnih statističnih podatkih je bila poraba mleka v letu 2019 v primerjavi z letom prej za dober odstotek manjša in je v ekvivalentu surovega mleka znašala 483 tisoč ton. Poraba se je zmanjšala predvsem zaradi 23 % manjše porabe mleka za krmo, ki je niso kompenzirale niti za odstotek manjše izgube in rahlo povečanje porabe za prehrano. Ta, podobno kot leta 2018, znaša 447 tisoč ton. Tako je bila v letu 2019 tudi poraba mleka na prebivalca nekoliko manjša kot leto prej, in sicer 213,8 kg (leta 2018 215,5 kg), kar je tudi za slab odstotek manj od povprečne porabe obdobja 2014–2018 (215,4 kg).

Slika 47: Proizvodnja in poraba mleka (000 t; ekvivalent surovega mleka); 2007–2019

Vir: SURS, KIS

Drugo leto zapored se je stopnja samooskrbe znižala in sicer na dobrih 127 %, kar je v primerjavi z letom 2018 za odstotno točko manj in za pol odstotne točke pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

V zadnjih nekaj letih je obseg zunanje trgovine z mlekem nekoliko nihal, a naraščal. Leta 2018 je obsegal rekordnih 649 tisoč ton (v ekvivalentu surovega mleka), nato pa se je v letu 2019

zmanjšal za dobrih 29 tisoč ton (–5 %). V primerjavi z letom prej sta se uvoz in izvoz mleka ter mlečnih izdelkov zmanjšala, uvoz za 4 %, izvoz pa za 5 %.

Presežek izvoza nad uvozom se je tako leta 2019 ponovno zmanjšal. V primerjavi z letom 2018 je bil manjši za 8 % in je znašal 132 tisoč ton. V strukturi skupnega izvoza je do leta 2019 mnogo let prevladoval izvoz surovega mleka. Po letih od 2013 do 2015, ko je znašal 60 % in več, se delež izvoza surovega mleka zmanjšuje in je leta 2019 znašal 42 %. Ponovno se je povečal delež izvoženih mlečnih izdelkov, ki ima leta 2019 v strukturi izvoza s 44 % največji del (leta 2018 42 %). V strukturi skupnega uvoza še vedno prevladujejo mlečni izdelki (v letu 2019 93 %). V primerjavi z letom prej se struktura v skupnem uvozu ni spremenila.

Preglednica 24: Uvoz in izvoz mleka in mlečnih izdelkov (000 t); 2015–2019

	Uvoz					Izvoz				
	2015	2016	2017	2018	2019*	2015	2016	2017	2018	2019*
Mleko skupaj (ekvivalent surovega mleka)	231,6	238,3	235,6	252,8	243,6	355,0	396,4	396,3	395,9	375,6
– od tega surovo mleko	8,7	6,7	16,0	16,9	16,5	214,3	210,8	185,5	176,4	159,3
Mlečni izdelki										
Sveže konzumno mleko**	50,1	41,6	39,4	44,3	36,2	89,9	107,4	126,9	130,3	129,9
Fermentirani izdelki	14,1	13,3	13,1	12,9	13,7	7,0	10,3	16,5	16,0	16,7
Smetana	2,4	4,6	5,0	5,0	4,3	1,0	1,4	0,8	0,9	0,7
Sir in skuta	21,4	23,3	24,9	26,9	26,8	5,3	8,1	10,0	10,3	8,8
Maslo	2,1	2,3	2,0	2,3	2,3	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1

* Začasni podatki.

** Skupaj z uvozom mleka za predelavo.

Vir: SURS, preračuni KIS

Med izvozom mlečnih izdelkov sta se leta 2019 v primerjavi z letom prej povečala le izvoz fermentiranih izdelkov in masla, oba za 4 %, pri čemer fermentirane izdelke s 17 tisoč tonami uvrščamo med pomembnejše izvozne mlečne izdelke, maslo pa z 0,1 tisoč ton nima pomembne veljave. Najpomembnejši ostaja izvoz svežega trajnega mleka, katerega izvoz je leta 2019 ostal na ravni iz leta prej. Izvoz sirov in skute se je v primerjavi z letom 2018 zmanjšal za 14 % in je dosegel 8,8 tisoč ton.

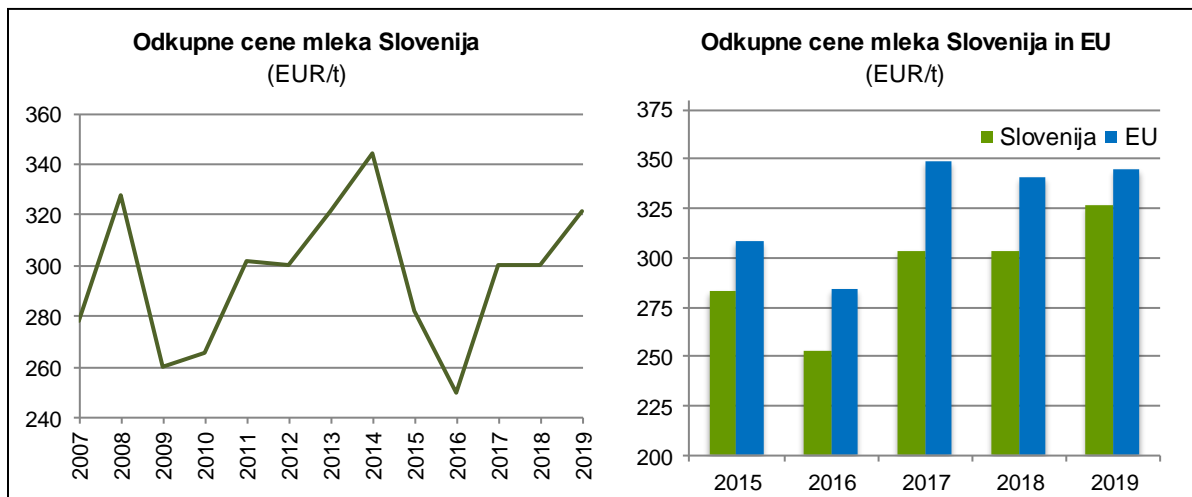
V letu 2019 sta se v uvozu mlečnih izdelkov povečala uvoz fermentiranih izdelkov (+5 %) in masla (+2 %), uvoz svežega mleka in smetane pa se je zmanjšal (–28 % in –13 %), medtem ko je uvoz sirov in skute ostal na ravni iz leta 2018.

S spremembami v lastništvu mlekarn so se spremenili tudi zunanjetrgovinski tokovi za posamezne kategorije mlečnih izdelkov. To se v zadnjih nekaj letih kaže na primer v izrazitem povečanju izvoza svežega konzumnega mleka, kjer je zajeto tudi mleko za predelavo, ki se nato znova prikazuje predvsem kot večji uvoz sirov in skute.

Tudi za spremembe odkupnih cen mleka za rejce velja, da te večinoma sledijo spremembam na evropskem trgu. V zadnjem desetletju so cene mleka na evropski ravni in v Sloveniji precej nihale. Po občutnem znižanju cen v letih 2015 in 2016 (250 EUR/t v letu 2016) se je cena mleka v letu 2017 zvišala na okoli 300 EUR/t in na tej ravni ostala tudi v letu 2018, v letu 2019 pa se je zvišala na 321 EUR/t (+7 %). Podobno rast povprečne odkupne cene mleka kaže tudi tržno informacijski sistem (+6 %).

Na nam najzanimivejšem (italijanskem trgu) se je odkupna cena mleka v letu 2019 v povprečju zvišala za 10 % in je bila po podatkih Evropske komisije v povprečju za 21 % višja kot v Sloveniji.

Slika 48: Odkupne cene mleka v Sloveniji in primerjava s povprečjem EU

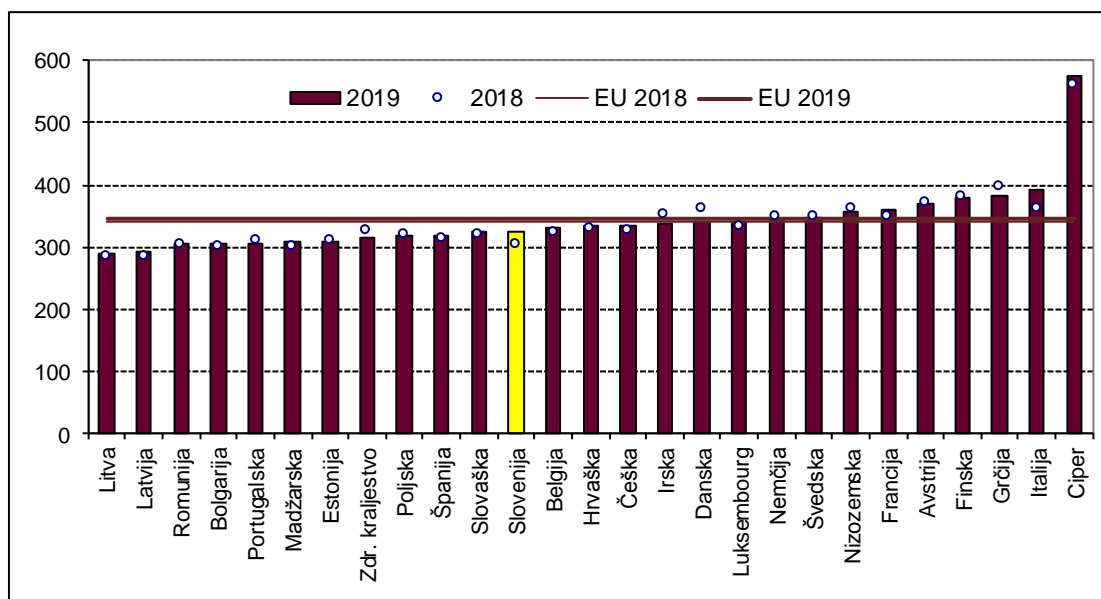

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Leta 2019 so se odkupne cene surovega mleka zvišale v dveh tretjinah držav članic EU, v drugih pa se niso spremenile ali so se le nekoliko znižale. Na avstrijskem trgu je odkupna cena mleka ostala na ravni leta 2018, na hrvaškem trgu pa se je v povprečju zvišala za dober odstotek.

Po ceni surovega mleka se je v letu 2019 Slovenija iz skupine držav članic EU z nizko ceno pomaknila proti sredini teh držav. Še v letu 2018 so imele nižjo ceno od Slovenije štiri države članice, v letu 2019 pa je teh držav 11. Na hrvaškem trgu, ki zadnja leta postaja vse bolj zanimiv za izvoz slovenskega surovega mleka, je bila odkupna cena mleka za 2 % višja kot v Sloveniji. Na pogosto primerjanem avstrijskem trgu je odkupna cena mleka v povprečju višja za 13 % kot v Sloveniji, a je potrebno vedeti, da razlika izhaja tudi iz odkupnih cen mleka različnih shem kakovosti.

Slika 49: Odkupne cene mleka za rejce (dejanska kakovost) po državah EU; 2018 in 2019

Vir: Evropska komisija

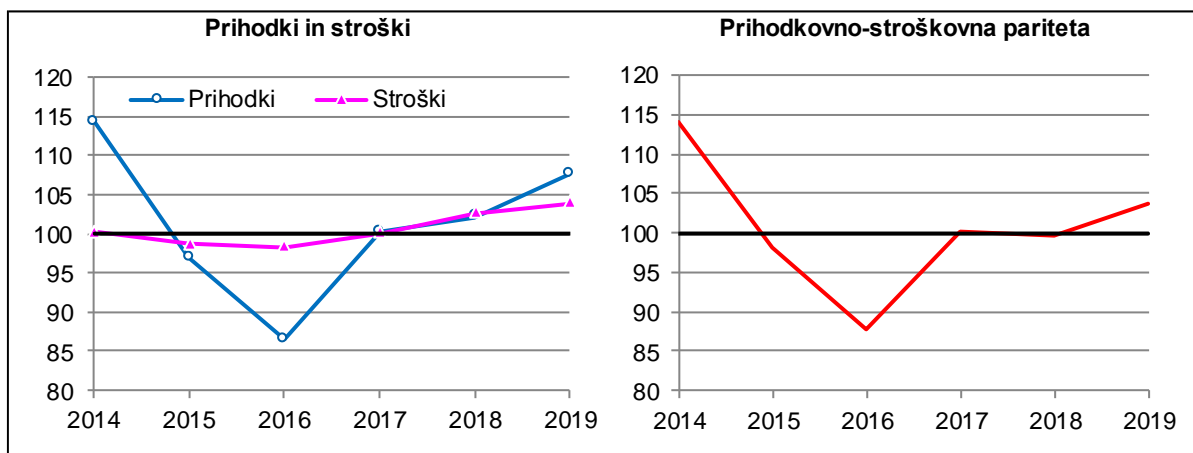
V okviru skupne ureditve kmetijskih trgov je leta 2015 prenehal veljati sistem mlečnih kvot, uveden v obdobju prevelike ponudbe mleka leta 1984, kar je med drugim vplivalo na povečano

nestabilnost razmer v sektorju. Z uveljavitvijo reforme neposrednih plačil za obdobje 2014–2020 v letu 2015 se je ohranilo le proizvodno vezano plačilo za prirejo mleka v gorskih območjih (podpora v obliki plačila na glavo ženskih govedi). Do proizvodno vezane podpore za mleko so upravičena kmetijska gospodarstva, razvrščena v gorska območja, ki so v kvotnem obdobju 2014–2015 oddala in prodala več kot 5.167 kg mleka in v posameznem letu redijo eno ali več ženskih govedi. Višina proizvodno vezane podpore za mleko na gorskih območjih je v posameznem letu odvisna od števila upravičenih živali ter je izračunana kot količnik med letno ovojnico za proizvodno vezana plačila za mleko na gorskih območjih in številom upravičenih ženskih govedi v posameznem letu. Tudi v letu 2019 je bilo za to shemo namenjenih 3,5 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila, povprečno plačilo pa je bilo 127,7 EUR/glavo, kar je malenkost več kot leto prej (127,3 EUR/glavo). Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci podobno kot v preteklem programskem obdobju pridobijo tudi druga plačila iz sheme neposrednih plačil.

Podobno kot v drugih živinorejskih dejavnostih so rejci od leta 2007 upravičeni do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni, ki se je leta 2015 znižal s 30 % na 20 % zavarovalne premije, v letu 2019 pa se je ponovno zvišal na 30 %. Rejci lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki od sredine leta 2009 znaša 70 %.

Z ekonomskega vidika so bile razmere za proizvodnjo mleka leta 2019 stabilne in so se v primerjavi z letom 2018 izboljšale. Precej ugodnejše so bile tudi od neugodnih let 2015 in 2016. Ob opaznem zvišanju povprečne odkupne cene mleka so se po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij v povprečju nekoliko zvišali tudi stroški prireje mleka (+2 %).

Slika 50: Osnovni ekonomski kazalci pri proizvodnji mleka (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

V okviru stroškov materiala in storitev, ti so v primerjavi z letom 2018 višji za dober odstotek, se je najbolj zvišal strošek krme (+3 %). Zvišal se je tudi strošek najetih storitev (+2 %), medtem ko se je strošek plemenskih živali znižal za 1 %. To je v manjši meri prispevalo k nižjemu strošku zavarovanj (–12 %), najbolj pa je k znižanju prispevala večja stopnja sofinanciranja zavarovalnih premij. Za okoli 3 % se je leta 2019 zvišal strošek dela in kapitala, za okoli 2 % pa je višji tudi strošek amortizacije.

Ob nespremenjeni vrednosti stranskih proizvodov se je vrednost skupne proizvodnje, kljub ponovno nekoliko nižjim subvencijam, povečala (+6 %). Ker rast vrednosti proizvodnje presega rast stroškov, je v letu 2019 prihodkovno-stroškovna pariteta prireje mleka ugodnejša kot leto prej, za 4 % pa je tudi nad povprečjem obdobja 2014–2018.

3.5.1 Proizvodnja kravjega mleka

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Proizvodnja mleka														
Število molznic	116.391	113.400	113.103	109.467	109.068	111.022	109.571	107.841	112.838	107.841	108.825	102.711	100.839	98,2
Povprečna mlečnost (kg/kravo)**	5.726	5.764	5.531	5.517	5.516	5.593	5.435	5.718	5.598	6.024	5.954	6.123	6.104	99,7
Namolzeno mleko (t)	666.472	653.682	625.521	603.930	601.591	620.943	595.496	616.581	631.671	649.675	647.986	628.928	615.504	97,9
Odkupljeno mleko (t)	530.374	524.311	516.792	519.500	525.592	535.057	516.971	531.694	553.678	574.714	578.852	570.636	563.971	98,8
– domače mlekarne (t)	383.161	361.122	355.789	363.863	364.606	356.372	328.886	332.360	339.364	363.934	393.365	394.239	404.623	102,6
– tuje mlekarne (t)	147.213	163.189	161.003	155.637	160.986	178.685	188.085	199.334	214.314	210.780	185.487	176.397	159.348	90,3
Delež tujih mlekar v odkupu (%)	27,8	31,1	31,2	30,0	30,6	33,4	36,4	37,5	38,7	36,7	32,0	30,9	28,3	91,4
Delež mleka v odkupu (%)	79,6	80,2	82,6	86,0	87,4	86,2	86,8	86,2	87,7	88,5	89,3	90,7	91,6	101,0
Kakovost mleka														
Vsebnost mlečne masti (%)	4,11	4,13	4,12	4,14	4,15	4,17	4,20	4,17	4,12	4,12	4,14	4,15	4,14	99,9
Vsebnost beljakovin (%)	3,34	3,35	3,35	3,37	3,36	3,37	3,37	3,36	3,36	3,38	3,36	3,37	3,39	100,5
Bakteriološki razred ekstra (%)	85,92	79,65	73,89	75,44	80,78	78,42	76,77	66,71	:	:	:	:	:	
Bakteriološki razred 1 (%)	11,16	16,58	16,60	18,52	14,89	16,66	17,66	21,65	:	:	:	:	:	
Bakteriološki razred ekstra in 1 (%)***	97,08	96,23	90,49	93,96	95,67	95,08	94,43	88,36	92,10	94,65	93,24	91,13	91,57	100,5
Rezultati A-kontrole														
Število krav v kontroli mlečnosti	82.344	82.875	83.019	83.172	82.856	82.132	79.329	80.708	81.995	81.772	80.305	79.156	79.134	100,0
– delež od vseh krav molznic (%)	70,7	73,1	73,4	76,0	76,0	74,0	72,4	74,8	72,7	75,8	73,8	77,1	78,5	101,8
Mlečnost v standardni laktaciji (kg/kravo)	6.016	6.043	6.012	6.062	6.110	6.224	6.303	6.328	6.424	6.690	6.858	7.052	7.043	99,9
Mlečnost v celi laktaciji (kg/kravo)	6.778	6.826	6.789	6.877	6.942	7.086	7.210	7.210	7.350	7.680	7.851	8.120	8.131	100,1
Vsebnost mlečne masti - cela laktacija (%)	4,10	4,10	4,06	4,03	4,05	4,06	4,07	4,08	4,07	4,08	4,07	4,06	4,00	98,5
Vsebnost beljakovin - cela laktacija (%)	3,31	3,33	3,37	3,37	3,39	3,39	3,39	3,38	3,39	3,40	3,39	3,39	3,33	98,2

* Začasni podatki.

** Namolzeno mleko, deljeno s številom krav.

*** Preračun KIS kot razlika med skupno količino odkupljenega mleka in količino mleka z več kot 100.000 mikroorganizmi/ml (združeni kakovostni razredi 2, 3 in 4); od leta 2015 ni več spremljanja podatkov o kakovosti mleka za ekstra in prvi kakovostni razred.

Vir: SURS, KIS (CPZ Govedo), ARSKRTP

3.5.2 Proizvodnja ovčjega in kozjega mleka

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
OVCE														
Število mlečnih ovc**	2.767	2.904	3.139	3.511	3.753	3.035	2.648	3.501	2.977	2.679	3.192	3.810	3.655	95,9
Povprečna mlečnost (kg/ovco)***	145	170	184	172	174	126	131	190	133	150	186	193	150	77,5
Namolzeno mleko (t)	418	470	534	541	612	473	397	504	467	447	498	617	571	92,5
KOZE														
Število mlečnih koz** (konec leta)	3.817	3.947	4.958	4.333	3.180	3.192	3.188	3.992	4.468	3.388	3.812	4.806	5.118	106,5
Povprečna mlečnost (kg/kozy)***	438	403	446	267	259	374	318	452	422	285	435	440	426	96,9
Namolzeno mleko (t)	1.412	1.539	1.760	1.326	1.123	1.188	1.017	1.441	1.684	1.274	1.475	1.678	2.050	122,2
MLEČNA DROBNICA skupaj														
Število mlečne drobnice** (konec leta)	6.584	6.851	8.097	7.844	6.933	6.227	5.836	7.493	7.445	6.067	7.004	8.616	8.773	101,8
Namolzeno mleko (t)	1.830	2.009	2.294	1.867	1.735	1.661	1.413	1.945	2.151	1.721	1.973	2.295	2.620	114,2

* Začasni podatki.

** Samo živali, ki so že kotile.

*** Preračuni KIS (namolzeno mleko/število živali ob koncu predhodnega leta).

Vir: SURS

3.5.3 Skupna bilanca proizvodnje in porabe kravjega mleka (ekvivalent surovega mleka; 000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Namolzeno mleko	666,5	653,7	625,5	603,9	601,6	620,9	595,5	616,6	631,7	649,7	648,0	628,9	615,5	97,9
Začetne zaloge	13,1	12,4	19,1	16,5	21,4	25,3	14,1	13,0	14,3	17,6	16,1	20,9	18,1	86,3
Uvoz	155,0	198,9	188,5	231,9	217,9	223,1	220,7	211,4	231,6	238,3	235,6	252,8	243,6	96,4
– uvoz za predelavo	25,5	39,9	21,9	41,9	37,5	34,7	27,8	13,8	8,7	6,7	16,0	16,9	16,5	97,9
– uvoz izdelkov	129,5	159,0	166,6	190,0	180,4	188,3	192,9	197,6	222,9	231,6	219,6	235,9	227,1	96,2
Izvoz	268,1	275,3	267,0	311,9	313,3	326,4	313,5	313,9	355,0	396,4	396,3	395,9	375,6	94,9
– izvoz surovega mleka	147,2	163,2	161,0	155,6	161,0	178,7	188,1	199,3	214,3	210,8	185,5	176,4	159,3	90,3
– izvoz mleka za predelavo	23,4	15,1	18,7	22,6	21,5	26,9	17,9	8,5	31,0	46,6	47,7	53,9	52,7	97,9
– izvoz izdelkov	97,5	97,0	87,3	133,6	130,8	120,8	107,6	106,1	109,7	139,0	163,1	165,6	163,6	98,8
Končne zaloge	12,4	19,1	16,5	21,4	25,3	14,1	13,0	14,3	17,6	16,1	20,9	18,1	18,6	103,0
Razpoložljivo za porabo	554,0	570,6	549,6	519,1	502,4	528,8	503,8	512,7	505,0	493,1	482,5	488,7	482,9	98,8
– izgube	17,4	17,1	16,3	16,1	16,1	21,7	15,5	15,8	16,1	16,7	17,1	16,7	16,5	99,0
– poraba za krmo	85,0	80,1	63,7	44,4	37,0	42,6	38,2	43,7	37,7	36,2	31,8	25,8	19,8	76,5
– poraba za prehrano	451,6	473,3	469,7	458,5	449,3	464,4	450,1	453,3	451,2	440,2	433,7	446,2	446,6	100,1
Poraba na prebivalca (kg)	223,6	234,0	230,0	223,7	218,9	225,9	218,6	219,9	218,7	213,2	209,9	215,5	213,8	99,2
Stopnja samooskrbe (%)	120,3	114,6	113,8	116,4	119,7	117,4	118,2	120,3	125,1	131,7	134,3	128,7	127,5	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

3.5.4 Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov - sveže in trajno mleko, fermentirani izdelki (000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
SVEŽE IN TRAJNO MLEKO**														
Proizvodnja iz domačega mleka	139,0	115,7	120,7	121,5	118,2	116,9	125,2	140,7	146,6	150,5	161,0	151,2	147,9	97,8
Uvoz mleka za predelavo	25,5	39,9	21,9	41,9	37,5	34,7	27,8	13,8	8,7	6,7	16,0	16,9	16,5	97,9
Proizvodnja skupaj	164,5	155,6	142,6	163,4	155,7	151,6	153,0	154,6	155,3	157,2	177,1	168,0	164,4	97,8
Začetne zaloge	4,3	3,3	5,2	4,9	5,3	5,6	5,8	5,7	7,2	8,4	7,0	9,4	8,1	86,0
Uvoz	14,0	24,0	33,0	42,2	44,9	50,8	44,9	40,8	41,4	34,9	23,4	27,5	19,7	71,8
Izvoz	69,9	60,3	61,5	95,7	90,7	95,6	83,8	72,4	89,9	107,4	126,9	130,3	129,9	99,7
Končne zaloge	3,3	5,2	4,9	5,3	5,6	5,8	5,7	7,2	8,4	7,0	9,4	8,1	9,4	116,4
Domača poraba	109,7	117,4	114,4	109,6	109,5	106,7	114,2	121,4	105,5	86,0	71,2	66,5	52,9	79,5
Poraba na prebivalca (kg)	54,3	58,0	56,0	53,5	53,4	51,9	55,5	58,9	51,1	41,7	34,5	32,1	25,3	78,8
Stopnja samooskrbe (%)	126,7	98,6	105,5	110,8	107,9	109,6	109,7	115,9	139,0	175,0	226,2	227,3	279,6	
FERMENTIRANI IZDELKI**														
Proizvodnja	33,3	33,2	32,1	31,6	33,7	33,9	34,9	30,8	29,7	34,3	42,1	43,8	45,0	102,9
Začetne zaloge	1,0	1,0	1,4	1,4	1,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	0,8	96,1
Uvoz	12,2	13,8	16,3	17,0	15,5	16,1	14,9	14,4	14,1	13,3	13,1	12,9	13,7	105,5
Izvoz	9,4	10,7	9,6	8,8	9,9	10,7	12,0	8,3	7,0	10,3	16,5	16,0	16,7	104,5
Končne zaloge	1,0	1,4	1,4	1,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	103,0
Domača poraba	36,1	36,0	38,8	39,8	40,1	39,3	37,8	36,9	36,8	37,1	38,7	40,8	42,0	103,0
Poraba na prebivalca (kg)	17,9	17,8	19,0	19,4	19,5	19,1	18,3	17,9	17,9	17,9	18,7	19,7	20,1	102,0
Stopnja samooskrbe (%)	92,3	92,1	82,8	79,5	83,9	86,3	92,5	83,6	80,7	92,5	108,7	107,3	107,3	

* Začasni podatki.

** Brez predelave in prodaje na gospodarstvih.

Vir: SURS, KIS

3.5.5 Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov - smetana, sir in skuta, maslo (000 t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
SMETANA**														
Proizvodnja	15,2	15,9	14,9	14,7	14,2	13,3	12,8	12,1	12,1	12,1	12,2	12,1	12,2	100,1
Začetne zaloge	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	130,4
Uvoz	2,3	3,7	2,8	1,2	1,8	1,2	1,7	1,7	2,4	4,6	5,0	5,0	4,3	86,6
Izvoz	1,7	2,4	2,1	3,0	2,3	1,9	1,3	1,0	1,0	1,4	0,8	0,9	0,7	84,8
Končne zaloge	0,5	0,5	0,5	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	112,3
Domača poraba	15,7	17,2	15,5	12,8	13,9	12,6	13,2	12,8	13,5	15,3	16,4	16,2	15,7	96,9
Poraba na prebivalca (kg)	7,8	8,5	7,6	6,2	6,8	6,1	6,4	6,2	6,6	7,4	8,0	7,8	7,5	96,0
Stopnja samooskrbe (%)	96,8	92,6	95,9	114,5	101,9	106,1	97,0	94,3	89,8	79,1	74,2	75,0	77,4	
SIR IN SKUTA**														
Proizvodnja	18,7	19,5	18,5	18,7	18,7	18,0	16,3	17,0	15,5	15,6	16,9	16,5	16,1	97,4
Začetne zaloge	1,5	1,0	1,6	1,1	1,2	1,4	1,3	1,1	1,3	1,1	0,8	1,3	0,7	57,6
Uvoz	11,9	14,4	14,9	15,0	14,8	15,1	17,0	17,6	21,4	23,3	24,9	26,9	26,8	99,8
Izvoz	2,9	3,1	3,9	4,3	4,0	3,0	3,6	3,6	5,3	8,1	10,0	10,3	8,8	85,8
Končne zaloge	1,0	1,6	1,1	1,2	1,4	1,3	1,1	1,3	1,1	0,8	1,3	0,7	0,5	67,9
Domača poraba	28,2	30,3	30,0	29,3	29,3	30,1	29,9	30,6	31,9	31,1	31,3	33,7	34,3	101,9
Poraba na prebivalca (kg)	14,0	15,0	14,7	14,3	14,3	14,6	14,5	14,9	15,5	15,1	15,1	16,3	16,4	101,0
Stopnja samooskrbe (%)	66,5	64,5	61,5	63,7	63,6	59,8	54,6	55,4	48,6	50,0	54,1	49,1	46,9	
MASLO**														
Proizvodnja	2,5	2,3	2,3	2,6	2,7	2,6	2,3	2,3	2,3	2,4	2,7	2,6	2,5	96,3
Začetne zaloge	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	90,6
Uvoz	0,6	0,7	1,1	1,2	0,9	1,2	1,4	1,7	2,1	2,3	2,0	2,3	2,3	101,5
Izvoz	0,7	0,6	0,7	0,9	0,6	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	104,2
Končne zaloge	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	136,3
Domača poraba	2,5	2,5	2,6	2,9	3,0	3,4	3,6	3,8	4,2	4,5	4,6	4,8	4,7	97,3
Poraba na prebivalca (kg)	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,8	1,9	2,0	2,2	2,2	2,3	2,2	96,4
Stopnja samooskrbe (%)	102,3	92,9	86,7	89,7	89,0	76,7	63,5	60,4	53,6	52,2	59,8	54,9	54,3	

* Začasni podatki.

** Brez predelave in prodaje na gospodarstvih.

Vir: SURS, KIS

3.5.6 Cene kravjega mleka in mlečnih izdelkov

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Povprečna odkupna cena za rejce (EUR/t)	278,3	327,9	259,9	265,5	302,2	300,3	321,5	344,6	282,5	250,0	300,5	300,0	321,2	107,0
Cena surovega mleka na vratih mlekarne (EUR/t)	295,7	347,7	285,0	287,2	323,0	322,7	341,1	368,7	306,3	275,7	325,3	327,7	348,5	106,3
Intervencijska cena (EUR/t)														
– maslo	2.595,2	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	
– posneto mleko v prahu	1.746,9	1.746,9	1.746,9	1.746,9	1.746,9	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	
Cene izdelkov na vratih mlekarne (EUR/t)														
– maslo ('maslo I. vrste', > 82 % M in < 16 % V, 25 kg)	3.163,7	3.587,3	3.429,4	3.619,7	3.476,5	3.553,9	3.597,6	4.377,1	3.856,3	3.665,9	4.466,5	5.304,9	5.258,6	99,1
– posneto mleko v prahu (> 31,4 % B v SS, < 1 % M, < 3,5 % V, 25 kg)	3.224,2	3.463,5	3.460,0	3.460,0	3.460,0	3.460,0	3.089,8	3.777,1	2.576,6	3.549,4	3.518,2	2.388,2	2.139,3	89,6

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

3.6 Jajca

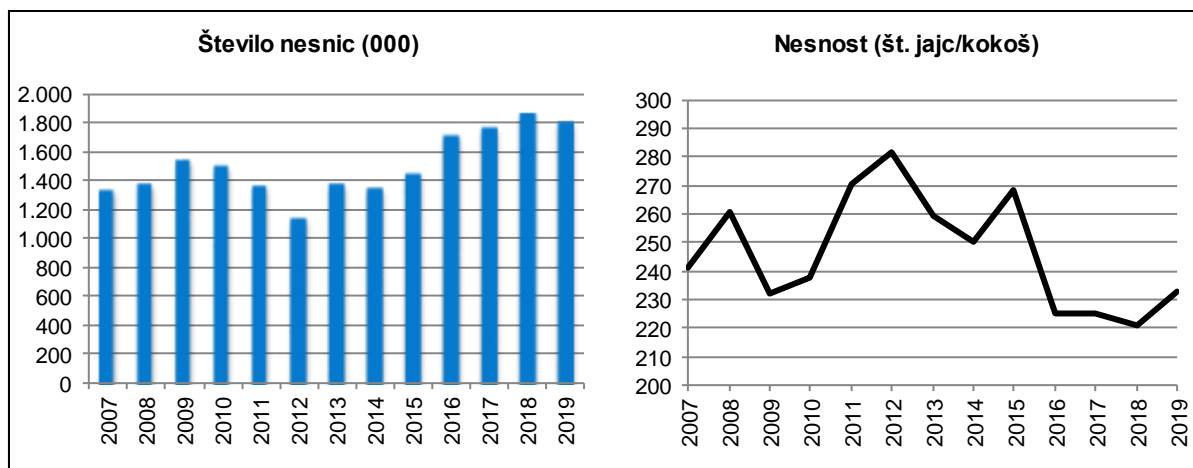
Obseg reje kokoši nesnic se med leti spreminja. Prireja jajc k skupni kmetijski proizvodnji v zadnjih letih prispeva okoli 3,0 %, k vrednosti živinoreje pa okoli 7 % (leta 2019 6,7 %).

Po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev je v letu 2016 kokoši nesnice redilo nekaj manj kot 37 tisoč KMG (leta 2013 35 tisoč). Med zadnjima raziskovanjema se je število KMG z nesnicami povečalo za dobre 3 %, precej bolj pa se je povečalo število živali (za 37 %). Povečanje števila živali je opazno skoraj pri vseh razredih, predvsem pri razredih z večjim številom kljunov na KMG.

Po dostopnih statističnih podatkih se je leta 2019 število nesnic (stanje ob koncu leta) v primerjavi z enakim obdobjem leta 2018 zmanjšalo za dobre 3 %, kar pa je za 10 % več od zadnjega petletnega povprečja. Vhlevljenih je bilo 1.805 tisoč nesnic. Po začasnih podatkih naj bi bilo leta 2019 znesenih rekordnih 420 mio jajc, kar je za slaba 2 % več kot leta 2018 (413 mio jajc). Hkrati pomeni, da se je povprečna nesnost v primerjavi z letom 2018 povečala z 221 na 233 jajc/nesnico (+5 %). Pri tem se je evidentirana prodaja konzumnih jajc (odkup in prodaja na tržnicah), ki v zadnjih dveh letih pomeni okoli 50 % proizvodnje (leta 2019 49 %) povečala za odstotek in je znašala 205,4 mio jajc. Prodaja konzumnih jajc na tržnicah, ki je še pred dobrim desetletjem zajemala 3 % evidentirane prodaje konzumnih jajc (leta 2008 3,64 mio jajc), se je zmanjševala in je v letu 2019 znašala le 780 tisoč jajc oziroma 0,4 % evidentirane prodaje konzumnih jajc.

Ob upoštevanju povprečne mase 0,06 kg na jajce je domača prireja jajc v letu 2019 znašala 25,2 tisoč ton (leta 2018 24,8 tisoč ton).

Slika 51: Število kokoši in povprečna nesnost; 2007–2019

Vir: SURS

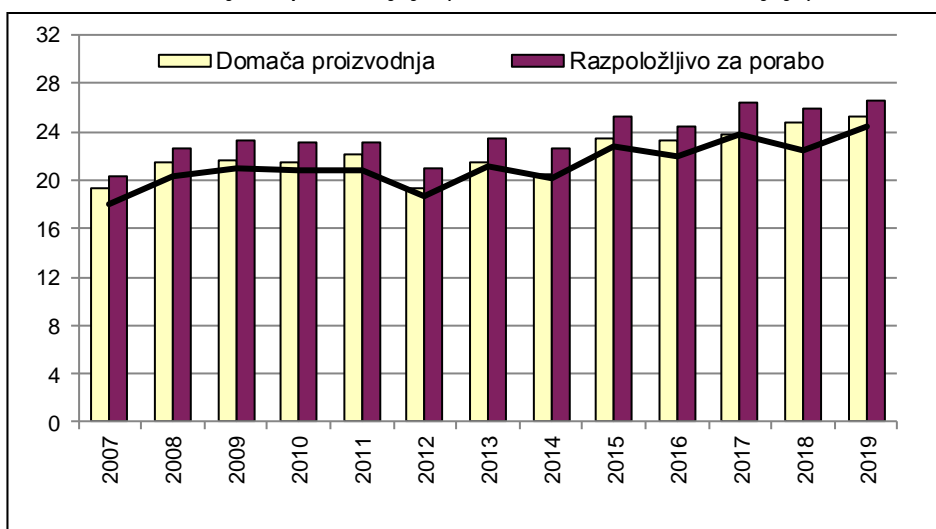
Obseg zunanje trgovine z jajci (v ekvivalentu svežih jajc) med leti niha in se po rekordnem letu 2017 (6,6 tisoč ton) zmanjšuje, leta 2019 je s 5,4 tisoč tonami ostal blizu ravni leta 2018 (–1 %). Slovenija je od leta 2005 neto uvoznica jajc in to ostaja tudi v letu 2019. Leta 2019 se je uvoz v primerjavi z letom prej povečal za 2 %, kar je ob zmanjšanju izvoza za 5 % poslabšalo zunanjetrgovinsko bilanco. Tako je primanjkljaj v letu 2019 znašal 1,3 tisoč ton.

Izvoz valilnih jajc, ki je v strukturi skupnega izvoza še leta 2013 zajemal skoraj tri četrtine, se je v zadnjih letih zmanjševal in v letu 2019 znašal nekaj več kot polovico. Izvoz konzumnih jajc je s tisoč tonami v letu 2018 predstavljal približno polovico skupnega izvoza, v letu 2019 pa s 700 tonami le 35 %, povečal pa se je izvoz predelanih jajc, ki je v tem letu zajemal 13 %.

V skupnem uvozu jajc je v obdobju 2007–2016 prevladoval uvoz konzumnih jajc. Od leta 2017 imajo največji delež v skupnem uvozu jajc predelana jajca. Tako so od 3,4 tisoč ton skupnega uvoza jajc predelana jajca z 2,3 tisoč tonami obsegala 67 %. V letu 2019 je uvoz konzumnih jajc znašal le dobrih tisoč ton, kar je 31 % skupnega uvoza.

Po začasnih podatkih je domača poraba jajc v letu 2019 s 26,5 tisoč tonami v primerjavi s predhodnim letom večja za več kot 2 % in za 6 % presega povprečje obdobja 2014–2018. Neposredna primerjava porabe konzumnih in valilnih jajc med leti 2017 in 2019 zaradi spremembe v metodologiji spremljanja in nihanja podatkov ni mogoča. Ob povečanju števila pitovnih piščancev (v Sloveniji se namreč že vrsto let v valilnike ne vlagajo jajca puric), ob majhnem zmanjšanju kokoši nesnic (pri čemer je manjši delež nesnic v matičnih jatah) in ob 28-odstotnem zmanjšanju uvoza je skoraj 40-odstotno zmanjšanje števila valilnih jajc nepojasljivo in nezanesljivo.

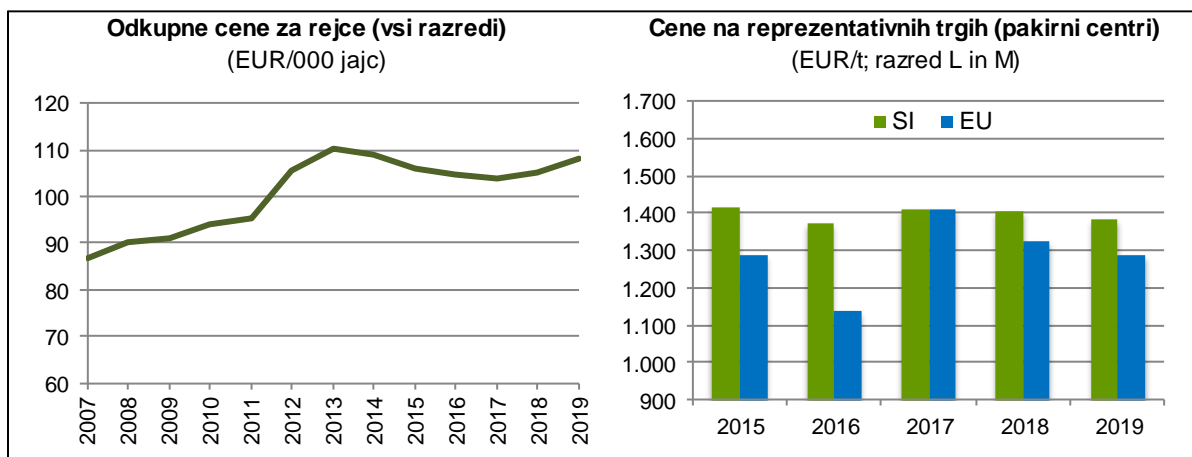
Slika 52: Proizvodnja in poraba jajc (000 t; ekvivalent svežih jajc); 2007–2019

Vir: SURS, KIS

Po statističnih podatkih se je odkupna cena konzumnih jajc leta 2019 v primerjavi z letom prej zvišala za slabe 3 %, po podatkih pakirnih centrov pa je cena konzumnih jajc razredov L in M nižja za nekaj manj kot 2 %. Bolj kot v Sloveniji se je v povprečju znižala odkupna cena jajc v EU in sicer za 3 %.

Slika 53: Odkupne cene jajc v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU

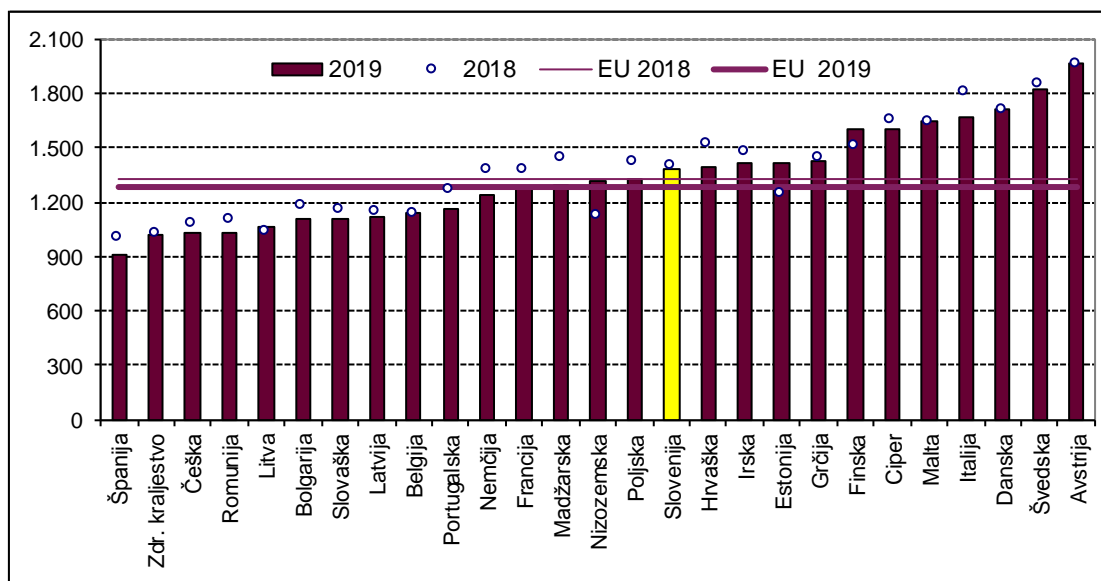

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Med konzumnimi jajci so nižje cene evidentirane pri kakovostnih razredih M in S, pri čemer so se najbolj pocenila jajca kakovostnega razreda S (-30 %), ki v strukturi jajc po kakovostnih razredih v zadnjih letih zajema okoli 6-odstotni delež, leta 2019 pa komaj 4 %. Cene jajc kakovostnega razreda M, ta predstavlja blizu polovice vseh odkupljenih konzumnih jajc, so bile nižje za približno 3 %, medtem ko so bile cene kakovostnega razred L, ki v strukturi tržnega odkupa zadnja leta zajema okoli 40 %, za manj kot odstotek nad ravnijo cen iz leta 2018.

Po podatkih Evropske komisije so se povprečne cene jajc na evropskem trgu leta 2019 znižale za 3 %. Ker so se znižale bolj kot v Sloveniji, je povprečna slovenska cena jajc za 7 % višja od povprečne evropske cene. V letu 2019 je imelo višje cene kot Slovenija 11 držav članic EU.

Slika 54: Tržne cene jajc (L in M) po državah EU; 2018 in 2019

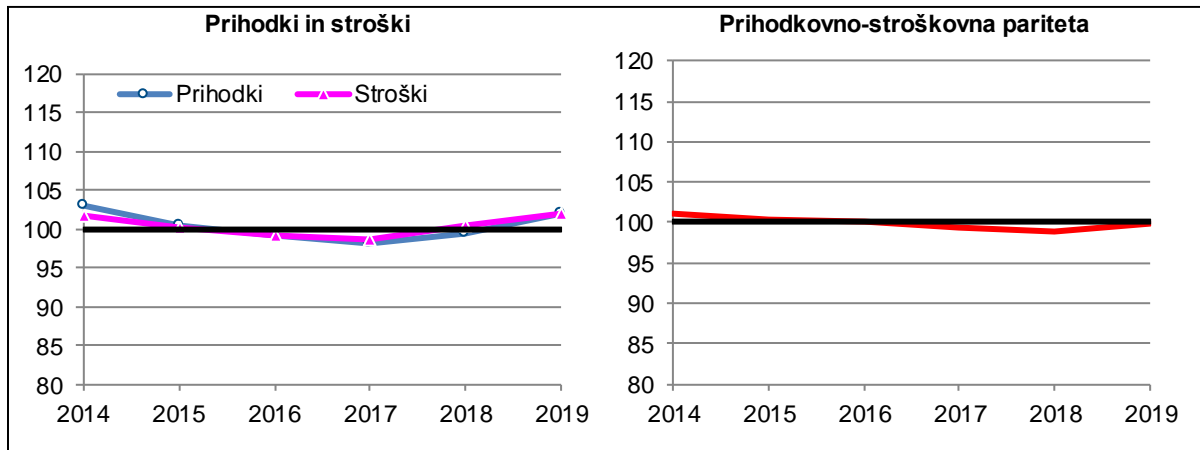
Vir: Evropska komisija

Na splošno so razlike v cenah konzumnih jajc med državami članicami EU zelo velike (v letu 2019 2,2 kratnik med najvišjo in najnižjo ceno), kar kaže na razmeroma zaprt trg s svežimi jajci. Zaradi pokvarljivosti blaga, in s tem povezanimi zahtevami, poteka glavna trgovanja s konzumnimi in valilnimi jajci med bližnjimi državami članicami EU, širše pa je zunanja trgovina omejena na predelane proizvode. Razširitev notranjega trga tako po vstopu Slovenije v EU ni pomembneje vplivala na domačo prirajo jajc in se prilagaja predvsem domači porabi.

Manjše zvišanje skupnih stroškov priraje jajc (+2 %) od vrednosti priraje (+3 %) je v letu 2019 vplivalo na rahlo izboljšanje ekonomskih razmer za proizvodnjo jajc.

Višji strošek priraje je v letu 2019 posledica višjih cen jarkic (+3%), višja pa sta bila tudi strošek dela in kapitala (+5 %) ter strošek amortizacije (+2 %).

Slika 55: Osnovni ekonomski kazalci pri proizvodnji jajc (indeks; povprečje 2014–2018 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Prihodkovno-stroškovno razmerje pri proizvodnji jajc je pred letom 2014 precej nihalo, v zadnjih letih pa so razmere med leti precej podobne. Ekonomski rezultati pri proizvodnji jajc leta 2019 so na ravni povprečja zadnjega petletnega obdobja. Tako ocenjujemo, da je kljub spremembam, predvsem v tehnologijah pridelave na slovenskem trgu, stanje v prireji jajc zadnja leta stabilno.

3.6.1 Proizvodnja in prodaja jajc (000)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Število nesnic	1.338	1.378	1.553	1.504	1.365	1.145	1.380	1.358	1.458	1.718	1.764	1.870	1.805	96,5
Povprečna proizvodnja (jajc/nesnico)	241	260	232	237	270	282	259	251	268	225	225	221	233	105,3
Znesena jajca	322.411	358.822	360.300	357.086	369.204	322.704	357.589	340.323	391.253	386.939	397.006	412.982	419.942	101,7
Evidentirana prodaja jajc	148.090	149.630	141.713	150.562	161.224	154.891	156.553	155.591	160.511	172.164	:	:	:	
– valilna jajca (odkup)	17.528	18.609	19.887	28.611	27.908	18.410	15.541	17.568	15.072	15.093	z	z	z	
– konzumna jajca (odkup)	127.123	127.378	119.797	120.082	131.739	134.062	139.049	135.799	144.532	156.249	179.288	187.990	189.848	101,0
– konzumna jajca (tržnice)	3.440	3.642	2.028	1.868	1.576	2.418	1.963	2.223	907	822	731	788	780	99,0
Delež prodaje od vseh znesenih jajc (%)	45,9	41,7	39,3	42,2	43,7	48,0	43,8	45,7	41,0	44,5	:	:	:	

z – zaupno

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.6.2 Bilanca proizvodnje in porabe jajc (t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Proizvodnja**	19.345	21.529	21.618	21.425	22.152	19.362	21.455	20.419	23.475	23.216	23.820	24.779	25.197	101,7
Uvoz	2.699	3.034	3.500	3.705	3.149	3.391	3.498	4.043	3.655	3.791	4.550	3.306	3.366	101,8
Izvoz	1.703	1.988	1.890	2.008	2.278	1.767	1.467	1.884	1.897	2.511	2.033	2.168	2.062	95,1
Razpoložljivo za porabo	20.340	22.576	23.228	23.122	23.022	20.986	23.487	22.578	25.233	24.497	26.337	25.917	26.501	102,3
– poraba za nasad (valilna jajca)***	2.348	2.298	2.329	2.324	2.253	2.304	2.334	2.414	2.413	2.462	2.535	3.412***	2.096	61,4
– poraba za prehrano	17.992	20.278	20.899	20.798	20.770	18.681	21.148	20.160	22.819	22.027	23.799	22.464	24.358	108,4
– industrijska raba	0	0	0	0	0	0	5	4	1	7	3	42	46	110,9
Poraba na prebivalca (kg)	8,9	10,0	10,2	10,1	10,1	9,1	10,3	9,8	11,1	10,7	11,5	10,9	11,7	107,4
Stopnja samooskrbe (%)	95,1	95,4	93,1	92,7	96,2	92,3	91,4	90,4	93,0	94,8	90,4	95,6	95,1	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	13,0	12,3	11,9	12,1	11,9	11,7	12,2	12,3	:	:	:	:	:	
Stopnja samooskrbe (%)	102,3	102,4	101,7	102,2	103,5	102,9	103,6	104,1	:	:	:	:	:	

* Začasni podatki.

** 1 jajce = 0,06 kg.

*** Zaradi spremembe metodologije poročanja podatki za zadnji dve leti niso neposredno primerljivi.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.6.3 Cene jajc

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Odkup in prodaja na tržnicah (EUR/000 kosov)														
Jedilna jajca	86,8	90,2	91,1	93,9	95,5	105,4	110,4	108,9	105,9	104,8	104,0	105,2	108,0	102,6
Jedilna jajca na tržnicah	133,1	148,1	166,7	140,8	159,6	130,1	128,0	182,6	186,3	187,6	193,8	197,9	212,1	107,2
Valilna jajca	174,7	211,8	198,4	190,0	172,7	191,3	214,8	212,2	192,5	197,3	z	z	z	
Pakirni centri (ponderirana cena) (EUR/000 kosov)														
Razred XL	92,5	97,6	94,9	100,3	106,5	112,5	122,0	117,1	110,8	114,7	120,2	115,6	118,9	102,8
Razred L	78,1	85,6	81,3	80,4	83,2	87,0	93,4	92,8	92,5	87,0	92,7	92,2	92,8	100,7
Razred M	72,7	79,0	76,2	75,9	78,1	80,5	87,4	86,6	85,6	83,6	84,2	84,1	81,3	96,7
Razred S	64,4	73,4	58,5	54,0	51,8	53,7	67,8	74,4	72,0	70,5	79,8	73,9	51,7	70,0
CENE NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (pakirni centri, povprečje jajc L in M); EUR/t														
Slovenija	1.192,0	1.309,1	1.249,6	1.244,4	1.288,4	1.336,3	1.439,1	1.427,4	1.414,1	1.370,7	1.410,7	1.406,1	1.381,6	98,3
EU	1.104,1	1.132,1	1.198,9	1.116,8	1.150,6	1.623,5	1.289,5	1.275,7	1.288,8	1.138,3	1.409,2	1.326,7	1.286,7	97,0

z – zaupno

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.7 Konji

3.7.1 Zakol konj v klavnicah

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Konji - skupaj														
Število	1.379	1.315	1.493	1.632	1.689	1.721	1.393	1.544	1.391	1.417	1.301	1.051	1.163	110,7
Masa trupov (t)	324,4	305,3	351,8	382,2	381,2	381,4	306,8	344,0	317,0	318,6	287,2	235,3	255,2	108,5
Povprečna masa (kg)	235,3	232,2	235,6	234,2	225,7	221,6	220,2	222,8	227,9	224,9	220,8	223,9	219,4	98,0

Vir: SURS

3.7.2 Bilanca proizvodnje in porabe konjskega mesa (t, klavna masa)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Domača prireja mesa	553	481	539	574	665	668	696	744	584	633	636	604	667	110,4
Uvoz živih živali (klavna masa)	2	6	2	1	3	1	0	0	65	1	1	2	4	196,4
Izvoz živih živali (klavna masa)	231	181	189	192	286	288	389	400	332	315	350	371	416	112,2
Vse pridobljeno meso	324	305	352	382	381	381	307	344	317	319	287	235	255	108,5
Začetne zaloge mesa in izdelkov	10	1	3	4	2	3	5	0	0	2	0	0	0	
Uvoz mesa in izdelkov	21	32	15	20	17	12	11	9	10	10	18	19	15	80,6
Izvoz mesa in izdelkov	1	2	0	0	4	7	5	3	4	30	1	1	3	174,6
Končne zaloge mesa in izdelkov	1	3	4	2	3	5	0	0	2	0	0	0	0	
Domača poraba	353	333	366	404	394	386	318	350	322	301	304	253	268	106,0
Poraba na prebivalca (kg)	0,17	0,16	0,18	0,20	0,19	0,19	0,15	0,17	0,16	0,15	0,15	0,12	0,13	105,0
Stopnja samooskrbe (%)	156,6	144,3	147,3	142,1	168,9	173,4	219,1	212,8	181,5	210,4	208,9	239,0	249,0	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

3.7.3 Odkupne cene konj za zakol

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
EUR/t žive mase														
Konji za zakol	1.764,7	1.574,0	1.832,5	1.729,2	1.664,0	1.824,2	1.815,8	1.760,4	1.808,2	1.863,7	z	z	2.057,9	

z – zaupno

Vir: SURS

3.8 Med

3.8.1 Pridelava in prodaja medu (t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Natočeni med	1.480	1.580	1.910	1.673	2.472	1.031	2.400	471	2.047	1.298	804	1.746	653	37,4
Evidentirana prodaja medu	364	319	450	340	395	198	192	105	118	105	107	z	124	
– odkup	318	249	366	203	264	111	132	55	66	45	45	z	68	
– prodaja na tržnicah	47	70	84	137	131	87	61	50	52	60	62	61	56	92,7
Delež evidentirane prodaje v skupni proizvodnji (%)	24,6	20,2	23,6	20,3	16,0	19,2	8,0	22,2	5,8	8,1	13,3	:	19,0	

z – zaupno

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.8.2 Bilanca pridelave in porabe medu (t)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Pridelava	1.480	1.580	1.910	1.673	2.472	1.031	2.400	471	2.047	1.298	804	1.746	653	37,4
Začetne zaloge	502	335	378	438	400	623	250	662	110	579	358	209	449	215,0
Uvoz	349	495	445	585	685	678	982	1.425	1.402	920	1.128	1.082	983	90,9
Izvoz	98	96	51	40	32	67	51	103	79	234	293	378	332	87,8
Končne zaloge	335	378	438	400	623	250	662	110	579	358	209	449	159	35,3
Domača poraba	1.899	1.936	2.245	2.256	2.901	2.015	2.919	2.346	2.902	2.204	1.788	2.209	1.595	72,2
Poraba na prebivalca (kg)	0,9	1,0	1,1	1,1	1,4	1,0	1,4	1,1	1,4	1,1	0,9	1,1	0,8	71,5
Stopnja samooskrbe (%)	77,9	81,6	85,1	74,2	85,2	51,2	82,2	20,1	70,5	58,9	45,0	79,0	40,9	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

3.8.3 Cene medu

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Odkup (EUR/kg)														
Med (vseh vrst)	1,78	1,98	2,41	3,18	3,68	3,39	4,04	4,32	4,84	4,66	4,78	z	5,07	
Cvetlični med	1,63	1,91	2,28	3,00	3,46	3,15	3,75	4,14	4,53	4,46	4,59	z	4,85	
Gozdni med	2,23	2,38	3,23	4,13	4,40	4,09	4,59	4,76	5,28	5,02	5,12	5,38	5,77	107,3
Prodaja na tržnicah (EUR/kg)														
Med (vseh vrst)	4,91	5,26	5,47	5,67	6,24	7,05	7,83	8,08	9,49	9,85	9,86	9,91	9,99	100,9

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

 Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si